

Uradni list

Evropske unije

L 275

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Zvezek 62

28. oktober 2019

Vsebina

II *Nezakonodajni akti*

PRIPOROČILA

- ★ **Priporočilo Komisije (EU) 2019/1658 z dne 25. septembra 2019 o prenosu obveznosti prihranka energije iz direktive o energetske učinkovitosti** 1
- ★ **Priporočilo Komisije (EU) 2019/1659 z dne 25. septembra 2019 o vsebini celovite ocene možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje iz člena 14 Direktive 2012/27/EU** 94
- ★ **Priporočilo Komisije (EU) 2019/1660 z dne 25. septembra 2019 o izvajanju novih določb o merjenju in obračunavanju Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti** 121

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

II

(Nezakonodajni akti)

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2019/1658

z dne 25. septembra 2019

o prenosu obveznosti prihranka energije iz direktive o energetske učinkovitosti

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija je zavezana razvoju trajnostnega, konkurenčnega, varnega in razogljčenega energetskega sistema. S strategijo za energetske unijo so bili določeni ambiciozni cilji Unije. To so zlasti zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj nadaljnjih 40 % do leta 2030 v primerjavi z letom 1990, povečati uporabo energije iz obnovljivih virov na vsaj 32 % ter doseči ambiciozne prihranke energije, pri tem pa izboljšati energetske varnost, konkurenčnost in trajnostnost. Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o energetske učinkovitosti), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002 ⁽²⁾, kot krovni cilj določa vsaj 32,5-odstotne prihranke energije na ravni EU do leta 2030.
- (2) Zmanjšanje povpraševanja po energiji je ena od petih razsežnosti strategije za energetske unijo, ki so bile določene s sporočilom Komisije z dne 25. februarja 2015 z naslovom „Okvirna strategija za trdno energetske unijo s podnebno politiko, usmerjeno v prihodnost“. Uresničitev energetske in podnebne ciljev EU je odvisna od dajanja prednosti energetske učinkovitosti, izvajanja načela „energetske učinkovitost na prvem mestu“ in preučevanja uporabe obnovljivih virov energije.
- (3) V sporočilu Komisije z naslovom „Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo“ ⁽³⁾ je poudarjeno, da bi morali imeti ukrepi za energetske učinkovitost osrednjo vlogo pri doseganju podnebno nevtralnega gospodarstva do leta 2050. V skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: uredba o upravljanju energetske unije) morajo države članice upoštevati načelo „energetske učinkovitost na prvem mestu“.
- (4) Komisija je v oceni učinka za spremenjeno direktivo o energetske učinkovitosti ⁽⁵⁾ ocenila, da bi se z izvajanjem člena 7 Direktive zagotovila več kot polovica prihrankov energije, ki bi jih morale države članice doseči v skladu z Direktivo.
- (5) Direktiva o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, vpliva na sedanje (2014–2020) in (zlasti) prihodnja obdobja obveznosti (2021–2030 in pozneje). Države članice bi bilo treba podpirati pri izvajanju novih zahtev (pomembno za obe obdobja obveznosti), drugačnem izvajanju obstoječih zahtev (pomembno za obe obdobja obveznosti) in ugotavljanju, katere zahteve so bile pojasnjene, ne pa spremenjene.

⁽¹⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

⁽³⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki „Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo“ (COM(2018) 773 final).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebne ukrepe, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

⁽⁵⁾ SWD(2016) 402 final.

- (6) Z direktivo o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, je obveznost prihranka energije podaljšana na obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030 in poznejše obdobje (odvisno od pregleda, ki ga bo izvedla Komisija). V vsakem letu obdobja obveznosti 2021–2030 in pozneje morajo države članice doseči skupni prihranek končne porabe energije, ki je enak novemu prihranku v višini 0,8 % porabe končne energije v navedenem obdobju in pozneje. Izjemoma morata Ciper in Malta doseči skupni prihranek končne porabe energije, ki je enak novemu prihranku v višini samo 0,24 % porabe končne energije v navedenem obdobju in pozneje.
- (7) V direktivi o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, je tudi pojasnjen izračun količine prihrankov energije. S spremembami je pojasnjeno, da so sistemi obveznosti energetske učinkovitosti in alternativni ukrepi politike enakovredni ter da jih je mogoče kombinirati. Države članice imajo diskrecijsko pravico pri imenovanju zavezanih strani in potrjevanju količin prihrankov energije, ki jih mora doseči posamezna stran. Z direktivo o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, je državam članicam zagotovljena prožnost, da lahko med različnimi vrstami sistemov izberejo tistega, ki najbolj ustreza njihovemu konkretnemu položaju in okoliščinam.
- (8) Če naj bi države članice dosegle svoje obveznosti prihranka energije, je pomembno ozaveščati javnost in zagotavljati natančne informacije o koristih energetske učinkovitosti. To je mogoče storiti s programi usposabljanja ali izobraževanja.
- (9) S spremembami je državam članicam izrecno omogočeno sprejetje ukrepov politike, usmerjenih v določene sektorje, na primer stavbe ali vodni sektor.
- (10) Učinkovito gospodarjenje z vodo lahko veliko prispeva k prihrankom energije, zato bi morale države članice preučiti potencial dodatnih ukrepov na tem področju. Spodbuja se jih tudi k oblikovanju ukrepov politike, s katerimi se hkrati obravnavajo drugi cilji v zvezi z varstvom okolja in naravnih virov.
- (11) Države članice bi morale za okrepitev prizadevanj za zmanjšanje energetske revščine nekatere ukrepe politike za energetske učinkovitost prednostno izvajati v ranljivih gospodinjstvih in določiti merila za načine odpravljanja energetske revščine.
- (12) Direktiva o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, vsebuje jasnejše zahteve glede trajanja učinkov ukrepov. Države članice bi morale pri izračunu količine prihrankov energije upoštevati, kako dolgo bo ukrep ustvarjal prihranke, pa tudi možnost, da bo skozi čas ustvaril manj prihrankov.
- (13) V spremenjeni direktivi o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da države članice pri izračunu prihrankov energije ne bi smele upoštevati ukrepov, ki bi jih sprejele v vsakem primeru, in da lahko uveljavljajo le prihranke, ki presegajo minimalne prihranke, zahtevane s posebno zakonodajo EU. Izjema obstaja za prihranke energije, ki izhajajo iz prenove stavb.
- (14) V spremenjeni direktivi o energetske učinkovitosti se poudarja pomen spremljanja in preverjanja za zagotavljanje, da sistemi obveznosti energetske učinkovitosti in alternativni ukrepi politike dosežejo svoje cilje. Smernice iz tega priporočila prikazujejo, kako lahko države članice vzpostavijo učinkovite sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje.
- (15) Glede na pomen energije, proizvedene s tehnologijami za energijo iz obnovljivih virov na stavbah ali v njih, je v smernicah iz tega priporočila pojasnjeno, kako lahko države članice pri svoji obveznosti prihranka energije upoštevajo prihranke končne porabe energije, ki izhajajo iz ukrepov politike, s katerimi se spodbuja namestitve tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.
- (16) Države članice morajo do 25. junija 2020 uveljaviti zakone in druge predpise, potrebne za prenos obveznosti prihranka energije. Spremembe člena 7 direktive o energetske učinkovitosti od začetka veljavnosti vplivajo na izvajanje obveznosti prihranka energije za obdobje obveznosti 2014–2020. Smernice iz tega priporočila bodo državam članicam zagotovile podporo tudi v tem smislu.
- (17) Če naj bi EU dosegla svoje cilje glede energetske učinkovitosti za leto 2030 in izpolnila zavezo, da bo porabnike postavila v središče energetske unije, je treba v celoti prenesti direktivo o energetske učinkovitosti, kakor je bila spremenjena, in jo učinkovito izvajati.
- (18) Države članice imajo diskrecijsko pravico, da spremenjene zahteve glede obveznosti prihranka energije prenesejo in izvajajo tako, kot najbolj ustreza njihovim nacionalnim okoliščinam. V tem priporočilu so pojasnjene spremenjene zahteve, prikazano pa je tudi, kako je mogoče doseči cilje Direktive. Cilj je zlasti zagotoviti enotno razumevanje direktive o energetske učinkovitosti v državah članicah pri njihovem oblikovanju ukrepov za prenos.

- (19) Smernice iz tega priporočila, dopolnjujejo in delno nadomeščajo smernice, ki jih je Komisija v preteklosti izdala v zvezi s členom 7 direktive o energetske učinkovitosti ⁽⁶⁾. Poudariti bi bilo treba vplive spremembe določb na obdobje obveznosti 2014–2020. Upoštevati bi bilo treba povratne informacije, ki so jih države članice zagotovile Komisiji od prenosa Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti.
- (20) To priporočilo ne spreminja pravnih učinkov direktive o energetske učinkovitosti in ne posega v zavezujočo razlago Direktive, kot jo je podalo Sodišče. Osredotočeno je na določbe v zvezi z obveznostjo prihranka energije ter zadeva člene 7, 7a in 7b direktive o energetske učinkovitosti in Prilogo V k navedeni direktivi.
- (21) Namen priloge k temu priporočilu je države članice med drugim podpreti pri izračunavanju zahtevanih prihrankov energije, določitvi upravičenih ukrepov politike in pravilnem poročanju o doseženih prihrankih energije, vsebuje pa tudi nabor pojasnil in praktičnih rešitev za izvajanje –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale pri prenosu zahtev, uvedenih z Direktivo (EU) 2018/2002 ter določenih v členih 7, 7a in 7b Direktive 2012/27/EU in v Prilogi V k navedeni direktivi, upoštevati smernice iz Priloge k temu priporočilu.

V Bruslju, 25. septembra 2019

Za Komisijo

Miguel ARIAS CAÑETE

Član Komisije

⁽⁶⁾ COM(2013) 762 final in SWD(2013) 451 final, Bruselj, z dne 6. novembra 2013.

PRILOGA

1. UVOD

To priporočilo vsebuje samo stališča Komisije; z njim se ne spreminjajo pravni učinki direktiv in uredb ter ne posega v zavezujočo razlago členov 7, 7a in 7b spremenjene Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti ter Priloge V k navedeni direktivi, kot jo je podalo Sodišče. To priporočilo temelji na povratnih informacijah, ki so jih države članice zagotovile Komisiji od prenosa Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, in ugotovitvah Komisije na podlagi uradnih obvestil držav članic ter ocene nacionalnih akcijskih načrtov za energetske učinkovitost in letnih poročil⁽¹⁾.

Povzetek: večje spremembe Direktive 2012/27/EU

1. Struktura obveznosti prihranka energije in z njo povezanih določb

- Členi 7 (splošna pravila o zahtevi glede prihrankov), 7a (pravila o sistemih obveznosti energetske učinkovitosti) in 7b (pravila o alternativnih ukrepih politike),
- Priloga V (skupne metode in načela za izračun) ter
- obveznosti načrtovanja in poročanja iz uredbe o upravljanju energetske unije.

2. Obseg obveznosti prihranka energije (2021–2030)

- Novo obdobje 2021–2030 za izpolnitev obveznosti prihranka energije in podaljšanje obveznosti na obdobje po letu 2030 brez končnega datuma, pri čemer obveznost pregleda velja do leta 2027 in nato vsakih 10 let,
- obveznost, da se v obdobju 2021–2030 doseže skupni prihranek končne porabe energije, ki ustreza novemu letnemu prihranku v višini vsaj 0,8 % porabe končne energije (razen za Ciper in Malto, ki morata doseči nove prihranke v višini 0,24 % porabe končne energije), kar je višja raven kot v tekočem obdobju,
- možnosti, da države članice prihranke izračunajo različno, dokler dosežejo zahtevane skupne prihranke končne porabe energije, in
- zahteva, da države članice pri oblikovanju ukrepov politike upoštevajo potrebo po zmanjšanju energetske revščine v skladu z merili, ki jih morajo določiti same.

3. Izračun učinka ukrepov politike

- Države članice ne morejo uveljavljati prihranka energije, ki izhaja iz izvajanja prava EU, razen kadar je povezan s prenovo stavb. Z odstopanjem od tega in pod določenimi pogoji lahko prihranke, ki izhajajo iz izvajanja nacionalnih minimalnih zahtev za nove stavbe, prištejejo samo prihrankom, ki se zahtevajo za prvo obdobje obveznosti (2014–2020).

⁽¹⁾ Glej med drugim Economidou idr., Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive, EUR 29272 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (poročilo je na voljo na spletnem naslovu <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>), in Tsemekidi-Tzeiranaki idr., Analysis of the Annual Reports 2018 under the Energy Efficiency Directive, EUR 29667 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-79-00173-7, doi:10.2760/22313, JRC 115238 (poročilo je na voljo na spletnem naslovu <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC115238/kjna29667enn.pdf>).

4. Pojasnila

- Sistemi obveznosti energetske učinkovitosti in alternativni ukrepi politike so enakovredna sredstva za prenos direktive o energetske učinkovitosti,
- prihranke energije, ki izhajajo iz posamezne vrste ukrepov politike, je treba izračunati v skladu s skupnimi načeli in metodami iz Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti,
- pojasnitev zahteve glede merjenja in preverjanja ter pomen uporabe reprezentativnega vzorca ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti,
- države članice lahko v skladu s členom 20(6) direktive o energetske učinkovitosti ustanovijo nacionalni sklad za energetske učinkovitost kot alternativni ukrep politike ali v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti, pri čemer se od zavezanih strani zahteva, naj v sklad prispevajo vse svoje prihranke ali njihov del,
- pojasnitev zahteve glede dodatnosti (prihranki energije bi morali biti dodani tistim, do katerih bi v vsakem primeru prišlo brez dejavnosti zavezane ali udeležene strani), vključno z nekaterimi dejavniki – neupravičenim okoriščenjem, učinki na trgu in vplivom obstoječih politik,
- pri izračunu prihranka energije je treba upoštevati, koliko časa bodo ukrepi učinkovali in kako hitro se bodo prihranki zmanjševali skozi čas, in
- prihranki energije, doseženi z namestitvijo tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, so lahko upravičeni, če so v skladu s Prilogo V.

2. IZRAČUN PRIHRANKOV ENERGIJE, ZAHTEVANIH V OBDOBJU OBVEZNOSTI 2021–2030

„Člen 7

Obveznost prihranka energije

1. Države članice morajo doseči skupni prihranek končne porabe energije, ki ustreza vsaj:

(a) [...]

(b) novim letnim prihrankom v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030 v višini 0,8 % letne porabe končne energije, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019. Z odstopanjem od te zahteve morata Ciper in Malta doseči nove letne prihranke v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030 v višini 0,24 % letne porabe končne energije, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019.“

V skladu s točko (b) zgoraj morajo države članice doseči:

- skupni prihranek končne porabe energije (tj. skupno količino prihrankov energije) v obdobju 2021–2030 in
- nove prihranke vsako leto v navedenem obdobju (količina teh prihrankov ni določena).

Medtem ko je stopnja novih letnih prihrankov energije v prvem obdobju obveznosti (2014–2020) za vse države članice enaka (tj. 1,5 %), to ne velja za drugo obdobje (2021–2030), saj morata Ciper in Malta doseči skupni prihranek končne porabe energije, ki je enak novemu prihranku v višini 0,24 % porabe končne energije ⁽²⁾.

Vsaka država članica mora do 31. decembra 2030 doseči izračunano količino skupnega prihranka končne porabe energije (tj. skupni prihranek energije za obdobje 2021–2030). V nasprotju s prvim obdobjem obveznosti navedene količine ni mogoče zmanjšati na podlagi nobene prožnosti, ki jo uporabi država članica ⁽³⁾.

Državam članicam novih prihrankov v višini 0,8 % (0,24 % za Malto in Ciper) letne porabe končne energije ⁽⁴⁾ ni treba doseči vsako leto drugega obdobja obveznosti. Trenutna prožnost, v skladu s katero lahko količino novih prihrankov razporedijo po celotnem obdobju, velja tudi za drugo in naslednja obdobja ⁽⁵⁾.

2.1 Izračun skupnega prihranka končne porabe energije, zahtevanega v drugem obdobju obveznosti

Za izračun količine skupnega prihranka končne porabe energije, zahtevane v drugem obdobju obveznosti, mora vsaka država članica najprej izračunati povprečno porabo končne energije v treh letih pred letom 2019 (tj. 2016–2018) ⁽⁶⁾.

V naslednjem koraku se navedeno povprečje pomnoži z 0,8 % (v primeru Cipra in Malte 0,24 %), da se določi enakovredna količina „novih“ letnih prihrankov.

Primer

Poraba energije v državi članici je leta 2016 znašala 102 milijona ton ekvivalenta nafte (Mtoe), leta 2017 98 Mtoe, leta 2018 pa 100 Mtoe, kar pomeni, da triletno povprečje znaša 100 Mtoe.

Za izračun skupne količine prihranka končne porabe energije (2021–2030) zato najmanjša količina *novih* prihrankov vsako leto znaša 0,8 Mtoe ($100 \text{ Mtoe} \times 0,8 \%$).

Države članice lahko nato izračunajo skupno količino prihrankov končne porabe energije, ki se zahteva za celotno obdobje obveznosti.

Primer

Država članica izračuna, da je njena povprečna poraba končne energije v obdobju 2016–2018 znašala 100 Mtoe. Skupni prihranek končne porabe energije v zvezi z letom 2021 bi zato znašal ($100 \times 0,8 \% \times 1$) = 0,8 Mtoe.

Ker mora država članica v obdobju 2021–2030 vsako leto doseči skupni prihranek končne porabe energije, ki je vsaj enak novim prihrankom, mora nove prihranke izračunati za vsako naslednje leto do leta 2030.

Skupna količina, izračunana za leto 2022, bi znašala ($100 \times 0,8 \% \times 2$) = skupni prihranek končne porabe energije v višini 1,6 Mtoe (vključno z 0,8 Mtoe novih prihrankov v letu 2022 (spodaj označeno s sivo)).

⁽²⁾ „Poraba končne energije“ je v členu 2(3) direktive o energetske učinkovitosti opredeljena kot „vs[a] energij[a], ki se dobavi za industrijo, prevoz, gospodinjstva, storitve in kmetijstvo. Izključuje dobavo sektorju za pretvorbo energije in samemu energetskemu gospodarstvu.“ „Končna poraba“ v direktivi o energetske učinkovitosti ni opredeljena in bi jo bilo treba zato razlagati v skladu z načeli obveznosti prihranka energije. Cilj točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) je zmanjšati porabo končne energije z zmanjšanjem količine energije za lastno končno porabo, ki jo porabijo fizične ali pravne osebe (če ni določeno drugače). Določeni so posebni pogoji za prihranke energije zaradi proizvodnje energije iz obnovljivih virov na stavbah ali v njih (glej uvodno izjavo 43 direktive o energetske učinkovitosti in oddelek 7.5 tega dokumenta).

⁽³⁾ Glej oddelek 3.

⁽⁴⁾ Glede na povprečje v obdobju 2016–2018 (glej točko (b) prvega pododstavka člena 7(1)).

⁽⁵⁾ Glej tudi oddelek 2.3.

⁽⁶⁾ V nasprotju s tem je v točki (a) prvega pododstavka člena 7(1) kot podlaga za določitev osnove za izračun za obdobje 2014–2020 navedena količina prodane energije končnim odjemalcem (glej SWD(2013) 451 final, str. 3).

Količine za vsako naslednje leto do leta 2030 se lahko izračunajo na enak način. Skupna količina skupnega prihranka končne porabe energije, zahtevana v desetletnem obdobju, znaša 44,0 Mtoe ($100 \times 0,8\% \times 55$).

Leto	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030			
Prihranek končne porabe energije (v Mtoe)										0,8	Celotni skupni prihranek končne porabe energije (do leta 2030)		
									0,8	0,8			
								0,8	0,8	0,8			
							0,8	0,8	0,8	0,8			
						0,8	0,8	0,8	0,8	0,8			
				0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8			
		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8			
	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8			
	Skupaj (v Mtoe)	0,8	1,6	2,4	3,2	4,0	4,8	5,6	6,4	7,2		8,0	44,0⁽¹⁾

⁽¹⁾ = $100 \times 0,8\% \times 55$.

2.2 Nabor statističnih podatkov

2.2.1 Uporaba Eurostatovega nabora podatkov

Države članice bi morale za oblikovanje naborov statističnih podatkov, ki jih je treba uporabiti za obdobje obveznosti 2021–2030, uporabiti Eurostatov nabor podatkov, ki se šteje za privzeti vir za izračun zahtevanih količin prihrankov (glej Prilogo III(1)(c) k uredbi o upravljanju energetske unije).

Eurostat je leta 2019 na podlagi mednarodnih priporočil za statistiko energetike, ki jih je objavila Statistična komisija Združenih narodov⁽⁷⁾, revidiral energijsko bilanco. Za prispevke držav članic k energetske učinkovitosti in njihove obveznosti prihranka energije je določil posebno kategorijo „poraba končne energije (Evropa 2020–2030)“⁽⁸⁾ (oznaka FEC2020–2030). Ta kategorija vsebuje elemente, ki se zahtevajo v točki (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, države članice pa bi jo morale uporabljati za namene obveznosti prihranka energije⁽⁹⁾.

Ta nova kategorija vključuje naslednje aritmetične opredelitve, ki temeljijo na zadnjih spremembah Uredbe (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁰⁾:

poraba končne energije (Evropa 2020–2030) [vsi energenti skupaj] =

poraba končne energije [vsi energenti skupaj]

– poraba končne energije [toplota okolja (toplotne črpalke)]

+ mednarodni letalski promet [vsi energenti skupaj]

⁽⁷⁾ <https://unstats.un.org/unsd/energy/ires/>

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf> (glej str. 25).

⁽⁹⁾ Revidirana metodologija Eurostata je opisana v dokumentu na povezavi <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>.

⁽¹⁰⁾ Uredba (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o statistiki energetike (UL L 304, 14.11.2008, str. 1).

- + transformacijski vložek v plavžih [vsi energenti skupaj]
- transformacijski izložek iz plavžev [vsi energenti skupaj]
- + plavži v energetske sektorju [trdna fosilna goriva]
- + plavži v energetske sektorju [industrijski plini]
- + plavži v energetske sektorju [šota in proizvodi iz šote]
- + plavži v energetske sektorju [naftni skrilavec in katranski pesek]
- + plavži v energetske sektorju [nafta in naftni derivati]
- + plavži v energetske sektorju [zemeljski plin]

2.2.2 Uporaba alternativnih statističnih virov in strokovnih ocen

Države članice lahko uporabijo alternativne statistične vire, vendar morajo v uradnem obvestilu Komisiji pojasniti in utemeljiti njihovo uporabo in morebitne razlike v posledični količini (glej Prilogo III(1)(c) k uredbi o upravljanju energetske unije).

Če takrat, ko morajo države članice poročati, podatki za nekatera leta niso na voljo, lahko uporabijo strokovne ocene (kar prav tako utemeljijo v uradnem obvestilu). Če se po tem, ko so dani na voljo uradni podatki, ugotovijo pomembne razlike med ocenjenimi in dejanskimi podatki, je treba zahtevano količino prihrankov prilagoditi slednjim.

Priporoča se, da države članice ocene čim prej prilagodijo uradnim podatkom, in sicer v okviru mehanizma upravljanja, pri naslednji predložitvi informacij ali pri obveznem poročanju v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije (npr. v posodobljeni različici nacionalnega energetskega in podnebne načrta do 30. junija 2023 v skladu s členom 14(1) Uredbe).

2.2.3 Energija, ki se porabi za prevoz

Brez poseganja v člen 7(2)(b) direktive o energetske učinkovitosti ⁽¹⁾ države članice končne energije, ki se porabi za prevoz, ne morejo več izključiti iz osnove za izračun za drugo in naslednja obdobja obveznosti.

2.2.4 Energija, proizvedena za lastno končno porabo

Medtem ko skupni prihranek končne porabe energije v prvem obdobju obveznosti temelji na „prodaji energije končnim odjemalcem“, je z direktivo o energetske učinkovitosti osnova za drugo in naslednja obdobja namerno spremenjena v „porabo končne energije“.

Zato morajo države članice v osnovo za izračun za navedena obdobja vključiti energijo, proizvedeno za lastno končno porabo (npr. električno energijo, proizvedeno s fotonapetostnimi sistemi, toploto, proizvedeno s sončnimi kolektorji ali sosežiganjem odpadkov v industriji).

Eurostatova kategorija „poraba končne energije“ (oznaka B 101700 ⁽¹²⁾), kot se je uporabljala, ko je bila dogovorjena in sprejeta direktiva o energetske učinkovitosti, je vključevala nekatere obnovljive vire energije, pomembne za majhno uporabo, na stavbah ali v njih (sončna energija, vključno s fotonapetostno in sončno toplotno energijo, vetrna energija, trdna biomasa, bioplín in tekoča biogoriva ⁽¹³⁾). Toplota okolja, ki se uporablja na primer pri toplotnih črpalkah, ni bila vključena v kategorijo „poraba končne energije“. Za zagotovitev, da se obveznost prihranka energije iz člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, kot sta se o njej dogovorila zakonodajalca, ne spremeni zaradi revizije energijskih bilanc, je Eurostat za namene energetske učinkovitosti določil in objavlja posebno kategorijo „poraba končne energije (Evropa 2020–2030)“ (oznaka FEC2020–2030), ki do leta 2030 iz te kategorije še naprej izključuje toploto okolja ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ Glej oddelek 3.2 in 3.4.

⁽¹²⁾ „Skupna poraba energije za vse rabe energije“.

⁽¹³⁾ „Končna energija“, kot je opredeljena v Uredbi (ES) št. 1099/2008.

⁽¹⁴⁾ Glej oddelek 2.2.1 Nova metodologija Eurostata je opisana v dokumentu na povezavi <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>.

Čeprav se mora v skladu s točko 1(c) Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije nabor podatkov Eurostata uporabljati kot privzeti vir, morajo države članice upoštevati vse razpoložljive podatke na nacionalni ravni. Kadar se ti razlikujejo od podatkov Eurostata, morajo države članice navesti svoje nacionalne vire, če so ti natančnejši. Te podatke morajo vključiti v svojo osnovo za izračun, v svojem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu pa uradno sporočiti in pojasniti, katere vire podatkov so uporabile, vključno z morebitnimi dodatnimi uradnimi ali ocenljivimi količinami porabe končne energije, ki v naboru podatkov Eurostata niso zajete.

2.3 Razporeditev prihrankov energije v obdobju 2021–2030

Z zadnjim pododstavkom člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti se od držav članic zahteva, naj „določijo, kako bo izračunana količina novih prihrankov razporejena v [vsakem obdobju obveznosti], če se do konca posameznega obdobja obveznosti dosežejo zahtevani celotni skupni prihranki končne porabe energije“.

Primeri

Ena država članica se lahko odloči za linearno povečanje prihrankov v določenem časovnem obdobju; druga se lahko odloči za poznejši začetek, a zahteva večje prihranke proti sredini/koncu drugega obdobja obveznosti.

Tretja država članica se lahko odloči zahtevano količino skupnih prihrankov končne porabe energije (npr. 44,0 Mtoe) razporediti, kot je prikazano spodaj, dokler se skupna količina zahtevanih prihrankov doseže med letoma 2021 in 2030 (ob predpostavki, da imajo vsi ukrepi trajne učinke, ki prihranke zagotavljajo vsako leto vsaj do leta 2030):

Leto	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Prihranek končne porabe energije (v Mtoe)										0,8	Celotni skupni prihranek končne porabe energije (do leta 2030)
									1,1	1,1	
								0,5	0,6	0,6	
							0,7	0,7	0,7	0,7	
						0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
					0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
				1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
			1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	
		0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	
Skupaj (v Mtoe)	0,4	1,3	2,5	3,5	4,3	4,9	5,6	6,1	7,3	8,1	44

Če država članica uvede ali ohranja sistem obveznosti energetske učinkovitosti, ji ni treba poročati, kako bo prizadevanja razporedila skozi obdobje obveznosti. Vendar je priporočljivo, da države članice uvedejo tak sistem in poročajo, kako bodo to storile. V skladu z delom 3.1(b) Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije morajo države članice uradno sporočiti pričakovane skupne in letne prihranke ter trajanje izvajanja sistemov.

Države članice, ki uvedejo ali ohranijo alternativne ukrepe politike iz člena 7b direktive o energetske učinkovitosti in/ali nacionalni sklad za energetske učinkovitost iz člena 20(6) navedene direktive, lahko v drugem obdobju obveznosti po lastni presoji razporedijo zahtevani skupni prihranek končne porabe energije. Lahko uvedejo vmesna obdobja, ki so lahko različno dolga, ni pa jim tega treba storiti. Vendar pa morajo v skladu z delom 3.2(c) Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije uradno sporočiti „pričakovan[e] skupn[e] in letn[e] prihrank[e] po posameznem ukrepu in/ali prihrank[e] energije v vseh vmesnih obdobjih“.

3. DRUGI NAČINI IZRAČUNA ZAHTEVANIH PRIHRANKOV

3.1 Delež in obseg

Možnosti iz člena 7(2) direktive o energetske učinkovitosti ne vplivajo na obveznost prihranka energije iz točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) navedene direktive. V skladu s členom 7(2) in (4) direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice uporabljajo različne metode izračuna (npr. da bi obravnavale nekatere nacionalne okoliščine), vendar se zaradi tega ne sme zmanjšati zahtevana količina prihrankov energije, tj. države članice morajo zagotoviti, da z izračunom na podlagi ene ali več metod iz člena 7(2) navedene direktive dobijo enak skupni minimalni prihranek energije, kot se zahteva s točko (b) prvega pododstavka člena 7(1) navedene direktive.

Kar zadeva obdobje obveznosti 2021–2030, morajo zato države članice ne glede na to, ali uporabljajo možnosti iz člena 7(2) in (4) direktive o energetske učinkovitosti ali ne, zagotoviti, da se zahtevana količina skupnih prihrankov končne porabe energije, enaka novim letnim prihrankom v višini vsaj 0,8 %⁽¹⁵⁾, doseže do 31. decembra 2030. Za zagotovitev, da se zaradi prožnosti, uporabljene v skladu s členom 7(2) in (4) direktive o energetske učinkovitosti, ne zmanjša izračunana najmanjša neto količina novih prihrankov energije, ki jo je treba v obdobju obveznosti doseči pri porabi končne energije, morajo biti lastne letne stopnje prihranka držav članic torej višje od zahtevane, da se dosežejo skupni prihranki energije iz točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) navedene direktive⁽¹⁶⁾. Državam članicam ni treba uporabiti možnosti iz člena 7(2) direktive o energetske učinkovitosti.

3.2 Možnosti na podlagi člena 7(2) direktive o energetske učinkovitosti

V skladu s členom 7(2) direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice zahtevano količino prihrankov energije izračunajo tako, da:

- uporabijo letno stopnjo prihranka pri prodaji energije končnim odjemalcem ali pri porabi končne energije glede na povprečje v obdobju 2016–2018 in/ali
- iz osnove za izračun deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz, in/ali
- uporabijo katero koli od možnosti iz člena 7(4) direktive o energetske učinkovitosti.

3.3 Lastna letna stopnja prihranka in osnova za izračun

Če države članice uporabijo eno ali več možnosti, morajo v skladu s členom 7(3) direktive o energetske učinkovitosti določiti:

- svojo letno stopnjo prihranka, ki se uporabi pri izračunu njihovih skupnih prihrankov končne porabe energije za zagotovitev, da zahtevani prihranki energije niso manjši od prihrankov, ki se zahtevajo na podlagi točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, in
- svojo osnovo za izračun, iz katere lahko deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz⁽¹⁷⁾.

To stopnjo in osnovo morajo določiti poleg⁽¹⁸⁾ izračunov letne stopnje novih prihrankov in skupnih prihrankov končne porabe energije v skladu s točko (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti.

Drugi pododstavek člena 7(5) direktive o energetske učinkovitosti določa, da morajo države članice ne glede na to, ali iz svoje osnove za izračun deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz, ali izkoristijo možnosti iz člena 7(4) navedene direktive, zagotoviti, da izračunana neto količina novih prihrankov, ki jo morajo doseči pri porabi končne energije v obdobju obveznosti 2021–2030, ni manjša od količine, ki izhaja iz uporabe letne stopnje prihranka iz točke (b) prvega pododstavka člena 7(1), tj. 0,8 % (za Ciper in Malto 0,24 %).

3.4 Možnosti na podlagi člena 7(4) direktive o energetske učinkovitosti

Države članice lahko za obdobje obveznosti 2021–2030 uporabijo eno ali več naslednjih možnosti (člen 7(4) direktive o energetske učinkovitosti):

- (b) popolno ali delno izključitev industrijskih dejavnosti, ki so zajete v sistemu EU za trgovanje z emisijami (EU ETS);
- (c) upoštevanje nekaterih prihrankov energije, doseženih v sektorjih pretvorbe in prenosa energije;

⁽¹⁵⁾ 0,24 % za Ciper in Malto.

⁽¹⁶⁾ Glej Dodatek I ter oddelke 3.2, 3.3 in 3.4.

⁽¹⁷⁾ Glej Dodatek I.

⁽¹⁸⁾ Glej Prilogo III(2) k uredbi o upravljanju energetske unije.

- (d) zgodnje ukrepe, izvedene po koncu leta 2008, ki zagotavljajo prihranke še po letu 2020;
- (e) posamezne ukrepe, izvedene med začetkom leta 2018 in koncem leta 2020, ki zagotavljajo prihranke še po letu 2020;
- (f) izključitev 30 % energije, ki je bila za lastno uporabo proizvedena na ali v stavbah zaradi ukrepov politik, ki spodbujajo namestitve novih tehnologij za energijo iz obnovljivih virov, ter
- (g) upoštevanje nekaterih prihrankov energije, ki presegajo prihranek energije, ki se zahteva za obdobje obveznosti 2014–2020.

V skladu s točko (b) člena 7(5) direktive o energetske učinkovitosti se lahko te možnosti uporabijo samo pri „količin[i] prihrankov energije, izračunanih v skladu z odstavkoma 2 in 3“ člena 7, ki „skupaj ne predstavljajo več kot 35 %“ navedene količine.

Ključno je, da teh možnosti ni mogoče uporabiti za zmanjšanje skupne količine skupnih prihrankov končne porabe energije, ki se zahtevajo v točki (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti. Povedano drugače, ne glede na to, ali države članice iz svoje osnove za izračun deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz, ali izkoristijo katero od navedenih možnosti, morajo zagotoviti, da izračunana neto količina novih prihrankov, ki jo morajo doseči pri porabi končne energije v obdobju obveznosti 2021–2030, ni manjša od količine, ki izhaja iz uporabe letne stopnje prihranka iz točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti ⁽¹⁹⁾. V ta namen morajo v skladu s členom 7(5) direktive o energetske učinkovitosti izračunati učinek odločitve glede uporabe ene ali več možnosti v obdobju obveznosti ⁽²⁰⁾.

Možnosti iz točk (b) in (f) člena 7(4) direktive o energetske učinkovitosti se lahko uporabita samo za izračun lastne osnove v skladu s členom 7(2) in (3) navedene direktive. Količine se lahko odštejejo od rezultata navedenega izračuna (ob upoštevanju določenih omejitev).

Možnosti iz točk (c), (d), (e) in (g) se nanašajo na prihranke energije in se lahko štejejo le pri izračunani količini prihrankov, zahtevani v skladu s členom 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti. Zato jih ni mogoče uporabiti za nižanje ravni obveznosti prihranka energije na podlagi točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, lahko pa se uporabijo kot pomoč pri njeni izpolnitvi.

3.4.1 Podroben opis možnosti

3.4.1.1 Popolna ali delna izključitev industrijskih dejavnosti iz EU ETS (člen 7(4)(b))

Če država članica uporabi samo možnost celotne ali delne izključitve prodane energije, ki se porabi za industrijske dejavnosti iz EU ETS (člen 7(4)(b) direktive o energetske učinkovitosti), mora določiti količine dobavljene energije ali energije, prodane na drobno, ki se porabijo za navedene industrijske dejavnosti. Izračun temelji na energiji, porabljeni za dejavnosti iz Priloge I k direktivi o EU ETS ⁽²¹⁾.

Nato se od navedene količine odštejeta energija, ki se porabi za „energetske dejavnosti“ iz navedene priloge (kurilne naprave z nazivno vhodno toplotno močjo nad 20 MW (razen sežigalnic nevarnih ali komunalnih odpadkov), rafinerije mineralnih olj in koksarne), in energija, porabljena v letalstvu ⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ V mejah, določenih v drugem pododstavku člena 7(5).

⁽²⁰⁾ Glej oddelek 9.

⁽²¹⁾ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

⁽²²⁾ Namesto tega se lahko za določitev količin energije, porabljenih v industrijah, ki niso zajete v EU ETS, sporočeni podatek o porabi končne energije za ustreznih industrijski sektor pomnoži z razmerjem emisij toplogrednih plinov med dejavnostmi v okviru EU ETS in dejavnostmi, ki niso vključene v EU ETS, kot so navedene v evidencah toplogrednih plinov.

3.4.1.2 Prihranek energije, dosežen v sektorjih pretvorbe in prenosa energije (člen 7(4)(c))

V skladu s členom 7(4)(c) direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice pri količini prihrankov energije, izračunani v skladu s členom 7(2) in (3) navedene direktive, upoštevajo prihranek energije, dosežen v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije, vključno z infrastrukturo za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, zaradi izvajanja zahtev iz člena 14(4) in (5)(b) ter odstavkov (1) do (6) in (9) člena 15 navedene direktive ⁽²³⁾.

3.4.1.3 Prihranek energije, ki izhaja iz posameznih ukrepov, ki se na novo izvajajo od 31. decembra 2008 (člen 7(4)(d))

Če država članica pri količini zahtevanih prihrankov energije, izračunani v skladu s členom 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti, upošteva prihranek energije, ki izhaja iz posameznih ukrepov, ki se na novo izvajajo od 31. decembra 2008, morajo imeti navedeni ukrepi učinek tudi po letu 2020, da se upoštevajo v obdobju obveznosti 2021–2030, tj. po 31. decembru 2020 morajo zagotavljati nove prihranke energije. V členu 2(19) direktive o energetske učinkovitosti je „posamezni ukrep“ opredeljen kot ukrep, ki zagotovi preverljivo ter merljivo ali ocenljivo izboljšanje energetske učinkovitosti ter je sprejet kot rezultat ukrepa politike. Poleg tega morajo biti prihranki energije izmerjeni in preverjeni.

3.4.1.4 Posamezni ukrepi, izvedeni med začetkom leta 2018 in koncem leta 2020 (člen 7(4)(e))

V skladu s členom 7(4)(e) direktive o energetske učinkovitosti lahko država članica pri količini prihrankov energije, izračunani v skladu s členom 7(2) in (3) navedene direktive, upošteva prihranek energije, ki izhaja iz ukrepov politike, če dokaže, da so navedeni ukrepi privedli do posameznih ukrepov, ki so se izvedli med 1. januarjem 2018 in 31. decembrom 2020 ter zagotavljajo prihranke tudi po tem obdobju.

Medtem ko se člen 7(4)(d) direktive o energetske učinkovitosti nanaša na izvajanje posameznih ukrepov med 31. decembrom 2008 in 31. decembrom 2013, se člen 7(4)(e) navedene direktive uporablja le za posamezne ukrepe, izvedene med 1. januarjem 2018 in 31. decembrom 2020. Ta razlika je pomembna, če države članice upoštevajo do 21-letno trajanje učinkov ukrepa, izvedenega leta 2008, oziroma do 12-letno trajanje učinkov ukrepa, izvedenega leta 2018. V praksi to pomeni, da je prvi primer pomemben na primer za ukrepe z dolgotrajnim učinkom, kot je izolacija ovoja stavbe.

3.4.1.5 Energija, proizvedena za lastno porabo na ali v stavbah zaradi namestitve novih tehnologij za energijo iz obnovljivih virov (člen 7(4)(f))

Ta možnost državam članicam omogoča, da iz izračuna zahtevanih prihrankov energije na podlagi člena 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti izključijo preverljivo količino energije, proizvedene za lastno porabo z novimi napravami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, nameščenimi na ali v stavbah.

Uporaba te možnosti je omejena v treh vidikih:

- iz osnove za izračun se lahko izključi največ 30 % energije, proizvedene za lastno porabo z novimi napravami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, nameščenimi na ali v stavbah,
- to ne sme pomeniti več kot 35-odstotnega zmanjšanja količine, izračunane v skladu s členom 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti, ter
- količina takšne energije se ne sme izključiti iz izračuna obveznosti prihranka na podlagi točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti.

Točka 2(e) Priloge V direktive o energetske učinkovitosti določa, kako se lahko prihranki energije, ki izhajajo iz ukrepov, s katerimi se spodbuja namestitve tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, upoštevajo pri prihrankih, ki se zahtevajo na podlagi člena 7(1) navedene direktive ⁽²⁴⁾. Količine v zvezi s tem niso omejene.

⁽²³⁾ Glej oddelek 9.

⁽²⁴⁾ Glej oddelek 7.5 in Dodatek X.

Ker se člen 7(4)(f) direktive o energetske učinkovitosti nanaša na „preverljiv[o] količin[o] energije, ki je bila proizvedena na ali v stavbah za lastno uporabo“⁽²⁵⁾ (in ne na dejansko porabljeni količino), morajo države članice določiti in preveriti količine energije iz obnovljivih virov (v kt, MW ali drugih enakovrednih merskih enotah), ki bo v obdobju obveznosti 2021–2030 zaradi politik, s katerimi se spodbuja namestitve novih naprav, proizvedena na stavbah za lastno porabo. Ker se ta določba nanaša na „preverljivo količino“, se lahko pri tem izračunu upošteva ocenjena povprečna količina energije iz obnovljivih virov, ki bo v obdobju 2021–2030 proizvedena za lastno porabo samo z napravami, nameščenimi na ali v stavbah po 31. decembru 2020.

V skladu s členom 21(b)(3) uredbe o upravljanju energetske unije morajo države članice v svoja celovita nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku vključiti informacije o izvajanju nacionalnih sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike. Zato bi morale od 15. marca 2021 (in nato vsaki dve leti) predložiti informacije o dejanski količini energije, proizvedene za lastno porabo z novonameščenimi tehnologijami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah.

Okvirni in neizčrpni primer

V spodnji preglednici je za neizčrpni seznam tehnologij prikazano, koliko energije je mogoče izključiti iz izračuna zahtevanih prihrankov energije. Z namestitvijo kombinacije sončne toplotne naprave in plinskega kotla bi bilo na primer mogoče proizvesti 1 000 kWh energije iz obnovljivih virov, od tega pa bi jih bilo mogoče 30 % (300 kWh) izključiti iz izračuna (če to ne presega 35 % zahtevanih prihrankov).

Vrsta tehnologije	Potreba po končni energiji (kWh)	Delež energije iz obnovljivih virov, proizvedene na stavbah (%)	Proizvodnja, zaradi katere se zmanjša ciljna količina prihrankov (kWh)	30 %, ki jih je mogoče izključiti iz zahteve glede prihranka (kWh)
(1) Plinski kondenzacijski kotel	10 526	0	0	
(2) Kondenzacijski kotel na drva	10 870	100	10 870	3 261
(3) Toplotna črpalka (z električno energijo iz omrežja)	2 857	0	0	
(4) Kombinacija sončne toplotne naprave in plinskega kotla	10 474	~10	1 000	300
Sončna toplotna naprava	1 000	100	1 000	300
Plinski kondenzacijski kotel	9 474	0	0	
(5) Fotonapetostna naprava	3 500	100	3 500	1 050

3.4.1.6 Prihranek energije, ki presega prihranek, zahtevan za prvo obdobje obveznosti (člen 7(4)(g))

Države članice lahko pri izračunu na podlagi člena 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti upoštevajo prihranek energije, ki presega prihranek, zahtevan za prvo obdobje obveznosti (2014–2020), če:

- so ti prihranki rezultat posameznih ukrepov, izvedenih v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti ali alternativnih ukrepov politike, in

⁽²⁵⁾ Direktiva o energetske učinkovitosti ne določa opredelitve „energije, ki je bila za lastno porabo proizvedena na ali v stavbah“. Vendar bi bilo treba ta pojem razumeti kot končnega odjemalca, ki deluje na ali v svoji stavbi, kot je opredeljena v členu 2(1) Direktive 2010/31/EU o energetske učinkovitosti stavb, ter proizvaja energijo iz obnovljivih virov za lastno porabo in jo lahko shrani na svoji posesti znotraj omejenih okvirov. Pojem „energija, ki je bila za lastno porabo proizvedena na ali v stavbah,“ izključuje lastno proizvedeno energijo, ki se proda ali pošlje nazaj v omrežje. Pri negospodinjstkih samooskrbovalcih z energijo pojem izključuje tudi proizvodnjo energije, ki predstavlja osnovno poslovno ali poklicno dejavnost.

— je država članica zadevne ukrepe politike sporočila v svojem nacionalnem akcijskem načrtu za energetske učinkovitosti in o njih poročala v svojem poročilu o napredku v skladu s členom 24(2) ⁽²⁶⁾.

4. IZBIRA UKREPOV POLITIKE ZA DOSEGO ZAHTEVANE KOLIČINE SKUPNIH PRIHRANKOV KONČNE PORABE ENERGIJE

V skladu s členom 7(10) direktive o energetske učinkovitosti morajo države članice zahtevane skupne prihranke končne porabe energije doseči z:

- uvedbo sistema obveznosti energetske učinkovitosti;
- sprejetjem alternativnih ukrepov politike ali
- kombinacijo zgoraj navedenega.

V členu 7 direktive o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da so sistemi obveznosti energetske učinkovitosti in alternativni ukrepi politike v zvezi s tem enakovredni. Državam članicam sta na voljo precejšnja prožnost in široko polje proste presoje, da lahko med različnimi vrstami sistemov izberejo tistega, ki najbolj ustreza njihovemu posebnemu položaju in okoliščinam ⁽²⁷⁾.

V skladu s členom 7a(1) in členom 7b(1) direktive o energetske učinkovitosti morajo biti vsi ukrepi politike oblikovani za izpolnitev obveznosti prihranka energije na podlagi člena 7(1) navedene direktive ter upravičeni, da prispevajo k „prihrankom končne porabe energije“, ki se „dosežejo pri končnih odjemalcih“. Vendar pa ne škodi, če se z ukrepom politike obravnavajo tudi drugi cilji (npr. v okviru energetskih politik, da se obravnava potreba po ohranjanju, varovanju in izboljšanju kakovosti okolja ali da se spodbuja skrbna in preudarna raba naravnih virov).

V členu 2(18) direktive o energetske učinkovitosti je „ukrep politike“ opredeljen kot regulativni, finančni, davčni, prostovoljni instrument ali instrument o obveščanju, ki ga država članica uradno uvede in izvaja, da bi ustvarila podporni okvir, zahteve ali spodbude, s katerimi bi zagotovila, da bi udeleženci na trgu nudili ali kupovali energetske storitve ter izvajali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Ukrepi politike, katerih namen je podpirati samo druge cilje politike, ne energetske učinkovitosti, ali zagotoviti ali kupiti samo energetske storitve ali ki spodbudijo prihranke končne porabe energije, ki niso doseženi pri končnih porabnikih, se morda ne bodo šteli za upravičene na podlagi člena 7 direktive o energetske učinkovitosti. V vsakem primeru bodo morale države članice skrbno oceniti ukrepe in dokazati, da jim je mogoče neposredno pripisati prihranke energije.

Ne glede na to, ali se država članica odloči uporabiti sistem obveznosti energetske učinkovitosti ali sprejeti alternativne ukrepe politike, mora zagotoviti, da so ukrepi politike ustrezni za doseganje zahtevanih skupnih prihrankov končne porabe energije do 31. decembra 2030 (ali v naslednjem obdobju varčevanja, odvisno od tega, kdaj se ukrepi oblikujejo).

Pri vzpostavljanju ukrepov politike je pomemben naslednji neizčrpan seznam opredelitev (te opredelitve v spremenjeni direktivi o energetske učinkovitosti ostajajo enake):

Člen 2 direktive o energetske učinkovitosti

„(4) ‚energetska učinkovitost‘ pomeni razmerje med doseženim učinkom, storitvijo, blagom ali energijo ter vloženo energijo;

(5) ‚prihranek energije‘ pomeni količino prihranjene energije, določeno z meritvijo in/ali oceno porabe pred izvedbo ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti in po njej, ob zagotovljenih normalnih zunanjih pogojih, ki vplivajo na porabo energije;

(6) ‚izboljšanje energetske učinkovitosti‘ pomeni povečanje energetske učinkovitosti zaradi tehnoloških, vedenjskih in/ali gospodarskih sprememb;“

⁽²⁶⁾ Zato je bilo treba ukrepe uradno sporočiti do 30. aprila 2017, saj je bil člen 24(2) v skladu s členom 59 in členom 54(3)(b) uredbe o upravljanju energetske unije 24. decembra 2018 črtan.

⁽²⁷⁾ Sodba Sodišča z dne 7. avgusta 2018 v zadevi C-561/16, *Saras Energía* (ECLI:EU:C:2018:633, točka 35), ki se po analogiji sklicuje na sodbo z dne 26. septembra 2013 v zadevi C-195/12, *IBV & Cie* (ECLI:EU:C:2013:598, točki 62 in 70).

- „(14) ‚zavezana stran‘ pomeni distributerja energije ali podjetje za maloprodajo energije, ki ga zavezuje nacionalni sistem obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 7;
- (15) ‚pooblaščená stran‘ pomeni pravni subjekt, ki ga vlada ali drug javni organ pooblasti, da pripravi, upravlja ali vodi program financiranja v imenu vlade ali drugega javnega organa;
- (16) ‚udeležena stran‘ pomeni podjetje ali javni organ, ki se je s prostovoljnim sporazumom zavezal, da bo dosegel nekatere cilje, ali ki je zajet v instrumentu nacionalne regulativne politike;
- (17) ‚javni organ izvajalec‘ pomeni organ, za katerega velja javno pravo in je odgovoren za izvajanje ali spremljanje obdavčitve energije in ogljikovega dioksida, finančnih programov in instrumentov, davčnih spodbud, standardov in norm, sistemov za energetska označevanje, usposabljanja ali izobraževanja;
- (18) ‚ukrep politike‘ pomeni regulativni, finančni, davčni, prostovoljni instrument ali instrument o obveščanju, ki ga država članica uradno uvede in izvaja, da bi ustvarila podporni okvir, zahteve ali spodbude, s katerimi bi zagotovila, da bi udeleženci na trgu nudili ali kupovali energetske storitve ter izvajali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti;
- (19) ‚posamezni ukrep‘ pomeni ukrep, ki zagotovi preverljivo ter merljivo ali ocenljivo izboljšanje energetske učinkovitosti ter je sprejet kot rezultat ukrepa politike;
- (20) ‚distributer energije‘ pomeni fizično ali pravno osebo, tudi operaterja distribucijskega sistema, ki je odgovorna za prenos energije zaradi dobave končnim odjemalcem ali distribucijskim postajam, ki energijo prodajajo končnim odjemalcem;
- (21) ‚operater distribucijskega sistema‘ pomeni ‚operaterja distribucijskega sistema‘, kakor je opredeljen v Direktivi 2009/72/ES oziroma Direktivi 2009/73/ES;
- (22) ‚podjetje za maloprodajo energije‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki prodaja energijo končnim odjemalcem;
- (23) ‚končni odjemalec‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje energijo za lastno končno rabo;
- (24) ‚ponudnik energetskih storitev‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki opravlja energetske storitve ali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih končnega odjemalca.“

Za namen člena 7(10) direktive o energetska učinkovitosti lahko države članice upoštevajo prihranke energije, ki izhajajo iz ukrepov politike, na novo sprejetih v obdobju obveznosti 2021–2030. Upoštevajo lahko tudi prihranke energije, ki izhajajo iz ukrepov politike, sprejetih v obdobju obveznosti 2014–2020 (ali prej), če ti ukrepi izpolnjujejo zahteve iz členov 7, 7a ali 7b direktive o energetska učinkovitosti.

Države članice lahko prihranke, ki izhajajo iz ukrepov, sprejetih do 31. decembra 2020 ali pozneje, upoštevajo le, če ti ukrepi privedejo do novih posameznih ukrepov, ki se izvedejo po 31. decembru 2020 in pred 31. decembrom 2030.

Primeri ukrepov in prihrankov

Leta 2010 je bil uveden program finančne podpore za energetska prenovo stavb. Dokler se izvaja in v ustreznem obdobju zagotavlja nove prenove, se lahko prihranki energije, ki izhajajo iz navedenih novih prenov, upoštevajo pri prihrankih, ki se zahtevajo v drugem obdobju obveznosti.

Pred letom 2021 je bil uveden davek na goriva, katerega namen je bil spodbuditi prihranke zaradi sprememb vedenja in povečati učinkovitost prometa. Dokler je ta davek v veljavi in je mogoče ob upoštevanju nedavnih prožnosti cen izmeriti in preveriti vpliv na vedenje, se lahko prihranki energije, ki izhajajo iz navedenega ukrepa, upoštevajo pri prihrankih, ki se zahtevajo v drugem obdobju obveznosti.

4.1 Sistemi obveznosti energetske učinkovitosti

Ključni razlog za izbiro izvajanja sistema obveznosti energetske učinkovitosti za doseg skupnih prihrankov končne porabe energije, ki se zahtevajo v točki (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, bi lahko bil, da lahko dobavitelji in distributerji energije ter podjetja za maloprodajo energije najbolj opredelijo prihranke energije pri svojih odjemalcih in bodo lahko dosegli prihranek energije v okviru poslovnih modelov za energetske storitve. V tem primeru morajo države članice na nacionalni ravni določiti eno ali več zavezanih strani⁽²⁸⁾, ki morajo doseči prihranek energije pri končnih odjemalcih⁽²⁹⁾. Določitev zavezane strani mora temeljiti na objektivnih in nediskriminatornih merilih, kot je določeno v členu 7a(2) direktive o energetske učinkovitosti.

Države članice bi morale pri določitvi zavezanih strani v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti upoštevati sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi C-561/16. Sodišče je razsodilo, da lahko države članice „obveznosti glede energetske učinkovitosti [naložijo] le nekaterim določenim podjetjem iz energetskega sektorja, če določitev teh podjetij za zavezane strani temelji na objektivnih in nediskriminatornih merilih, ki so izrecno navedena, kar mora preveriti predložitveno sodišče“⁽³⁰⁾.

Poleg tega morajo države članice določiti količino prihrankov energije, ki jih mora doseči vsaka zavezana stran (ali podkategorija zavezanih strani). Te količine morajo nato dodeliti vsaki posamezni zavezani strani, da preverijo, ali je izpolnila svoje obveznosti.

V skladu s členom 7a(4) lahko države članice količino prihrankov energije, ki jih zahtevajo od vsake zavezane strani, izrazijo v porabi končne ali primarne energije⁽³¹⁾, pri tem pa morajo uporabiti pretvorbene faktorje iz Priloge IV.

Države članice se lahko odločijo tudi zavezanim stranem dovoliti ali od njih zahtevati, da svojo obveznost po nacionalnem pravu v celoti ali delno izpolnijo tako, da prispevajo v nacionalni sklad za energetske učinkovitost⁽³²⁾. Zavezanim stranem lahko dovolijo, da pri svoji obveznosti upoštevajo prihranke, ki so jih dosegli ponudniki energetskih storitev⁽³³⁾ ali druge tretje strani. V skladu s členom 7a(6)(a) direktive o energetske učinkovitosti morajo zagotoviti, da se za potrjevanje prihrankov energije uporablja postopek odobritve, ki je jasen, pregleden in odprt za vse udeležence na trgu ter katerega cilj je zmanjšanje stroškov potrjevanja⁽³⁴⁾.

V členu 7a(3) direktive o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da morajo države članice zagotoviti, da podjetja za prodajo energije ne ustvarjajo preprek, ki porabnike odvrtačo od zamenjave dobavitelja.

V skladu s členom 7a(5) direktive o energetske učinkovitosti morajo države članice vzpostaviti sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preverita vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so jih uvedle zavezane strani⁽³⁵⁾.

V skladu s členom 7a(6)(b) direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice omogočijo „shranjevanje in izposojanje“, tj. zavezanim stranem dovolijo, da upoštevajo prihranke, dosežene v danem letu, kot da bi bili doseženi v katerem koli od preteklih štirih ali naslednjih treh let. Upoštevati bi bilo treba, da se ta prožnost:

- uporablja samo za prihranke energije, ki izhajajo iz sistemov obveznosti energijske učinkovitosti, ki se izvajajo od 1. januarja 2014, in ne za alternativne ukrepe politike, ter
- je časovno omejena – države članice lahko zavezanim stranem dovolijo, da možnost „shranjevanja ali izposojanja“ uporabljajo samo v okviru posameznega obdobja obveznosti.

⁽²⁸⁾ V členu 2(14) je „zavezana stran“ opredeljena kot distributer energije ali podjetje za maloprodajo energije, ki ga zavezuje nacionalni sistem obveznosti energetske učinkovitosti. Države članice bi lahko pri oblikovanju sistemov obveznosti energetske učinkovitosti upoštevale tudi vlogo lokalnih skupnosti na področju energije ali energije iz obnovljivih virov.

⁽²⁹⁾ Glej točko v dela 3.2 Priloge I k uredbi o upravljanju energetske unije.

⁽³⁰⁾ Sodba v zadevi C-561/16, *Saras Energía* (CL:EU:C:2018:633, točka 56).

⁽³¹⁾ V skladu s členom 7a(4) bi bilo treba izbrano metodo, s katero se izrazi količina zahtevanih prihrankov energije, uporabiti tudi za izračun prihrankov, ki jih uveljavljajo zavezane strani.

⁽³²⁾ Glej uvodno izjavo 17 direktive o energetske učinkovitosti in oddelek 4.2.2.

⁽³³⁾ V členu 2(24) je „ponudnik energetskih storitev“ opredeljen kot fizična ali pravna oseba, ki opravlja energetske storitve ali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih končnega odjemalca.

⁽³⁴⁾ Glej oddelek 8 in primere v Dodatku XII.

⁽³⁵⁾ Glej Dodatek XII.

Drugače rečeno, za prihranke, dosežene v obdobju 2014–2020, po 31. decembru 2020 „shranjevanje ali izposojanje“ ni mogoče. Za prihranke, dosežene v obdobju 2021–2030, „shranjevanje ali izposojanje“ ni mogoče pred 31. decembrom 2020 ali po 31. decembru 2030. Za prihranke, dosežene po letu 2010 in pred 1. januarjem 2014, „shranjevanje ali izposojanje“ za namene točke (b) prvega pododstavka člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti ni mogoče.

Ker je s členom 7(8) direktive o energetske učinkovitosti izrecno določeno odstopanje, je njegova uporaba omejevalna in omejena na namene točke (a) prvega pododstavka člena 7(1) navedene direktive.

Primeri

Prihranki energije, doseženi v letu 2014 (zaradi sistema obveznosti energetske učinkovitosti), se lahko obravnavajo, kot da so bili doseženi v letu 2017.

Prihrankov energije, doseženih v letu 2014 (zaradi sistema obveznosti energetske učinkovitosti), ni mogoče upoštevati za leto 2021.

Prihranke energije, dosežene v letu 2018 (zaradi sistema obveznosti energetske učinkovitosti), je mogoče upoštevati za leto 2014.

Drugi pododstavek člena 7a(6) direktive o energetske učinkovitosti določa, da „[d]ržave članice ocenijo vpliv neposrednih in posrednih stroškov sistemov obveznosti energetske učinkovitosti na konkurenčnost energetske intenzivnih panog, ki so izpostavljene mednarodni konkurenci, in po potrebi sprejmejo ukrepe za zmanjšanje tega vpliva“.

Na splošno gre za dve vrsti stroškov:

- stroške naložb in
- upravne stroške (vključno s spremljanjem in poročanjem).

Komisija je v oceni učinka ⁽³⁶⁾ na podlagi razpoložljivih dokazov pokazala, da so sistemi obveznosti energetske učinkovitosti zelo stroškovno učinkoviti. Zavezane strani morajo pri izvajanju takih sistemov zagotoviti, da prihranke končne porabe energije dosegajo ob najnižjih (naložbenih in upravnih) stroških, zlasti če se stroški prenesejo na končne odjemalce. Ta zahteva velja tudi, če se zavezane strani odločijo upoštevati potrjene prihranke energije, ki so jih dosegli ponudniki energije in druge tretje strani.

S členom 7a(7) direktive o energetske učinkovitosti se od držav članic zahteva, naj „enkrat letno objavijo prihranke energije, ki jih je dosegla vsaka zavezana stran ali vsaka podkategorija zavezane strani, in skupne prihranke, dosežene v okviru sistema“. Te informacije lahko objavijo skupaj z drugimi podatki, ki jih morajo javno objaviti. Če take podatke objavijo druge strani, na primer Komisija, to ne pomeni, da so države članice oproščene te obveznosti.

4.2 Alternativni ukrepi politike

V direktivi o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da bi morale imeti države članice pri oblikovanju in izvajanju alternativnih ukrepov politike visoko stopnjo prožnosti. Medtem ko v navedeni direktivi niso več navedene vrste ukrepov, je v opredelitvi pojma „ukrep politike“ v členu 2(18) navedene direktive zagotovljen neizčrpen seznam možnih vrst, tj. „regulativni, finančni, davčni, prostovoljni instrument ali instrument o obveščanju, ki ga država članica uradno uvede in izvaja, da bi ustvarila podporni okvir, zahteve ali spodbude, s katerimi bi zagotovila, da bi udeleženci na trgu nudili ali kupovali energetske storitve ter izvajali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti“.

Države članice bi lahko razmislile o spodbujanju vloge lokalnih skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov pri prispevanju k izvajanju alternativnih ukrepov politike ⁽³⁷⁾.

V točki 3 Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti so določene zahteve za oblikovanje in upravljanje alternativnih ukrepov politike:

- „(a) ukrepi politike in posamezni ukrepi zagotovijo preverljiv prihranek končne porabe energije;
- (b) odgovornost vseh udeleženih strani, pooblaščenih strani ali javnih organov izvajalcev, kot je ustrezno, je jasno opredeljena;

⁽³⁶⁾ SWD(2016) 402 final, str. 46 in 47.

⁽³⁷⁾ Glej točko v dela 3.2 Priloge I k uredbi o upravljanju energetske unije.

- (c) prihranki energije, ki se dosežejo ali bi jih bilo treba doseči, so določeni pregledno;
- (d) količina prihrankov energije, ki jih je treba ali bi jih bilo treba doseči z ukrepom politike, je izražena kot poraba bodisi končne bodisi primarne energije, pri čemer se uporabljajo pretvorbeni faktorji, določeni v Prilogi IV;
- (e) pripravi se letno poročilo o prihrankih energije, ki so jih dosegle pooblaščen strani in udeležene strani ter javni organi izvajalci, in se ga da na voljo javnosti, kakor tudi podatke o letnem trendu prihrankov energije;
- (f) spremljanje rezultatov in izvedba ustreznih ukrepov, če napredek ni zadovoljiv;
- (g) prihranke energije, ki izhajajo iz posameznega ukrepa, lahko uveljavlja le ena stran;
- (h) dejavnosti udeležene strani, pooblaščen strani ali javnega organa izvajalca naj bi izkazano pomembno prispevale k doseganju prihrankov energije, ki se uveljavljajo.“

V skladu s členom 7b(2) direktive o energetske učinkovitosti morajo države članice vzpostaviti sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preverita vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec alternativnih ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti (razen obdavčitve), ki so jih uvedle udeležene ali pooblaščen strani.

Upoštevati bi bilo treba, da:

- je treba merjenje, nadziranje in preverjanje izvajati neodvisno od navedenih strani ⁽³⁸⁾ ter
- da bi bilo treba pojem „statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec“ razumeti kot podskupino, ki točno odraža statistično populacijo ukrepov za prihranke energije in tako omogoča ustrezno zanesljive zaključke glede zaupanja v celotno skupino ukrepov.

4.2.1 Programi in instrumenti financiranja ter davčne spodbude

To so ukrepi politike, ki jih je uvedla država članica in v okviru katerih denarna in davčna spodbuda vodi k uporabi energetske učinkovite tehnologije ali tehnik ter zaradi katerih se zmanjša poraba končne energije ⁽³⁹⁾.

Upoštevati bi bilo treba, da:

- je treba učinke meriti, nadzirati in preverjati neodvisno od udeleženih ali pooblaščenih strani ⁽⁴⁰⁾ ter
- da bi morale financiranje v primeru programov ali instrumentov financiranja izvirati iz:
 - javnih (evropskih ali nacionalnih) virov ali
 - kombinacije javnih (evropskih ali nacionalnih) virov in zasebnih virov (npr. bank, investicijskih in pokojninskih skladov), ki so izrecno usmerjeni v uresničevanje posameznih ukrepov, ki vodijo k prihrankom končne porabe energije.

4.2.2 Nacionalni sklad za energetske učinkovitost

Države članice lahko v skladu s členom 20(6) direktive o energetske učinkovitosti ustanovijo nacionalni sklad za energetske učinkovitost, in sicer kot alternativni ukrep politike ali v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti, da lahko zavezane strani svoje prihranke v celoti ali delno uresničijo s prispevkom v sklad.

⁽³⁸⁾ Glej Dodatek XII.

⁽³⁹⁾ Glej Dodatek III.

⁽⁴⁰⁾ „Pooblaščen strani“ je pravni subjekt, ki ga vlada ali drug javni organ pooblasti, da v njegovem imenu pripravi, upravlja ali vodi program financiranja.

Če država članica kot glavno metodo izpolnjevanja obveznosti energetske učinkovitosti vzpostavi mehanizem letnih prispevkov v nacionalni sklad za energetske učinkovitosti, mora s svojo nacionalno zakonodajo zagotoviti, da:

- so doseženi prihranki energije enakovredni tistim, doseženim v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti, in
- da financirani ukrepi izpolnjujejo zahteve iz člena 7b, člena 20(6) in točke 3 Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti ⁽⁴¹⁾.

Nacionalni sklad za energetske učinkovitosti je lahko kateri koli sklad, ki ga država članica ustanovi za podporo nacionalnim pobudam za energetske učinkovitosti. Ustanovi ga lahko za financiranje programov gospodarske in finančne podpore, tehnične pomoči, usposabljanja in obveščanja ali drugih ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti, da prispeva k doseganju ciljev prava EU ⁽⁴²⁾. Na splošno bi bilo mogoče za zagotovitev učinkovitejših rešitev uvesti tudi kombinacijo javnih sredstev (npr. za obravnavo nedelovanja trga – kategorij stroškov ali ukrepov, ki običajno niso obravnavani v okviru tržnih mehanizmov) in zasebnega kapitala.

Da bi se lahko financiranje upoštevalo za namene člena 7 direktive o energetske učinkovitosti, mora izvirati iz:

- javnih (evropskih ali nacionalnih) virov ali
- kombinacije javnih (evropskih ali nacionalnih) virov in zasebnih virov (npr. bank, investicijskih in pokojninskih skladov, zavezanih strani), ki so izrecno usmerjeni v uresničevanje posameznih ukrepov, ki vodijo k prihrankom končne porabe energije.

4.2.3 *Predpisi in prostovoljni sporazumi*

To so ukrepi politike, ki jih je uvedla država članica in vodijo k uporabi energetske učinkovitih tehnologij ali tehnik ter zmanjšajo porabo končne energije. Lahko so:

- pravno zavezujoči ukrepi, s katerimi se nalaga uporaba določenih tehnologij ali tehnik, ali
- prostovoljni sporazumi, s katerimi se podjetja ali lokalni organi zavežejo k sprejetju nekaterih ukrepov ⁽⁴³⁾.

Pojem „udeležene strani“ zajema podjetja ali javne organe, ki so se s prostovoljnim sporazumom zavezali, da bodo dosegli nekatere cilje, ali ki so zajeti v instrumentu nacionalne regulativne politike.

4.2.4 *Standardi in norme*

To so ukrepi politike, ki jih je uvedla država članica in katerih cilj je povečati energetske učinkovitost (na primer) izdelkov, storitev, stavb in vozil ⁽⁴⁴⁾. Stranke v okviru teh sistemov so „javni organi izvajalci“.

4.2.5 *Sistemi za označevanje z energijskimi nalepkami*

To so sistemi za označevanje, ki jih je vzpostavila država članica, razen tistih, ki so obvezni po pravu EU (npr. prihrankov, ki izhajajo iz uporabe predpisov o označevanju z energijskimi nalepkami ali uredbe o označevanju z energijskimi nalepkami ⁽⁴⁵⁾, ni mogoče upoštevati) ⁽⁴⁶⁾.

Na prihranke energije lahko vplivajo tudi drugi ukrepi politike, ki se izvajajo istočasno, zato vseh sprememb, opaženih od uvedbe ukrepa, ki se ocenjuje, ni mogoče pripisati samo temu ukrepu. Skrbno je treba preučiti vpliv sistema za označevanje, da se vzpostavi povezava s posameznim ukrepom, zaradi katerega se dosežejo prihranki, ki mu jih je mogoče pripisati.

⁽⁴¹⁾ Sodba v zadevi C-561/16, *Saras Energía* (ECLI:EU:C:2018:633, točka 37 o členih 7 in 20 direktive o energetske učinkovitosti).

⁽⁴²⁾ Glej tudi sodbo Sodišča v zadevi C-561/16, *Saras Energía* (ECLI:EU:C:2018:633, točke 30–33).

⁽⁴³⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁴⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁵⁾ Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU (UL L 198, 28.7.2017, str. 1).

⁽⁴⁶⁾ Dodatek III.

4.2.6 Usposabljanje in izobraževanje, vključno s svetovalnimi programi za energetiko

To so ukrepi politike, ki jih je uvedla država članica in vodijo k uporabi energetske učinkovitih tehnologij ali tehnik ter zmanjšajo porabo končne energije prek (na primer) programov usposabljanja za energetske pregledovalce, programov izobraževanja za energetske menedžerje ali svetovalnih programov o energiji za gospodinjstva.

Upoštevati bi bilo treba, da:

- mora take ukrepe spremljati „javni organ izvajalec“ in
- da je treba skrbno preučiti vpliv teh ukrepov, da se določita:
 - povezava med dejavnostjo usposabljanja ali izobraževanja in posameznim ukrepom, ki ji ga je mogoče pripisati, ter
 - obdobje, v katerem lahko programi še naprej učinkujejo ⁽⁴⁷⁾.

4.2.7 Drugi alternativni ukrepi

Seznam alternativnih ukrepov politike ni izčrpen, pač pa se lahko uporabijo drugi ukrepi politike. Vendar morajo države članice v uradnem obvestilu Komisiji pojasniti, kako se doseže enakovredna raven prihrankov, spremljanja in preverjanja ⁽⁴⁸⁾.

Zmanjšanje porabe energije in uporaba energije iz obnovljivih virov v stavbah sta pomembna ukrepa za zmanjšanje energetske odvisnosti in emisij toplogrednih plinov, zlasti z vidika ambicioznih podnebnih in energetskih ciljev EU za leto 2030 ter globalne zaveze EU v okviru Pariškega sporazuma. Zato se lahko za ukrepe politike, ki spodbujajo namestitve tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, prav tako šteje, da izpolnjujejo obveznost prihranka energije ⁽⁴⁹⁾.

Ukrepi morajo biti oblikovani tako, da se z njimi dosežejo prihranki končne porabe energije v primerjavi s tehnologijo, ki jo nadomestijo. Taki prihranki se lahko uveljavljajo na primer, če izhajajo iz prehoda na učinkovitejše sisteme ogrevanja ali hlajenja ali tehnologije toplovodnih sistemov v stavbah, ne glede na to, ali to vključuje energijo iz obnovljivih virov. Navedeni prihranki so upravičeni, tudi če alternativni ukrep politike ni oblikovan predvsem za povečanje energetske učinkovitosti, pod pogojem, da država članica lahko dokaže, da so prihranki dodatni, merljivi in preverljivi v skladu z metodami in načeli iz Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti.

4.2.8 Davek na energijo ali CO₂

Davčni ukrepi držav članic za zmanjšanje porabe končne energije so lahko upravičeni. Države članice lahko davčne ukrepe tudi kombinirajo z drugimi ukrepi, kot so subvencije ⁽⁵⁰⁾.

Obdavčenje za namen energetske učinkovitosti je namenjeno predvsem odpravi nedelovanja trga zaradi porabe energije, pri čemer se na nekatere vrste virov energije ali porabo energije zaračuna davek ali dajatev. Davek na CO₂ ali ogljik lahko tudi spodbudi posamezne ukrepe, namenjene prehodu na vire energije z manjšimi emisijami CO₂. Vendar bi bilo treba opozoriti, da tak nadzor nad viri ne vodi nujno do povečanja energetske učinkovitosti.

Cilj davčnih ukrepov je, da porabniki in proizvajalci plačajo socialne stroške blaga (tudi v obliki emisij ogljika in učinkov tople grede).

V praksi ti ukrepi ⁽⁵¹⁾ običajno vključujejo:

- neposredne ukrepe – ti vključujejo dajatve, neposredno povezane z „zunanji učinki“, tj. dejavnostjo, ki vpliva na nepovezано tretjo stran. Pri tej vrsti ukrepov se implicitno predpostavlja, da je mogoče nedelovanje trga opaziti in količinsko opredeliti. Primer so davki na emisije ogljika,

⁽⁴⁷⁾ Dodatek III.

⁽⁴⁸⁾ Dodatek XII.

⁽⁴⁹⁾ Dodatek X.

⁽⁵⁰⁾ Glej Dodatek IV.

⁽⁵¹⁾ Glej Dodatek IV.

- posredne ukrepe – to so davki, povezani s potrošnim blagom, ki ustvarja zunanje učinke (npr. goriva, iz katerih se sproščajo emisije ogljika), ali z njim povezanim potrošnim blagom (npr. avtomobili, ki uporabljajo taka goriva).

Države članice lahko za obveznost prihranka energije za novo obdobje (2021–2030) uvedejo nove davčne ukrepe in/ali še naprej uporabljajo obstoječe ukrepe iz prvega obdobja (2014–2020).

Točka 2(a) Priloge V določa, da države članice pri določitvi, kateri prihranki energije se lahko uveljavljajo kot dodatni ⁽⁵²⁾, „upoštevajo, kako bi se poraba energije in povpraševanje po njej razvijala, če se zadevni ukrep politike ne bi izvajal, pri čemer se oprejo na vsaj naslednje elemente: trendi porabe energije, spremembe vedenja porabnikov, tehnološki napredek in spremembe, ki jih povzročajo drugi ukrepi, izvedeni na ravni Unije ali na nacionalni ravni“.

Poleg tega bi morale države članice pri izračunu vpliva davčnih ukrepov upoštevati zahteve iz točke 4 Priloge V:

- „(a) upošteva se samo prihranek energije zaradi ukrepov obdavčitve, ki presegajo najnižje ravni obdavčitve goriv, kot je zahtevano v Direktivi Sveta 2003/96/ES ali Direktivi Sveta 2006/112/ES;
- (b) prožnosti cen za izračun učinka ukrepov obdavčitve (energije) morajo predstavljati odzivnost povpraševanja po energiji na spremembe cen in se ocenijo na podlagi najnovejših in reprezentativnih uradnih virov podatkov;
- (c) prihranek energije zaradi spremljajočih instrumentov davčne politike, vključno z davčnimi spodbudami ali plačili v sklad, se upošteva ločeno.“

Države članice bi morale izvajati ukrepe, katerih cilj je preseči minimalne ravni iz prava EU, vključno z:

- minimalnimi ravnmi za obdavčitev energentov in električne energije ⁽⁵³⁾ ter
- določbami o skupnem sistemu DDV ⁽⁵⁴⁾ v zvezi z izdelki in blagom, ki rabijo energijo.

Države članice bi morale pri izračunu učinka svojih ukrepov obdavčitve (energije) upoštevati prožnosti cen (ki predstavljajo odzivnost povpraševanja po energiji na spremembe cen), te pa oceniti na podlagi najnovejših in reprezentativnih uradnih virov podatkov ⁽⁵⁵⁾. V skladu z delom 3.3(f) Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije morajo države članice predložiti informacije o svoji metodologiji izračuna, vključno z dejavniki prožnosti cen in kako so bili ugotovljeni, v skladu s točko 4 Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti.

Za namene točke 4(c) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je pomembno oceniti, kako davčni ukrepi vzajemno delujejo z drugimi ukrepi politike. Državam članicam se priporoča, naj pri izračunu učinkov davčnih ukrepov, ki se uporabljajo v kombinaciji z drugimi ukrepi, uporabijo:

- samo kratkoročne prožnosti ali
- kratko- in dolgoročne prožnosti, pri čemer prihrankov energije ne uveljavljajo za druge ukrepe (tj. davčni ukrep obravnavajo kot glavni ukrep politike v svežnju).

⁽⁵²⁾ Glej Dodatek IV.

⁽⁵³⁾ Direktiva Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL L 283, 31.10.2003, str. 51).

⁽⁵⁴⁾ Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11.12.2006, str. 1).

⁽⁵⁵⁾ Glej Dodatek IV.

Pri davčnih ukrepih, izvedenih pred obdobjem obveznosti 2021–2030, bi morale biti države članice zlasti pozorne na drugi pododstavek člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti: „Države članice lahko pri izračunu upoštevajo prihranke energije, ki izhajajo iz ukrepov politik, bodisi uvedenih do 31. decembra 2020 ali po tem datumu, če ti ukrepi privedejo do novih posameznih ukrepov, ki se izvedejo po 31. decembru 2020.“

Če država članica uvede kombinacijo davčnih in subvencijskih ukrepov, mora voditi ločene račune za prihranke energije zaradi davčnih ukrepov in prihranke energije zaradi spremljajočih ukrepov politike (vključno z davčnimi spodbudami).

Pri uporabi kratkoročnih ocen prožnosti v celotnem ciljnem obdobju je verjetnost dvojnega štetja prihrankov manjša.

4.3 Ukrepi politike za zmanjšanje energetske revščine

V skladu s členom 7(11) direktive o energetske učinkovitosti morajo države članice pri oblikovanju ukrepov politike za izpolnitev svojih obveznosti prihranka energije upoštevati potrebo po zmanjšanju energetske revščine, tako da zahtevajo, kolikor je to ustrezno, naj se pri izvajanju deleža ukrepov za energetske učinkovitost v okviru nacionalnih sistemov obveznosti energetske učinkovitosti, alternativnih ukrepov politike ali programov/ukrepov, ki se financirajo iz nacionalnega sklada za energetske učinkovitost, da prednost ranljivim gospodinjstvom, vključno z energetske revnimi, in, če je to ustrezno, tistim v socialnih stanovanjih ⁽⁵⁶⁾.

Za namen nacionalnih energetske in podnebne načrtov morajo države članice v skladu s členom 3(3)(d) uredbe o upravljanju energetske unije oceniti število energetske revnih gospodinjstev ⁽⁵⁷⁾.

Države članice bi morale ob upoštevanju svojih obstoječih praks določiti merila glede tega, kako bodo energetske revščine obravnavale v okviru svojih ukrepov politike. Dolgoročni ukrepi za prenavo in povečanje energetske učinkovitosti stavbnega fonda, kot so zahtevani z direktivo o energetske učinkovitosti stavb ⁽⁵⁸⁾, bodo koristili tudi tistim, ki jih je prizadela energetska revščina. Države članice morajo v skladu s členom 2a direktive o energetske učinkovitosti stavb pripraviti dolgoročne strategije za podporo prenavi nacionalnega fonda javnih in zasebnih stanovanjskih in nestanovanjskih stavb v visoko energetske učinkovit in razogljičen stavbni fond do leta 2050.

Te strategije morajo:

- olajšati stroškovno učinkovito preoblikovanje obstoječih stavb v skoraj nič-energijske stavbe in
- vključevati kratek opis ustreznih nacionalnih ukrepov za pomoč pri zmanjševanju energetske revščine ⁽⁵⁹⁾.

Ta zahteva, da se upošteva potreba po zmanjšanju energetske revščine, se po začetku veljavnosti navedene direktive in njenem prenosu/uedbi v nacionalno zakonodajo uporablja za ukrepe, sprejete v okviru sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike. Države članice lahko same odločijo, katero od teh dveh vrst ukrepov politike bodo uporabile, saj sta enakovredni. Vendar morajo biti izbrani ukrepi namenjeni zmanjšanju energetske revščine.

⁽⁵⁶⁾ Dodatek V.

⁽⁵⁷⁾ Države članice bi morale v nacionalnih energetske in podnebne načrtih oceniti število energetske revnih gospodinjstev, ob tem pa upoštevati domače energetske storitve, ki so potrebne, da bi v ustreznih nacionalnih okoliščinah lahko zagotovili osnovni življenjski standard, obstoječe socialne in druge ustrezne politike ter okvirne smernice Komisije glede ustreznih kazalnikov, vključno z geografsko razpršenostjo, ki temeljijo na skupnem pristopu glede energetske revščine. Če država članica ugotovi, da ima veliko število energetske revnih gospodinjstev, bi morala v svoj načrt vključiti okvirni nacionalni cilj za zmanjšanje energetske revščine.

⁽⁵⁸⁾ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

⁽⁵⁹⁾ V uvodni izjavi 11 Direktive (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 156, 19.6.2018, str. 75), s katero se spreminjata direktiva o energetske učinkovitosti stavb in direktiva o energetske učinkovitosti, je določeno, da bi bilo treba upoštevati „potrebo po zmanjšanju energetske revščine, in sicer v skladu z merili, ki jih opredelijo države članice. Države članice imajo pri zasnovanju nacionalnih ukrepov, ki bi prispevali k zmanjšanju energetske revščine, v svojih strategijah prenavo pravico, da določijo tiste, za katere menijo, da so pomembni.“

Evropska opazovalnica za energijsko revščino je pobuda Komisije, ki državam članicam pomaga izboljšati merjenje in spremljanje energetske revščine ter izmenjavo znanja in dobrih praks na tem področju. Njen namen je državam članicam pomagati pri oblikovanju ukrepov politike. V razdelku „Policies & Measures“ na spletišču opazovalnice ⁽⁶⁰⁾ so navedeni primeri posebnih vrst politik in ukrepov.

4.4 Izbira sektorjev

Države članice imajo možnost, da se za izpolnitev obveznosti prihranka energije z uvedbo ukrepov politike v skladu s členom 7a ali 7b direktive o energetske učinkovitosti osredotočijo na enega ali več sektorjev ⁽⁶¹⁾. V skladu z oddelki 3.1, 3.2 in 3.3 Priloge III k uredbi o upravljanju morajo zagotoviti informacije o sektorjih (in v primeru obdavčitve o segmentu davkoplačevalcev), v katere je usmerjen posamezni ukrep. V skladu s točko 2(d) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti so dovoljeni ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti izdelkov, opreme, prometnih sistemov, vozil in goriv, stavb in elementov stavb ⁽⁶²⁾, procesov ali trgov.

Taki ukrepi bi morali biti po potrebi skladni z nacionalnimi okviri politike, oblikovanimi v skladu z Direktivo 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶³⁾. Države članice lahko ukrepe usmerijo na primer v stavbe ali industrijski sektor.

Glede na ocene doseženih in pričakovanih prihrankov energije, ki so jih države članice v skladu s členom 24 direktive o energetske učinkovitosti uradno sporočile v svojih letnih poročilih in nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost, se pričakuje:

- da bo največji delež prihrankov na splošno dosežen z ukrepi, usmerjenimi v stavbe (podprtimi na primer s programi financiranja prenov),
- da bosta drugi in tretji največji delež prihrankov dosežena v industriji in prometu ter
- da bo s sistemom obveznosti energetske učinkovitosti (medsektorska politika) dosežen največji delež prihrankov na ukrep politike; ta sistem je prek ukrepov, s katerimi se spodbuja zamenjava ogrevalnih sistemov itd., usmerjen tudi v stavbe ⁽⁶⁴⁾. K izpolnjevanju obveznosti prihranka energije v obdobju 2021–2030 bi lahko prispevali tudi drugi sektorji, v katerih obstajajo neizkoriščene možnosti za prihranek energije (npr. sektor prometa in vodni sektor).

4.4.1 Sektor prometa

Komisija je v oceni učinka iz leta 2016 na podlagi poročil držav članic ugotovila, da bi lahko bilo 6 % prihrankov energije iz člena 7 povezanih z ukrepi, usmerjenimi v sektor prometa ⁽⁶⁵⁾.

Države članice so od prvih nacionalnih akcijskih načrtov za energetske učinkovitost iz leta 2014 in nazadnje v nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost za leto 2017 posodobile svoje sezname sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike ter uradno sporočile več ukrepov na področju prometa. Te spremembe kažejo, da je (potencialni) delež prihrankov energije, dosežen v sektorju prometa v obdobju 2014–2020, morda celo večji, kot je bil ocenjen v oceni učinka.

Glede na to, da je poraba končne energije za prevoz vključena v osnovo za izračun, je morda logično, da bi bilo treba ukrepe usmeriti v ta sektor, da bi se izpolnila obveznost prihrankov za obdobje 2021–2030.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.energypoverty.eu/policies-measures>

⁽⁶¹⁾ Glej dodatka II in III.

⁽⁶²⁾ V členu 2(9) direktive o energetske učinkovitosti stavb je „element stavbe“ opredeljen kot tehnični stavbni sistem ali element ovoja stavbe.

⁽⁶³⁾ Direktiva 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva (UL L 307, 28.10.2014, str. 1).

⁽⁶⁴⁾ Glej Economidou idr., Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive, EUR 29272 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (poročilo je na voljo na spletnem naslovu <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>), in Tsemekidi-Tzeiranaki idr., 2019, Analysis of the Annual Reports 2019 under the Energy Efficiency Directive, EUR 29667 EN, Urad za publikacije Evropske unije.

⁽⁶⁵⁾ Dodatek VII.

Primeri

Ukrepi politike bi lahko spodbujali učinkovitejša vozila (pri čemer bi presegli minimalne ravni iz uredb (ES) št. 443/2009⁽⁶⁶⁾, (EU) št. 510/2011⁽⁶⁷⁾ ali (EU) 2019/631 Evropskega parlamenta in Sveta⁽⁶⁸⁾ ali revidirane direktive o čistih vozilih⁽⁶⁹⁾), prehod na kolesarjenje, hojo in skupni prevoz ali načrtovanje mobilnosti in urbanistično načrtovanje, ki zmanjšujeta potrebo po prevozu.

Prav tako se lahko upoštevajo ukrepi, s katerimi se spodbuja uporaba novih, učinkovitejših vozil, ali politike za spodbujanje prehoda na učinkovitejša goriva, ki zmanjšujejo porabo energije na kilometer, če izpolnjujejo zahteve glede pomembnosti in dodatnosti (glej točko 2 Priloge V).

4.4.2 Vodni sektor

Energija in voda sta v gospodarskem življenju in na številnih ravneh tesno povezani (t. i. povezava med vodo in energijo). Voda je potrebna za energetske namene, na primer za hlajenje, skladiščenje, proizvodnjo biogoriv ali proizvodnjo energije v hidroelektrarnah. Energija je potrebna za namene ravnanja z vodo, na primer za črpanje, čiščenje in razsoljevanje⁽⁷⁰⁾.

Sektor proizvodnje energije je s 44 % porabe največji porabnik vode⁽⁷¹⁾. V vodnem sektorju in sektorju odpadnih voda v EU se porabi 3,5 % električne energije, ta delež pa naj bi se še povečal⁽⁷²⁾. Obenem se zaradi uhajanja izgubi 24 % vse porabljene vode v EU, kar pomeni veliko potratu in izgubo v smislu zapravljenih vodnih virov in porabe energije za čiščenje teh virov.

Z začetkom veljavnosti uredbe o upravljanju energetske unije in spremenjene direktive o energetske učinkovitosti se začena uporabljati načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“. Korist od tega načela ima lahko tudi vodni sektor.

Uspešno in energetsko učinkovito gospodarjenje z vodo lahko prinese znatne prihranke energije. Glede na podatke Mednarodne agencije za energijo je 10 % svetovnih zajetij vode povezanih s proizvodnjo energije, pričakuje pa se, da se bo ta delež zaradi spodbujanja več nizkoogljičnih procesov, pri katerih pa se porabi veliko vode, vključno s proizvodnjo električne energije in biogoriv ter zajemanjem in shranjevanjem ogljikovega dioksida, bistveno povečal⁽⁷³⁾. Države članice bi lahko zato preučile možnosti za doseganje prihrankov energije z uporabo pametnih tehnologij in procesov.

Države članice bi lahko s temeljito preučitvijo možnosti za doseganje prihrankov energije z uporabo pametnih tehnologij in procesov – uporaba katerih se med državami članicami spodbuja z direktivo o energetske učinkovitosti⁽⁷⁴⁾ – piskale rešitve za prekinitve povezave med porabo energije in porabo vode.

Države članice bi lahko na primer ocenile potencial vzpostavitve dvostopenjskega sistema, potrebnega za ločeno čiščenje meteorne in sanitarne odpadne vode. S takim sistemom bi se lahko izognile potrebi po dodatnih zmogljivostih za čiščenje vode, zaradi katerih bi se lahko povečala poraba energije.

Države članice so za izpolnitev obveznosti prihranka energije iz člena 7 uradno sporočile omejeno število ukrepov, povezanih z vodo. Najpogostejši je ogrevanje vode s sončnimi kolektorji (zamenjava ogrevanja vode, ki temelji na energiji iz neobnovljivih virov) ali učinkovitejši plinski grelniki vode, vendar se taki ukrepi nanašajo na pridobivanje toplote in ne na pridobivanje vode.

⁽⁶⁶⁾ Uredba (ES) št. 443/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o določitvi standardov emisijskih vrednosti za nove osebne avtomobile kot del celostnega pristopa Skupnosti za zmanjšanje emisij CO₂ iz lahkih tovornih vozil (UL L 140, 5.6.2009, str. 1).

⁽⁶⁷⁾ Uredba (EU) št. 510/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2011 o določitvi standardov emisijskih vrednosti za nova lahka gospodarska vozila kot del celostnega pristopa Unije za zmanjšanje emisij CO₂ iz lahkih tovornih vozil (UL L 145, 31.5.2011, str. 1).

⁽⁶⁸⁾ Uredba (EU) 2019/631 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi standardov emisijskih vrednosti CO₂ za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila ter razveljavitvi uredb (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011 (UL L 111, 25.4.2019, str. 13).

⁽⁶⁹⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2009/33/ES o spodbujanju čistih in energetsko učinkovitih vozil za cestni prevoz (še ni objavljena v Uradnem listu).

⁽⁷⁰⁾ Za več informacij glej publikacijo Skupnega raziskovalnega središča z naslovom „Water – Energy Nexus in Europe“ (Povezava med vodo in energijo v Evropi), 2019, <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115853>.

⁽⁷¹⁾ Glej uvodno izjavo 22.

⁽⁷²⁾ Glej uvodno izjavo 22.

⁽⁷³⁾ Za več informacij glej poročilo Mednarodne agencije za energijo z naslovom „World Energy Outlook 2018“ (poročilo o energetske prihodnosti za leto 2018), <https://www.iea.org/weo/water/>.

⁽⁷⁴⁾ Glej uvodno izjavo 22.

V celotni dobavni verigi (distribucija, uporaba in čiščenje odpadnih voda) bi se lahko preučili ukrepi politike, povezani z energetsko učinkovitim pridobivanjem pitne vode. Doslej sta bila glavna nacionalna cilja zmanjšati pomanjkanje vode in izboljšati kakovost vode. Poleg namestitve učinkovitejših črpalk so bili uradno sporočeni ukrepi, s katerimi se prihranki energije posredno dosegaajo prek manjše potrebe po vodi ali ponovne uporabe vode.

Možnosti za prihranke energije v vodnem sektorju so v:

- zmanjšanju količine energije, ki se porabi za proizvodnjo in čiščenje različnih vrst vode, ter
- zmanjšanju potrebe po vodi in izgub v omrežju, kar pomeni manjše potrebe po energiji za črpanje in čiščenje.

Prihranki energije v vodnem sektorju lahko razbremenijo proračune občin. Zlasti kadar so občine lastnice sistema za oskrbo z vodo, lahko poraba električne energije v čistilnih napravah predstavlja pomemben delež njihovih stroškov za električno energijo. Ker se lahko na primer ozaveščenost, izkušnje in zmogljivosti med posameznimi občinami zelo razlikujejo, so lahko regionalni ali nacionalni programi koristni za lažjo izmenjavo izkušenj, s tehnološko podporo in finančno pomočjo pa bi se lahko povečale možnosti za prihranke energije.

Okvirni neizčrpn primeri

Države članice bi lahko sprejele ukrepe za varčevanje z energijo pri proizvodnji, uporabi in odstranjevanju vode v vseh oblikah vzdolž celotne dobavne verige:

- pridobivanje pitne vode (črpanje, čiščenje podzemne ali površinske vode, razsoljevanje morske vode),
- zmanjšanje izgub vode v distribucijskem omrežju,
- zmanjšanje porabe vode pri končnih odjemalcih (vključno z uporabo za industrijske postopke, namakanje, gospodinjstva),
- zmanjšanje porabe vode z recirkulacijo vode v gospodinjstvih,
- čiščenje odpadne vode za ponovno uporabo ali izpust (črpanje, postopki čiščenja odpadne vode, rekuperacija toplote) in
- zmanjšanje porabe energije za čiščenje meteorne vode (zmanjšanje bremena, ki ga čiščenje pomeni za sisteme za meteorne vode).

5. VPLIV REVIZIJE NA PRVO OBDOBJE OBVEZNOSTI

Države članice morajo najpozneje 18 mesecev po začetku veljavnosti direktive o energetske učinkovitosti, tj. do 25. junija 2020, sprejeti zakone in druge predpise, potrebne za izpolnitev spremenjene obveznosti prihranka energije.

Države članice morajo upoštevati:

- skupne metode in načela za izračun učinka sistemov obveznosti energetske učinkovitosti ali drugih ukrepov politike (Priloga V k direktivi o energetske učinkovitosti),
- zahtevo, naj se pri oblikovanju ukrepov politike (sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike) upošteva potreba po zmanjšanju energetske revščine, čeprav se lahko sprejmejo različni ukrepi, usmerjeni v gospodinjstva, ki jih je prizadela energetska revščina (člen 7(11) direktive o energetske učinkovitosti),
- določbo, da ni mogoče uveljavljati prihrankov, ki izhajajo iz izvajanja prava EU, razen ukrepov v zvezi s prenovo in predčasno zamenjavo z učinkovitejšimi napravami in vozili (točka 2(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti),
- zahtevo, naj se pri izračunu prihrankov energije upošteva, koliko časa bodo ukrepi učinkovali in kako hitro se bodo prihranki zmanjševali skozi čas (točka 2(g) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti – od začetka veljavnosti), ter

- zahtevo, naj podjetja za maloprodajo energije pri izpolnjevanju svojih obveznosti prihranka energije (v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti) porabnikov ne odvrtaajo od zamenjave dobavitelja (člen 7a(3) direktive o energetske učinkovitosti).

Države članice lahko spremenjeno direktivo o energetske učinkovitosti prenesejo in začnejo izvajati pred rokom. V tem primeru lahko preostali čas pred iztekom prvega obdobja obveznosti:

- izkoristijo odstopanje na podlagi člena 7(8) direktive o energetske učinkovitosti,
- izkoristijo odstopanje na podlagi točke 2(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in
- se odločijo, da lahko zavezane strani svoje obveznosti prihranka v celoti ali deloma izpolnijo s prispevkom v nacionalni sklad za energetske učinkovitost (člen 20(6) direktive o energetske učinkovitosti).

Države članice, ki za izračun količine prihrankov energije, zahtevanih za prvo obdobje obveznosti, uporabijo člen 7(4)(a) do (d) direktive o energetske učinkovitosti, morajo v skladu s členom 7(5)(a) navedene direktive ločeno uporabiti in izračunati učinek možnosti, izbranih za prvo obdobje.

6. UPOŠTEVANJE PRIHRANKOV PRI OBVEZNOSTI PRIHRANKA ENERGIJE

Člen 7(1) direktive o energetske učinkovitosti določa, da sta obdobji obveznosti (2014–2020 iz točke (a) prvega pododstavka člena 7(1) navedene direktive in 2021–2030 iz točke (b)) ločeni obdobji.

Kot je že določeno za prvo obdobje, se lahko pri izpolnjevanju obveznosti za navedeno obdobje načeloma upoštevajo samo prihranki energije, doseženi v tem obdobju, razen če je v direktivi o energetske učinkovitosti določeno drugače.

Države članice prihrankov energije ne smejo upoštevati za nazaj, tj. v skladu s členom 7(7) direktive o energetske učinkovitosti prihrankov, doseženi po 31. decembru 2020, ni mogoče upoštevati pri količini, zahtevani za obdobje 2014–2020.

V skladu z drugim pododstavkom člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice pri količini, zahtevani za obdobje 2021–2030, upoštevajo prihranke, ki izhajajo iz ukrepov politike, uvedenih pred 31. decembrom 2020 ali po tem datumu, če ti ukrepi privedejo do novih posameznih ukrepov, ki se izvedejo po 31. decembru 2020⁽⁷⁵⁾.

Načeloma lahko države članice prihranke energije, dosežene v določenem letu, upoštevajo samo za navedeno leto. Vendar lahko v skladu s členom 7a(6)(b) direktive o energetske učinkovitosti države članice, ki imajo vzpostavljen sistem obveznosti energetske učinkovitosti, zavezanim stranem dovolijo, da prihranke, dosežene v danem letu, upoštevajo za katero koli od preteklih štirih ali naslednjih treh let, če je to v okviru ustreznega obdobja obveznosti, kot je določeno v členu 7(1) navedene direktive.

Okvirni primer

Prihranki, doseženi v letu 2014, se lahko upoštevajo za leto 2017 (tri leta pozneje), prihrankov, doseženi v letu 2024, pa ni mogoče upoštevati za leto 2020, čeprav je to eno od preteklih štirih let, saj je v drugem obdobju obveznosti.

Člen 7(8) direktive o energetske učinkovitosti določa posebno odstopanje od tega načela. Če je sistem obveznosti energetske učinkovitosti, ki je veljal kadar koli med 31. decembrom 2009 in 31. decembrom 2014, zavezani strani omogočal, da izkoristi možnost „shranjevanja in izposojanja“ (člen 7a(6)(b) direktive o energetske učinkovitosti), lahko zadevna država članica prihranke energije, dosežene v katerem koli letu po letu 2010 in pred 1. januarjem 2014, upošteva, kot da bi bili doseženi po 31. decembru 2013 in pred 1. januarjem 2021, če so izpolnjene vse zahteve iz člena 7(8) navedene direktive:

„(a) sistem obveznosti energetske učinkovitosti je veljal kadar koli med 31. decembrom 2009 in 31. decembrom 2014 in je bil vključen v prvi nacionalni akcijski načrt države članice za energetske učinkovitost, predložen v skladu s členom 24(2);

(b) prihranki so bili doseženi v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti;

⁽⁷⁵⁾ Glej opredelitve v oddelku 4.

- (c) prihranki so izračunani v skladu s Prilogo V in
- (d) leta, v katerih naj bi bili prihranki doseženi, so bila vključena v nacionalne akcijske načrte za energetska učinkovitost.“

7. SKUPNE METODE IN NAČELA ZA IZRAČUN UČINKA SISTEMOV OBVEZNOSTI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ALI DRUGIH UKREPOV POLITIKE IZ ČLENOV 7, 7A IN 7B TER ČLENA 20(6)

Države članice morajo v skladu s členom 7(9) direktive o energetska učinkovitosti zagotoviti, da se prihranki energije, ki izhajajo iz ukrepov politike iz členov 7a in 7b ter člena 20(6) navedene direktive, izračunajo v skladu s Prilogo V k navedeni direktivi.

7.1 Metode merjenja

7.1.1 Metode merjenja za ukrepe politike, ki niso ukrepi obdavčitve

V točki 1 Priloge V k direktivi o energetska učinkovitosti so določene metode za izračun prihranka energije, razen tistih, ki izhajajo iz ukrepov obdavčitve, za namene členov 7, 7a in 7b ter člena 20(6) navedene direktive.

Zavezane, udeležene ali pooblašene strani in javni organi izvajalci lahko uporabijo naslednje metode za izračun prihranka energije:

- „(a) predvideni prihranek, ki se določi na podlagi rezultatov predhodnih energetska izboljšav v podobnih obratih, izvedenih pod neodvisnim nadzorom. Splošni pristop je imenovan ‚predhodni‘;
- (b) izmerjeni prihranek, pri čemer se prihranek zaradi izvedbe ukrepa ali paketa ukrepov določi z beleženjem dejanskega zmanjšanja porabe energije ob ustreznem upoštevanju dejavnikov, kot so dodatnost, zasedenost, ravni proizvodnje in vreme, ki lahko vplivajo na porabo. Splošni pristop je imenovan ‚naknadni‘;
- (c) skalirani prihranek, pri čemer se uporabijo tehnične ocene prihranka. Tak pristop se lahko uporabi samo, kadar je pridobitev zanesljivih izmerjenih podatkov za določen obrat težavna ali nesorazmerno draga, na primer pri zamenjavi kompresorja ali električnega motorja z drugačno vrednostjo kWh od tiste, za katero so bili izmerjeni neodvisni podatki o prihranku, ali kadar te ocene na podlagi nacionalno uveljavljenih metodologij in meril izvedejo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki, ki so neodvisni od zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strani;
- (d) anketno ugotovljeni prihranek, kadar se ugotavlja odziv porabnikov na nasvete, kampanje obveščanja in sisteme označevanja ali potrjevanja ali merjenje z inteligentnimi števci. Ta pristop se lahko uporabi samo za prihranek, ki je posledica spremembe vedenja porabnikov. Ne sme pa se uporabljati za prihranek, ki je rezultat izvedbe fizičnih ukrepov.“

7.1.2 Metode merjenja za ukrepe obdavčitve

Pri ugotavljanju prihranka energije zaradi ukrepov politike v zvezi z obdavčitvijo, uvedenih v skladu s členom 7b direktive o energetska učinkovitosti ⁽⁷⁶⁾, veljajo načela iz točke 4 Priloge V k navedeni direktivi:

- „(a) upošteva se samo prihranek energije zaradi ukrepov obdavčitve, ki presegajo najnižje ravni obdavčitve goriv, kot je zahtevano v Direktivi Sveta 2003/96/ES ali Direktivi Sveta 2006/112/ES;
- (b) prožnosti cen za izračun učinka ukrepov obdavčitve (energije) morajo predstavljati odzivnost povpraševanja po energiji na spremembe cen in se ocenijo na podlagi najnovejših in reprezentativnih uradnih virov podatkov;
- (c) prihranek energije zaradi spremljajočih instrumentov davčne politike, vključno z davčnimi spodbudami ali plačili v sklad, se upošteva ločeno.“

⁽⁷⁶⁾ Glej Dodatek IV.

7.2 Trajanje učinkov ukrepov in hitrost zmanjševanja prihrankov v obdobju trajanja učinkov

V točki 2(i) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je določeno: „Pri izračunu prihranka energije se upošteva, koliko časa bodo ukrepi učinkovali in hitrost, s katero se bodo prihranki zmanjševali. S tem izračunom se seštejejo prihranki, ki bodo doseženi na podlagi vsakega posameznega ukrepa v obdobju od datuma začetka njegovega izvajanja do 31. decembra 2020 ali 31. decembra 2030, kakor je ustrezno. Države članice lahko sprejmejo tudi drugo metodo, za katero se ocenjuje, da bo dosegla vsaj isto skupno količino prihranka. Kadar uporabljajo drugo metodo, države članice zagotovijo, da skupna količina prihranka energije, izračunana z uporabo te metode, ne preseže količine prihranka energije, ki bi jo dobile, če bi prihranek energije izračunale s seštevkem prihrankov, doseženih na podlagi vsakega posameznega ukrepa v obdobju od datuma začetka njegovega izvajanja do 31. decembra 2020 ali 31. decembra 2030, kakor je ustrezno.“

Pojem „trajanje učinkov“ posameznega ukrepa za prihranke energije se nanaša na dejstvo, da se lahko prihranki dosežejo tudi v prihodnjih letih, ne le v letu izvajanja. „Trajanje učinkov“ je torej obdobje, v katerem bo ukrep še naprej zagotavljal merljive prihranke.

Države članice lahko pri izračunu prihrankov energije v obdobju trajanja učinkov ukrepa:

— vsakemu ukrepu pripišejo „dejanske“ prihranke, ki se bodo z ukrepom dosegli med letom izvajanja in koncem drugega obdobja obveznosti (tj. 31. decembrom 2030) – to se imenuje „neposredna metoda“⁽⁷⁷⁾.

Pripisovanje prihrankov po letu 2030 ni dovoljeno. Države članice lahko prihranke, dosežene z ukrepi politike, uvedeni pred letom 2030, upoštevajo pri obveznosti prihranka energije po letu 2030 le, če navedeni ukrepi privedejo do novih posameznih ukrepov v naslednjem obdobju obveznosti,

— uporabijo „indeksno vrednost“, v kateri se izraža pričakovano trajanje učinkov⁽⁷⁸⁾,

— „navzgor omejijo“ trajanje učinkov, pripisano posameznim ukrepom⁽⁷⁹⁾ – država članica lahko trajanje učinkov na primer omeji na največ pet let. Države članice, ki uporabljajo to metodo, morajo zagotoviti, da rezultat ni višji kot pri „neposrednem“ pristopu, ali

— uporabijo celotno trajanje učinkov, vendar „zmanjšajo“ prihranke za vsako prihodnje leto⁽⁸⁰⁾ – po tej metodi bi lahko država članica prihranke v naslednjih letih zmanjšala za 10 % na leto, če je to utemeljeno. Tudi v tem primeru pa mora zagotoviti, da rezultat ni višji kot pri „neposrednem“ pristopu.

Države članice morajo pri upoštevanju prihrankov v zahtevani količini skupnih prihrankov končne porabe energije, ki izhajajo iz katerega koli ukrepa politike, upoštevati:

(i) kdaj se ukrep izvaja;

(ii) količino letnih prihrankov energije in

(iii) ali bo ukrep leta 2030 še vedno zagotavljal prihranke energije⁽⁸¹⁾.

Kar zadeva ukrepe politike, usmerjene v stavbe, standard EU EN 15459-1:2017⁽⁸²⁾ že zagotavlja smernice za oceno trajanja učinkov.

⁽⁷⁷⁾ SWD(2013) 451 final, uvodne izjave 47 in 49–52.

⁽⁷⁸⁾ SWD(2013) 451 final, uvodna izjava 53.

⁽⁷⁹⁾ SWD(2013) 451 final, uvodna izjava 54.

⁽⁸⁰⁾ SWD(2013) 451 final, uvodna izjava 55.

⁽⁸¹⁾ Lees, E., in Bayer, E., *Toolkit for energy efficiency obligations* (Regulatory Assistance Project) (Zbirka orodij za obveznosti energetske učinkovitosti (projekt regulativne pomoči)), februar 2016, <http://www.raponline.org/document/download/id/8029>.

⁽⁸²⁾ Energijske lastnosti stavb – Postopek ekonomskega vrednotenja energijskih sistemov v stavbah – 1. del: Postopki za izračun, <https://www.en-standard.eu/din-en-15459-1-energy-performance-of-buildings-economic-evaluation-procedure-for-energy-systems-in-buildings-part-1-calculation-procedures-module-m1-14/>.

Pri uveljavljanju trajanja učinkov za ukrepe za spremembo vedenja, ki niso povezani z izvedbo fizičnih ukrepov, je potrebna posebna previdnost⁽⁸³⁾. Zelo hitro se namreč lahko obrnejo, saj je lahko trajanje učinkovitega vedenja odvisno od različnih dejavnikov. Če je učinkovito vedenje, ki se spodbuja, na primer okolju prijazna vožnja, lahko učinki usposabljanja za tako vožnjo trajajo samo nekaj dni, lahko pa tudi do nekaj let, kar je odvisno od voznikov in vrste usposabljanja za okolju prijazno vožnjo.

Primeri, kako se lahko upošteva trajanje učinkov ukrepov

1. „Neposredna“ metoda

S posameznim ukrepom (npr. zamenjavo oken) se prihrani 1 toe energije na leto, in to več let. Če se ukrep izvede leta 2021, bo v letu 2021 zagotovil 1 toe prihrankov, v vsakem naslednjem letu do leta 2030 pa prav tako po 1 toe prihrankov, tj. skupaj 10 toe do leta 2030. Če se ukrep izvede leta 2022, bo v vsakem letu v obdobju 2022–2030 zagotovil po 1 toe prihrankov, tj. skupaj 9 toe. Če se izvede leta 2030, bo k izpolnitvi zahteve prispeval samo v navedenem letu, tj. zagotovil bo skupno 1 toe prihrankov.

Država članica mora v obdobju prihraniti 65 Mtoe in pričakuje, da bo to dosegla z eno informacijsko kampanjo na leto, s čimer bo spodbudila na primer milijon ukrepov (raziskava je pokazala, da je učinkovitost vsakega ukrepa enaka 1 toe) in milijon zamenjav oken na leto (predpostavljena vrednost vsake je ocenjena na 1 toe). Vsaka informacijska kampanja bi v letu, v katerem bi se izvedla, zagotovila 1 Mtoe prihrankov, deset kampanj v desetih letih pa bi do 31. decembra 2030 skupaj zagotovilo **10 Mtoe** prihrankov. Če bi se vsako leto zamenjalo milijon oken, bi se v prvem letu zagotovilo 10 Mtoe prihrankov, v drugem 9 Mtoe, v tretjem 8 Mtoe, v četrtem 7 Mtoe, v petem 6 Mtoe, v šestem 5 Mtoe, v sedmem 4 Mtoe, v osmem 3 Mtoe, v devetem 2 Mtoe in v desetem 1 Mtoe, tj. skupaj **55 Mtoe** prihrankov do 31. decembra 2030. Prihranki, ki izhajajo iz informacijskih kampanj in zamenjav oken, torej znašajo 10 Mtoe + 55 Mtoe = **65 Mtoe**.

Nasprotno se lahko z ukrepom s kratkotrajnejšimi učinki (npr. informacijsko kampanjo) v letu izvajanja doseže 1 toe prihrankov, pozneje pa prihrankov ni. Ne glede na to, v katerem letu v obdobju 2021–2030 bo izveden, bo njegov prispevek znašal 1 toe.

Če država članica na začetku desetletnega obdobja obveznosti uvaja predvsem posamezne ukrepe s kratkotrajnimi učinki, bo morala sprejeti dodatne ukrepe, da bi dosegla prihranke, zahtevane v točki (b) prvega pododstavka člena 7(1).

„Neposredna“ metoda nedvomno izpolnjuje pogoj, da je treba z metodo za izračun priti do zahtevane količine prihrankov, ki se dejansko doseže. Vendar se lahko državam članicam alternativne metode zdijo ustreznejše.

2. Metoda „indeksne vrednosti“

Ena od alternativnih možnosti je, da se vsakemu ukrepu dodeli „indeksna vrednost“, ki izraža pričakovano trajanje učinkov ukrepa. Informacijski kampanji bi se lahko pripisala indeksna vrednost 0,25, zamenjavi oken pa indeksna vrednost 6. Če se z vsakim od teh ukrepov prihrani 1 toe na leto, bi prihranek, pripisan informacijski kampanji, znašal $(1 \times 0,25 \text{ toe}) = 0,25 \text{ toe}$. Prihranek, pripisan zamenjavi oken, bi ne glede na leto izvedbe znašal $(1 \times 6 \text{ toe}) = 6 \text{ toe}$.

Za informacijske kampanje bi se nato štelo, da v letu izvedbe zagotovijo 0,25 Mtoe prihrankov ali da bi deset kampanj v desetih letih do konca leta 2030 skupaj zagotovilo **2,5 Mtoe** prihrankov. Če se v obdobju izvede sedem milijonov zamenjav oken, bo s tem doseženih 7 Mtoe prihrankov, kar pri pomnožitvi s faktorjem 6 pomeni **42 Mtoe** prihrankov. Prihranki zaradi informacijskih kampanj in zamenjav oken bi torej znašali 2,5 Mtoe + 42 Mtoe = **44,5 Mtoe**.

Država članica, ki uporablja to metodo, mora zagotoviti, da rezultat ni višji kot pri „neposrednem“ pristopu.

3. Metoda z „omejitvijo navzgor“

Druga alternativna možnost je, da se trajanje učinkov, pripisano posameznim ukrepom, „omeji navzgor“. Trajanje učinkov se lahko na primer omeji na največ pet let. Prihranki, pripisani informacijski kampanji, bi znašali **1,25 Mtoe**, na primer 0,25 Mtoe leta 2022, 0,25 Mtoe leta 2023, 0,25 Mtoe leta 2024, 0,25 Mtoe leta 2025 in 0,25 Mtoe leta 2026. Prihranki, pripisani zamenjavi oken, bi ne glede na leto izvedbe znašali $(1 \times 5) = 5 \text{ Mtoe}$, na primer 1 Mtoe leta 2022, 1 Mtoe leta 2023, 1 Mtoe leta 2024, 1 Mtoe leta 2025 in 1 Mtoe leta 2026.

⁽⁸³⁾ Glej tudi dodatka VI in VIII.

Država članica, ki uporablja to metodo, mora prav tako zagotoviti, da rezultat ni višji kot pri „neposrednem“ pristopu.

Da bi se upoštevala celotna vrednost ukrepa politike za energetske učinkovitost, morajo države članice v skladu s točko 2(i) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti upoštevati zmanjševanje prihrankov energije v obdobju trajanja učinkov posameznega ukrepa⁽⁸⁴⁾. Namen tega je zagotoviti, da se prihranki obračunajo realistično, glede na to, da na primer nov energetsko učinkovit izdelek po nekaj letih uporabe morda ne bo zagotavljal enakih prihrankov energije⁽⁸⁵⁾. Zato morajo države članice to upoštevati v svojih metodologijah. Hitrost zmanjševanja se lahko razlikuje glede na vrsto ukrepa politike in jo mora vsaka država članica uradno sporočiti in pojasniti v skladu s točko 2(i) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti⁽⁸⁶⁾.

7.3 Dodatnost

Zahtevo glede dodatnosti je treba upoštevati pri določanju prihrankov energije za vse vrste ukrepov politike. Osnovna načela so določena v točki 2(a) in (b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti:

- „(a) Prihranki se prikažejo kot dodani tistim, do katerih bi v vsakem primeru prišlo brez dejavnosti zavezane, udeležene ali pooblaščen strani ali javnih organov izvajalcev. Pri določitvi, kateri prihranki se lahko uveljavljajo kot dodatni, države članice upoštevajo, kako bi se poraba energije in povpraševanje po njej razvijala, če se zadevni ukrep politike ne bi izvajal, pri čemer se oprejo na vsaj naslednje elemente: trendi porabe energije, spremembe vedenja porabnikov, tehnološki napredek in spremembe, ki jih povzročajo drugi ukrepi, izvedeni na ravni Unije ali na nacionalni ravni.
- (b) Prihranki, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava Unije, se štejejo za prihranke, do katerih bi prišlo v vsakem primeru, in se zato ne morejo uveljavljati kot prihranki energije za namene člena 7(1).“

To pomeni, da če morajo države članice v skladu s pravom EU doseči določeno količino ali stopnjo prihrankov, lahko uveljavljajo le prihranke nad to stopnjo, če so izpolnjene druge zahteve, na primer če je mogoče dokazati in potrditi, da so prihranki rezultat zadevnega ukrepa.

V skladu s točko 2(a) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti morajo države članice upoštevati tudi trenutni razvoj trga in določiti izhodiščni scenarij. To je posebej pomembno, da se prepreči upoštevanje primerov „neupravičenega okoriščanja“, ki so pogosti v okviru obveznosti dobaviteljev in programov finančne podpore. Če na primer nacionalni program podpore za prenovo stavb v določenem letu podpre 100 posameznih ukrepov, lahko za nekatere od teh ukrepov velja, da bi se izvedli v vsakem primeru (brez programa), zato jih je treba odšteti.

Podobno je zelo verjetno, da ima politika, ki se izvaja že vrsto let, preoblikovalne učinke na trg. Zasebne zainteresirane strani jo na primer upoštevajo pri svojih strategijah za razvoj izdelkov, storitev itd. To na primer pomeni, da so lahko trenutni trendi pri tržnem povprečju delno posledica učinkov politike iz preteklih let. Če se izvede raziskava za oceno učinkov „neupravičenega okoriščanja“, je torej verjetno, da so nekateri od teh današnjih učinkov tudi učinki prelivanja iz preteklih let. V točki 2(b) in (c) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti so določena odstopanja od teh osnovnih načel:

„... Z odstopanjem od te zahteve se lahko prihranki v zvezi s prenovo obstoječih stavb uveljavljajo kot prihranki energije za namene člena 7(1), če je zadoščeno merilu pomembnosti iz točke 3(h) Priloge V. Prihranki, ki izhajajo iz izvajanja nacionalnih minimalnih zahtev, ki so bile za nove stavbe določene pred prenosom Direktive 2010/31/EU, se lahko uveljavljajo kot prihranki energije za namene točke (a) člena 7(1), če je zadoščeno merilu pomembnosti in če so države članice te prihranke uradno navedle v svojih nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost v skladu s členom 24(2).

(c) Upošteva se lahko samo prihranek, ki presega naslednje ravni:

- (i) standarde emisijskih vrednosti Unije za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila na podlagi izvajanja uredb (ES) št. 443/2009 ter (EU) št. 510/2011 Evropskega parlamenta in Sveta;
- (ii) zahteve Unije v zvezi z umikom nekaterih proizvodov, povezanih z energijo, s trga zaradi izvajanja izvedbenih ukrepov na podlagi Direktive 2009/125/ES.“

⁽⁸⁴⁾ Za dodatna pojasnila in primere glej Dodatek VIII.

⁽⁸⁵⁾ Za dodatna pojasnila in primere glej Dodatek VIII.

⁽⁸⁶⁾ Glej tudi Dodatek VIII.

Poleg tega morajo države članice upoštevati ravni iz Uredbe (EU) 2019/631 in jih v svojih nacionalnih zakonih preseči, kar po začetku izvajanja revidirane direktive o čistih vozilih velja tudi za minimalne cilje za javno naročanje čistih vozil brez emisij za nekatera vozila za cestni prevoz.

7.3.1 Dodatnost v zvezi z ukrepi, usmerjenimi v prenavo stavb ⁽⁸⁷⁾

Točka 2(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti določa splošno načelo, da je treba prihranke energije, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava EU, šteti za prihranke, do katerih bi prišlo v vsakem primeru, zato se ne bi smeli uveljavljati.

Na splošno gradbeni predpisi, povezani z energetske učinkovitostjo stavb, določajo obvezne zahteve v skladu s pravom EU (direktiva o energetske učinkovitosti stavb) in so del scenarija „brez sprememb“.

Z odstopanjem od tega lahko države članice upoštevajo vse prihranke, ki izhajajo iz prenave stavb, če je izpolnjeno merilo pomembnosti iz točke 3(h) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in če vsi prihranki energije izhajajo iz ukrepov politike, s katerimi se spodbuja prenova. Dokazati morajo tudi, da prihranki zaradi ukrepov, ki jih uveljavljajo, presegajo prihranke, do katerih bi prišlo, če ti ukrepi ne bi bili izvedeni. Dokazati bi morale, da je zavezana, udeležena ali pooblaščen stran prispevala k doseganju prihrankov, ki se uveljavljajo ⁽⁸⁸⁾.

Izhodišče za izračun prihrankov je merjenje porabe v stavbi pred prenavo in po njej. Države članice lahko to odstopanje od začetka veljavnosti direktive o spremembi (Direktiva (EU) 2018/2002), tj. od 24. decembra 2018, uporabijo za obe obdobji obveznosti.

Primer

V skladu z nacionalnimi gradbenimi predpisi se mora razred energetske učinkovitosti stavb, v zvezi s katerimi se izvede večja prenova, dvigniti vsaj v razred B. Zadevna država članica posledičnih prihrankov ne more uveljavljati za namene člena 7.

Lahko pa jih uveljavlja, če je sprejela ukrep, s katerim se spodbujajo prenave (npr. če gospodinjstvom zagotavlja subvencije za prenavo, ki je ta sicer ne bi izvedla). V tem primeru lahko uveljavlja vse prihranke, ki izhajajo iz navedenega ukrepa, ne glede na to, za koliko se izboljša razred energetske učinkovitosti (tj. uveljavlja lahko vse prihranke zaradi izboljšanja energetske učinkovitosti iz razreda D v C, iz razreda D v B ali iz razreda D v A itd.).

Projekti prenave morajo biti v skladu z nacionalnimi minimalnimi zahtevami glede energetske učinkovitosti, določenimi v skladu z direktivo o energetske učinkovitosti stavb. Spodbujajo se lahko ukrepi, ki lahko podpirajo večjo ambicioznost, tj. energetske učinkovitost, ki presega zahtevano.

7.3.2 Dodatnost v zvezi z ukrepi, usmerjenimi v gradnjo novih stavb

Države članice lahko po začetku veljavnosti spremenjene direktive o energetske učinkovitosti in po potrebi po njenem prenosu v nacionalno zakonodajo ali začetku izvajanja prihranke energije, ki izhajajo iz izvajanja nacionalnih minimalnih zahtev za nove stavbe, upoštevajo le pri prihrankih, zahtevanih za prvo obdobje obveznosti (2014–2020), če:

- (i) izpolnjujejo nacionalne minimalne zahteve, določene pred prenosom direktive o energetske učinkovitosti stavb, tj. do 9. julija 2012 (glej člen 28(1) navedene direktive);

⁽⁸⁷⁾ Člen 7(1) direktive o energetske učinkovitosti stavb določa: „Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se pri večji prenavi stavb energetska učinkovitost stavbe ali njenih prenovljenih delov, z namenom izpolnitve minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti, določenih v skladu s členom 4, če je to tehnično, funkcionalno in ekonomsko izvedljivo, izboljša.“

V členu 2(10) direktive o energetske učinkovitosti stavb je „večja prenova“ opredeljena kot prenova stavbe, pri kateri:

- (a) skupni stroški preнове ovoja stavbe ali tehničnih stavbnih sistemov presegajo 25 % vrednosti stavbe brez vrednosti zemljišča, na katerem ta stoji, ali
- (b) se prenavlja več kot 25 % površine ovoja stavbe.

Države članice lahko izbirajo med možnostjo (a) ali (b).

⁽⁸⁸⁾ Glej uvodno izjavo 41 direktive o energetske učinkovitosti.

(ii) so „pomembni“ in

(iii) so bili do 30. aprila 2017 uradno sporočeni v nacionalnem akcijskem načrtu za energetska učinkovitost (glej člen 24(2) direktive o energetska učinkovitosti).

Prihranki energije se lahko uveljavljajo šele od datuma začetka veljavnosti spremenjene direktive o energetska učinkovitosti in se upoštevajo le pri skupnih prihrankih končne porabe energije, ki jih je treba doseči do 31. decembra 2020. Države članice morajo dokazati, da so bili z uporabo nacionalnih minimalnih zahtev zagotovljeni merljivi prihranki, ki sicer ne bi bili doseženi. Če so za uveljavljanje navedenih prihrankov potrebni kakršni koli nacionalni ukrepi za prenos ali izvajanje, jih je treba sprejeti in vzpostaviti pred uveljavljanjem prihrankov.

Če država članica uporabi odstopanje, bi morala skrbno oceniti morebitno vzajemno delovanje z izvzetjem iz člena 7(4)(d) direktive o energetska učinkovitosti („zgodnje ukrepanje“) in preprečiti dvojno štetje.

Projekti gradnje stavb morajo biti v skladu z nacionalnimi minimalnimi zahtevami glede energetske učinkovitosti. Spodbujajo se lahko ukrepi, ki lahko podpirajo večjo ambicioznost, tj. energetska učinkovitost, ki presega zahtevano.

7.3.3 Dodatnost v zvezi s stavbami javnih organov

Odstopanje od načela dodatnosti iz točke 2(b) Priloge V k direktivi o energetska učinkovitosti se načeloma uporablja tudi za prihranke energije, povezane s prenovo stavb javnih organov, saj so taki prihranki povezani „s prenovo obstoječih stavb“ (glej drugi stavek točke 2(b) Priloge V k navedeni direktivi).

Namen odstopanja je državam članicam omogočiti, da od začetka veljavnosti direktive o spremembi uveljavljajo vse prihranke energije za namen člena 7(1) direktive o energetska učinkovitosti, ki izhajajo na primer iz ukrepov, sprejetih za doseganje deleža prenove, ki ustreza 3 % tlorisne površine ogrevanih in/ali hlajenih stavb, ki so v lasti in uporabi osrednje vlade (glej člen 5).

Vendar morajo države članice dokazati, da vsi prihranki, ki jih uveljavljajo, izhajajo iz ukrepov politike, izvedenih za prenavo stavb javnih organov⁽⁸⁹⁾. Ne morejo uveljavljati prihrankov energije, ki bi bili doseženi tudi brez ukrepa politike. Zato morajo države članice dokazati pomembnost. Če so za uveljavljanje prihrankov potrebni kakršni koli nacionalni ukrepi za prenos ali izvajanje, jih je treba vzpostaviti pred uveljavljanjem prihrankov.

Države članice morajo prihranke energije, ki jih uveljavljajo in ki izhajajo iz ukrepov politike, izvedenih za prenavo stavb javnih organov, izračunati v skladu s Prilogo V. Količina prihrankov energije, ki se upošteva pri zahtevanem prihranku končne porabe energije iz člena 7(1) direktive o energetska učinkovitosti, se izrazi kot poraba končne energije. Če je količina prihrankov energije izražena kot poraba primarne energije, morajo države članice uporabiti pretvorbene faktorje iz Priloge IV k direktivi o energetska učinkovitosti.

7.3.4 Dodatnost v zvezi z izvedbenimi ukrepi na podlagi direktive o okoljsko primerni zasnovi⁽⁹⁰⁾

Ukrep, ki obsega samo zamenjavo kotlov, se zaradi posebne določbe v točki 2(c) Priloge V k direktivi o energetska učinkovitosti ne šteje za ukrep prenove. Izhodišče bodo zato vedno minimalne zahteve na podlagi posebnih določb o okoljsko primerni zasnovi⁽⁹¹⁾. Prihranki energije, ki izhajajo iz zamenjave naprav, ki jih ureja zakonodaja o okoljsko primerni zasnovi, na primer grelnikov prostorov, se lahko upoštevajo le, če presegajo minimalne zahteve za okoljsko primerno zasnovo, razen v primeru predčasne zamenjave (glej točko 2(e) Priloge V k direktivi o energetska učinkovitosti).

Če države članice zagotovijo spodbude ali subvencije za izdelke, zajete s predpisi EU o označevanju z energijskimi nalepkami, je priporočljivo, da jih usmerijo v višje razrede energetske učinkovitosti. Spodbuda ali subvencija za spodbujanje namestitve novih, energetska učinkovitejših kotlov bi se na primer uporabljala le za kotle v najvišjih dveh razredih energetske učinkovitosti za kotle, v katerih je na podlagi tržnih podatkov, ki se nanašajo na zadevno obdobje, na voljo znatno število izdelkov.

⁽⁸⁹⁾ Glej uvodno izjavo 41 direktive o energetska učinkovitosti.

⁽⁹⁰⁾ Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (UL L 285, 31.10.2009, str. 10).

⁽⁹¹⁾ Seznam predpisov po kategorijah izdelkov je na voljo na spletnem naslovu:

https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_sl.

7.3.5 Dodatnost v zvezi z energetske pregledi iz člena 8

V skladu s členom 8(4) morajo države članice zagotoviti, da se v velikih podjetjih (tj. podjetjih, ki niso MSP) vsaka štiri leta izvede energetski pregled; to samo po sebi ne prinese prihrankov energije.

Ukrepi za spodbujanje ali podpiranje izvajanja priporočil, ki izhajajo iz pregleda, presegajo minimum, ki se zahteva v členu 8 – drugi pododstavek člena 8(7) določa, da „lahko države članice izvajajo spodbude in programe podpore“. Zato se prihranki energije, ki izhajajo iz takih ukrepov, lahko upoštevajo, če izpolnjujejo merilo pomembnosti, saj ne bi bili doseženi v vsakem primeru. Enako velja za prihranke, ki izhajajo iz ukrepov, namenjenih MSP.

7.4 Pomembnost in upravičenost

Države članice morajo poleg načela dodatnosti izpolniti merilo „pomembnosti“. Samodejne uvedbe zakonodaje EU ali uvedbe samostojnih izboljšav zaradi tržnih sil ali tehnološkega razvoja (na primer) ni mogoče upoštevati, saj države članice ne smejo upoštevati ukrepov, ki bi se zgodili v vsakem primeru.

Dejavnosti nacionalnih javnih organov pri izvajanju ukrepa politike morajo „pomembno“ prispevati k doseganju prihrankov energije, ki se uveljavljajo. Drugače rečeno:

- prispevati so morale k zadevnemu posameznemu ukrepu in
- subvencija ali udeležba zavezane, udeležene ali pooblaščen strani je morala nedvomno več kot minimalno vplivati na odločitev končnega odjemalca za izvedbo naložbe v energetska učinkovitost.

Zato morajo države članice dokazati, da so prihranki rezultat ukrepa politike, namenjenega spodbuditi prihrankov končne porabe energije⁽⁹²⁾. Ukrepi, sprejeti v skladu z Uredbo (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta⁽⁹³⁾, se lahko štejejo za pomembne, vendar morajo države članice dokazati, da zagotavljajo preverljiva in merljiva ali ocenljiva povečanja energetske učinkovitosti.

Pri programih financiranja na primer navedba zneska subvencije ne zadostuje za dokazovanje pomembnosti, saj sama po sebi ne dokazuje, da so subvencije vplivale na naložbene odločitve končnih odjemalcev. Vloga akterjev, ki sodelujejo pri ukrepih, se na celotno lahko dokaže brez subvencije kot referenčnega merila; standardizirani ukrepi (npr. priprava standardov za namestitvev za izdelke, energetska svetovanja in energetski pregledi, ki jim sledi dejansko izvajanje ukrepov) bi lahko bili pomemben kazalnik pomembnosti.

Za zagotovitev skladnosti bi lahko države članice določile splošne zahteve glede pomembnosti v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti ali alternativnih ukrepov in jih preverile za vsak projekt posebej⁽⁹⁴⁾. S temi zahtevami bi lahko določile, da morajo stranke (npr. ko zaprosijo za „beli certifikat“⁽⁹⁵⁾) dokumentirati in dokazati neposreden prispevek k izvajanju ukrepa.

Od zavezanih strani bi se lahko zahtevalo, naj dokažejo:

- ali je bil prispevek zagotovljen neposredno ali posredno (tj. so ga zagotovili posredniki) in
- ali je bilo o njem odločeno pred izvedbo ukrepa.

Države članice bi lahko na primer zahtevale tudi:

- naj operaterji distribucijskih sistemov (tj. zavezane strani) sklenejo pogodbo s tretjimi stranmi,

⁽⁹²⁾ Za merila, ki se uporabljajo za dokazovanje pomembnosti v nacionalnih akcijskih načrtih za energetska učinkovitost in uradnih obvestilih iz člena 7, glej Dodatek IX.

⁽⁹³⁾ Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26).

⁽⁹⁴⁾ Glej Dodatek XII.

⁽⁹⁵⁾ Pravni instrument, ki ga izda organ za izdajo dovoljenj in ki potrjuje, da je bila dosežena navedena količina prihrankov energije. Vsak certifikat je edinstven in sledljiv ter dokazuje lastninsko pravico nad neko količino dodatnih prihrankov energije in jamči, da se koristi teh prihrankov niso uveljavljale že druge.

- naj se prihranki energije začnejo zagotavljati šele po izdaji pogodbe,
- da lahko strani prihranke upoštevajo le, če so neposredno sodelovale pri izvedbi ukrepa (npr. z izvedbo energetskih pregledov, subvencijami itd.), in
- naj se pripravijo sporazumi, ki zajemajo celotno verigo od zavezanih akterjev do končnih odjemalcev energije.

7.5 **Ukrepi, ki spodbujajo namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov za lastno porabo na ali v stavbah**

Pomembno je razlikovati med:

- možnostjo iz člena 7(4)(f) direktive o energetske učinkovitosti, ki se nanaša na količino energije, ki je bila proizvedena na ali v stavbah za lastno porabo in jo je mogoče izključiti iz količine prihrankov energije, izračunane v skladu s členom 7(2) in (3) navedene direktive, ter
- pojasnilom iz točke 2(e) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti, glede na katero se prihranki, ki izhajajo iz ukrepov, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, načeloma lahko upoštevajo pri prihrankih, zahtevanih na podlagi člena 7(1).

To je pojasnjeno tudi v uvodni izjavi 43 direktive o energetske učinkovitosti.

V skladu s točko 2(e) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti lahko države članice pri zahtevani količini prihrankov energije na podlagi člena 7(1) navedene direktive upoštevajo prihranke energije, ki izhajajo iz ukrepov, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov za lastno porabo na ali v stavbah, če so prihranki končne porabe energije, ki izhajajo iz navedenih ukrepov, preverljivi in merljivi ali ocenljivi ter izračunani v skladu s Prilogo V k navedeni direktivi ⁽⁹⁶⁾.

Zato se uporabljajo tudi zahteve glede dodatnosti in pomembnosti ter pravila, ki so jih države članice določile za spremljanje in preverjanje.

Države članice morajo dokazati, da so rezultat takih ukrepov zaradi zamenjave tehnologije prihranki končne porabe energije. Prihranki zaradi prehoda na učinkovitejšo tehnologije za ogrevanje in toplo vodo v stavbah, vključno s tehnologijami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, se lahko na primer še naprej v celoti upoštevajo, dokler lahko države članice zagotovijo, da so dodatni, merljivi in preverljivi v skladu z metodami in načeli iz Priloge V ⁽⁹⁷⁾.

To je pojasnjeno v točki 2(e) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in usklajeno s splošnim ciljem iz člena 7(1) navedene direktive, tj. varčevati z energijo pri končni uporabi, ne glede na tehnologijo (ne glede na to, ali se z ukrepom spodbuja tehnologija za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ali tehnologija na fosilna goriva, dokler s tem zmanjša dejanska poraba energije v stavbah, prometu ali industriji).

V točki 2(e) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je izrecno navedena obveznost prihranka energije na podlagi člena 7(1), v skladu s katero morajo države članice doseči skupni prihranek končne porabe energije in katere cilj je dejansko zmanjšanje rabe energije pri fizični ali pravni osebi (v skladu s točko 1(b) Priloge V). V členu 2(5) je „prihranek energije“ opredeljen kot količina prihranjene energije, določena z meritvijo in/ali oceno porabe pred izvedbo ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti in po njej, ob zagotovljenih normalnih zunanjih pogojih, ki vplivajo na porabo energije. Ker je cilj člena 7 direktive o energetske učinkovitosti dejansko zmanjšanje rabe končne energije, je mogoče sklepati, da je treba v skladu s točko 2(e) Priloge V za ukrepe, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, dokazati, da zagotavljajo prihranke energije, tj. dejansko zmanjšanje rabe končne energije.

⁽⁹⁶⁾ Za ukrepe, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, glej Dodatek X.

⁽⁹⁷⁾ Glej Dodatek X.

Države članice imajo možnost, da prihranke energije izrazijo v porabi končne ali primarne energije, kot je določeno v točki 3(d) Priloge V (alternativni ukrepi politike) in členu 7a(4) (sistemi obveznosti energetske učinkovitosti). Ta prožnost ne vpliva na obveznost glede skupnih prihrankov energije v smislu prodaje energije (v obdobju do leta 2020) in porabe končne energije (2021–2030).

7.6 Ukrepi, s katerimi se spodbuja uporaba učinkovitejših izdelkov in vozil

Ukrepi držav članic za povečanje energetske učinkovitosti pri prevozu se lahko upoštevajo pri izpolnjevanju obveznosti glede njihovega prihranka končne porabe energije⁽⁹⁸⁾. Med temi ukrepi so:

- politike za spodbujanje učinkovitejših vozil ali prehoda na kolesarjenje, hojo in javni prevoz ter
- načrtovanje mobilnosti in urbanistično načrtovanje, ki zmanjšujeta potrebo po prevozu.

Javna naročila čistih vozil brez emisij so upravičena, če izpolnjujejo pogoj glede dodatnosti glede na minimalne zahteve iz revidirane direktive o čistih vozilih.

Programi, s katerimi se spodbuja uvedba novih, učinkovitejših vozil, ali politike za spodbujanje prehoda na učinkovitejša goriva, zaradi katerih je poraba energije na kilometer manjša, so prav tako upravičeni, če so v skladu s pravili o pomembnosti in dodatnosti⁽⁹⁹⁾.

V točki 2(f) Priloge V je pojasnjeno, da se lahko politike, s katerimi se pospešuje uvedba učinkovitejših izdelkov in vozil, upoštevajo v celoti, če se prikaže:

- da do uvedbe pride pred potekom povprečne pričakovane življenjske dobe izdelka ali vozila oziroma pred običajno zamenjavo izdelka ali vozila ter
- da se celotna količina prihrankov uveljavlja le za obdobje do izteka povprečne pričakovane življenjske dobe izdelka ali vozila, ki bo zamenjano⁽¹⁰⁰⁾.

Taki ukrepi bi morali biti po potrebi skladni z nacionalnimi okviri politike držav članic, vzpostavljenimi v skladu z Direktivo 2014/94/EU o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva.

7.7 Zagotavljanje ohranitve standardov kakovosti

V točki 2(g) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da se zaradi spodbujanja ukrepov za energetsko učinkovitost ne smejo znižati standardi kakovosti za izdelke, storitve in izvedbo ukrepov. Države članice morajo zagotoviti, da se standardi kakovosti ohranijo ali pa uvedejo, kjer še ne obstajajo.

7.8 Obravnavanje podnebnih razlik

V skladu s točko 2(h) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti lahko države članice prihranke energije prilagodijo, da upoštevajo podnebne razlike med regijami. V določbi sta navedeni dve možnosti:

- (i) prihranki se lahko prilagodijo standardni vrednosti ali
- (ii) glede na temperaturne razlike se lahko pripišejo različni prihranki energije.

7.9 Preprečevanje dvojnega štetja

V skladu s členom 7(12) direktive o energetske učinkovitosti morajo države članice dokazati, da se v primeru prekrivanja učinka ukrepov politike ali posameznih ukrepov prihrankov energije ne šteje dvojno. Glede na veliko raznolikost instrumentov, ki so jih uradno sporočile države članice, in veliko verjetnost prekrivanja politik zaradi uporabe sistemov obveznosti energetske učinkovitosti skupaj z alternativnimi ukrepi (npr. zaradi vzajemnega delovanja obdavčitve energije in subvencij za gospodinjstva za zamenjavo oken ali grelnikov prostorov) je ključno obravnavati tveganja dvojnega štetja.

⁽⁹⁸⁾ Glej Dodatek VII.

⁽⁹⁹⁾ Uvodna izjava 15 direktive o energetske učinkovitosti.

⁽¹⁰⁰⁾ Glej Dodatek VII.

V zvezi s tem bi lahko bila nacionalna zbirka podatkov učinkovito orodje. V njej bi se na primer evidentiralo, da je bila nekemu gospodinjstvu izplačana subvencija za spodbujanje zamenjave starih kotlov, uporabnik pa bi bil opozorjen, če bi isto gospodinjstvo znova vložilo vlogo.

Uporaba kombinacije več ukrepov politike pomeni večjo zapletenost za države članice v smislu:

- večjega napora, povezanega z izvajanjem, na primer z izračunom prihrankov energije, in (še pomembnejše)
- zagotovitve:
 - izvrševanja, zlasti če so različni instrumenti obsežni, in
 - preverjanja učinka brez dvojnega štetja.

V členu 7(12) direktive o energetske učinkovitosti je tudi prepovedano dvojno štetje v primeru prekrivanja politik, tj. države članice morajo upoštevati dejstvo, da lahko drugi ukrepi politike, izvedeni v istem časovnem okviru, vplivajo na količino prihrankov energije, zato vseh sprememb, opaženih od uvedbe določenega ukrepa politike, ni mogoče pripisati samo navedenemu ukrepu.

8. MERJENJE, SPREMLJANJE, NADZOR, KAKOVOST IN PREVERJANJE

V direktivi o energetske učinkovitosti se poudarja pomen pravil glede spremljanja in preverjanja, ki veljajo za izvajanje sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike, pa tudi zahteve za preverjanje statistično reprezentativnega vzorca ukrepov.

Izbira statistično pomembnega deleža in reprezentativnega vzorca ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti vključuje določitev podskupine statistične populacije ukrepov za prihranke energije v okviru vsakega krovnega ukrepa, ki natančno odraža celotno populacijo vseh ukrepov za prihranke energije in tako omogoča ustrezno zanesljive zaključke glede zaupanja v celotno skupino ukrepov ⁽¹⁰¹⁾.

Člen 7a(5) direktive o energetske učinkovitosti (za sisteme obveznosti energetske učinkovitosti)

„Države članice vzpostavijo sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so jih uvedle zavezane strani. Merjenje, nadziranje in preverjanje se izvaja neodvisno od zvezanih strani.“

Člen 7b(2) direktive o energetske učinkovitosti (za alternativne ukrepe politike)

„Za vse ukrepe, razen tistih, ki so povezani z obdavčitvijo, države članice vzpostavijo sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so jih uvedle udeležene ali pooblašene strani. Merjenje, nadziranje in preverjanje se izvaja neodvisno od udeleženih ali pooblaščenih strani.“

Sistemi za merjenje, nadziranje in preverjanje bi morali zagotavljati, da se preverijo izračuni prihrankov energije v zvezi s statistično pomembnim deležem in reprezentativnim vzorcem ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti.

Te zahteve je mogoče med drugim izpolniti z:

- avtomatiziranimi računalniškimi pregledi ali pregledi dokumentacije s podatki in izračuni, ki so jih sporočile zavezane, udeležene ali pooblašene strani ali upravičenci (če upravičenci podatke sporočijo neposredno javnemu organu),
- vrednotenjem izmerjenih prihrankov energije na podlagi statistično pomembnega deleža in reprezentativnega vzorca ukrepov ali upravičencev,
- uporabo preverjanj, izvedenih v okviru sistema urejanja ali sistema kvalifikacij, akreditacij ali potrjevanja, če na primer sporočeni prihranki energije temeljijo na energetskih pregledih ali energetskih izkaznicah (skalirani prihranki).

⁽¹⁰¹⁾ Glej Dodatek XII.

V dokumentaciji za ukrep politike bi moralo biti pojasnjeno, kako se z zahtevami tega drugega sistema zagotavlja, da se nadzor ali preverjanja izvedejo na statistično pomembnem deležu in reprezentativnem vzorcu energetskih pregledov ali drugih ocen prihrankov.

Sistem za spremljanje in preverjanje je lahko organiziran tako, da vključuje več različnih korakov ali stopenj. Inšpekcijski pregledi na kraju samem so lahko del pristopa kot druga faza preverjanja podvorcev posameznih ukrepov, za katere je bilo ugotovljeno, da pri njih obstaja tveganje neskladnosti z zahtevami ukrepov. Če niso tehnično ali ekonomsko izvedljivi, se lahko to pojasni v dokumentaciji za ukrep.

Države članice morajo pojasniti, kako uporabljajo merila za preverjanje predvidenega ali skaliranega prihranka (točka 5(g) Priloge V k direktivi o energetski učinkovitosti).

Neodvisnost merjenja, nadzora in sistemov (glej točko 5(j) Priloge V k direktivi o energetski učinkovitosti) se lahko dokaže na podlagi tega, da organ za preverjanje (neizčrpen seznam meril):

- je javni organ, ki je po zakonodaji neodvisen, ali
- ni finančno povezan z zavezanimi, udeleženi ali pooblaščenimi stranmi (tj. ni delno ali v celoti v lasti teh strani niti ga te ne plačujejo) ali
- ima lahko sklenjeno pogodbo z zavezanimi, udeleženi ali pooblaščenimi stranmi, vendar je v tem primeru pod nadzorom javnega organa ali organa za preverjanje kvalifikacij, akreditacijskega ali certifikacijskega organa.

Organ za preverjanje je lahko:

- neposredno odgovoren za preverjanje ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti ali izračunov prihrankov energije ali
- odgovoren za nadzor postopkov preverjanja in preverjanj vzorčenja, ki jih izvajajo druge organizacije, vključno z zavezanimi, udeleženi ali pooblaščenimi stranmi.

9. OBVEZNOSTI NAČRTOVANJA IN POROČANJA

9.1 Prvo obdobje obveznosti

Države članice morajo letna poročila za obdobje obveznosti 2014–2020 predložiti do 30. aprila 2019 in 2020 (člen 24(1) in del 2 Priloge XIV) ⁽¹⁰²⁾. Pri tem med drugim poročajo o napredku pri doseganju cilja glede prihrankov energije in ukrepih politike, sprejetih ali načrtovanih v skladu z delom 2 Priloge XIV. Komisija bo ocenila ta napredek.

V skladu s členom 27 uredbe o upravljanju energetske unije mora vsaka država članica Komisiji do 30. aprila 2022 poročati o doseganju svojega nacionalnega cilja glede energetske učinkovitosti za leto 2020 (določenega v skladu s členom 3(1) direktive o energetski učinkovitosti), in sicer tako, da predložijo informacije iz dela 2 Priloge IX k uredbi o upravljanju energetske unije.

9.2 Drugo obdobje obveznosti in čas po njem

Za obdobje obveznosti 2021–2030 in čas po njem se uporabljajo naslednje glavne obveznosti načrtovanja in poročanja (členi 7, 7a in 7b ter Priloga V k direktivi o energetski učinkovitosti):

- države članice morajo v svojih (osnutkih in končnih) celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih (Priloga III k uredbi o upravljanju energetske unije) prikazati svoj izračun količine prihrankov energije, ki naj bi jo dosegle v obdobju 2021–2030, kot je navedeno v točki (b) prvega pododstavka člena 7(1) (glej člen 7(6) direktive o energetski učinkovitosti),
- ker nekateri podatki (npr. letna poraba končne energije glede na povprečje v obdobju 2016–2018 (v ktoe)) morda niso bili na voljo za poročanje v prvem osnutku nacionalnega energetskega in podnebnega načrta ⁽¹⁰³⁾, zgoraj navedenega izračuna morda ni bilo mogoče prikazati. Vendar morajo države članice v prvem končnem in nadaljnjih osnutkih ter končnih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov prikazati, kako so upoštevale elemente iz Priloge III k uredbi o upravljanju,

⁽¹⁰²⁾ V skladu z drugim pododstavkom člena 59 uredbe o upravljanju energetske unije se člen 24(1) s 1. januarjem 2021 črta.

⁽¹⁰³⁾ Navedeni osnutek je bilo treba predložiti do 31. decembra 2018 (člen 9(1) uredbe o upravljanju energetske unije).

- poleg zgoraj navedenega in če je ustrezno, morajo države članice v svojih (osnutkih in končnih) nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih pojasniti, kako so določile stopnjo letnega prihranka in osnovo za izračun iz člena 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti ter kako in v kakšnem obsegu so uporabile možnosti iz člena 7(4) (glej člen 7(6) navedene direktive),
- če se država članica odloči uporabiti eno ali več možnosti iz člena 7(4) direktive o energetske učinkovitosti, mora uporabiti in izračunati učinek za obdobje obveznosti (glej člen 7(5) navedene direktive), ter
- če država članica za obdobje 2021–2030 izkoristi možnost iz člena 7(4)(c) direktive o energetske učinkovitosti, mora Komisijo v svojem (osnutku in končnem) nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu obvestiti o ukrepih politike, ki jih namerava sprejeti. Učinek teh ukrepov mora izračunati v skladu s Prilogo V k direktivi o energetske učinkovitosti ter ga vključiti v nacionalni energetski in podnebni načrt (glej člen 7(4)(c)). Te informacije mora prvič predložiti v prvem končnem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu (do 31. decembra 2019).

Poleg tega morajo države članice:

- informacije o rezultatih ukrepov za zmanjšanje energetske revščine v okviru direktive o energetske učinkovitosti vključiti v nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku v skladu s členom 17 uredbe o upravljanju energetske unije (glej člen 7(11) direktive o energetske učinkovitosti),
- enkrat letno objaviti prihranke energije, ki jih je dosegla vsaka zavezana stran (ali vsaka podkategorija zavezane strani), in skupne prihranke, dosežene v okviru sistema (glej člen 7a(7) direktive o energetske učinkovitosti), ter
- v svojih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih podrobno opisati, katero drugo metodo so uporabile in kako so zagotovile izpolnjevanje zahteve iz točke 2(i) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti, tj. da se pri izračunu prihranka energije upoštevata trajanje učinkov ukrepov in hitrost, s katero se bodo prihranki zmanjševali.

Države članice lahko sprejmejo tudi drugo metodo, za katero menijo, da bo dosegla vsaj enako skupno količino prihranka. V tem primeru morajo zagotoviti, da količina, izračunana z uporabo navedene metode, ne preseže količine, ki bi jo dobile, če bi prihranek izračunale s seštevkom prihrankov, doseženih na podlagi vsakega posameznega ukrepa v obdobju od datuma začetka njegovega izvajanja do 31. decembra 2020 ali 2030, kakor je ustrezno.

Skratka, za izvajanje obveznosti prihranka energije iz členov 7, 7a in 7b ter Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in za napredek pri njihovem izpolnjevanju se uporabljajo tudi naslednje obveznosti načrtovanja in poročanja iz uredbe o upravljanju energetske unije:

Časovni raspored

31. december 2018 (potem 1. januarja 2028 in nato vsakih deset let)	Predložitev osnutka nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (člen 9(1), člena 4 in 6 ter prilogi I in III k uredbi o upravljanju energetske unije).
Šest mesecev pred končnim nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom	Komisija lahko izda priporočila državam članicam, katerih prispevki (vključno s prispevkom k obveznosti prihranka energije v skladu s členom 3(5) direktive o energetske učinkovitosti) po njenem mnenju niso zadostni (člen 31(1) uredbe o upravljanju energetske unije).
31. december 2019 (potem 1. januarja 2029 in nato vsakih deset let)	Predložitev končnega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (člen 3(1), člena 4 in 6 ter prilogi I in III k uredbi o upravljanju energetske unije).
10. marec 2020	Predložitev prve dolgoročne strategije prenove (člen 2a(8) direktive o energetske učinkovitosti stavb).

<p>Do 31. oktobra 2021 (in nato vsaki dve leti)</p>	<p>Ocena napredka pri doseganju ciljev EU, ki jo izvede Komisija, zlasti na podlagi celovitih nacionalnih energetske in podnebne poročila o napredku (člen 29 uredbe o upravljanju energetske unije).</p> <p>Za obveznost prihranka energije so pomembni členi 29, 21 (celovito poročanje o energetske učinkovitosti) in 24 (celovito poročanje o energetske revščini) uredbe o upravljanju energetske unije.</p> <p>Komisija bo v primeru nezadostnega napredka države članice izdala priporočila (člen 32(1) uredbe o upravljanju energetske unije).</p>
<p>Do 30. aprila 2022</p>	<p>Poročilo vsake države članice o doseganju ciljev glede energetske učinkovitosti za leto 2020 (člen 27 in del 2 Priloge IX k uredbi o upravljanju energetske unije).</p>
<p>Do 15. marca 2023 (in nato vsaki dve leti)</p>	<p>Poročilo o izvajanju nacionalnega energetskega in podnebne načrta („celovito nacionalno energetsko in podnebno poročilo o napredku“) (člen 17 uredbe o upravljanju energetske unije).</p>
<p>30. junij 2023 (potem 1. januarja 2033 in nato vsakih deset let)</p>	<p>Predložitev osnutka posodobljenega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (člen 14(1) uredbe o upravljanju energetske unije).</p>
<p>30. junij 2024 (potem 1. januarja 2034 in nato vsakih deset let)</p>	<p>Predložitev končnega posodobljenega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (člen 14(2) uredbe o upravljanju energetske unije).</p>

9.3 **Uradno obveščanje o sistemih obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepih (razen o obdavčitvi)**

Države članice morajo v skladu s točko 5 Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in Prilogo III k uredbi o upravljanju energetske unije Komisijo uradno obvestiti o podrobni metodologiji, ki so jo predlagale za delovanje ukrepov politike iz členov 7a in 7b ter člena 20(6) direktive o energetske učinkovitosti. Razen v primeru obdavčitve (glej oddelek 9.4) mora uradno obvestilo vsebovati podrobnosti o:

- (a) ravni prihrankov energije, zahtevani na podlagi točke (b) prvega pododstavka člena 7(1), ali prihrankov, ki naj bi bili doseženi v celotnem obdobju 2021–2030;
- (b) zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strane ali javnih organih izvajalcih;
- (c) ciljnih sektorjih;
- (d) ukrepov politike in posameznih ukrepov, vključno s pričakovano celotno količino skupnih prihrankov energije na posamezni ukrep;
- (e) trajanju obdobja obveznosti za sistem obveznosti energetske učinkovitosti;
- (f) dejavnostih, določenih v ukrepih politike;
- (g) metodologiji izračuna, vključno s tem, kako se določita dodatnost in pomembnost ter katere metodologije in merila se uporabljajo za predvideni in skalirani prihranek;
- (h) trajanju učinkov ukrepov in načinu njegovega izračunavanja ali na čem temelji;

- (i) pristopu za upoštevanje podnebnih razlik znotraj države članice ter
- (j) sistemih za spremljanje in preverjanje ukrepov iz členov 7a in 7b ter o tem, na kakšen način je zagotovljena njihova neodvisnost od zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strani.

Poleg tega morajo države članice v skladu z deloma 3.1 in 3.2 Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije uradno sporočiti naslednje informacije:

„3.1 Sistemi obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 7a Direktive 2012/27/EU:

- (a) opis sistema obveznosti energetske učinkovitosti;
- (b) pričakovane skupne in letne prihranke ter trajanje obdobja obveznosti;
- (c) zavezane strani in njihove obveznosti;
- (d) ciljnih sektorjih;
- (e) upravičene posamezne ukrepe, predvidene v ukrepih;
- (f) informacije o uporabi naslednjih določb Direktive 2012/27/EU:
 - (i) kadar je ustrezno, konkretne ukrepe in delež prihrankov, ki se doseže v gospodinjstvih, ki jih je prizadela energetska revščina, v skladu s členom 7(11);
 - (ii) prihranke, ki so jih dosegli ponudniki energetskih storitev ali druge tretje strani (točka (a) člena 7a(6)), ter
 - (iii) „shranjevanje in izposojanje“ (točka (b) člena 7a(6)) ter
- (g) kadar je ustrezno, podatke o trgovanju s prihranki energije.

3.2 Alternativni ukrepi iz člena 7b in člena 20(6) Direktive 2012/27/EU (razen obdavčitve):

- (a) vrste ukrepa politike;
- (b) kratek opis vsakega priglašenega ukrepa politike, vključno z njegovimi značilnostmi;
- (c) pričakovane skupne in letne prihranke po posameznem ukrepu in/ali prihranke energije v vseh vmesnih obdobjih;
- (d) javne organe izvajalce, udeležene ali pooblaščenosti strani in njihove odgovornosti za izvajanje ukrepov politike;
- (e) ciljnih sektorjih;
- (f) upravičene posamezne ukrepe, predvidene v ukrepih, in
- (g) kadar je ustrezno, posebne ukrepe politike ali posamezne ukrepe na področju energetske revščine.“

9.4 Ukrepi obdavčitve

Države članice morajo v skladu s točko 5(k) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti (in v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije) Komisijo uradno obvestiti o svoji metodologiji za izvajanje ukrepov obdavčitve. Uradno morajo sporočiti predvsem podrobnosti o:

- „(i) ciljnih sektorjih in segmentu davkoplačevalcev;
- (ii) javnih organih izvajalcih;
- (iii) prihrankih, ki naj bi bili doseženi;

- (iv) trajanju ukrepa obdavčitve ter
- (v) metodologiji izračuna, vključno z dejavniki prožnosti cen in kako so bili ugotovljeni.“

Poleg tega morajo države članice v skladu z delom 3.3 Priloge III k uredbi o upravljanju energetske unije uradno sporočiti naslednje informacije o davčnih ukrepih:

- „(a) kratek opis ukrepov;
- (b) trajanje ukrepov;
- (c) javni organ izvajalec;
- (d) pričakovane skupne in letne prihranke po posameznem ukrepu;
- (e) ciljne sektorje in segment davkoplačevalcev;
- (f) metodologijo izračuna, vključno z dejavniki prožnosti cen in kako so bili ugotovljeni, v skladu s točko 4 Priloge V Direktive 2012/27/EU.“

Države članice bi morale prikazati, kako so izračunale prožnosti cen ter katere najnovejše in reprezentativne uradne vire podatkov so uporabile ⁽¹⁰⁴⁾.

10. OBDOBJE OBVEZNOSTI PRIHRANKA ENERGIJE PO LETU 2030

Države članice morajo v skladu z drugim pododstavkom člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti v desetletnih obdobjih po letu 2030 še naprej dosegati nove letne prihranke v skladu s točko (b) prvega pododstavka, razen če se v pregledih Komisije do leta 2027 in vsakih deset let zatem ugotovi, da to ni več potrebno za uresničitev dolgoročnih energetske in podnebne ciljev EU za leto 2050.

⁽¹⁰⁴⁾ Za nadaljnje predloge o prožnostih, ki jih je treba uporabiti za upoštevanje odzivnosti povpraševanja, glej Dodatek IV.

Ponazoritveni primeri za letno stopnjo prihranka, če se uporabijo možnosti iz člena 7(2) do (4) ⁽¹⁾

	Mtoe	Letna stopnja prihranka (%)	Razlaga
Osnova (povprečna poraba končne energije)	100		Povprečna poraba končne energije.
Lastna proizvodnja za lastno porabo	5		
Poraba končne energije v prometu	33		
Prilagojena osnova	62		
Minimalna stopnja prihranka (člen 7(1)(b))		0,8 %	Povprečna poraba končne energije (100) se pomnoži z 0,8 % in sešteje za desetletno obdobje (rezultat je 44 Mtoe skupnih prihrankov, ki jih je treba doseči v obdobju obveznosti).
Možnost 1: polna uporaba izvzetij (35 %)			
Zahtevana stopnja lastnega prihranka pred uporabo izvzetij		1,2 %	Stopnja lastnih prihrankov, ki bi jo morala država članica uporabiti, če bi se odločila v celoti uporabiti možnosti iz odstavka 4 (35 %); to pomeni, da bi bilo treba izvzetje uporabiti za skupne prihranke v višini 68 Mtoe.
Možnost 2: izključitev prometa in samooskrbe			
Prihranki po izključitvah iz osnove	27,3		To so skupni prihranki, ki ostanejo pri uporabi 0,8-odstotne stopnje prihrankov za porabo po vseh izključitvah.
Potrebni dodatni prihranki	16,7		To so prihranki, potrebni za doseganje zahtevanih minimalnih prihrankov (44 Mtoe).

	Mtoe	Letna stopnja prihranka (%)	Razlaga
Zahtevana lastna stopnja prihrankov, uporabljena pred izključitvami iz osnove		1,3 %	Lastna stopnja prihrankov, ki bi jo morala država članica uporabiti, če bi se odločila iz osnove za izračun izključiti porabo energije v prometu in samooskrbo.
Možnost 3: polna uporaba izvzetij in izključitev iz osnove			
Prihranki po izključitvah iz osnove	27,3		To so prihranki, ki ostanejo po uporabi vseh izključitev iz osnove.
Prihranki po uporabi maksimalnih izvzetij	17,7		To so prihranki, ki ostanejo po uporabi vseh izvzetij in možnosti iz člena 7(2) do (4).
Potrebni dodatni prihranki	26,3		To so prihranki, potrebni za doseganje zahtevanih minimalnih prihrankov (44 Mtoe).
Zahtevana lastna stopnja prihrankov, uporabljena pred izključitvami iz osnove in izvzetji		2 %	Lastna stopnja prihrankov, ki bi jo morala država članica uporabiti, če bi se odločila promet in samooskrbo izključiti iz osnove za izračun ter v celoti uporabiti možnosti iz odstavka 4 (35 %).

(¹) Podatki v preglednici se ne nanašajo na nobeno konkretno državo članico. Namen tega primera je prikazati možne posledice uporabe različnih možnosti iz člena 7(2) do (4) in njihov vpliv na prihranke energije, ki jih je treba doseči. Izračunana količina prihrankov se bo med posameznimi zadevnimi državami članicami razlikovala.

Dodatek II

SISTEMI OBVEZNOSTI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Države članice bi morale pri oblikovanju in izvajanju sistemov obveznosti energetske učinkovitosti upoštevati vsaj naslednje vidike ⁽¹⁾:

1. Cilji politike

Države članice bi morale zagotoviti, da so cilji politike v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti preprosti, jasni in osredotočeni na doseganje prihrankov energije, pri tem pa upoštevati, kateri sektor končne rabe ima največji potencial za prihranke energije in kje bi lahko sistem najbolje pomagal premagovati ovire za naložbe v energetske učinkovitost.

Če ima sistem več ciljev, je treba zagotoviti, da doseganje morebitnih ciljev, ki niso povezani z energijo, ne ovira doseganja cilja glede prihrankov energije.

Pri oblikovanju sistema morajo države članice (člen 7(11) direktive o energetske učinkovitosti) upoštevati potrebo po zmanjšanju energetske revščine (razen če se odločijo, da jo bodo obravnavale z drugimi ukrepi politike). Sistem obveznosti energetske učinkovitosti lahko na primer vključuje poseben cilj, povezan z energetske revščino (npr. minimalni delež ali količino prihrankov energije, ki jo je treba doseči z ukrepi za gospodinjstva z nizkimi dohodki), ali bonus faktor za ukrepe, ki se izvajajo za gospodinjstva z nizkimi dohodki. Druga možnost bi lahko bila, da bi zavezane strani prispevale v sklad za financiranje programov za energetske učinkovitost za gospodinjstva z nizkimi dohodki ⁽²⁾.

2. Pravna podlaga

Za vzpostavitev in delovanje sistema obveznosti energetske učinkovitosti uporabite skrbno izbrano kombinacijo zakonodaje, drugih predpisov ter ministrskih in upravnih postopkov. Z določitvijo široke zasnove sistema obveznosti energetske učinkovitosti na podlagi zakonskega pooblastila se zainteresiranim stranem zagotovi gotovost glede pravnega statusa sistema. Zaradi oblikovanja podrobnih izvedbenih postopkov na podlagi predpisov se lahko podrobnosti sistema spremenijo ob upoštevanju izkušenj.

Preden sistem obveznosti energetske učinkovitosti začne v celoti delovati, lahko preteče nekaj let (tri ali štiri, odvisno od zasnove sistema in pravnega okvira v državi članici), da se oceni potencial, načrtuje in oblikuje politika ter izvede preiskus te politike na trgu.

3. Vključenost goriv

V skladu s splošnimi cilji politike in ocenami potenciala različnih goriv za energetske učinkovitost se odločite, katera goriva bodo vključena v sistem obveznosti energetske učinkovitosti. V sistem obveznosti energetske učinkovitosti, vzpostavljen za izpolnjevanje obveznosti prihranka energije v skladu s členom 7, so lahko vključena najrazličnejša goriva. Vendar so številni uspešni programi na začetku vključevali eno ali dve gorivi, nato pa so bili razširjeni še na druga goriva ob upoštevanju izkušenj.

Pri vključevanju goriv bi bilo treba upoštevati tudi tveganja izkrivljanja trga, kjer lahko različne vrste energije konkurirajo za zagotavljanje iste energetske storitve (npr. ogrevanje prostorov).

4. Vključenost sektorjev in objektov

V skladu s splošnimi cilji politike in ocenami potenciala različnih sektorjev in objektov v zvezi z energetske učinkovitostjo se odločite, kateri sektorji končne rabe in objekti bodo vključeni v sistem obveznosti energetske učinkovitosti. Če je namen strogo omejiti vključenost sektorjev in objektov, razmislite, ali bo ocenjevanje skladnosti postalo prezahtevno.

V jurisdikcijah, kjer delujejo energetske intenzivne panoge, izpostavljene trgovini (npr. taljenje aluminija), se lahko vlade odločijo take panoge izključiti iz sistema obveznosti energetske učinkovitosti, ker bi lahko njihova vključitev negativno vplivala na njihovo konkurenčnost na mednarodnih trgih.

⁽¹⁾ Povzeto po RAP, *Best practices in designing and implementing energy efficiency obligation schemes* (Dobre prakse pri oblikovanju in izvajanju sistemov obveznosti energetske učinkovitosti), 2014 (<https://www.raponline.org/knowledge-center/best-practices-in-designing-and-implementing-energy-efficiency-obligation-schemes/>), vključene pa so tudi ugotovitve iz projekta ENSPOL (<http://enspol.eu/>); RAP (Lees, E., Bayer, E.), *Toolkit for energy efficiency obligations* (Zbirka orodij za obveznosti energetske učinkovitosti), 2016 (<https://www.raponline.org/wp-content/uploads/2016/05/rap-leesbayer-eeotoolkit-2016-feb.pdf>).

⁽²⁾ Za dodatne predloge glede ukrepov za zmanjšanje energetske revščine glej Dodatek V.

5. Cilj glede prihrankov energije

V skladu s splošnimi cilji politike določite raven cilja glede prihrankov energije v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti ter si prizadevajte vzpostaviti ravnovesje med doseganjem napredka, stroški doseganja cilja za porabnike in tem, kar je praktično mogoče glede na oceno potenciala za energetske učinkovitost.

Cilj določite v smislu končne energije (tj. količin energije, dobavljenih porabnikom, ki energijo porabijo), razen če sistem zajema več različnih goriv, saj bi bila v tem primeru morda ustreznjša primarna energija.

Izrazite ga v energijskih enotah, razen če ima sistem cilj politike, ki je povezan z nekim drugim ciljem (npr. zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov); v tem primeru razmislite o uporabi ekvivalenta CO₂ kot enote.

Določite razmeroma dolg časovni okvir za cilj, po možnosti 10 do 20 let. Če se zavezanim stranem pošlje jasno sporočilo o zviševanju (ali ohranjanju istega) cilja skozi čas, lahko prilagodijo svoje poslovne modele, na primer v prvem obdobju začnejo z ukrepi za spremembo vedenja, v naslednjih obdobjih pa preidejo na kompleksnejše tehnologije za varčevanje z energijo.

Za vsak ukrep za energetske učinkovitost izračunajte upravičene prihranke energije v ocenjenem obdobju trajanja učinkov.

Razmislite o določitvi podciljev, če ima sistem cilje politike, ki niso povezani samo z doseganjem prihrankov energije.

6. Zavezane strani

Določite zavezane strani v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti glede na to, katera goriva so vključena v sistem, in glede na vrsto ponudnika energije, ki ima ustrezno infrastrukturo in zmogljivosti za upravljanje doseganja upravičenih prihrankov energije in/ali javna naročila za njihovo zagotovitev, pri tem pa upoštevajte zahtevo (člen 7a(2) direktive o energetske učinkovitosti), da mora imenovanje zvezanih strani temeljiti na objektivnih, nediskriminatornih merilih.

Razmislite o omejitvi obveznosti na večje ponudnike energije, ki so običajno sposobni sami izvajati projekte za energetske učinkovitost v objektih odjemalcev ali v ta namen skleniti pogodbe s tretjimi stranmi. Na segmentiranih trgih energije in plina se lahko obveznosti naložijo podjetjem za maloprodajo energije in/ali upravljavcem prenosnih in distribucijskih sistemov. Odločiti se bo treba, kateri vrsti ponudnikov energije naložiti obveznosti. Obstoječa razmerja podjetij za maloprodajo energije s končnimi odjemalci lahko olajšajo začetek izvajanja sistema. Upravljavci prenosnih in distribucijskih sistemov so bolj oddaljeni od končnih odjemalcev, vendar je mogoče njihove spodbude (ker so regulirani monopoli) lažje uskladiti s cilji sistema obveznosti energetske učinkovitosti.

Vsaki zavezani strani dodelite posamezne cilje glede prihrankov energije na podlagi njenega tržnega deleža prodaje energije. Če obstajajo izvetja za energetske intenzivne panoge, izpostavljene trgovini, in/ali druge določene skupine končnih odjemalcev, se lahko prodaja tem končnim odjemalcem izključi iz izračuna tržnih deležev.

7. Ureditev zagotavljanja skladnosti

Kot sestavni del sistema obveznosti energetske učinkovitosti določite postopek, v skladu s katerim bodo zavezane strani ustreznemu organu poročale o upravičenih prihrankih energije, ki jih uveljavljajo, ter postopek za preverjanje in potrjevanje teh prihrankov.

Določite kazen za zavezane strani, ki ne bodo dosegle svojih posameznih ciljev glede prihrankov energije. Kazen naj bo dovolj visoka, da bo ponudnike energije spodbudila k doseganju ciljev.

Razmislite, ali bi bilo treba od ponudnikov energije poleg plačila kazni zahtevati, naj nadomestijo morebitni primanjkljaj pri prihrankih energije⁽³⁾.

8. Spodbude za uspešnost

Razmislite, ali bi bilo v sistem obveznosti energetske učinkovitosti smiselno vključiti spodbude za uspešnost, ki bi se dodelile zavezanim stranem, ki bi presegle svoje cilje glede prihrankov energije. Če ponudniki energije, ki presežejo svoje cilje, iz spodbudnin za uspešnost prejmejo precejšnje prihodke, je pomembno imeti vzpostavljene zanesljive postopke merjenja, preverjanja in poročanja za zagotovitev, da so spodbudnine upravičene.

⁽³⁾ Glej tudi Dodatek IX o pomembnosti ter Dodatek XII o spremljanju in preverjanju.

9. **Upravičeni prihranki energije**

Ponudnikom storitev omogočite izvajanje projektov za energetske učinkovitost, da lahko dosežejo upravičene prihranke energije. Zavezane strani bodo nato lahko:

- najele specializirana podjetja, kot so podjetja za energetske storitve, da bodo v njihovem imenu izvajala projekte,
- prispevale v nacionalni sklad za energetske učinkovitost, ki podpira izvajanje projektov za energetske učinkovitost, ali
- v primeru „belih certifikatov“ (glej oddelek o trgovanju v nadaljevanju) kupile preverjene upravičene prihranke energije, ki so jih dosegle akreditirane nezavezane strani.

10. **Odpravljanje ovir za prihranke energije**

Ne ustvarjajte ali podpirajte regulativnih ali neregulativnih ovir za izboljševanje energetske učinkovitosti.

Zagotovite spodbude za projekte za energetske učinkovitosti ali ukrepe politike, ki se lahko izvedejo za zagotavljanje upravičenih prihrankov energije, pri tem pa zagotovite, da je mogoče prihranke preveriti.

Ovire odpravite na primer z:

- zagotovitev spodbud,
- razveljavitvijo ali spremembo pravnih ali regulativnih določb,
- sprejetjem smernic in razlagalnih sporočil ter/ali
- poenostavitvijo upravnih postopkov.

Ti ukrepi se lahko združijo z zagotavljanjem izobraževanja, usposabljanja in specifičnih informacij ter tehnične pomoči v zvezi z energetske učinkovitostjo.

Ocenite ovire in ukrepe, sprejete za njihovo odpravo, delite ugotovitve s Komisijo in delite nacionalne dobre prakse v zvezi s tem.

11. **Upravičeni ukrepi za energetske učinkovitost**

Razmislite o možnosti, da bi se v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti določil razširjen, neizčrpen seznam odobrenih ukrepov za energetske učinkovitost s predvidenimi vrednostmi prihrankov energije (nanaša naj se na čim več sektorjev, odvisno od cilja sistema, tako da se lahko spodbudi trg energetskih storitev).

Omogočite, da se za upravičene štejejo tudi ukrepi, ki jih ni na seznamu, da med zavezanimi stranmi in podjetji za energetske storitve spodbudite inovacije pri doseganju ciljev politike.

12. **Vzajemno delovanje z drugimi ukrepi politike**

Preučite načine, kako lahko sistem obveznosti energetske učinkovitosti pozitivno vzajemno deluje z drugimi ukrepi politike, kot so ukrepi za obveščanje in financiranje, ki lahko porabnikom omogočijo sodelovanje pri sprejemanju ukrepov za energetske učinkovitost. S tem se lahko znižajo stroški, ki jih imajo zavezane strani zaradi izpolnjevanja svojih obveznosti, ter omogoči določitev ambicioznejših ciljev.

Zagotovite, da se pri poročanju o vplivih prepreči dvojno štetje prihrankov energije.

Preprečite, da bi bili drugi podobni ukrepi politike, kot so dražbe za energetske učinkovitost, usmerjeni v sprejemanje istih ukrepov za energetske učinkovitost. To povzroča konkurenco med ukrepi za razpoložljive priložnosti za energetske učinkovitost, zaradi česar se višajo stroški zavezanih strani ali udeležencev dražb.

13. **Ocenjevanje, merjenje, preverjanje in poročanje**

Kot sestavni del sistema obveznosti energetske učinkovitosti vzpostavite zanesljiv sistem za merjenje, preverjanje in poročanje prihrankov energije ter druge dejavnosti, ki prispevajo k doseganju ciljev sistema.

Vzpostavite postopke za oceno, ali prihranki presegajo tiste, ki bi bili doseženi brez sistema obveznosti energetske učinkovitosti.

Zagotovite, da se vzpostavijo postopki spremljanja in preverjanja, ki so neodvisni od vključenih strani, ter da se kot načini preverjanja poleg pregledov dokumentacije uporabljajo tudi inšpekcijski pregledi na kraju samem (*).

14. **Trgovanje s prihranki energije**

Preučite možnost trgovanja s prihranki energije med zavezanimi stranmi in tretjimi osebami. Namen trgovanja je razširiti nabor priložnosti za ustvarjanje upravičenih prihrankov energije in omogočiti tržnim silam, da prepoznajo stroškovno najučinkovitejše priložnosti.

S prihranki energije se lahko trguje dvostransko ali na trgu, ki ga vzpostavi vzdrževalec trga (ki je lahko skrbnik sistema, vendar običajno ni) ali pogosteje tretja stran.

V nekaterih sistemih obveznosti energetske učinkovitosti se zahteva razkritje cen, v drugih pa je razkritje prostovoljno.

S prihranki energije se pogosto trguje prek uvedbe in prodaje „belih certifikatov“, vendar lahko trgovanje z njimi poteka dvostransko, ne da bi bili potrebni certifikati.

15. **Financiranje**

V okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti vzpostavite ustrezen mehanizem, ki bo omogočal povračilo stroškov, ki zavezanim stranem nastanejo pri doseganju njihovih posameznih ciljev glede prihrankov energije.

16. **Upravljanje sistema**

Upravljanje sistema obveznosti energetske učinkovitosti bi moralo vključevati vsaj:

- dodeljevanje ciljev glede prihrankov energije zavezanim stranem,
- odobritev upravičenih ukrepov za energetske učinkovitost, ki se jim (po potrebi) dodelijo predvidene vrednosti prihrankov energije,
- spremljanje, merjenje in preverjanje dejanskih prihrankov energije, vključno z revidiranjem rezultatov projektov za energetske učinkovitost,
- zagotavljanje izpolnjevanja obveznosti, med drugim s pregledovanjem uspešnosti zavezanih strani glede na njihove cilje in nalaganjem morebitnih kazni,
- po potrebi pozivanje zavezanih strani, naj sporočijo:
 - zbirne statistične podatke o svojih končnih odjemalcih (in opredelijo bistvene spremembe v primerjavi s predhodnimi podatki) ter
 - trenutne podatke o porabi končnih odjemalcev (pri čemer je treba v skladu s pravom EU ohraniti nedotakljivost in zaupnost zasebnih ali poslovno občutljivih podatkov), po potrebi vključno z:
 - diagrami porabe,
 - delitvijo odjemalcev in
 - geografsko lokacijo,
- (po potrebi) registracijo uvedbe in lastništva „belih certifikatov“ ter
- (po potrebi) vzpostavitev in upravljanje trga za trgovanje s prihranki energije.

17. **Rezultati sistema**

Ključno vprašanje pri vzpostavitvi sistema obveznosti energetske učinkovitosti je, kako se bodo sporočali rezultati sistema. To bi bilo mogoče z objavo letnih poročil o delovanju sistema, ki bi vsebovala vsaj podatke o:

- spremembah v okviru sistema v zadevnem letu,
- izpolnjevanju obveznosti zavezanih strani,
- rezultatih glede na splošni cilj sistema glede prihrankov energije, vključno z razčlenitvijo prihrankov po vrstah ukrepov za energetske učinkovitost,
- rezultatih glede na morebitne podcilje sistema in zahteve glede portfelja,

(* Glej tudi Dodatek IX o pomembnosti ter Dodatek XII o spremljanju in preverjanju.

- rezultatih v zvezi z morebitnim trgovanjem s prihranki energije,
- ocenjenih stroških izpolnjevanja obveznosti zavezanih strani ter
- stroških upravljanja sistema.

18. Področja, ki jih je treba izboljšati

Učinkoviti sistemi obveznosti energetske učinkovitosti vzpostavijo postopke za stalno izboljševanje delovanja in upravljanja. Kot del neprekinjenega cikla ocenjevanja in razvoja politike to vključuje tudi razmislek o načinih opredelitve področij, ki jih je treba izboljšati, in sprejemanja posebnih ukrepov za izboljšanje.

19. „Shranjevanje in izposojanje“

V skladu s členom 7a(6)(b) lahko sistem obveznosti energetske učinkovitosti zavezanim stranem omogoča, da upoštevajo prihranke, dosežene v danem letu, kot da bi bili doseženi v katerem koli od preteklih štirih ali naslednjih treh let. Glede na časovni okvir ciljev ali obdobj sistem obveznosti energetske učinkovitosti se lahko ta prožnost uporabi, da se zavezanim stranem omogoči, da presežejo svoj prihodnji cilj in s tem nadomestijo neizpolnitev trenutnega cilja (izposojanje) ali obratno.

Koristno je lahko na primer odpraviti negotovosti glede stopnje uspešnosti strategij, ki so jih vzpostavile zavezane strani, kar je med drugim pomembno za izogibanje kaznim, ki jih država članica naloži na podlagi člena 13.

Paziti bi bilo treba, da se ne ustvarijo cikli z nenehnimi zaustavitvami (v primeru prekomernega shranjevanja) ali ogrozi doseganje prihodnjih ciljev (v primeru prekomernega izposojanja). Temu se je mogoče izogniti z določitvijo največjih deležev ciljev ali prihrankov, za katere se lahko uporabi možnost izposojanja ali shranjevanja, in najdaljših obdobj, preko katerih se lahko to stori.

Dodatek III

ALTERNATIVNI UKREPI POLITIKE

V skladu s členom 7b direktive o energetske učinkovitosti lahko države članice svoje cilje glede prihrankov energije dosežejo z izvajanjem alternativnih ukrepov politike. Kadar se države članice odločijo za to, bi morale brez poseganja v člen 7(4) in (5) direktive o energetske učinkovitosti zagotoviti, da se prihranki, ki se zahtevajo na podlagi člena 7(1) navedene direktive, dosežejo pri končnih odjemalcih in da so izpolnjene zahteve iz Priloge V (zlasti njenega dela 3) k navedeni direktivi.

Brez poseganja v pravne zahteve in oceno Komisije glede načrtovanih in obstoječih alternativnih ukrepov politike, ki jih uradno sporočijo države članice, lahko državam članicam pri oblikovanju alternativnih ukrepov (razen v sektorju prometa) pomaga ⁽¹⁾) naslednji okvirni in neizčrpni seznam ključnih značilnosti:

1. Programi in instrumenti financiranja ter davčne spodbude

1.1 Subvencije za prenovo stavb

Države članice bi lahko ponudile subvencije za prenovo stavb, na primer za izboljšanje energetske učinkovitosti obstoječih stanovanjskih stavb ter nadgradnjo njihovih sistemov ogrevanja in hlajenja.

Stopnja subvencije je lahko odvisna od:

- energetske učinkovitosti, ki jo je treba doseči (npr. določen razred energetske učinkovitosti),
- doseženih prihrankov energije ali
- učinkovitosti sistema ogrevanja/hlajenja ⁽²⁾.

Subvencija bi lahko bila v obliki nepovratnih sredstev ali subvencioniranega posojila.

MSP so lahko primerna ciljna skupina za take subvencije. V vsakem primeru morajo biti subvencije v skladu s pravili o državni pomoči.

1.2 Sklepanje pogodb

Države članice lahko spodbujajo pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, ki je oblika tržne energetske storitve, usmerjena v izvajanje ukrepov za energetske učinkovitost.

Podjetja zagotavljajo storitve na področju energetske učinkovitosti, kot so:

- izboljšanje energetske učinkovitosti stavb,
- obnova sistemov ogrevanja ali zamenjava potencialno neučinkovitih naprav ali
- medsektorske tehnologije v industriji (elektromotorji itd.).

Podjetja zagotovijo, da bodo zaradi ukrepov doseženi prihranki energije in/ali denarni prihranki, plačilo pogodbenih izvajalcev pa je povezano z uspešnostjo izvedenih ukrepov.

1.3 Znižanje DDV za ukrepe za energetske učinkovitost

Države članice lahko za spodbujanje izvajanja ukrepov za energetske učinkovitost uvedejo znižano stopnjo DDV za nekatere izdelke, materiale ali storitve.

Pri izvajanju takih ukrepov bi bilo treba posebno pozornost med drugim nameniti zahtevam iz Direktive 2006/112/ES glede znižane stopnje DDV za nekatere izdelke in storitve.

⁽¹⁾ Za dodatne predloge glede sektorja prometa glej Dodatek VII.

⁽²⁾ Države članice morajo v skladu s členom 10(6) direktive o energetske učinkovitosti stavb svoje finančne ukrepe za izboljšavo energetske učinkovitosti pri prenovi stavb povezati z zelenimi ali doseženimi prihranki energije, in sicer z eno ali več metodami, kot so:

- energetska učinkovitost opreme ali materiala za prenovo,
- standardne vrednosti za izračun prihrankov energije v stavbah,
- energetske izkaznice, izdane pred prenovo in po njej,
- rezultati energetskega pregleda ter
- druge ustrezne, pregledne in sorazmerne metode.

1.4 *Pospešena amortizacija ukrepov za učinkovitost*

Države članice lahko spodbujajo davčne olajšave, ki podjetjem, zavezanim za plačilo davka, omogočajo pospešeno amortizacijo za naložbe v energetske učinkovite izdelke. Ta vrsta ukrepa je lahko primerna za povečanje uporabe opreme za energetske učinkovitost, na primer v industrijskem sektorju.

Na podlagi posebnih tehnoloških meril bi se lahko oblikoval seznam upravičenih izdelkov, da bi bili vključeni samo energetske najučinkovitejši izdelki, ki so na voljo na trgu. Ta seznam bi bilo treba stalno posodabljati, da bi upošteval tehnološki razvoj in razvoj trga ter da bi se vključile najnovejša tehnologije.

2. **Nacionalni sklad za energetske učinkovitost**

Države članice bi lahko ustanovile nacionalne sklade za energetske učinkovitost, da bi povezale več vrst ukrepov politike. Ureditve nacionalnega sklada za energetske učinkovitost lahko vključujejo nepovratna sredstva in subvencije za ukrepe za energetske učinkovitost v več sektorjih (npr. za podjetja, gospodinjstva in občine) ter informacijske kampanje kot spremljevalne ukrepe.

Za zagotovitev močnih učinkov vzvoda mora biti celotni dodeljevalni postopek oblikovan tako, da je čim učinkovitejši. To je mogoče učinkovito zagotoviti s sodelovanjem med vlado in bankami. Da bi bilo financiranje takih nacionalnih skladov za energetske učinkovitost upravičeno v skladu s členom 7, mora izvirati iz javnih virov ali kombinacije javnih in zasebnih virov (npr. bank).

Pri izvajanju nacionalnega sklada za energetske učinkovitost je treba posebno pozornost nameniti preprečevanju morebitnih prekrivanj in dvojnega štetja prihrankov, povezanih z drugimi finančnimi programi.

Zavezane strani v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti lahko prispevajo v nacionalni sklad za energetske učinkovitost, da bi v celoti ali delno izpolnile svojo obveznost prihranka energije.

3. **Predpisi in prostovoljni sporazumi**

Države članice bi lahko spodbujale prostovoljne ali regulirane sporazume med vlado in akterji v različnih sektorjih. Cilj bi lahko bil okrepiti prostovoljno ali zavezujoče izvajanje nekaterih tehnoloških ali organizacijskih ukrepov, kot je zamenjava neučinkovitih tehnologij.

4. **Minimalni standardi učinkovitosti za industrijske postopke**

Minimalni standardi učinkovitosti bi lahko bili primerno sredstvo za zmanjšanje povpraševanja po energiji v industriji, saj obravnavajo glavni oviri za sprejemanje stroškovno učinkovitih ukrepov za energetske učinkovitost v industriji, ki sta nenaklonjenost tveganju in negotovost.

Ker pa so lahko industrijski postopki lastni le posameznim (pod)sektorjem, je lahko določanje standardov izziv. Poleg tega bi bilo treba standarde oblikovati ob upoštevanju možnega medsebojnega delovanja ali prekrivanja s sistemom EU za trgovanje z emisijami, da bi se zagotovila učinkovitost instrumentov politike, s katerimi se obravnavajo energetske intenzivne panoge.

5. **Sistemi za označevanje z energijskimi nalepkami**

Označevanje z energijskimi nalepkami mora dopolnjevati označevanje, ki se zahteva s pravom EU, in strankam omogočati, da se pri izdelkih, povezanih z energijo, odločijo na podlagi podatkov o porabi energije. Zato je poleg nalepk, ki se zahtevajo za naprave v skladu z uredbo o označevanju z energijskimi nalepkami ali za stavbe prek energetskih izkaznic, le malo možnosti še za kaj drugega.

Poudarek je torej na končnih uporabah, ki niso zajete v uredbi o označevanju z energijskimi nalepkami, ali starih izdelkih, povezanih z energijo (glej npr. naslednji oddelek), saj je z navedeno uredbo zajeto označevanje izdelkov, ki so povezani z energijo in so na voljo na trgu, z energijskimi nalepkami.

6. **Označevanje starih sistemov ogrevanja**

S tem ukrepom se uvaja energijska nalepka za stare sisteme ogrevanja, opremljene z ogrevalnimi kotli, ki presegajo določeno starost. Porabnikom se zagotovijo informacije o stanju učinkovitosti njihovih ogrevalnih naprav, poleg tega lahko zaprosijo za energetske svetovanje, ponudbe in subvencije. Namen označevanja je povečati hitrost zamenjave starih grelnikov in spodbujati porabnike k varčevanju z energijo.

Ta ukrep bi moral poleg označevanja novih ogrevalnih naprav z nalepkami pospešiti zamenjavo neučinkovitih starih sistemov ogrevanja.

7. Usposabljanje in izobraževanje, vključno s svetovalnimi programi za energetiko

Ti programi so običajno spremljevalni ukrepi, ki zagotavljajo ugodne pogoje za uspeh drugih alternativnih ukrepov (npr. programov financiranja). Zaradi preprečevanja dvojnega štetja se prihranki energije običajno sporočajo le za alternativni ukrep, pri katerem je mogoče neposredno spremljati udeležence (npr. prek postopka odobritve finančne pomoči). Kadar se prihranki energije sporočajo neposredno za programe usposabljanja in izobraževanja, bi bilo treba še posebej paziti, da se utemelji pomembnost ⁽³⁾.

8. Program energetske pregledov za MSP

Energetski pregledi so pomembno orodje za opredelitev ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti in znižanje stroškov energije. Pri takih pregledih se z določitvijo, koliko energije se porabi na katerih področjih v podjetju, opredeli, kje bi bilo mogoče doseči prihranke, zato lahko prinesejo velike ekonomske koristi.

Čprav lahko energetski pregledi zagotovijo velike potencialne prihranke, se v MSP običajno ne izvajajo. Sprejeli bi se lahko različni ukrepi (npr. informacijske kampanje, subvencije ali davčne olajšave za te storitve) za povečanje njihove privlačnosti za MSP.

9. Mreže za učenje o energetske učinkovitosti

S to vrsto ukrepa se vzpostavijo mreže za posamezne panoge za podporo izvajanju ukrepov za energetske učinkovitost v podjetjih ter vzpostavitev trajnega sodelovanja in izmenjave informacij med udeleženci. V številnih primerih se sodelovanje nadaljuje po koncu financiranja, kar vpliva na celovite spremembe na področju energetske učinkovitosti v podjetjih.

10. Drugi alternativni ukrepi

10.1 Dražbe za energetske učinkovitost

S tem ukrepom se na podlagi tehničnih in ekonomskih meril (npr. velikosti projekta, prihranjene energije ali znižanja moči) v okviru mehanizma obrnjene dražbe določi dodelitev nepovratnih sredstev za projekte za energetske učinkovitost.

Dražbe so lahko odprte (določene so samo količine prihrankov, ki jih je treba doseči) ali zaprte (določena je vrsta tehnologije). Od udeležencev je morda treba zahtevati, naj opravijo energetski pregled in/ali po izvedbi spremljajo prihranke. Posebne zahteve za ponudnike bi lahko pomagale pri reševanju težave gospodinjstev z nizkimi dohodki.

10.2 Nacionalni sistem trgovanja z emisijami za sektorje, ki niso vključeni v sistem trgovanja z emisijami

S tem ukrepom se vzpostavi ločen sistem trgovanja z emisijami višje v verigi za vse sektorje ali njihove dele (npr. promet in ogrevanje v stavbah), ki še niso zajeti v sistemu EU za trgovanje z emisijami.

V nasprotju s sistemom trgovanja z emisijami nižje v verigi, kot je EU ETS, sistem trgovanja z emisijami višje v verigi zajema emisije v zgornjem delu vrednostne verige, tj. vire primarne energije, kot so zemeljski plin in nafta ali njeni derivati, kot sta bencin ali dizelsko gorivo.

Učinek je dosežen z enakimi mehanizmi kot pri sistemu nižje v verigi, in sicer se z določitvijo največje količine emisij in letnih znižanj te zgornje meje ustvari politično vzpostavljeno pomanjkanje, na podlagi katerega se oblikujejo cene CO₂. Rezultat so spodbude za ukrepe za zmanjšanje emisij.

10.3 Davki na energijo in CO₂ ⁽⁴⁾

Informacije o nadaljnjih vrstah alternativnih ukrepov so na voljo v iskalniku „Successful Measures“ (Uspešni ukrepi) projekta ODYSSEE-MURE ⁽⁵⁾. V okviru projekta ENSPOL ⁽⁶⁾ je na voljo podpora za izvajanje in revizijo zanesljivih alternativnih ukrepov politike. Zbirki podatkov Mednarodne agencije za energijo (IEA) ⁽⁷⁾ in Evropske agencije za okolje (EEA) ⁽⁸⁾ zagotavljata splošnejše zbirke informacij o ukrepih za energetske učinkovitost.

⁽³⁾ Glej tudi Dodatek IX.

⁽⁴⁾ Za dodatne podrobnosti o tovrstnih alternativnih ukrepih glej tudi Dodatek III.

⁽⁵⁾ Zbirka podatkov MURE o uspešnih ukrepih,

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/successful-measures-energy-efficiency-policy.asp>.

⁽⁶⁾ <http://enspol.eu>

⁽⁷⁾ <https://www.iea.org/policiesandmeasures/energyefficiency/>

⁽⁸⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate/national-policies-and-measures/policies-and-measures>

Zaradi zahteve glede dodatnosti je bistveno, da se za preprečitev dvojnega štetja upošteva vzajemno delovanje nekaterih vrst ukrepov. Iskalnik „Policies Interaction“ (Vzajemno delovanje politik) projekta ODYSSEE-MURE ⁽¹⁾ zagotavlja pregled takega medsebojnega delovanja in njegovega vpliva na povečanje ali zmanjšanje. To lahko pomaga pri oceni učinkov v primeru kombiniranja alternativnih ukrepov politike.

Študija IEA ⁽²⁾ zagotavlja koristne informacije o možnih načinih financiranja izvajanja alternativnih ukrepov politike, vključno z javno-zasebnimi pristopi.

⁽¹⁾ <http://www.odyssee-mure.eu/>

⁽²⁾ <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/finance.pdf>

Dodatek IV

UKREPI OBDAVČITVE

DAVEK NA ENERGIJO ALI CO₂, VKLJUČNO S PROŽNOSTMI ZA UPOŠTEVANJE ODZIVNOSTI POVPRASEVANJA

Ne glede na to, ali države članice uporabljajo obstoječe davčne ukrepe (izvedene pred katerim koli obdobjem obveznosti) ali nove davčne ukrepe (uvvedene med obdobjem), morajo izpolnjevati vse zahteve iz točk 2(a) in 4 Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti.

Pri izračunu prihrankov energije, ki izhajajo iz davčnih ukrepov, izvedenih kot alternativni ukrepi politike v skladu s členom 7b direktive o energetske učinkovitosti, bi morale upoštevati naslednje:

1. Osnovni izračun za vsako leto, za katero je vzpostavljen davčni ukrep

Za izračun vpliva posameznih ukrepov, sprejetih v obdobju obveznosti, na porabo energije morajo države članice analizirati porabo brez davka na energijo ali CO₂ (hipotetična poraba energije).

Kot je določeno v točki 4(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti (DEU), bi morale države članice uporabiti prožnosti cen, ki predstavljajo odzivnost povpraševanja po energiji na spremembe cen (glej oddelek 3 v nadaljevanju). Priporočljivo je, da se prožnosti cen uporabljajo letno na podlagi ugotovljene porabe energije, da se oceni hipotetična poraba energije ob upoštevanju dejanskih odstotnih sprememb cen za končne odjemalce, ki jih povzroči ukrep obdavčitve (glej oddelek 2).

Nato je treba hipotetično porabo energije primerjati z ugotovljeno porabo energije, ki izhaja iz ukrepa, da se za vsako leto dobi ocena zmanjšanja porabe energije zaradi davčnega ukrepa (glej spodnjo sliko):

$$\begin{array}{l}
 \left(\text{Davek na energ. / elektr. energijo} - \text{Min. prag iz DEU} \right) \times \frac{1}{\text{Cena energije}} = \Delta p [\%] \\
 \\
 \text{Opažena poraba energ.} \times \frac{1}{1 + \Delta p \frac{\partial e}{\partial p}} = \text{Poraba energ. z davkom na energ. in elektr. energ./brez njega (P')} \\
 \\
 \text{Poraba energ. z davkom na energ. in elektr. energ./brez njega (P)} - \text{Opažena poraba energ.} = \text{Prihranki zaradi ukrepa (P) / leto}
 \end{array}$$

Opomba: Δp = sprememba cene; $\partial e / \partial p$ = cenovna prožnost povpraševanja.

Vir: Europe Economics, 2016.

Če se za različne skupine končnih porabnikov ali vrste goriva uporabljajo različne davčne stopnje ali oprostitve, bi bilo treba hipotetično porabo energije izračunati ločeno za vsako skupino ali vrsto.

2. Izračun odstotnih sprememb cen za končne odjemalce

Upravičena stopnja davka na enoto energije za obračun prihrankov energije je določena z razliko (ali delto) med ravno obdavčitve v državi članici in minimalnimi ravnmi po pravu EU. Prizadevati si je treba za razumevanje in utemeljitev obsega, v katerem se davek prenese na končne porabnike, ter morebitnih oprostitvev ali razlik v davčnih stopnjah za določene skupine končnih porabnikov ali vrste energije, pri čemer je treba upoštevati tudi morebitne vzporedne subvencije.

Če se stopnje razlikujejo, bi bilo treba za vsako skupino in vrsto energije izvesti ločene analize. Vpliv na cene za končne porabnike bi bilo treba izraziti kot odstotno spremembo glede na ceno energije, ki vključuje davek.

Če obstaja olajšava za gospodinjstva z nizkimi dohodki (za ublažitev vpliva povišanja davka), bi bilo treba oceniti tehtano povišanje davka, ki se prenese na končne porabnike. Če se na primer cene energije zaradi uvedbe davka zvišajo za 1 EUR/kWh in če 30 % prizadetih porabnikov prejme olajšavo v višini 0,2 EUR/kWh, bo tehtano povišanje znašalo:

$$1 \text{ EUR/kWh} \times 70 \% + ((1 \text{ EUR/kWh} - 0,2 \text{ EUR/kWh}) \times 30 \%) = 0,94 \text{ EUR/kWh}$$

Te ocene se lahko opravijo na podlagi nacionalnih študij o spremembah cen energije zaradi davkov, subvencij, davčnih oprostitev ali stroškov primarne energije (goriva) v celotnem zadevnem letu.

3. Izračun prožnosti cen

Ustrezne prožnosti cen se ocenijo tako, da se za spremenljivke, ki vplivajo na povpraševanje po energiji, uporabi ekonometrično modeliranje, da se izolira vpliv sprememb cen energije. Potrebna je dovolj dolga časovna vrsta (vsaj 15 do 20 let, uporabljena za izračun dolgoročnih prožnosti) ali obsežen vzorec držav članic, da se zagotovi, da imajo ocene dobre statistične lastnosti in da so vse ustrezne pojasnjevalne spremenljivke vključene v okvir modeliranja. Za kratkoročne prožnosti, ki kažejo kratkoročne spremembe vedenja, zadostuje 2–3-letno obdobje opazovanja.

Ustrezne pojasnjevalne spremenljivke so odvisne od sektorja, za katerega velja davčni ukrep. V stanovanjskem sektorju bi bilo treba pri modelu na primer upoštevati:

- dohodek (po potrebi razčlenjen na regionalne ali dohodkovne skupine),
- prebivalstvo,
- tlorisno površino,
- tehnološki razvoj,
- avtonomno stopnjo izboljšanja energetske učinkovitosti in
- potrebo po ogrevanju in hlajenju (prek temperaturne spremenljivke).

Z vključitvijo drugih ukrepov politike v analizo bo mogoče oceniti morebitno prekrivanje in razlikovati med ločenimi prispevki ukrepov k doseženim prihrankom energije (glej oddelek 4).

Ocenjene prožnosti cen se bodo skozi čas spreminjale. V kratkoročnem obdobju na začetku obdobja obveznosti 2021–2030 ali ob uvedbi novega ukrepa politike bodo manjše. To kaže omejene možnosti (npr. okvirni ukrepi za spremembo vedenja ali odločitve o nadomestitvi goriva), ki jih imajo porabniki, ko se prilagajajo spremembam cen. Prožnosti se skozi čas povečujejo, saj vse več porabnikov sprejema naložbene odločitve na podlagi višjih cen, ki ponujajo boljšo donosnost naložb v učinkovitejše blago in storitve.

Pri obstoječih davčnih ukrepih bi bilo treba učinke ukrepov za energetske učinkovitost v obdobju obveznosti ločiti od učinkov ukrepov, sprejetih v prejšnjih obdobjih. Zlasti bi bilo treba naložbene odločitve v obdobju 2014–2020, ki so temeljile na cenah energije, ki so se zvišale zaradi uvedbe davka, odšteti od prihrankov energije, ki se uveljavljajo v obdobju 2021–2030.

Kadar se davčne stopnje med vrstami goriva razlikujejo, bi bilo treba oceniti navzkrižno prožnost cen (s katero se merijo učinki cene na povpraševanje po drugem gorivu), da bi se upoštevala nadomestitev vrst goriva, katerih cena se je razmeroma zvišala (zaradi obdavčitve), z vrstami goriva, katerih cena se ni zvišala. Primer navzkrižne prožnosti cen bi meril odzivnost dizelskega goriva na spremembe cene bencina.

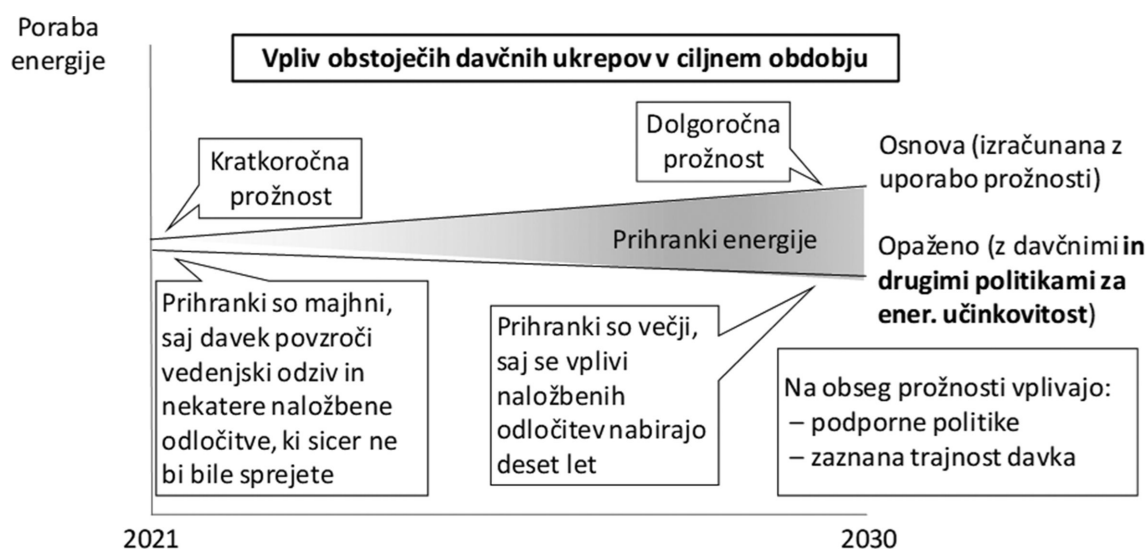
4. Prekrivanje z drugimi ukrepi politike

Prožnosti se ocenjujejo v daljših obdobjih, da se vključijo učinki davčnega ukrepa in drugih preteklih ukrepov politike. Poleg tega se davčni in drugi ukrepi pogosto dopolnjujejo; programi subvencij na primer končnim porabnikom olajšajo prilagajanje na višje cene, zaradi davčnih ukrepov pa so programi subvencij privlačnejši za končne porabnike.

To pomeni, da bodo dolgoročne prožnosti vključevale rezultate podpornih ukrepov politike, izvedenih v obdobju ocenjevanja, tj. čim ambicioznejši in učinkovitejši so drugi ukrepi, tem večje bodo prožnosti.

Glede na visoko stopnjo prekrivanja med davčnimi in drugimi ukrepi politike je priporočljiva uporaba enega od naslednjih pristopov:

- vpliv ukrepa obdavčitve energije ali ogljikovega dioksida naj se oceni z uporabo samo kratkoročnih prožnosti v celotnem obdobju obveznosti (npr. 2021–2030), vplivi drugih ukrepov politike pa naj se ocenijo ločeno na podlagi pristopov od spodaj navzgor ali
- vpliv ukrepa obdavčitve energije ali CO₂ naj se oceni z uporabo kratkoročnih prožnosti v letu 2021 (če pa je ukrep uveden po letu 2021, od trenutka njegove uvedbe) in nato s postopnim prehodom na dolgoročne prožnosti do leta 2030. V tem primeru bi bilo treba odšteti prihranke energije, ki izhajajo iz drugih ukrepov politike, ki vplivajo na porabo obdavčene končne energije, saj so rezultat pristopov od spodaj navzgor v skladu s tehničnimi zahtevami iz direktive o energetske učinkovitosti, vključno s samostojnimi posameznimi ukrepi (glej spodnjo sliko):

Enaki pristopi se lahko uporabijo za obdobje obveznosti 2014–2020.

5. Prekrivanje s pravom EU

5.1 Prekrivanje s standardi emisijskih vrednosti za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila (uredbi (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011)

Vpliv ukrepov obdavčitve energije ali CO₂ na porabo energije pri osebnih avtomobilih in lahkih gospodarskih vozilih je mogoče izračunati z regresijsko analizo, pri čemer se cene energije (vključno z učinkom povišanja davka) povežejo s prodajo novih osebnih avtomobilov in novih lahkih gospodarskih vozil, ki presegajo minimalne standarde emisijskih vrednosti EU. Pri regresijski analizi je treba uporabiti nacionalne vrednosti. V nacionalni študiji se lahko oceni, kakšen delež prodaje ustreza učinku obdavčitve, prihranki energije pa se lahko ocenijo od spodaj navzgor ob upoštevanju merila dodatnosti.

5.2 Prekrivanje z zahtevami za umik nekaterih izdelkov, povezanih z energijo, s trga (izvedbeni ukrepi na podlagi direktive o okoljsko primerni zasnovi)

Vpliv ukrepov na podlagi direktive o okoljsko primerni zasnovi je mogoče izračunati z regresijsko analizo, pri čemer se cene energije (vključno z učinkom povišanja davka) povežejo s prodajo izdelkov, ki presegajo minimalne standarde iz navedene direktive. S tem pristopom na podlagi časovnih vrst se lahko uvedejo tudi navidezne spremenljivke, da se ugotovijo vplivi standardov za izdelke na porabo energije. V vsakem primeru bi bilo treba pri oceni prihrankov energije od spodaj navzgor zagotoviti, da se upošteva dodatnost.

6. Zahteve glede virov

Za ocenjevanje prožnosti je potrebno strokovno znanje na področju modeliranja. Če ni notranjih skupin za modeliranje, ki bi imele potrebne zmogljivosti, bi morale države članice zagotoviti izvedbo metodološko doslednih in preglednih študij za pripravo ocen na podlagi najnovejših in reprezentativnih uradnih virov podatkov. Zagotoviti bi morale tudi, da imajo dostop do vseh potrebnih podatkov, predpostavk in metodologij, ki se uporabljajo za izpolnjevanje zahtev glede poročanja iz točke 5(k) Priloge V.

Kadar ni na voljo dovolj podatkov za pripravo zanesljivih ocen prožnosti, bi se lahko uporabili rezultati podobnega modeliranja s ciljnim skupinami končnih porabnikov ali vrst goriva, da bi dobili približke. Izbira primerljivih ocen bi morala biti dobro utemeljena in bi lahko med drugim izhajala iz:

- rezultatov iz strokovne literature, objavljenih v priznani in strokovno preverjeni reviji, ki temelji na najnovejših podatkih in modelih, ki odražajo trenutno politično stanje, ter
- rezultatov regresije za določen sektor v podobni državi članici (izbiro države članice bi bilo treba jasno utemeljiti).

Kot zadnja možnost, ki se lahko uporabi le, če je mogoče dokazati, da zgornjih možnosti ni možno uporabiti, se lahko rezultati za en sektor uporabijo za druge sektorje, če je to ustrezno. Tudi v tem primeru je treba podati jasno utemeljitev.

Dodatek V

ZMANJŠANJE ENERGETSKE REVŠČINE

OKVIRNI, NEIZKLJUČNI PRIMERI UKREPOV POLITIKE ZA ZMANJŠANJE ENERGETSKE REVŠČINE

Večina držav članic izvaja politike za zmanjšanje energetske revščine. Opisati jih je mogoče kot ukrepe politike, s katerimi se obravnava poraba energije specifične ciljne skupine, tj. ranljivih gospodinjstev, gospodinjstev, ki jih je prizadela energetska revščina, ali tistih v socialnih stanovanjih. Te politike glede na njihovo pomembnost za člen 7(1) in (11)2 direktive o energetske učinkovitosti spadajo v dve skupini:

- socialne politike, s katerimi se obravnava poraba energije – te so usmerjene v hitro zmanjševanje učinkov energetske revščine, vendar ne obravnavajo energetske učinkovitosti. Primeri so oprostitev plačila računov za energijo, neposredna plačila, znižane tarife in izplačila za socialno varnost. Take politike niso pomembne v okviru člena 7(11) direktive o energetske učinkovitosti, v skladu s katerim so upravičeni samo ukrepi politike, izvedeni za izpolnitev obveznosti prihranka energije (npr. z zmanjšanjem porabe energije), in
- politike na področju energetske učinkovitosti, ki so posebej usmerjene v gospodinjstva z nizkimi dohodki, in sicer bodisi prek posebnega sestavnega dela bodisi z izključnim osredotočanjem na to skupino – te politike so v okviru člena 7(11) direktive o energetske učinkovitosti pomembne, saj so njihovi cilji odprava ovir in spodbujanje naložb za energetske učinkovitost ter zmanjšanje energetske revščine.

Spodnja preglednica vsebuje pregled nekaterih vrst politik na področju energetske učinkovitosti, namenjenih gospodinjstvom z nizkimi dohodki, ki se že izvajajo v več državah članicah; primeri so okvirni in neizčrpani:

Okvirni primeri politik za zmanjšanje energetske revščine ⁽¹⁾

Vrsta politike	Politika na področju energetske učinkovitosti, namenjena gospodinjstvom z nizkimi dohodki	Zadevne države članice ⁽²⁾
----------------	---	---------------------------------------

Ukrepi, sprejeti v okviru sistemov obveznosti energetske učinkovitosti (člen 7a direktive o energetske učinkovitosti)

Tržni instrument	Poseben cilj, povezan z energetske revščino (ali z gospodinjstvi z nizkimi dohodki), ali bonus faktor za ukrepe, ki se izvajajo za gospodinjstva z nizkimi dohodki	AT, FR, IE, UK
------------------	--	----------------

Ukrepi, sprejeti v okviru alternativnih ukrepov politike (člen 7b direktive o energetske učinkovitosti)

Programi in instrumenti financiranja	Spodbude za energetske učinkovite prenove stavb, ki so osredotočene na primer na gospodinjstva z nizkimi dohodki ali stanovanja z najslabšimi razredi energetske učinkovitosti (npr. G in F) ali ponujajo višje spodbujevalne stopnje glede na dohodek ali socialna merila	BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, LT, LV, MT, NL, RO, SI, UK
Programi in instrumenti financiranja	Spodbude za zamenjavo naprav, ki so osredotočene na primer na gospodinjstva z nizkimi dohodki ali ponujajo višje spodbujevalne stopnje glede na dohodek ali socialna merila	AT, BE, DE, HU
Davčne spodbude	Davčna olajšava na dohodek/zmanjšanje davka na dohodek, pri čemer se na primer ponujajo višje spodbujevalne stopnje glede na dohodek ali socialna merila	EL, FR, IT

Vrsta politike	Politika na področju energetske učinkovitosti, namenjena gospodinjstvom z nizkimi dohodki	Zadevne države članice ^(?)
Usposabljanje in izobraževanje	Informacijske kampanje in informacijski centri	AT, DE, FR, IE, HU, MT, SI, UK
Usposabljanje in izobraževanje	Energetski pregledi ⁽³⁾	BE, DE, FR, IE, LV, SI

⁽¹⁾ Ugarte, S., idr., *Energy efficiency for low-income households* (Energetska učinkovitost za gospodinjstva z nizkimi dohodki) (študija za odbor ITRE, 2016),

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf).

⁽²⁾ Stanje sredi leta 2016.

⁽³⁾ Vrsta politike „usposabljanje in izobraževanje“ je splošna vrsta posredovanja politike. Vrsta politike na področju energetske učinkovitosti, imenovana „energetski pregledi“, je ena od možnih podvrst za to kategorijo. Energetski pregledi za gospodinjstva z nizkimi dohodki so na primer dejansko namenjeni informiranju teh gospodinjstev o virih porabe energije in njihovem usposabljanju o tem, kako lahko porabo teh virov učinkovito optimizirajo ali zmanjšajo. Poleg tega nekateri od teh programov vključujejo tudi usposabljanje brezposelnih, da postanejo energetski svetovalci (na primer program Caritas v Nemčiji).

Te politike se izvajajo kot poseben sestavni del v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti in kot izbrane vrste alternativnih ukrepov politike ⁽³⁾. Finančni instrumenti, sestavljeni iz posojil in nepovratnih sredstev za prenovno stavb, so najširše uveljavljeni ukrepi za spodbujanje energetske učinkovitosti v gospodinjstvih z nizkimi dohodki. Vzpostavljene so tudi politike zamenjave naprav in informacijski ukrepi, vendar le v nekaj državah članicah. Poleg tega so nekatere države članice uvedle posebne programe energetskih pregledov, namenjene gospodinjstvom z nizkimi dohodki.

V naslednjih virih so na voljo podrobnejši primeri politik na področju energetske učinkovitosti, namenjenih gospodinjstvom z nizkimi dohodki:

— evropska opazovalnica za energijsko revščino:

<https://www.energypoverty.eu/policies-measures>,

— zbirka podatkov MURE v okviru projekta ODYSSEE-MURE pod okriljem Obzorja 2020:

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/>,

— *Energy efficiency for low-income households* (Energetska učinkovitost za gospodinjstva z nizkimi dohodki) (študija za Odbor Evropskega parlamenta za industrijo, raziskave in energetiko),

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf).

⁽³⁾ Zato so tukaj pomembna tudi splošna pojasnila iz dodatkov II (sistemi obveznosti energetske učinkovitosti) in III (alternativni ukrepi politike).

Dodatek VI

IZRAČUN PRIHRANKOV ENERGIJE, KI IZHAJAJO IZ UKREPOV ZA SPREMEMBO VEDENJA

„Ukrepi za spremembo vedenja“ zajemajo vsako vrsto ukrepa politike ali posega, katerega cilj je prihraniti energijo s spremembo vedenja končnih odjemalcev, tj. načina, kako uporabljajo energijo, izdelke, ki rabijo energijo (npr. aparate, tehnične naprave, vozila), ali sisteme (npr. stanovanjske in nestanovanjske stavbe). Med takimi ukrepi so lahko energetske svetovanje, ciljno usmerjene informacijske kampanje, prikaz porabe energije v realnem času ali povratne informacije o njej, usposabljanje za okolju prijazno vožnjo in kampanje za varčevanje z energijo na delovnem mestu.

Za ukrepe za spremembo vedenja je potrebna posebna ocena, saj je pomembnost spremembe vedenja težje dokazati kot na primer pomembnost namestitve tehnične rešitve. Poleg tega se lahko spremembe vedenja hitro opustijo, zato je težje določiti trajanje učinkov ukrepov in količino prihrankov skozi čas.

1. Pristopi k ocenjevanju

1.1 Naključni nadzorovani preskusi

Državam članicam se za reševanje zgornjih težav priporoča, naj po potrebi uporabijo pristop z naključnimi nadzorovanimi preskusi⁽¹⁾, ki vključuje zbiranje podatkov o izmerjeni ali spremljani porabi energije pred posegom in po njem. S primerjavo sprememb porabe energije (pred posegom/po njem) med eksperimentalno in kontrolno skupino je mogoče preveriti, ali so dejanski prihranki energije blizu pričakovanim.

Priporočljivo je, da se eksperimenti na podlagi tega pristopa izvedejo, preden se ta pristop uporabi v polnem obsegu, saj bo tako mogoče:

- primerjati več različic,
- izboljšati zasnovano in učinkovitost ter
- strogo oceniti učinke.

1.2 Kvaziekperimentalni pristop

Kadar ni mogoče uporabiti pristopa z naključnimi nadzorovanimi preskusi, je alternativa kvaziekperimentalni pristop⁽²⁾, pri katerem se eksperimentalna skupina primerja s primerjalno skupino. Glavna razlika v primerjavi s pristopom z naključnimi nadzorovanimi preskusi je, da posamezniki niso naključno razvrščeni v skupine. Zato je treba nadzorovati ali čim bolj zmanjšati možne pristranskosti pri vzorčenju ali izbiri, na primer s pomočjo metod ujemanja. Poleg tega je pomembno dokumentirati statistične preskuse, uporabljene za preverjanje veljavnosti in pomembnosti rezultatov.

⁽¹⁾ Pristop z naključnimi nadzorovanimi preskusi, ki se običajno uporablja v zdravstvenih vedah, obsega naključno razvrščanje posameznikov (iz celotne ciljne populacije) v eksperimentalne skupine ali kontrolno skupino. Pri eksperimentalnih skupinah se bo izvedel poseg (eksperiment), ki se ocenjuje, pri kontrolni skupini pa ne. Predpostavi se, da se z naključnim razvrščanjem posameznikov zagotovijo strogi pogoji za primerjavo, pri čemer je edina statistično pomembna razlika med skupinami v tem, ali se pri njih izvede eksperiment ali ne. Kadar je cilj primerjati različne vrste posegov, se lahko uporabijo različne eksperimentalne skupine.

Za podrobne smernice o pristopu z naključnimi nadzorovanimi preskusi glej na primer:

- Vine, E., Sullivan, M., Lutzenhiser, L., Blumstein, C., in Miller, B., „Experimentation and the evaluation of energy efficiency programs“ (Eksperimentiranje in ocenjevanje programov za energetske učinkovitost), 2014, v: *Energy Efficiency*, 7(4), str. 627–640,
- Frederiks, E. R., Stenner, K., Hobman, E. V., in Fischle, M., „Evaluating energy behavior change programs using randomised controlled trials: Best practice guidelines for policymakers“ (Ocenjevanje programov za spremembe vedenja v zvezi z energijo z naključnimi nadzorovanimi preskusi: smernice za dobro prakso za oblikovalce politike), 2016, *Energy research & social science*, 22, str. 147–164.

⁽²⁾ Za več informacij o kvaziekperimentalnem pristopu glej na primer:

- Hannigan, E., in Cook, J., „Matching and VIA: quasi-experimental methods in a world of imperfect data“ (Ujemanje in razlike pri sprejemanju: kvaziekperimentalne metode v svetu nepopolnih podatkov), *zbornik IEPEC 2015* (https://www.iepec.org/wp-content/uploads/2018/02/2015paper_hannigan_cook-1.pdf);
- Voswinkel, F., Broc, J. S., Breitschopf, B., in Schломann, B., *Evaluating net energy savings – a topical case study of the EPATEE project* (Ocenjevanje neto prihrankov energije – aktualna študija primera projekta EPATEE), 2018, financirano v okviru programa Obzorje 2020 (https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_evaluating_net_energy_savings.pdf).

1.3 Merjenje ali spremljanje porabe energije

Če ni mogoče uporabiti nobenega od zgoraj navedenih pristopov, se lahko prihranki energije ocenijo z merjenjem ali spremljanjem porabe energije udeležencev pred posegom in po njem. Ta pristop je lažje izvajati, vendar pri njem obstaja veliko večja negotovost, ker je spremembe zaradi posega težko ločiti od sprememb zaradi drugih dejavnikov. Zato je treba pojasniti, kako so se upoštevali drugi dejavniki (npr. z normalizacijo porabe energije glede na vremenske razmere) in kako se obravnavajo negotovosti (npr. z uporabo zadržanih predpostavk).

2. Metoda za izračun učinka s „predvidenim prihrankom energije“

Z ocenami na podlagi enega od zgoraj navedenih pristopov se dobijo rezultati, ti pa se lahko nato uporabijo kot referenčno merilo za „predvideni prihranek“ (glej točko 1(a) Priloge V), če se ta prihranek uporablja za isto vrsto posega (enaki pogoji izvajanja) in podobne ciljne skupine. Rezultati ukrepov za spremembo vedenja se lahko zelo razlikujejo glede na vrsto posega (in pogoje izvajanja) in vrsto ciljne skupine, zato rezultatov, dobljenih za določeno vrsto posega za določeno ciljno skupino, ni mogoče ekstrapolirati na drugo vrsto posega ali drugo skupino.

Primer splošne formule za izračun z uporabo predvidenega prihranka v primeru ukrepov za spremembo vedenja je naveden spodaj:

Skupni prihranek končne energije =

$$\sum_{\text{številu udeležencev}} (\text{poraba končne energije na enoto} \times \text{delež predvidenega prihranka} \times \text{faktor dvojnega štetja})$$

Število udeležencev je mogoče dobiti:

- neposredno prek sistema spremljanja (npr. če se udeleženci registrirajo za program ali poročajo o svojih ukrepih) ali
- prek anket v celotni ciljni populaciji; v tem primeru je treba glede metode vzorčenja pojasniti, kako je zagotovljena reprezentativnost vzorca, da se omogoči ekstrapolacija na celotno populacijo.

„Porabo končne energije na enoto“ (tj. na udeleženca) je mogoče dobiti:

- neposredno iz podatkov, ki jih sporočijo udeleženci (npr. računi za električno energijo, lastne meritve udeležencev), ali
- z oceno povprečne porabe energije na udeleženca za ciljno skupino (npr. na podlagi nacionalne statistike ali preteklih študij); v tem primeru je treba pojasniti, kako je zagotovljeno, da je povprečna poraba energije reprezentativna za porabo energije v ciljni skupini.

„Delež predvidenega prihranka“ je delež prihranka energije na podlagi predhodnih ocen (glej zgornje pristope). Pojasniti je treba, kako je zagotovljeno, da so pogoji posega, za katerega se uporabi delež, podobni tistim, za katere je bilo pridobljeno merilo.

„Faktor dvojnega štetja“ (v %) se uporablja, če se ukrep politike izvede večkrat, pri čemer je usmerjen v isto skupino, udeleženci pa se ne spremljajo neposredno. Pri njem se upošteva dejstvo, da je ukrep politike na delež udeležencev, na katere vpliva, vplival že pri prejšnjih izvedbah (prekrivanje učinkov).

V primeru ukrepa politike s ciljno usmerjenim pristopom in neposrednim spremljanjem udeležencev (npr. program usposabljanja) je mogoče dvojno štetje udeležencev neposredno odkriti, zato morda ni treba uporabiti faktorja dvojnega štetja.

Če se trajanje prihrankov energije vzame kot trajanje med dvema izvedbama ukrepa politike (npr. med dvema kampa-njama obveščanja), prav tako ni tveganja dvojnega štetja ⁽³⁾.

⁽³⁾ Za dodatne podrobnosti o vprašanju trajanja učinkov glej Dodatek VIII.

Dodatek VII

POLITIKE V SEKTORJU PROMETA, KI PRESEGAJO ZAHTEVE PRAVA EU

V sektorju prometa bi se lahko z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami (poleg ukrepov obdavčitve energije/CO₂) prihranki energije zagotovili z:

- zmanjšanjem potrebe po prevozu,
- preusmeritvijo prevoza na energetske učinkovitejše načine in/ali
- izboljšanjem učinkovitosti načinov prevoza.

1. Ukrepi za spodbujanje energetske učinkovitejših cestnih vozil**1.1 Povečanje povprečne učinkovitosti novih vozniških parkov**

Med ukrepi politike, s katerimi se spodbuja nakup učinkovitejših novih vozil, so:

- finančne spodbude ali predpisi za nakup električnih ali drugih energetske učinkovitih vozil,
- druge spodbude, kot je prednostna obravnava na cestah ali pri parkiranju, in
- obdavčitev vozil na podlagi emisij CO₂ ali meril energetske učinkovitosti.

Prihranki energije bodo sicer verjetno omejeni na vozila, ki niso zajeta v standardih EU glede emisijskih vrednosti, prihranki energije, ki izhajajo iz javnih naročil, pa morajo biti doseženi poleg tistih, ki se zahtevajo z revidirano direktivo o čistih vozilih.

V skladu z revidirano direktivo o čistih vozilih morajo države članice zagotoviti, da so javna naročila nekaterih vozil za cestni prevoz v dveh referenčnih obdobjih (od začetka veljavnosti do 31. decembra 2025 in od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2030) v skladu z minimalnimi cilji javnega naročanja za čista vozila in vozila brez emisij. Pri upoštevanju prihrankov energije, ki izhajajo iz ukrepov politike, usmerjenih v spodbujanje javnega naročanja učinkovitejših vozil, bi morale države članice dokazati dodatnost teh prihrankov glede na tiste, ki izhajajo iz zahtev iz direktive o čistih vozilih; prihranki bi bili dodatni na primer, če bi bil delež čistih vozil pri javnem naročanju zaradi ukrepov politike večji od tistega, ki ga določa navedena direktiva. Ker minimalni cilji javnega naročanja iz direktive o čistih vozilih niso opredeljeni za posamezna leta, ampak za večletno obdobje, bi bilo treba prihranke, ki izhajajo iz tovrstnega ukrepa, upoštevati v zadnjem letu vsakega obdobja, da bi bilo mogoče smiselno oceniti njihovo dodatnost in da bi se upoštevala prožnost, ki je posameznim javnim organom zagotovljena z direktivo o čistih vozilih⁽¹⁾.

Ker morajo v skladu s točko 2(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti prihranki energije dopolnjevati tiste, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava EU, morajo države članice v zvezi z veljavnimi standardi emisijskih vrednosti skrbno preučiti veljavno pravo EU, vključno z uredbama (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011 ter Uredbo (EU) 2019/631 (standardi emisijskih vrednosti za nova osebna vozila in lahka gospodarska vozila).

V skladu z uredbama (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011 morajo proizvajalci osebnih avtomobilov oziroma lahkih gospodarskih vozil zagotoviti, da povprečne specifične emisije CO₂ iz njihovih vozil ne presegajo ustreznega cilja specifičnih emisij, določenega v skladu s Prilogo I k uredbama ali morebitnim odstopanjem, ki jim je bilo odobreno. V skladu z Uredbo (EU) 2019/631 mora vsak proizvajalec osebnih avtomobilov in/ali lahkih gospodarskih vozil zagotoviti, da povprečne specifične emisije CO₂ iz njegovih vozil ne presegajo njegovih ciljev specifičnih emisij za obdobje od leta 2025 in od leta 2030, določenih v skladu s Prilogo I k navedeni uredbi ali v skladu z morebitnim odstopanjem, ki je bilo odobreno proizvajalcu.

Vse tri uredbe proizvajalcem omogočajo, da se odločijo, kako bodo izpolnili svoje cilje, in določijo povprečje emisij za svoj novi vozni park, namesto da bi cilje glede CO₂ izpolnili za vsako vozilo. Poleg tega se lahko proizvajalci združujejo na odprti, transparentni in nediskriminatorni podlagi. Cilji posameznih proizvajalcev se nadomestijo s skupnim ciljem, ki ga morajo člani doseči skupaj.

⁽¹⁾ Glej http://www.europarl.europa.eu/thinktank/sl/document.html?reference=EPRS_BRI%282018%29614690 in https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable/consultations/2016-clean-vehicles_sl.

Če bi država članica uvedla nacionalne ukrepe politike, bi se od proizvajalcev pričakovalo, da bodo prilagodili svoje strategije oblikovanja cen na vseh trgih EU, da bi dosegli svoje cilje na ravni EU. Države članice bi morale pokazati, da prihranki energije, pripisani takim ukrepom, niso le nadomestili prizadevanj, ki se zahtevajo od proizvajalcev, in da so bile zaradi teh prihrankov presežene ciljne vrednosti v ciljnih letih ali razumna krivulja vrednosti emisij med ciljnim leti (2021, 2025 in 2030). Prihranke energije, povezane z novimi vozili, zajetimi v standardih EU glede emisijskih vrednosti, bi bilo mogoče doseči z ukrepi, s katerimi se spodbuja predčasna zamenjava (glej oddelek 1.2 in 1.3).

Pričakuje se, da bo prihodnje pravo EU o tovarnjakih podobno vplivalo na sposobnost doseganja upravičenih prihrankov energije zaradi zamenjave vozil⁽²⁾. S predlagano zakonodajo bi se od vsakega proizvajalca velikih tovornih vozil zahtevalo, naj zagotovi, da povprečne specifične emisije CO₂ iz njegovih vozil ne presegajo njegovega cilja specifičnih emisij za obdobje od leta 2025. V okviru predlaganega pregleda prihodnjega prava Unije o težkih vozilih se bo verjetno preučila možnost določitve ciljev za leto 2030 za večja tovorna vozila, manjša tovorna vozila in avtobuse.

Pri vozilih, ki niso zajeta v standardih EU glede emisijskih vrednosti (npr. motorna kolesa, manjša tovorna vozila, avtobusi (in do leta 2025 večja tovorna vozila)), se lahko letni prihranki izračunajo s primerjavo letne porabe energije vozil, kupljenih zaradi ukrepa, s povprečno letno porabo energije povprečnega vozila na trgu v istem razredu vozil (glede na velikost in moč).

Okvirni primer (razred vozil, ki ni zajet v standardih Unije glede emisijskih vrednosti)

$$TFES = \sum n_{\text{affected}} \times (FEC_{\text{average}} - FEC_{\text{affected}}),$$

pri čemer je:

TFES = končni (bruto) letni prihranek energije;

n_{affected} = število vozil, kupljenih zaradi programa;

FEC_{average} = tržno povprečje letne porabe končne energije in

FEC_{affected} = povprečna letna poraba končne energije vozil, kupljenih zaradi programa.

1.2 Zvišanje stopnje nadomeščanja manj učinkovitih vozil v voznih parkih z učinkovitejšimi vozili

Med ukrepi politike, s katerimi se zvišuje stopnja uvedbe učinkovitejših vozil, so programi za razgradnjo vozil in ukrepi politike za zamenjavo voznega parka. Zaradi drugih ukrepov, s katerimi se spodbuja uvajanje učinkovitejših vozil (glej oddelek 1.1), lahko pride do zgodnejšega nakupa vozil, na primer kadar so finančne spodbude časovno omejene.

V točki 2(f) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je pojasnjeno, da se lahko ukrepi politike, ki pospešujejo uvedbo učinkovitejših vozil, upoštevajo v celoti, „pod pogojem, da se prikaže, da do uvedbe pride pred potekom povprečne pričakovane življenjske dobe [...] vozila oziroma pred običajno zamenjavo [...] vozila“.

Zato bi bilo treba izračun prihrankov energije razdeliti na dva dela:

- (i) izračun celotnih prihrankov (za število let do običajnega konca življenjske dobe starega vozila ali do trenutka, ko bi se vozilo običajno zamenjalo) in
- (ii) izračun prihrankov za preostalo življenjsko dobo novega vozila po predpostavljenem koncu življenjske dobe ali običajni zamenjavi starega vozila ob upoštevanju dodatnosti.

⁽²⁾ Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm.

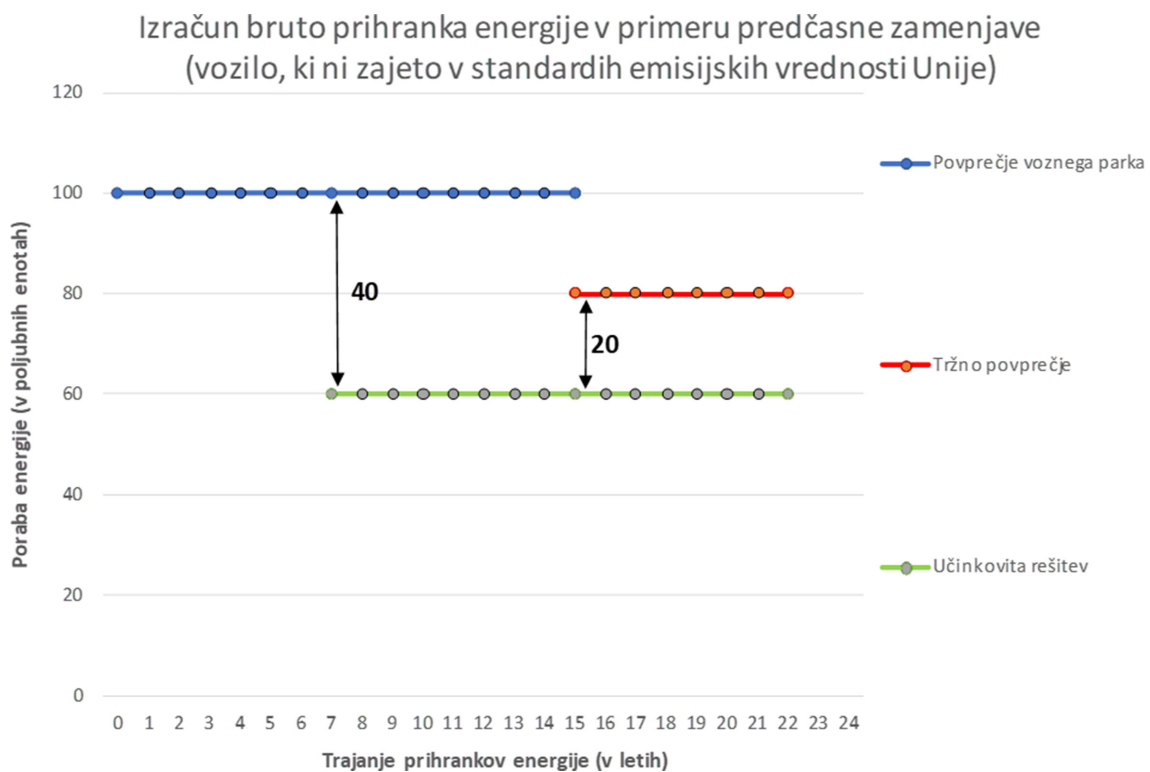
Pričakuje se, da bi se z zamenjavo najbolj neučinkovitih vozil z najdaljšo povprečno pričakovano življenjsko dobo ustvarili večji prihranki energije. Države članice bi morale v svojih nacionalnih energetske in podnebne načrtih opisati metodo, uporabljeno za oceno povprečnih življenjskih dob, in navesti, na čem temelji ta metoda, vključno z raziskavami za zagotovitev zanesljivosti metodologije. V zvezi s tem bi lahko predložile dokaze o povprečni pričakovani življenjski dobi vozil, v katera so usmerjene politike za pospešeno uvedbo, na primer statistične podatke o razgradnji vozil. Če so te politike usmerjene v vozila, katerih starost presega povprečno pričakovano življenjsko dobo, so morda potrebne raziskave, da se ugotovi njihova povprečna pričakovana življenjska doba.

Okvirni primer izračuna za izračun prihrankov energije zaradi predčasne zamenjave (vozilo, ki ni zajeto v standardih EU glede emisijskih vrednosti)

Spodnja slika prikazuje primer izračuna prihrankov energije (v poljubnih enotah) v primeru predčasne zamenjave vozila, ki ni zajeto v standardih EU glede emisijskih vrednosti (npr. motorno kolo), v masovnem tržnem razredu s predvideno življenjsko dobo 15 let.

Domneva se, da povprečno vozilo tega razreda v voznem parku porabi 100 enot in da se zamenja ob koncu sedmega leta (tj. osem let pred koncem življenjske dobe). Domneva se, da povprečna referenčna poraba povprečnega vozila na trgu znaša 80 enot, poraba učinkovite rešitve pa 60 enot. Dodatni prihranki energije torej znašajo $(100 - 60) \times 8 + (80 - 60) \times 7 = 460$ enot.

V tem primeru se ob neobstoju podatkov o dejanski porabi zamenjanih vozil povprečna poraba vozil v voznem parku uporabi kot referenčna vrednost, na podlagi katere se izračunajo prihranki za prvih osem let; povprečna tržna referenčna poraba povprečnega vozila na trgu ob nakupu nadomestnega vozila se šteje za osnovo za izračun prihrankov energije za preostanek predvidene življenjske dobe nadomestnega vozila.

Pri novih osebnih avtomobilih in lahkih gospodarskih vozilih, zajetih v standardih EU glede emisijskih vrednosti na podlagi izvajanja uredb (ES) št. 443/2009, (EU) št. 510/2011 in (EU) 2019/631, bi bilo treba kot referenčno vrednost za nadomestna vozila uporabiti porabo energije, povezano s povprečnimi emisijami CO₂ v letu nakupa. S tem se upoštevajo izravnalni učinki na prizadevanja, ki bi jih morali proizvajalci izvesti, da bi dosegli zavezujoče cilje, kot se zahteva v točki 2(b) Priloge V, v kateri je navedeno, da morajo prihranki energije dopolnjevati tiste, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava EU.

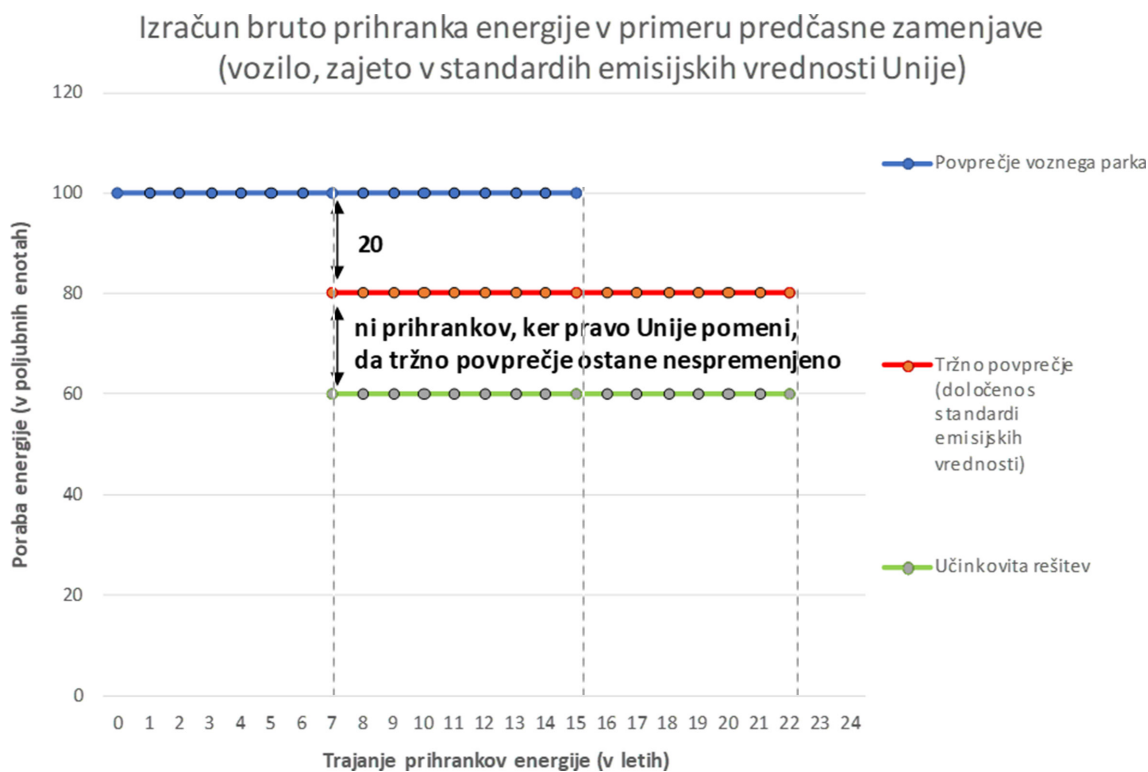
Prihodnje pravo EU o tovornjakih bo morda podobno vplivalo na sposobnost doseganja upravičenih prihrankov energije z zamenjavo vozil^(?).

^(?) Glej http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm.

Primer izračuna prihrankov energije zaradi predčasne zamenjave (vozila, zajeta v standardih EU glede emisijskih vrednosti)

Spodnja slika prikazuje izračun prihrankov energije (v poljubnih enotah) v primeru predčasne zamenjave vozila, zajetega v standardih EU glede emisijskih vrednosti (npr. osebni avtomobil), v masovnem tržnem razredu s predvideno življenjsko dobo 15 let. Domneva se, da povprečno vozilo tega razreda v voznem parku porabi 100 enot in da se zamenja ob koncu sedmega leta (tj. osem let pred koncem življenjske dobe).

Domneva se, da povprečna referenčna poraba vozil na trgu znaša 80 enot, poraba učinkovite rešitve pa 60 enot. Vendar pa so zaradi izravnalnega učinka prava EU upravičeni le prihranki energije v zgodnjem obdobju zamenjave, ki bi jih bilo treba izračunati glede na povprečje na trgu in ne glede na nadomestno vozilo. Dodatni prihranki torej znašajo $(100 - 80) \times 8 = 160$ enot.

Za vse ukrepe politike za pospešeno uvedbo bi bilo treba predložiti dokaze o tem, da nadomeščena vozila ne vstopijo ponovno na trg rabljenih izdelkov, da se zagotovi, da se prihranki energije ne izničijo zaradi dodatne porabe pri uporabi neučinkovitih vozil.

1.3 Povečanje energetske učinkovitosti obstoječih vozil

Z ukrepi politike, ki imajo naslednje učinke, se lahko prihranki energije dosežejo z zmanjšanjem porabe energije na potnika/tonski kilometer:

- izboljšanje učinkovitosti obstoječih vozil (npr. s spodbujanjem uvajanja energetsko učinkovitejših pnevmatik ali maziv za varčevanje z energijo),
- izboljšanje prometne infrastrukture in delovanja prometnega sistema (npr. z zmanjšanjem obremenjenosti cest),
- povečanje povprečnih obremenitev (npr. s spodbujanjem souporabe avtomobilov ali logistike tovarnega prometa) in
- vpliv na vedenje voznikov (npr. z znižanjem omejitev hitrosti ali kampanjami za okolju prijazno vožnjo).

Za izračun prihrankov energije, ki izhajajo iz teh ukrepov, je treba oceniti število udeležencev, na katere so ukrepi vplivali (npr. število vozil, voznikov, potnikov ali ton tovora), ter pričakovane prihranke na udeleženca in trajanje učinkov ukrepov.

Okvirni primer kampanje za okolju prijazno vožnjo:

$$TFES = \sum n_{\text{affected}} \times FEC_{\text{average}} \times Sawar \times (1 - Et) \times (1 - Pt)$$

pri čemer je:

TFES = končni (bruto) letni prihranek energije;

n_{affected} = število usposobljenih udeležencev zaradi programa;

FEC_{average} = povprečna letna poraba končne energije;

Sawar = odstotni delež prihrankov na udeleženca programa;

Et = odstotno izboljšanje novih tehnologij vozil, zaradi katerih je poraba energije manj občutljiva na vozne navade (npr. regenerativno zaviranje na električnih vozilih) in se sčasoma poveča, ter

Pt = odstotno zmanjšanje učinka usposabljanja na udeleženca po zaključku usposabljanja (faktor amortizacije, ki se sčasoma povečuje).

2. Zmanjšanje potrebe po prevozu ali preusmeritev prevoza v energetsko učinkovitejše načine

Ukrepi politike, namenjeni zmanjšanju potrebe po prevozu ali preusmeritvi prevoza v učinkovitejše načine prevoza, lahko vključujejo:

- naložbe v prometno infrastrukturo (npr. železnice, avtobuse, trajekte, vozne pasove za avtobuse, kolesarske pasove, uvajanje con za pešce), da se zagotovi več možnosti, vključno z:
 - integriranimi sistemi množičnega prevoza, ki vključujejo več načinov prevoza,
 - souporabo koles in skirojev, ki potnikom omogoča prevoz od vrat do vrat,
 - prevozom potnikov in tovara,
 - spodbujanjem dela na daljavo ter
 - železniškimi progami za visoke hitrosti, ki zagotavljajo alternativo letalskemu prevozu na kratke razdalje,
- fiskalne instrumente, kot so subvencije za množični prevoz,
- zaračunavanje cestnin na podlagi ravni obremenjenosti cest in/ali emisij CO₂,
- reformo obstoječih predpisov ali ukrepov obdavčitve, na primer s celostnim načrtovanjem rabe tal za spodbujanje razvoja blizu infrastrukture za javni prevoz, ter
- spremembo predpisov o službenih avtomobilih ali obdavčitvi, da se zaposlenim ponudijo alternative za stroške z množičnim prevozom ali kolesarjenjem.

Okvirni primer izračuna prihrankov energije na podlagi zaračunavanja pristojbin za preobremenjenost cest

če mesto uvede pristojbino za preobremenjenost cest, se lahko prihranki energije izračunajo tako, da se pričakovana poraba energije pri obsegu prometa, ki bi bil dosežen, če se pristojbina ne bi zaračunavala, primerja s porabo energije pri obsegu prometa, ki je posledica zaračunavanja pristojbine. Podatki o obsegu prometa bi se lahko zbirali s cestninsko infrastrukturo.

Države članice bi morale upoštevati izravnalne učinke, ki so na primer posledica večje uporabe javnega prevoza, sprememb v prometni dejavnosti zunaj območja zastojev in sprememb v porabi energije zaradi spremenjenih prometnih tokov.

Dodatek VIII

TRAJANJE UČINKOV UKREPOV IN HITROST ZMANJŠEVANJA PRIHRANKOV SKOZI ČAS

Države članice bi morale najprej razlikovati med zahtevama, da se upoštevata:

- trajanje učinkov ukrepa in
- hitrost zmanjševanja prihrankov energije v zadevnem obdobju obveznosti.

1. Trajanje učinkov ukrepov

Za namene točke 2(i) Priloge V lahko države članice uporabijo okvirne vrednosti trajanja učinkov za posamezne vrste ukrepa politike, kot so določene v neizčrpnem seznamu v spodnji preglednici ⁽¹⁾. Uporabijo lahko tudi druge vrednosti, vendar morajo v svojem celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu v vsakem primeru opisati uporabljen trajanje učinkov ukrepov za posamezne vrste ukrepov in navesti, kako je to trajanje izračunano ali na čem temelji ⁽²⁾.

Okvirno trajanje prihrankov energije na vrsto ukrepa

Vrsta ukrepa (po ciljnem sektorju)	Okvirno trajanje prihrankov (v letih)
STAVBE	
Energetsko učinkovita gradnja	> 25
Izolacija ovoja stavbe (votle stene, polne stene, podstrešje, streha, tla)	> 25
Okna/zasteklitev	> 25
Izolacija toplovodnih cevi	20
Novo/nadgrajeno daljinsko ogrevanje	20
Odbojniki toplote za radiatorje (izolacijski material, ki se namesti med radiatorjem in steno, da toploto odbija nazaj v sobo)	18
Kotli z visokim izkoristkom (< 30 kW)	20
Sistemi za rekuperacijo toplote	17
Toplotna črpalka	10 (zrak–zrak); 15 (zrak–voda); 25 (geotermalna)
Obtočna črpalka (distribucija toplote)	10
Učinkovita žarnica (LED)	15

⁽¹⁾ Viri, uporabljeni za določitev teh okvirnih vrednosti:

- CWA 15693:2007, *Saving lifetimes of energy efficiency improvement measures in bottom-up calculations* (Trajanje prihrankov, ki izhajajo iz ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, pri izračunih od spodaj navzgor), dogovor na delavnici CEN, april 2007;
- Evropska komisija, Izvleček iz predhodnega predloga – *Priporočila o metodah meritev in preverjanja v okviru Direktive 2006/32/ES o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah*, 2010 (neobjavljeno).

⁽²⁾ Glej točko 5(h) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti.

Vrsta ukrepa (po ciljnem sektorju)	Okvirno trajanje prihrankov (v letih)
Svetila s predstikalnimi napravami (svetilne enote z namenskimi učinkovitimi napeljavami za svetilke)	15
Učinkoviti hladilni aparati	15
Učinkoviti aparati, ki za delovanje rabijo vodo	12
Pipe za varčevanje s toplo vodo z omejevalniki pretoka	15
Izoliran zalogovnik za toplo vodo	15
Učinkovita ohlajevalna naprava ali sobna klimatska naprava	10
Hidravlično uravnoteženje distribucije toplote (za sisteme centralnega ogrevanja)	10
Regulacija ogrevanja	5
Zaščita pred prepihom (material za zapolnitev špranj okrog vrat, oken itd., da se izboljša zračna neprepustnost stavb)	5
Potrošniški elektronski izdelki	3
STORITVE	
Energetsko učinkovita gradnja	> 25
Izolacija ovoja stavbe (votle stene, polne stene, podstrešje, streha, tla)	> 25
Okna/zasteklitev	> 25
Kotli (> 30 kW)	25
Toplotne črpalke	10 (zrak-zrak); 15 (zrak-voda); 25 (geotermalna)
Sistemi za rekuperacijo toplote	17
Učinkoviti centralni klimatski sistemi in ohlajevalne naprave	17
Učinkoviti prezračevalni sistemi	15
Sistemi javne/ulične razsvetljave	13
Nova/prenovljena pisarniška razsvetljava	12
Komercialno hlajenje	8
Krmilne naprave za svetila s senzorji za zaznavanje gibanja	10
Energetsko učinkovite pisarniške naprave	3
Sistemi upravljanja z energijo (glej ISO 50001)	2
PREVOZ	
Učinkovita vozila	(100 000 km) (*)

Vrsta ukrepa (po ciljnem sektorju)	Okvirno trajanje prihrankov (v letih)
Pnevmatike z nizkim kotalnim uporom za avtomobile	(50 000 km) (*)
Pnevmatike z nizkim kotalnim uporom za tovornjake	(100 000 km) (*)
Stranski usmerniki zraka na tovornjakih (aerodinamični dodatki za težka tovorna vozila)	(50 000 km) (*)
Nadzor tlaka v pnevmatikah na tovornjakih (naprave za samodejni nadzor tlaka v pnevmatikah)	(50 000 km) (*)
Dodatki za gorivo	2
Prehod na druge načine prevoza	2

(*) Potrebni so podatki o povprečnih prevoženih razdaljah.

Vrsta ukrepa	Okvirno trajanje prihrankov energije (v letih)
INDUSTRIJA	
Soproizvodnja toplote in električne energije (SPTE)	10
Ponovna uporaba odpadne toplote	10
Učinkoviti sistemi na stisnjen zrak	10
Učinkoviti elektromotorji/pogoni s spremenljivo hitrostjo	8
Učinkoviti črpalni sistemi	10
Učinkovit prezračevalni sistem	10
Sistemi upravljanja z energijo (glej ISO 50001)	2

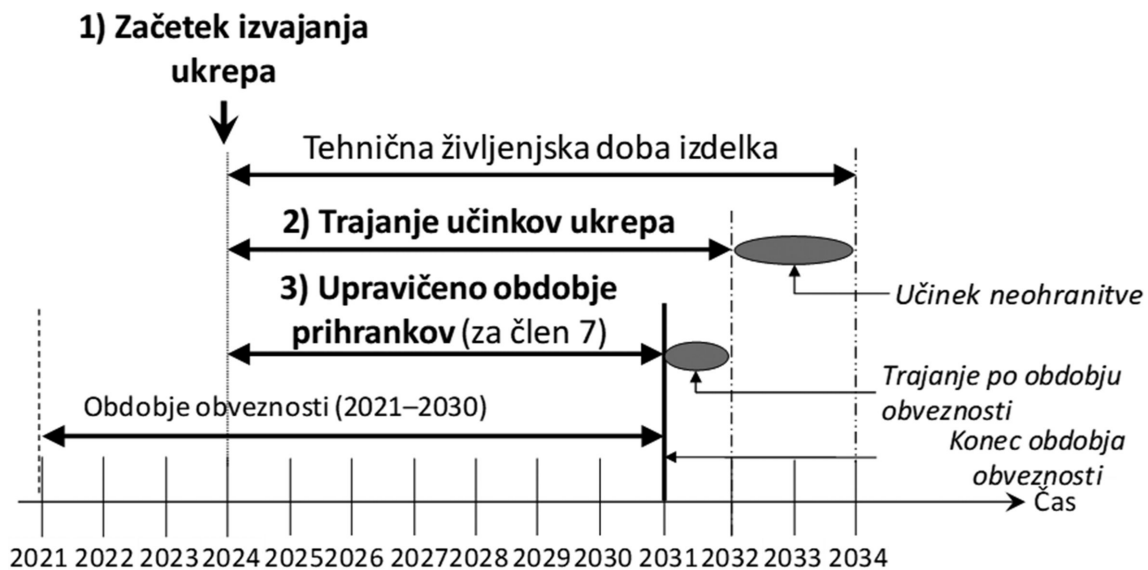
Če je ustrezno, bi morala energetska učinkovitost posameznih zgoraj navedenih vrst ukrepov presežati minimalno energetska učinkovitost, zahtevano s pravom EU, na primer točko 2(c) Priloge V k direktivi o energetska učinkovitosti.

„Okvirno trajanje prihrankov energije“ je obdobje, za katero je ukrep vzpostavljen in deluje. To obdobje je lahko zaradi učinkov neohranitve (npr. odstranitve ali zastarelosti izdelka) krajše od tehnične življenjske dobe (kot jo navaja proizvajalec), kar lahko velja zlasti:

- za posamezne ukrepe za spremembo vedenja,
- če obstajajo težave v zvezi s kakovostjo ali vzdrževanjem nameščenega izdelka ali posameznega ukrepa in
- za sektorje dejavnosti z negotovimi poslovnimi cikli (npr. trgovine, ki se zaprejo nekaj let po odprtju).

Pri izračunu skupnega prihranka energije za namen člena 7 direktive o energetska učinkovitosti je treba upoštevati tudi upravičeno obdobje prihrankov energije. To pomeni, da se lahko upoštevajo samo prihranki, doseženi v ustreznem obdobju obveznosti (od začetka izvajanja posameznega ukrepa do konca obdobja obveznosti).

Kar zadeva ukrepe za spremembo vedenja, lahko države članice predpostavijo, da je uporabljeno trajanje učinkov v vsakem primeru enako trajanju posega, s katerim se spodbuja energetska učinkovita vedenja. Uveljavljajo lahko tudi drugo vrednost, vendar morajo v svojem celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu v vsakem primeru opisati uporabljeno trajanje učinkov in navesti, kako je izračunano ali na čem temelji ⁽³⁾.

2. Hitrost zmanjševanja prihrankov energije v zadevnem obdobju obveznosti

2.1 Splošni premisleki

Poleg trajanja učinkov posameznega ukrepa morajo države članice v skladu s točko 2(i) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti upoštevati hitrost zmanjševanja prihrankov energije skozi čas. Pri tem bi morale upoštevati:

- število let, v katerih posamezni ukrepi učinkujejo (tj. upoštevati bi morale trajanje učinkov ukrepa),
- čas, ko se je/se bo posamezni ukrep začel izvajati,
- trajanje obdobja obveznosti in
- svojo namero, da bodo uporabile možnosti iz člena 7(4) in/ali (8) direktive o energetske učinkovitosti, če je ustrezno.

Na splošno je treba pri oceni hitrosti zmanjševanja prihrankov skozi čas upoštevati trajanje obdobja obveznosti. Če država članica ne namerava uporabiti možnosti iz člena 7(4)(d), (e) ali (g) in/ali člena 7(8) direktive o energetske učinkovitosti, je najdaljše trajanje:

- sedem let za prvo obdobje obveznosti (2014–2020) ter
- deset let za drugo (2021–2030) in naslednja obdobja obveznosti.

Če države članice nameravajo uporabiti navedene možnosti, bi lahko najdaljše trajanje znašalo do 22 let (glej spodnjo preglednico).

Primer	Obdobje, v katerem se ukrepi začnejo izvajati	Prihranki, doseženi v obdobju:	Obdobje obveznosti, na katero se nanašajo prihranki	Pogoji
1	1.1.2014 do 31.12.2020	2014–2020	2014–2020	ni posebnih pogojev

⁽³⁾ Glej točko 5(h) Priloge V.

Primer	Obdobje, v katerem se ukrepi začnejo izvajati	Prihranki, doseženi v obdobju:	Obdobje obveznosti, na katero se nanašajo prihranki	Pogoji
2	1.1.2021 do 31.12.2030	2021–2030	2021–2030	ni posebnih pogojev
3	po 31.12.2008 do 31.12.2013	2011–2013	2014–2020	glej člen 7(8)
4	po 31.12.2008 do 31.12.2013	2014–2020	2014–2020	glej člen 7(4)(d) + omejitve iz člena 7(5)
5	po 31.12.2008 do 31.12.2013	2021–2030	2021–2030	glej člen 7(4)(d) + omejitve iz člena 7(5)
6	1.1.2014 do 31.12.2020	2014–2020	2021–2030	glej člen 7(4)(g) + omejitve iz člena 7(5)
7	1.1.2018 do 31.12.2020	2021–2030	2021–2030	glej člen 7(4)(e) + omejitve iz člena 7(5)

Od zgornjih primerov bi samo primeri 4, 5 in 7 bi lahko vključevali več kot desetletno trajanje učinkov. Opozoriti bi bilo treba tudi, da je uporaba teh možnosti s členom 7(5) omejena na največ:

- 25 % prihrankov, upoštevanih za obdobje obveznosti 2014–2020 (primer 4), ali
- 30 % prihrankov, izračunanih v skladu s členom 7(2) in (3) direktive o energetske učinkovitosti za obdobje obveznosti 2021–2030 (primera 5 in 7).

Države članice morajo v svojem celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu v vsakem primeru opisati uporabljeno trajanje učinkov ukrepov in navesti, kako je to trajanje izračunano ali na čem temelji⁽⁴⁾.

2.2 Ohranjanje prihrankov energije

Poleg tega se prihranki energije skozi čas spreminjajo, in sicer predvsem zaradi dveh vrst dejavnikov:

- zmanjšanja učinkovitosti posameznega ukrepa (ki ga je treba primerjati z možnim zmanjšanjem, ki bi se zgodilo tudi v izhodiščnem scenariju), in
- sprememb pri pogojih uporabe (npr. obsegu proizvodnje).

Dokazna podlaga za hitrost zmanjševanja prihrankov skozi čas je omejena. Vendar se lahko zmanjšanje učinkovitosti še pospeši zaradi slabe ali neustrezne kakovosti in vzdrževanja ali neučinkovitega vedenja. Zato je lahko pomembno, ali se izvršujejo določbe o kakovosti in vzdrževanju, na primer točka 2(g) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti ali člena 14 in 15 direktive o energetske učinkovitosti stavb (pregledi ogrevalnih in klimatskih sistemov). Podobno sistemi upravljanja z energijo omogočajo odkrivanje in hitro odpravljanje nepričakovane prevelike porabe energije ali drugih napak, s čimer zmanjšujejo tveganje, da bi se prihranki energije sčasoma zmanjšali.

Poenostavljen pristop bi lahko bil določitev privzete hitrosti zmanjševanja (enakovredne tehničnemu diskontnemu faktorju). Kadar je mogoče upravičiti izvrševanje določb o kakovosti in vzdrževanju in če ni mogoče prikazati nobenega pomembnega zmanjšanja prihrankov energije v ustreznem obdobju obveznosti, se lahko določi nizka ali celo ničelna hitrost, če je to mogoče upravičiti.

Posebno pozornost bi bilo treba nameniti posameznim vrstam ukrepov, katerih učinki trajajo manj kot deset let, zlasti ukrepom z majhnimi stroški, pri katerih je verjetneje, da se bodo z njimi povezani prihranki energije v obdobju obveznosti zmanjševali.

⁽⁴⁾ Glej točko 5(h) Priloge V.

Kar zadeva trajanje učinkov ukrepa, so ukrepi za spremembo vedenja poseben primer, saj se lahko obseg uporabe energetske učinkovitega vedenja skozi čas spreminja. Zato je priporočljivo, da države članice raziščejo dejanske učinke ukrepov za spremembo vedenja ^(?).

3. Metode za raziskovanje trajanja učinkov in ohranjanja prihrankov

Ob upoštevanju obveznosti obveščanja iz točke 5(h) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti se države članice spodbuja, naj po možnosti vzpostavijo ureditve za merjenje za povečanje znanja o tem, kako se prihranki energije skozi čas spreminjajo.

Primeri metod za raziskovanje trajanja učinkov, ohranitve in zmanjšanja učinkovitosti so na kratko predstavljeni v spodnji preglednici:

Vrsta metode	Zajeta vprašanja	Opombe
Preverjanje naprav na kraju samem	Trajanje učinkov/ohranitev	Težave z vzorčenjem (velikost + izgube vzorca ali doslednost skozi čas): doseganje statistično pomembnih rezultatov je lahko drago (razen če se spremljanje izvaja za več namenov). Pravna vprašanja (dostop do lokacij po več letih).
Merjenje in preskušanje na kraju samem	Zmanjšanje učinkovitosti	Težave z vzorčenjem (vendar se lahko uporabljata za ciljno usmerjeno preverjanje); visoki stroški (razen če se že izvajata v druge namene, npr. za upravljanje kakovosti ali nadzor trga). Ni vedno tehnično izvedljivo.
Laboratorijsko testiranje	Zmanjšanje učinkovitosti	Visoki stroški (vendar bi lahko obstajale sinergije, npr. med državami, z nadzorom trga itd.). Težko je replicirati dejanske pogoje uporabe (ali simulirati staranje).
Raziskave/razgovori	Trajanje učinkov/ohranitev Zmanjšanje učinkovitosti	Nižji stroški. Ustrezni glede na vrsto ukrepa. Vprašanje zanesljivosti pri podatkih, ki jih sporočijo udeleženci (vprašalnike je treba skrbno oblikovati).
Analiza zaračunavanja	Ohranitev Zmanjšanje učinkovitosti	Težko je najti ustrezno kontrolno skupino (če je potrebna). Težko je dobiti dovolj dolgo časovno vrsto. Zbrati je treba dopolnilne podatke za analizo sprememb porabe energije. Visoki stroški (razen če udeleženci sporočajo podatke v okviru ukrepa).
Primerjalna analiza in pregled sekundarne literature	Trajanje učinkov/ohranitev Zmanjšanje učinkovitosti	Zanašanje na razpoložljive podatke. Pomagata lahko doseči soglasje. Pomagata lahko ugotoviti, na katerih področjih so potrebne dodatne raziskave.

^(?) Za nadaljnje predloge o ukrepih za spremembo vedenja glej tudi Dodatek VI.

Vrsta metode	Zajeta vprašanja	Opombe
Modeliranje zalog	Trajanje učinkov/ohranitev	Podatki o prodaji (potrebni za oceno stopnje obnove) so pogosto dragi. Alternativni viri podatkov so lahko organi za zbiranje/recikliranje odpadkov (ne velja za vse vrste ukrepov).

Dodatek IX

MERILA ZA DOKAZOVANJE POMEMBNOСТИ

Države članice morajo v skladu s točko 5(g) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti in točko 4(d) Priloge III k uredbi o upravljanju uradno sporočiti svojo metodologijo za izračun, vključno z:

- informacijami o tem, kako so določile dodatnost in pomembnost, ter
- metodologijami in merili, ki so jih uporabile za predvideni in skalirani prihranek.

Brez poseganja v oceno Komisije glede načrtovanih ali obstoječih ukrepov politike lahko naslednji neizključni seznam meril državam članicam pomaga določiti metodologijo za dokumentiranje pomembnosti. Ustreznost merila ali kombinacije meril bi morale oceniti za vsak ukrep posebej.

1. Primeri meril za dokumentiranje pomembnosti (sistem obveznosti energetske učinkovitosti)

- Merila, ki se uporabljajo za odobritev ali zavrnitev upravičenosti prispevkov, ki jih uradno sporočijo zavezane strani (ali druge strani, ki lahko uveljavljajo prihranke), in kako se to preverja

Okvirni primer

Vnaprej določene vrste upravičenih prispevkov (npr. finančna pomoč, ciljno usmerjeno energetske svetovanje, tehnična podpora za oblikovanje ali izvedbo ukrepa) in ustrezne zahteve (npr. minimalna spodbujevalna stopnja, prag za obdobje povračila, minimalna vsebina energetskih nasvetov); pogodba za izvedbo projekta, sklenjena z odjemalcem, plačani računi in projektna dokumentacija.

- Merila, ki se uporabljajo za odobritev ali zavrnitev veljavnosti prispevkov za sporočene ukrepe, na podlagi pogojev, pod katerimi so bili zagotovljeni, in kako se to preverja

Okvirni primer

Zahteva, da je prispevek dogovorjen z upravičencem pred izvedbo ukrepa (in ustrezne vrste dokazil, npr. standardizirani obrazec za izjavo, ki ga izpolni in podpiše upravičenec).

Če stik s končnimi upravičenci vzpostavijo posredniki, zahteva, da so že pred izvedbo ukrepa veljale pogodbe ali sporazumi, ki so zajemali celotno verigo od zavezanih strani (ali drugih strani, ki lahko uveljavljajo prihranke) do končnih upravičencev (in ustrezne vrste dokazil).

- Merila, ki se uporabljajo za preprečevanje dvojnega štetja sporočenih ukrepov in z njimi povezanih prihrankov energije, ter kako se to preverja

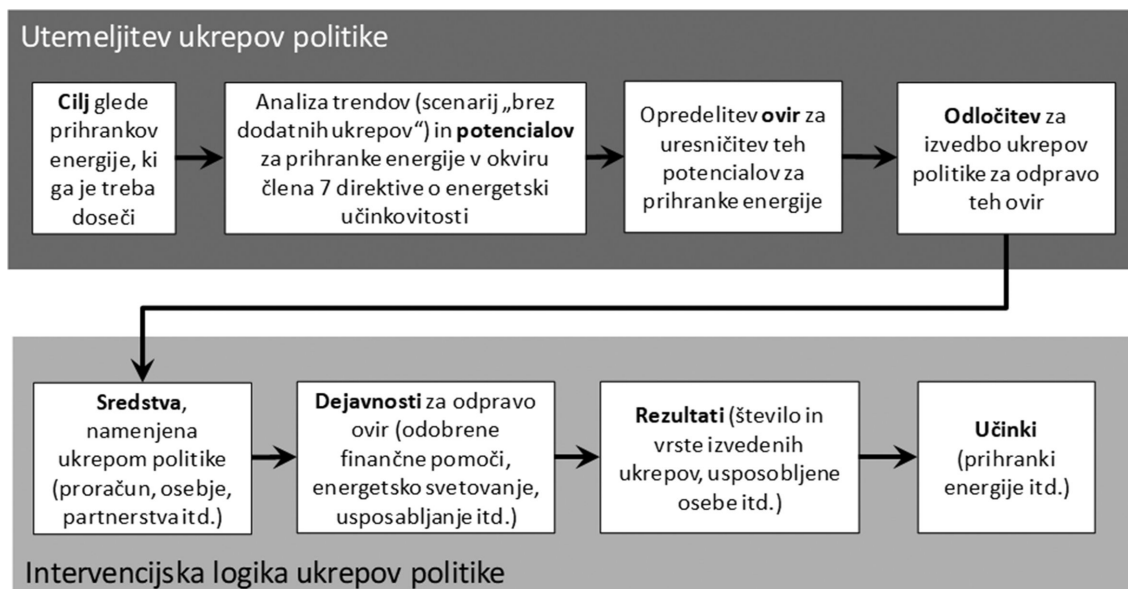
Okvirni primer

Zahteva, da se končni upravičenci strinjajo, da se prihranki energije v njihovem imenu uveljavljajo samo enkrat za določen ukrep (in ustrezna vrsta dokazil).

Zahteva, da se podatki o vsakem ukrepu vnesejo v spletno zbirko podatkov, ki omogoča avtomatizirano preverjanje podvajanj, na primer s standardnim obrazcem za izjavo, ki ga izpolni in podpiše upravičenec.

2. Primeri meril za dokumentiranje pomembnosti (alternativni ukrepi politike)

Pomembnost alternativnega ukrepa bi bilo treba dokumentirati vsaj s pojasnitvijo pričakovane vzročne verige od začetka izvajanja krovnega ukrepa do namestitve ali izvedbe ukrepov s strani ciljnih skupin. Na spodnji sliki je predstavljena osnovna, splošna utemeljitev in intervencijska logika politik na področju energetske učinkovitosti v okviru člena 7 direktive o energetske učinkovitosti:

Vzročna veriga ni nujno linearna in lahko vključuje več vzročnih poti ali razmerij med vzroki in učinki.

V zbirki orodij za boljše pravno urejanje ⁽¹⁾ je zagotovljen opis intervencijske logike. Če država članica opredeli ovire, bi morala pojasniti, kako je ukrep politike oblikovan za odpravo teh ovir v praksi ⁽²⁾. Nadaljnje smernice o oblikovanju ukrepov in analizi ovir so na voljo v končnem poročilu za projekt AID-EE ⁽³⁾ v okviru programa Inteligentna energija – Evropa.

Države članice bi lahko za namene člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti preučile uporabo naslednjega neizčrpnega seznama vprašanj za dokazovanje pomembnosti. Če se na primer uporabljajo finančne spodbude, bi lahko razlaga intervencijske logike vključevala pojasnilo, kakšna predhodna analiza je bila opravljena za oblikovanje finančnih spodbud, da bi se pojasnila izbira vrste (nepovratna sredstva, ugodna posojila, finančna jamstva itd.) in ravni spodbud (stopnja nepovratnih sredstev, obrestna mera za posojila itd.).

Okvirni in neizčrpan seznam:

- Kateri razlogi obstajajo za ukrep politike? Zlasti katere ovire (za doseganje prihrankov energije) naj bi odpravil?
- Kateri so možni vzajemni učinki z drugimi ukrepi politike?
- Kateri so operativni cilji ukrepa?
- Katere (kvalitativne ali kvantitativne) spremembe naj bi se dosegle z izvajanjem ukrepa?

⁽¹⁾ Zbirka orodij za boljše pravno urejanje, Evropska komisija, https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-46_sl.

⁽²⁾ Za več podrobnosti o intervencijski logiki ter tem, kako jo oblikovati in analizirati, glej orodje št. 46 v oddelku 3.3 zbirke orodij za boljše pravno urejanje.

⁽³⁾ „Active implementation of the European Directive on Energy Efficiency“ (Dejavno izvajanje evropske direktive o energetske učinkovitosti), https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/aid-ee_guidelines_en.pdf.

- Kako bo ukrep zagotovil te spremembe (kako naj bi ukrep v kvalitativnem smislu povzročil spremembe v zvezi s ciljnimi ovirami)?
- Katera sredstva je javni organ izvajalec (in njegova pooblaščenca stran, če je ustrezno) namenil za ukrep (proračun, osebje, oprema itd.)?
- Kdo naj bi sodeloval pri izvajanju politike in kako (npr. partnerstva, posredniki/vmesni akterji, ciljne skupine)?
- Katere dejavnosti naj bi se uvedle/zagotovile z ukrepom (npr. finančna pomoč, energetska svetovanje, usposabljanje)? Kakšni rezultati se pričakujejo (npr. izvedbe ukrepov, usposobljene osebe)?

Poleg tega bi lahko države članice razmislile o naknadni oceni ukrepa politike in zbiranju podatkov za oceno predpostavk glede učinkov intervencijske logike.

Kar zadeva posebno vprašanje ločevanja učinkov ukrepa od učinkov drugih ukrepov politike, usmerjenih v iste skupine ali vrste ukrepov, obstajata dva splošna primera:

- država članica se odloči, da bo poročala le o enem ukrepu politike na (pod-)sektor – v tem primeru lahko zadostuje dokumentacija o intervencijski logiki za ta ukrep in analiza njenih učinkov, ali
- država članica se odloči, da bo poročala o več ukrepih politike, ki se lahko prekrivajo – v tem primeru mora pojasniti, kako je preprečeno dvojno štetje.

3. **Primeri meril za dokumentiranje pomembnosti dejavnosti udeležene strani, pooblaščenca strani ali javnih organov izvajalcev**

Prostovoljni sporazumi

Čeprav se lahko izvajanje prostovoljnih sporazumov načeloma šteje za zadosten dokaz pomembnosti, se lahko določijo posebna merila za zagotovitev, da sporazumi dejansko vključujejo pomembno sodelovanje udeležene strani.

Ta merila se lahko nanašajo na primer na:

- seznam upravičenih ukrepov ali merila za upravičenost za ukrepe, o katerih morajo poročati udeležene strani,
- zahtevo, naj imajo udeležene strani vzpostavljen certificiran sistem upravljanja z energijo,
- izvajanje ustreznih postopkov spremljanja in preverjanja ter
- sankcije ali izključitve v primeru kršitve itd. ⁽⁴⁾.

Informacije in energetska svetovanje

Obsežno svetovanje ponudnika energetskih storitev o energiji končnim odjemalcem energije se na splošno ne more šteti za zadosten dokaz pomembnega sodelovanja. Taki ukrepi pogosto obsegajo le določeno vrsto povratnih informacij (npr. informacije, posredovane prek spletišč) o tem, kako lahko končni odjemalci zmanjšajo svojo porabo energije.

Zaradi velike raznovrstnosti posameznih konkretnih ukrepov, v katere so lahko na splošno usmerjeni enotni krovni ukrepi, visoke stopnje negotovosti, ki vpliva na ocene z njimi povezanih prihrankov energije, in omejenega obsega prihrankov ⁽⁵⁾ so za zagotovitev dejanskega izvajanja večjega števila konkretnih ukrepov in dejanskega pomembnega sodelovanja udeležene strani, pooblaščenca strani ali javnih organov izvajalcev na splošno potrebne dejavnosti na kraju samem ali določena vrsta ekonomske spodbude. Podobno velja tudi za informacijske kampanje.

⁽⁴⁾ V okviru prostovoljnih sporazumov med industrijskimi proizvajalci (npr. proizvajalci hladilnikov) bi bilo treba vzpostaviti ustrezne protokole, na primer glede rednega preverjanja energetske učinkovitosti izdelkov s strani tretjih oseb, poleg tega bi se lahko določila določba o kaznih, če je preverjena učinkovitost manjša od navedene, itd.

⁽⁵⁾ Glede gospodinjstev je v literaturi navedeno, da lahko prihranki energije, ki jih je mogoče pričakovati od tovrstnega ukrepa, dosežejo 2–3 % predhodno ocenjene skupne porabe (Gaffney, K., *Calculating energy savings from measures related to information and advice on energy efficiency* (Izračun prihrankov energije, ki izhajajo iz ukrepov, povezanih z informacijami in nasveti o energetski učinkovitosti), 2015, predstavitev na delavnici o skupnih metodah in načelih za izračun učinka sistemov obveznosti energetske učinkovitosti ali drugih ukrepov politike iz člena 7; <http://iet.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/node/9080>).

Pri določitvi metode za dokazovanje pomembnosti teh vrst ukrepov bi se lahko upošteval naslednji neizčrpen seznam meril:

- odgovori/povratne informacije, zagotovljeni v okviru tematske ankete (dejansko število anketirancev),
- sodelovanje ciljnih skupin na tematskih delavnicah/seminarjih, uporabniki/sledilci spletne platforme/aplikacije ali
- porabniki, ki so na namenski točki „vse na enem mestu“ dobili nasvete (o prenovi itd.), kot so registrirani v zbirki podatkov (kjer je navedeno zastavljeno vprašanje, npr. kje dobiti posojilo, kako pripraviti vlogo za nepovratna sredstva, informacije o pooblaščenih gradbenih podjetjih itd.)⁽⁶⁾.

—

⁽⁶⁾ Glej tudi Dodatek VI.

Dodatek X

**IZRAČUN PRIHRANKOV, KI IZHAJAJO IZ UKREPOV, S KATERIMI SE SPODBUJA
NAMESTITEV TEHNOLOGIJ ZA MALO PROIZVODNJO ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV IN
DRUGIH OGREVALNIH TEHNOLOGIJ NA ALI V STAVBAH**

1. Prihranki, ki izhajajo iz ukrepov, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov

Kot je pojasnjeno v oddelku 7.5, so lahko ukrepi, s katerimi se spodbuja namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, upravičeni, da se upoštevajo pri izpolnjevanju zahteve prihranka energije iz člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, če je prihranek energije, ki je posledica takega ukrepa, preverljiv in merljiv ali ga je mogoče oceniti.

Spodnji primeri prikazujejo, kako se lahko prihranki izračunajo v skladu s točko 2(e) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti. Podatki so okvirni in ne predstavljajo resničnih vrednosti. Izbrani so za ponazoritev logike izračuna.

1.1 Zamenjava starega kotla na kurilno olje z novim kotlom na kurilno olje

	Potreba po toploti	Učinkovitost pretvorbe	Potreba po končni energiji ⁽¹⁾	Prihranki končne energije glede na stari kotel ⁽²⁾	Prihranki končne energije glede na minimalno učinkovitost ⁽³⁾
Prejšnje stanje					
Kotel na kurilno olje	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Kotel na fosilna goriva z minimalno učinkovitostjo ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,86	11 628 kWh		
Možnosti za energetske učinkovitost					
(1) Plinski kondenzacijski kotel	10 000 kWh	0,975	10 526 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
(2) Kombinacija sončne toplotne naprave in plinskega kotla	10 000 kWh		10 474 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
Sončna toplotna naprava	1 000 kWh	1	1 000 kWh		
Plinski kondenzacijski kotel	9 000 kWh	0,95	9 474 kWh		

⁽¹⁾ Potreba po toploti, deljena s predpostavljeno učinkovitostjo pretvorbe.

⁽²⁾ Razlika med potrebo po končni energiji, kakršna je bila v prejšnjem stanju, in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke. Za izračun prihrankov končne energije glej tudi pojasnila o načelu dodatnosti.

⁽³⁾ Razlika med potrebo po končni energiji pri kotlu z minimalno učinkovitostjo in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke. Za izračun prihrankov končne energije glej tudi pojasnila o načelu dodatnosti.

⁽⁴⁾ V skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 813/2013 z dne 2. avgusta 2013 o izvajanju Direktive 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede zahtev za okoljsko primerno zasnovane grelnike prostorov in kombiniranih grelnikov (UL L 239, 6.9.2013, str. 136).

1.2 Zamenjava starega kotla na kurilno olje z novim kotlom na biomaso

	Potreba po toploti	Učinkovitost pretvorbe	Potreba po končni energiji ⁽¹⁾	Prihranki končne energije glede na stari kotel ⁽²⁾	Prihranki končne energije glede na minimalno učinkovitost ⁽³⁾
Prejšnje stanje					
Kotel na kurilno olje	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Minimalni standard					
Kotel na biomaso z minimalno učinkovitostjo ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,75	13 333 kWh		
Možnosti za energetska učinkovitost					
(1) Kotel na biomaso (najboljša tehnologija, ki je na voljo na trgu, ocenjena na podlagi katalogov izdelkov / sistemov potrjevanja)	10 000 kWh	0,92	10 870 kWh	2 117 kWh	2 464 kWh

⁽¹⁾ Potreba po toploti, deljena s predpostavljeno učinkovitostjo pretvorbe.

⁽²⁾ Razlika med potrebo po končni energiji, kakršna je bila v prejšnjem stanju, in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke.

⁽³⁾ Razlika med potrebo po končni energiji pri kotlu z minimalno učinkovitostjo in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke.

⁽⁴⁾ V skladu z Uredbo Komisije (EU) 2015/1189 z dne 28. aprila 2015 o izvajanju Direktive 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede zahtev za okoljsko primerno zasnovane kotle na trdno gorivo (UL L 193, 21.7.2015, str. 100).

1.3 Nadomestitev električnega grelnika s toplotno črpalko

	Potreba po toploti	Učinkovitost pretvorbe	Potreba po končni energiji ⁽¹⁾	Prihranki končne energije glede na stari kotel ⁽²⁾	Prihranki končne energije glede na minimalno učinkovitost ⁽³⁾
Prejšnje stanje					
Kotel na kurilno olje	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Minimalni standard					
Toplotna črpalka, ki izpolnjuje minimalni standard ⁽⁴⁾	10 000 kWh	3,1	3 225 kWh	9 762 kWh	0
Možnosti za energetska učinkovitost					
(1) Toplotna črpalka	10 000 kWh	3,5	2 857 kWh	10 130 kWh	368 kWh

⁽¹⁾ Potreba po toploti, deljena s predpostavljeno učinkovitostjo pretvorbe.

⁽²⁾ Razlika med potrebo po končni energiji, kakršna je bila v prejšnjem stanju, in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke.

⁽³⁾ Razlika med potrebo po končni energiji pri kotlu z minimalno učinkovitostjo in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke.

⁽⁴⁾ V skladu z Uredbo (EU) 2015/1189.

1.4 Fotonapetostna naprava

			Potreba po končni energiji ⁽¹⁾	Prihranki končne energije ⁽²⁾
Prejšnje stanje				
Električna energija iz omrežja	3 500 kWh		3 500 kWh	
Možnost za energetska učinkovitost				
Fotonapetostna naprava	3 500 kWh		3 500 kWh	0 kWh

⁽¹⁾ Potreba po električni energiji, deljena s predpostavljeno učinkovitostjo pretvorbe.

⁽²⁾ Razlika med potrebo po končni energiji, kakršna je bila v prejšnjem stanju, in potrebo po končni energiji pri možnosti, ki zagotavlja prihranke.

Primer kaže, da se električna energija iz fotonapetostne naprave šteje za končno energijo, zagotovljeno stavbi za izpolnitev njene potrebe po končni energiji.

2. Prihranki, ki izhajajo iz ukrepov, ki spodbujajo namestitev naprav za mikrosoproizvodnjo

Enote za soproizvodnjo toplote in električne energije (SPTE), nameščene na kraju samem, so lahko pomembne za zahtevano količino prihrankov energije na podlagi člena 7(1) direktive o energetske učinkovitosti, če porabijo manj energije kot naprava, ki jo nadomestijo. Skupna učinkovitost sistema v smislu toplote in energije iz SPTE (tj. proizvedene električne energije in koristne toplote) glede na porabljeno gorivo bi morala biti večja od učinkovitosti nadomeščene ogrevalne napeljave.

Čeprav je mogoče s SPTE ustvariti znatne prihranke primarne energije (odvisno od nabora virov električne energije), je njen potencial za zmanjšanje porabe končne energije manjši. V smislu končne energije ima električna energija enako vrednost kot fosilna goriva ali obnovljivi viri.

V skladu s členom 7(1) direktive o energetske učinkovitosti se lahko upoštevajo le končni prihranki, ki izhajajo iz povečanja učinkovitosti sistema na kraju samem, kot je prikazano spodaj:

Primer:

Predpostavlja se, da:

- je referenčni primer kotel na kurilno olje s toplotnim izkoristkom (eta, toplota) v višini 0,77 (izkoristek glede na kurilnost),
- ker se s SPTE proizvaja tudi električna energija, bo treba v osnovnem primeru v stavbo dovesti enako količino električne energije,
- primer SPTE je plinska naprava za SPTE z izkoristkom eta, toplota = 0,70 in eta, električna energija = 0,30,
- dovedena toplota znaša 10 000 kWh, toplota.

Za izračun skupnih prihrankov je treba najprej izračunati količino električne energije, proizvedeno z napravo za SPTE. Najprej se izračuna količina fosilnega goriva, ki ga porabi naprava, tako da se dobavljena toplota deli s toplotnim izkoristkom naprave. Na podlagi tega je mogoče ugotoviti količino proizvedene električne energije.

Primer SPTE:

10 000 kWh, toplota/eta, toplota = 14 285 kWh, plin

14 285 kWh, plin × eta, električna energija = 4 285 kWh, električna energija

V stavbo se dovede skupno 14 285 kWh končne energije (samo zemeljski plin).

Pri osnovnem primeru je izračun drugačen. Količina plina se izpelje iz toplotnega izkoristka in dovedene toplote kotla:

Osnovni primer:

10 000 kWh, toplota/eta, toplota = 12 987 kWh, plin

Poleg tega je treba iz omrežja v stavbo dovesti 4 285 kWh električne energije.

V stavbo se dovede skupno 17 273 kWh končne energije (zemeljski plin in električna energija).

V tem primeru bi se z namestitvijo SPTE prihranilo 2 988 kWh končne energije.

—

Dodatek XI

DODATNOST

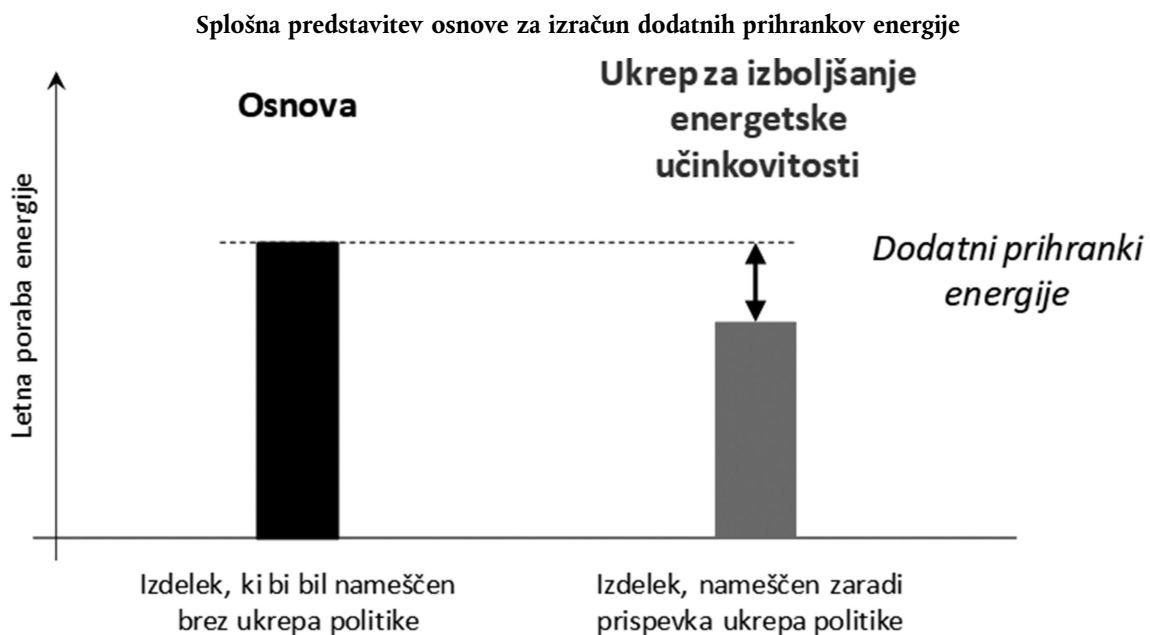
Točka 2(a) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti

Prihranki se prikažejo kot dodani tistim, do katerih bi v vsakem primeru prišlo brez dejavnosti zavezane, udeležene ali pooblaščen strani ali javnih organov izvajalcev. Pri določitvi, kateri prihranki se lahko uveljavljajo kot dodatni, države članice upoštevajo, kako bi se poraba energije in povpraševanje po njej razvijala, če se zadevni ukrep politike ne bi izvajal, pri čemer se oprejo na vsaj naslednje elemente: trendi porabe energije, spremembe vedenja porabnikov, tehnološki napredek in spremembe, ki jih povzročajo drugi ukrepi, izvedeni na ravni Unije ali na nacionalni ravni.

Za določitev, kako bi se poraba energije in povpraševanje po njej razvijala, če se ukrep politike ne bi izvajal, je pomembno oceniti izdelek, ki bi se namestil, na primer z:

- upoštevanjem povprečne porabe energije izdelkov na trgu kot osnove,
- analizo trendov porabe energije in
- izvedbo raziskav s primerjanjem odgovorov udeležencev in kontrolnih skupin.

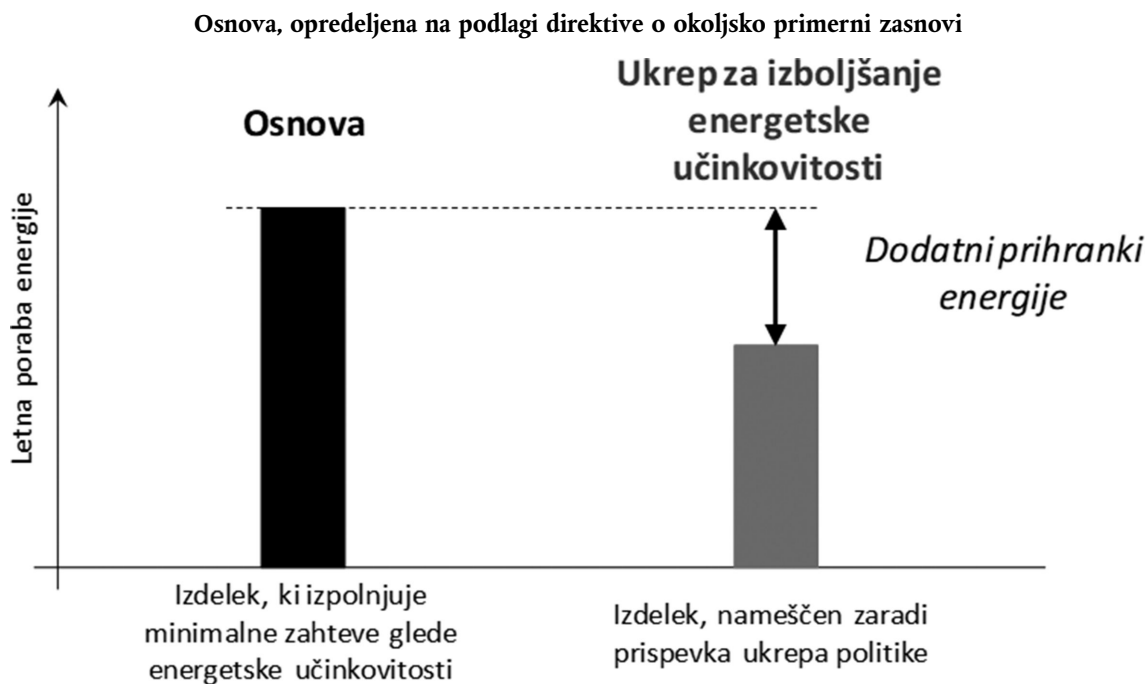
Tako se dobi osnova, ki je predstavljena spodaj:

V točki 2(b) Priloge V je pojasnjeno, da se „[p]rihranki, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava Unije, štejejo za prihranke, do katerih bi prišlo v vsakem primeru“. Točka 2(c) Priloge V med drugim določa, da bi bilo treba pri osnovi za izračun prihrankov energije upoštevati minimalne zahteve iz uredb (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011 (za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila) ter izvedbene ukrepe na podlagi direktive o okoljsko primerni zasnovi za izdelke, povezane z energijo.

Osnova za izračun prihrankov energije, ki izhajajo iz namestitve izdelkov, povezanih z energijo in zajetih v direktivi o okoljsko primerni zasnovi (npr. sistemov ogrevanja), bi morala biti na primer vsaj enakovredna minimalnim zahtevam glede energetske učinkovitosti iz ustrezne direktive, ki veljajo ob namestitvi posamezne naprave. Če se zadevne minimalne zahteve na podlagi prava EU spremenijo, revidirajo ali posodobijo, je treba to upoštevati pri pregledu osnove.

Spodnja slika prikazuje tako osnovo, ki je opredeljena kot poraba energije izdelka, katerega energetska učinkovitost ustreza minimalnim zahtevam iz direktive o okoljsko primerni zasnovi:

V praksi bi se lahko zahteve nanašale na letno porabo energije izdelka ali druge kazalnike energetske učinkovitosti (npr. izkoristek kotla). Osnova se lahko določi v skladu s tem, na primer z upoštevanjem zahtev glede izkoristka kotla skupaj z drugimi podatki za izračun potrebe po ogrevanju, ki jo bo moral kotel izpolnjevati.

Ti podatki bi lahko bili:

- značilni za stavbo, v katero se namesti novi kotel (npr. uporabijo se podatki iz energetskih izkaznic ali energetskih pregledov), ali
- povprečne vrednosti, reprezentativne za stavbni fond, v katerega je usmerjen ukrep politike (npr. če se uporabljajo predvideni prihranki).

Države članice bi morale upoštevati tudi informacije o vsaki kategoriji izdelkov, ki so na voljo na spletišču Komisije ⁽¹⁾.

V točki 2(a) Priloge V so navedeni dodatni dejavniki, ki bi jih bilo treba vključiti v osnovo, kot so:

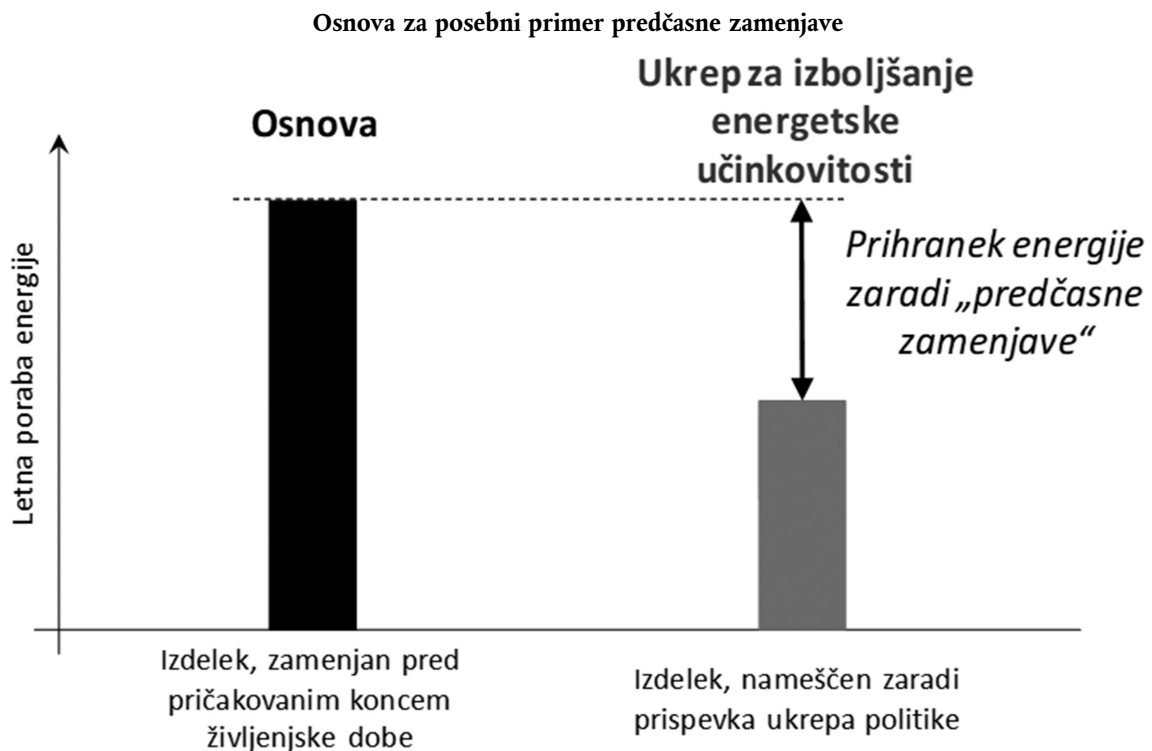
- spremembe vedenja porabnikov skozi čas,
- tehnološki napredek in
- učinki drugih nacionalnih ukrepov politike, ki so bili že izvedeni in še vedno vplivajo na porabo energije, vključno z morebitnimi prekrivanji z drugimi politikami, uradno sporočenimi v skladu s členom 7 direktive o energetske učinkovitosti.

Za preprečitev dvojnega štetja člen 7(12) direktive o energetske učinkovitosti določa, da „[d]ržave članice dokažejo, da se v primeru prekrivanja učinka ukrepov politike ali posameznih ukrepov prihrankov energije ne šteje dvojno“.

Splošneje bi bilo treba pri osnovi po možnosti upoštevati predpostavke (stopnja prenove brez ukrepa politike, sprememba povprečne starosti voznega parka avtomobilov, življenjska doba obstoječih kotlov itd.) v skladu z nacionalno strategijo za energetske učinkovitost ali podobnim okvirom politike. Prav tako bi morale države članice, kadar poročajo o več ukrepih politike, zagotoviti doslednost predpostavk, uporabljenih za določitev osnov.

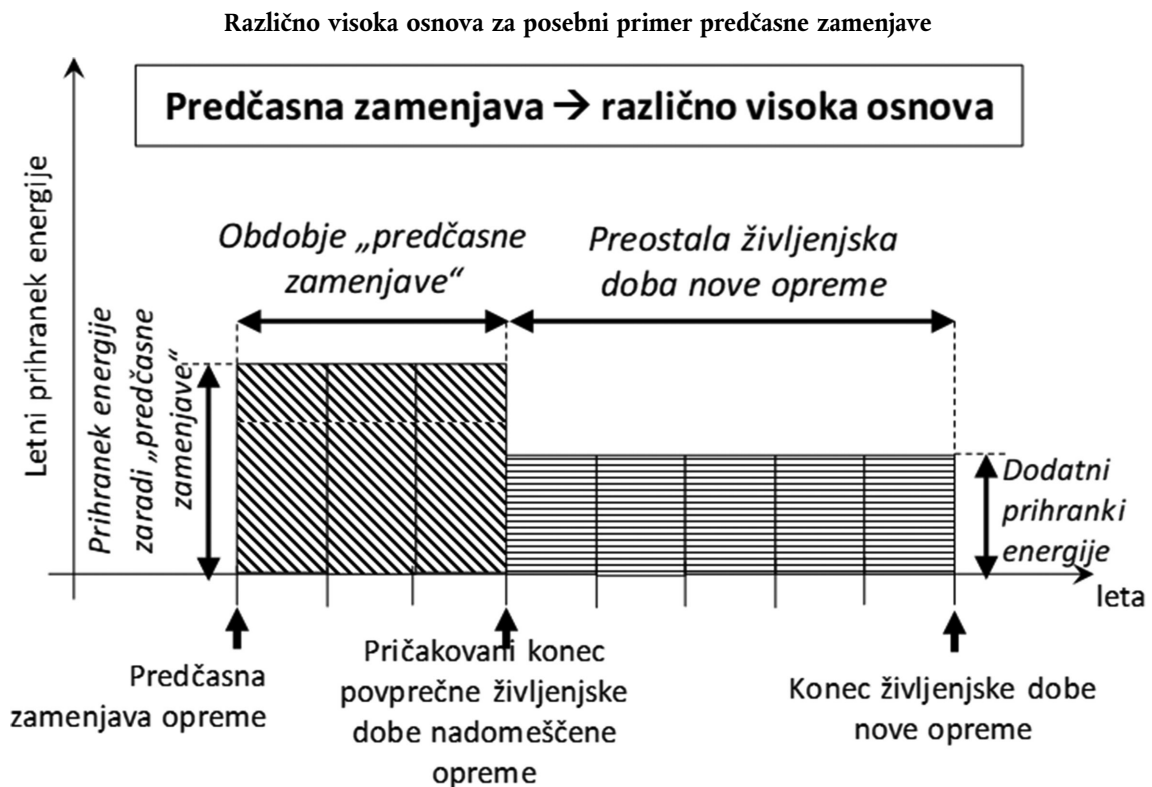
⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_sl

V točki 2(f) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti je pojasnjen poseben primer ukrepov politike, s katerimi se pospešuje uvedba učinkovitejših izdelkov in vozil. V navedenem okviru je lahko osnova poraba energije nadomeščenega izdelka ali vozila (glej spodnjo sliko), če je mogoče dokazati predčasno zamenjavo izdelka ali vozila:

Ta posebni primer se nanaša samo na „obdobje predčasne zamenjave“, tj. obdobje od namestitve nove opreme do konca povprečne pričakovane življenjske dobe nadomeščene opreme.

Osnovo za izračun dodatnih prihrankov energije je treba uporabiti za preostalo življenjsko dobo nove opreme. Tako se dobi različno visoka osnova, kot je prikazana spodaj:

V tem primeru je bila obstoječa oprema zamenjana tri leta pred koncem njene pričakovane življenjske dobe. Ta tri leta ustrezajo obdobju predčasne zamenjave. Pričakovana življenjska doba nove opreme je osem let. Zato se osnova za izračun dodatnih prihrankov energije za preostalih pet let določi, kot je pojasnjeno zgoraj.

Namesto različno visoke osnove bi se lahko izračunali tehtani prihranki energije, ki bi se uporabili za celotno trajanje učinkov ukrepa. Posledica tega ne sme biti, da sporočeni prihranki energije presegajo različno visoko osnovo. Poleg tega bi bilo treba pojasniti izračun tehtanih prihrankov energije.

V primeru odstopanja od zahteve glede dodatnosti za obstoječe stavbe (točka 2(b) Priloge V k direktivi o energetske učinkovitosti) bi se lahko kot osnova upoštevalo stanje pred prenovo stavbe. Države članice lahko uporabijo:

- podatke, značilne za stavbo (npr. podatke z računov za energijo, iz energetske izkaznice ali energetskega pregleda), ali
- povprečne vrednosti, reprezentativne za stavbni fond, v katerega je usmerjen ukrep politike (npr. če se uporabljajo predvideni prihranki).

Dodatnost se lahko nato oceni ob upoštevanju obnovitvenih del, ki bi se izvedla v vsakem primeru. Odvisno od nacionalnih okoliščin imajo lahko finančne spodbude za zamenjavo oken denimo znatne učinke neupravičenega okoriščenja, kar pomeni na primer, da udeleženci izkoristijo finančne spodbude, čeprav so nameravali okna zamenjati v vsakem primeru (ne zaradi energetske učinkovitosti, ampak iz drugih razlogov, npr. zaradi zaščite pred hrupom ali estetskih razlogov).

V nekaterih primerih je postopek določitve osnove bolj zapleten. Ti primeri so navedeni v spodnji preglednici skupaj s predlogi, kako jih obravnavati:

Stanje	Težave	Smernice
Politike se izvajajo že vrsto let	<p>Težko je ugotoviti stanje, če politike ne bi bilo.</p> <p>Trenutni trendi (npr. trend tržnega povprečja) so lahko deloma posledica vpliva politike na preoblikovanje trga v preteklih letih.</p>	<p>Osnovo določite na podlagi minimalnih ravni iz zakonodaje EU.</p> <p>Sicer uporabite iste predpostavke kot v uradnem nacionalnem scenariju „brez sprememb“, ki se uporablja kot podlaga za nacionalno strategijo za energetske učinkovitost ali podoben okvir politike.</p>
Lokalne prometne politike, ki spodbujajo prehod na druge načine prevoza, upravljanje mobilnosti itd. (to se lahko nanaša tudi na druge politike, s katerimi se lahko na enem območju zmanjša poraba energije, na drugem pa se poveča)	<p>Posamezne spremembe je težko spremljati.</p> <p>Stranske učinke je težko upoštevati (npr. nov javni prevoz na eni poti lahko povzroči zastoje na drugi).</p>	<p>Za primerjavo scenarijev brez politik/s politikami uporabite modeliranje lokalnega prometa (pri čemer naj bodo modeli umerjeni na podlagi raziskav o prometu).</p>

Stanje	Težave	Smernice
Kompleksni industrijski postopki brez jasno opredeljenega trga	Pri kompleksnih sistemskih postopkih, ki so posebej zasnovani za določeno industrijsko napravo, je težko določiti tržno povprečje (saj ni pravega trga).	Kot osnova se lahko načrtuje referenčna naložba. Pristop bi moral temeljiti na tehnološkem sistemu z najnižjimi stroški naložbe in proizvodnjo, ki je primerljiva s proizvodnjo pri učinkoviti možnosti.

Splošneje bi se lahko pri ocenjevanju neto ali dodatnih prihrankov upoštevale naslednje metode ⁽¹⁾:

- naključni nadzorovani preskusi in možnosti za naključne pristope ⁽²⁾,
- kvaziekperimentalne zasnove, vključno z ujemanjem ⁽³⁾,
- pristopi na podlagi raziskav,
- analize podatkov o prodaji na trgu,
- strukturirani pristopi na podlagi strokovne presoje,
- predvidena ali določena razmerja „neto/bruto“,
- metoda sledenja skozi čas (ali študije primera),
- osnovni pristopi na podlagi običajne prakse,
- ocene od zgoraj navzdol (ali makroekonomski modeli).

⁽¹⁾ Za več podrobnosti glej na primer: Voswinkel, F., Broc, J. S., Breitschopf, B., in Schlomann, B., *Evaluating net energy savings – a topical case study of the EPATEE project* (Ocenjevanje neto prihrankov energije – aktualna študija primera projekta EPATEE), 2018, financirano v okviru programa Obzorje 2020, https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_evaluating_net_energy_savings.pdf.

⁽²⁾ Glej tudi Dodatek VI.

⁽³⁾ Glej tudi Dodatek VI.

Dodatek XII

SPREMLJANJE IN PREVERJANJE

1. Preverjanje ukrepov in prihrankov energije

Pri vzpostavljanju sistema za spremljanje in preverjanje je lahko koristno razlikovati med preverjanjem ukrepov na eni strani in preverjanjem prihrankov energije na drugi strani. To ne pomeni, da morajo ta dva vidika preveriti različni subjekti. Z razlikovanjem naj bi se zagotovilo, da se obravnavajo vprašanja, značilna za vsako vrsto preverjanja.

Ukrepi se preverjajo za zagotovitev, da so bili vzpostavljeni ali izvedeni v skladu z zahtevami glede kakovosti, učinkovitosti ali drugimi zahtevami v okviru ukrepa politike.

Sporočeni prihranki energije se preverijo, da se zagotovi njihova skladnost s pravili za izračun ali metodologijo ukrepa politike.

Ovisno od nacionalnih okoliščin in vrste ukrepa politike lahko postopki spremljanja in preverjanja vključujejo različne strani z različnimi stališči. V spodnji preglednici so navedene vloge vsake vrste strani ob upoštevanju posebnosti vsakega ukrepa:

	Javni organi izvajalci	Udeležene ali pooblašene strani/pogodbeni izvajalci/zavezane strani
Ukrepi ali projekti, ki jih je treba odobriti/zavrnuti	Cilj: zagotoviti kakovost ukrepov in projektov (skladnost z vnaprej določenimi zahtevami) + zagotoviti ključne podatke za upravljanje in ocenjevanje politike	Cilj: zagotoviti, da bodo ukrepi/projekti upravičeni do vključitve v sistem (npr. za zagotovitev finančne spodbude ali dobropisov za prihranke energije) + zagotavljati zadovoljstvo odjemalcev (za pogodbene izvajalce ali zavezane strani) ali prihranke energije (za končne odjemalce)
	Vloge: (1) določitev zahtev in pravil o poročanju/dokumentaciji; (2) odobritev/zavrnitev predloženih ukrepov ali projektov; (3) izvajanje ali naročanje naknadnih preverjanj (dokumentacije in/ali na kraju samem) in izrekanje kazni/sankcij.	Vloge: (1) predložitev informacij, ki jih zahtevajo javni organi; (2) hramba dokumentacije, potrebne za naknadno preverjanje; (3) izvajanje postopkov za zagotavljanje kakovosti.
Prihranki energije, ki jih je treba upoštevati (ali knjižiti v dobro)/razveljaviti	Cilj: zagotavljati kakovost ocenjevanja prihrankov energije in poročanja o njih (skladnost z vnaprej določenimi pravili za izračun in/ali zahtevami glede ocenjevanja), tako da spremljani prihranki energije kažejo vplive politike v skladu s cilji politike in zahtevami iz direktive o energetske učinkovitosti + zagotoviti ključne podatke za upravljanje in ocenjevanje politike	Cilj: zagotoviti, da bodo prihranki energije upravičeni do vključitve v sistem (npr. za zagotovitev dobropisov za prihranke energije) + zagotavljati zadovoljstvo odjemalcev (za pogodbene izvajalce ali zavezane strani) ali prihranke energije (za končne odjemalce)

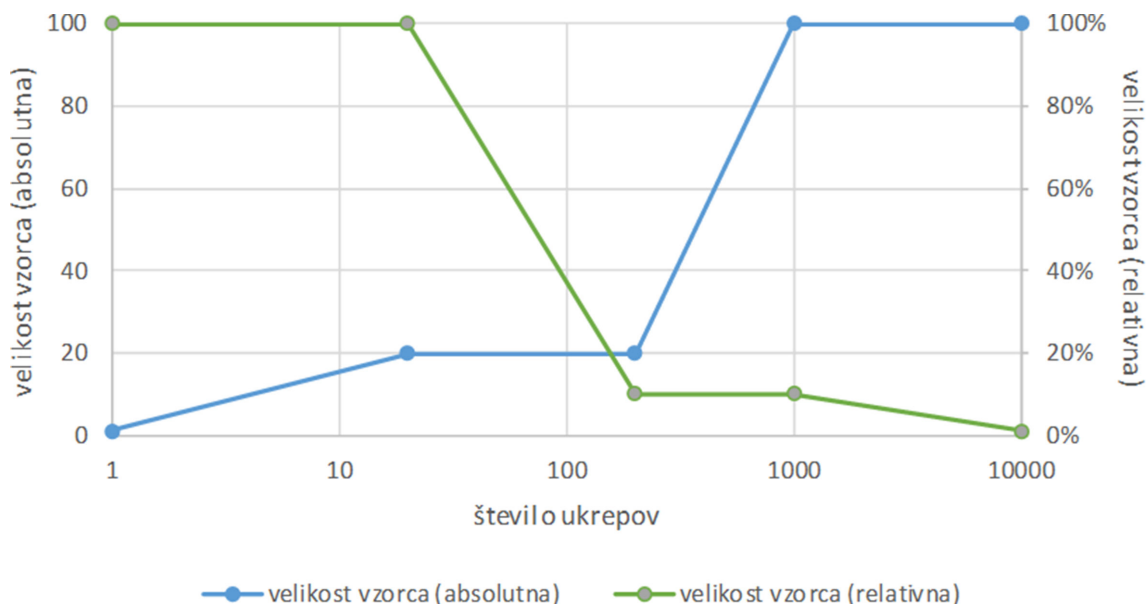
	Javni organi izvajalci	Udeležene ali pooblašene strani/pogodbeni izvajalci/ zavezane strani
	<p>Vloge:</p> <p>(1) določitev pravil za izračun in/ali zahtev glede ocenjevanja;</p> <p>(2) odobritev/zavrnitev sporočenih prihrankov energije (ali izračun prihrankov energije, odvisno od vrste ukrepov politike in njenih pravil);</p> <p>(3) izvajanje naknadnih preverjanj (dokumentacije in/ali na kraju samem) in izrekanje kazni/sankcij.</p>	<p>Vloge:</p> <p>(1) predložitev informacij, ki jih zahtevajo javni organi;</p> <p>(2) hramba dokumentacije, potrebne za naknadno preverjanje;</p> <p>(3) izračun prihrankov energije;</p> <p>(4) izvajanje postopkov za zagotavljanje kakovosti.</p>

2. Statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec

S členom 7a(5) (za sisteme obveznosti energetske učinkovitosti) in členom 7b(2) direktive o energetske učinkovitosti (za alternativne ukrepe) se zahteva, da „[d]ržave članice vzpostavijo sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativen vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti“.

Cilj te zahteve je preveriti, ali se prihranki energije dejansko dosegajo, kot je bilo sporočeno. Zato je bistveno izbrati statistično reprezentativen vzorec, ki dovolj natančno predstavlja značilnosti celotne populacije (tj. ukrepov za energetske učinkovitost).

Kaj je „statistično reprezentativno“, je v veliki meri odvisno od števila obravnavanih ukrepov in drugih okvirnih pogojev za posamezne ukrepe, ki se izvajajo. Zato ni mogoče zagotoviti splošno veljavne opredelitve, na primer odstotnih deležev ali števila primerov. Naslednje predpostavke so zgolj okvirne in ne morejo nadomestiti posebne analize statističnih lastnosti ukrepa za posamezne primere:

Naslednji neizčrpani, okvirni seznam bi lahko državam članicam pomagal pri preučitvi, kaj bi lahko sestavljalo statistično pomemben delež in reprezentativen vzorec:

- celovita raziskava za manjše število primerov ($n < 20$),
- pri povprečnem številu primerov bi lahko bil ustrezen vzorec, ki obsega 10 % populacije, vendar vsaj $n = 20$,

- pri velikih vzorcih bi se lahko vzorec ~100 šteje za zadostnega za 1-odstotno verjetnost napake pri 5-odstotnem deležu poročil z nepravilnostmi (tj. domneva se, da 5 % poročil o ukrepih vsebuje nepravilnosti). Pri vzorcih z večjim deležem poročil z nepravilnostmi zadostuje manjši vzorec (glej preglednico):

Delež poročil z nepravilnostmi	Verjetnost napake		
	10 %	5 %	1 %
5 %	31	51	103
10 %	15	24	49
20 %	7	11	22
50 %	2	3	5

Opomba: 1–10-odstotni razpon verjetnosti napake je uporabljen za ponazoritev. Verjetnost napake je lahko večja, odvisno od vrste ukrepa politike, posameznih ukrepov in tega, ali se izvršujejo postopki za zagotavljanje kakovosti in kazni ali sankcije.

Pri določitvi reprezentativnega vzorca bi bilo treba upoštevati druge vidike. Morda je treba uporabiti na primer stratificirani vzorec, če je mogoče pri različnih vrstah stavb izvajati isto vrsto posameznih ukrepov (kot so opredeljeni v členu 2(19)). Ta pristop bi zagotovil, da je število vzorčenih stavb v vsaki kategoriji sorazmerno s številom stavb v zadevni kategoriji (v populaciji ukrepov, sporočenih v zvezi z ocenjevanim ukrepom). Če obstaja razlog za domnevo, da bi se lahko z ukrepom dosegel širok nabor prihrankov energije v različnih vrstah stavb, je morda primerno vzorčiti vsako kategorijo posebej.

Velikost vzorca se nanaša na preverjanje in ne na merjenje. V okviru istega ukrepa politike se lahko izvajajo različni posamezni ukrepi (kot so opredeljeni v členu 2(19)), vendar je za smiselno merjenje potrebna homogenost. Zato bi moral biti prvi korak v postopku vzorčenja določitev, katere dejavnike ali merila bi bilo treba upoštevati za določitev homogenih skupin (ukrepov ali udeležencev), pri katerih je mogoče rezultate meritev ekstrapolirati na reprezentativni vzorec (na skupino).

Glede na vrsto ukrepa politike so lahko v tej fazi potrebna druga merila. Zavezane strani ali tretje strani, ki lahko spodbujajo posamezne ukrepe med končnimi odjemalci, lahko na primer za sisteme obveznosti energetske učinkovitosti uporabljajo zelo različne strategije ter različno zbirajo podatke in izračunavajo prihranke. Zato bi bilo treba vzorce izbrati za vsako stran.

3. Ponazoritve, kako vzpostaviti sistem za spremljanje in preverjanje

Spodnji okvirni primeri vsebujejo osnovne informacije o tem, kako zagotoviti:

- da se nadziranje in preverjanje izvajata neodvisno od zavezanih, udeleženih ali pooblaščenih strani ter
- da se preverita vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

3.1 Sistem obveznosti energetske učinkovitosti (predvideni prihranek)

Vidiki preverjanja ukrepov v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti vključujejo naslednje:

- od zavezanih strani bi se lahko zahtevalo, naj za preverjanje vzorcev ukrepov pooblastijo neodvisne tretje strani. Takšno preverjanje bi se lahko opravilo med obiski na kraju samem, da bi se preverilo, ali ukrepi izpolnjujejo zahteve sistema obveznosti energetske učinkovitosti ter ali so ukrepi in pogoji njihove namestitve/izvedbe (po potrebi vključno s primerjavo stanja pred namestitvijo/izvedbo in po njej) skladni s podatki, ki so jih v zvezi z izračuni prihrankov energije sporočile zavezane strani,

- od neodvisnih tretjih strani bi se lahko zahtevalo, da so registrirane pri javnem organu in da plačajo takso za registracijo. Zahtevalo bi se lahko tudi, naj javnemu organu in zavezani strani poročajo o rezultatih preverjanja,
- javni organ bi lahko določil protokole preverjanja (npr. kontrolni seznam za vsako vrsto ukrepov) za uskladitev praks preverjanja med tretjimi stranmi,
- javni organ bi lahko skupaj z akreditacijskimi organi določil merila, ki jih morajo tretje strani izpolnjevati za registracijo pri javnem organu, ter
- akreditacijski organi bi lahko redno nadzorovali tretje strani (za zagotovitev, da delujejo neodvisno in ravnajo v skladu s protokoli preverjanja). To preverjanje bi se lahko financiralo s taksami za registracijo, ki jih plačajo tretje strani. Akreditacijski organi bi nato javnemu organu poročali o svojih rezultatih.

Za zagotovitev neodvisnega izvajanja preverjanj bi morale biti tretje strani organizacije, ki niso delno ali v celoti v lasti zavezane strani ali njenega holdinga. To bi moral preverjati akreditacijski organ.

Namen teh ureditev je znižanje stroškov in zmanjšanje upravnega bremena za javni organ; zlasti:

- preverjanja bi lahko organizirale in plačale zavezane strani ter
- nadzor bi lahko organizirali akreditacijski organi, plačale pa bi ga tretje strani.

Zato bi morala biti vloga javnega organa osredotočena na:

- določitev pravil o vzorčenju, meril za tretje strani, protokolov preverjanja itd.,
- pregledovanje ugotovitev v poročilih akreditacijskih organov in
- na podlagi tega pregleda:
 - zahtevo, naj zavezane strani sprejmejo ukrepe za odpravo morebitnih neskladnosti,
 - delno ali celotno razveljavitev prihrankov energije, sporočenih za primere, ki se preiskujejo, in
 - izvrševanje sankcij ali kazni.

Vzorčenje preveritev ukrepov bi lahko temeljilo na statističnih merilih (za reprezentativnost) ali pristopu na podlagi tveganja, saj se preverjanje uporablja tudi za zagotovitev varstva potrošnikov in boj proti goljufijam.

Javni organ bi moral prihranke energije v okviru sistemov obveznosti energetske učinkovitosti preverjati neodvisno od zvezanih strani. V okviru tega bi javni organ:

- moral določiti:
 - pravila za izračun prihrankov energije,
 - zahteve glede podatkov in
 - (po možnosti) spletno podatkovno platformo za lažje zbiranje podatkov.

Od zvezanih strani bi se lahko zahtevalo, naj uporabljajo platformo za sporočanje minimalnega nabora informacij, povezanih z izračuni, in shranjevanje dokazov (vključno z dopolnilnimi informacijami). Platforma bi omogočala sistematično in avtomatizirano preverjanje verodostojnosti sporočenih vrednosti. Kadar bi se odkrili osamelci, bi javni organ preveril ustrezne podatke in izračune;

- lahko bi s preverjanjem dokumentacije preveril podatke in izračune na podlagi statistično pomembnega deleža in reprezentativnega vzorca (*) sporočenih ukrepov, v ta namen pa bi od zavezanih strani zahteval, naj predložijo ustrezne dokaze;
- nato bi lahko na podlagi rezultatov zgoraj navedenih korakov opravil nadzore na kraju samem za nadaljnje preverjanje.

Spletna podatkovna platforma pomeni začetne stroške za sistem obveznosti energetske učinkovitosti, vendar nato olajša zbiranje in obdelavo podatkov ter verjetno zmanjša upravno breme za zavezane strani in javni organ.

Na podlagi rezultatov različnih korakov preverjanja bi lahko javni organ:

- od zavezanih strani zahteval, naj zagotovijo dodatna pojasnila ali utemeljitve,
- v celoti ali delno razveljavil prihranke energije, sporočene v zvezi s primeri, ki se preiskujejo, in
- izvrševal sankcije ali kazni.

3.2 Prostovoljni sporazum (skalirani prihranek)

Ob sklenitvi prostovoljnega sporazuma bi se morale udeležene strani zavezati k določitvi akcijskega načrta in cilja glede prihrankov energije na podlagi zanesljive metodologije, na primer energetskega pregleda. V akcijskem načrtu bi morale določiti ukrepe, ki jih je treba izvesti v razumnem roku (odvisno od posebnosti posameznega sporazuma) in jih v razumnem obdobju redno pregledovati.

Ker imajo udeležene strani neposredno korist od ukrepov, ki se jih obvežejo izvesti (ker so tudi končni odjemalci), bi lahko same preverile njihovo kakovost. Vendar bi moral javni organ zagotoviti jasne smernice za preverjanje kakovosti najpogostejših vrst ukrepov. V tem primeru je poudarek na preverjanju izvedenih ukrepov. Za zagotovitev popolne skladnosti pa bi moral organ za spremljanje preverjati ukrepe in prihranke energije neodvisno od soprodpisnikov sporazuma (javnega organa in udeleženih strani).

Vzorčenje preveritev prihrankov bi moralo temeljiti na zanesljivem statističnem pristopu za zagotovitev reprezentativnosti, da je mogoče rezultate ekstrapolirati na celotni sistem.

Spodaj so navedeni okvirni vidiki preverjanja ukrepov in prihrankov energije na podlagi prostovoljnih sporazumov:

- javni organ (ministrstvo, ki je soprodpisnik sporazuma) bi lahko imenoval neodvisen organ za spremljanje (npr. nacionalno agencijo za energijo), s katerim bi lahko določil:
 - zahteve glede podatkov (npr. minimalni sklop podatkov, ki jih je treba sporočiti, in minimalna dokumentacija, ki jo morajo hraniti udeležene strani) in
 - smernice za izračun prihrankov energije;
- organ za spremljanje bi lahko vzpostavil spletno podatkovno platformo, ki bi omogočala sistematično in avtomatizirano preverjanje verodostojnosti sporočenih podatkov. Kadar bi se odkrili osamelci, bi moral organ za spremljanje preveriti ustrezne podatke in izračune,
- od udeleženih strani bi bilo treba zahtevati, naj prek spletne platforme redno sporočajo podatke o ukrepih, ki so jih izvedle, in hranijo ustrezne dokaze (npr. račune),
- organ za spremljanje bi moral preveriti statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec sporočenih ukrepov, na primer s preverjanjem dokumentacije, ki vsebuje sporočene podatke in izračune. Od udeleženih strani bi moral zahtevati, naj predložijo ustrezne dokaze,
- nato bi lahko organ za spremljanje na podlagi rezultatov zgoraj navedenih korakov opravil nadzore na kraju samem za nadaljnje preverjanje,

(*) Vzorčenje preveritev prihrankov energije bi moralo temeljiti na statističnem pristopu za zagotovitev reprezentativnosti, da je mogoče rezultate ekstrapolirati na celotni sistem.

- na podlagi rezultatov preverjanja bi moral organ za spremljanje od udeleženih strani zahtevati sprejetje ukrepov za odpravo morebitnih ugotovljenih težav ali razveljaviti sporočene prihranke energije. Javni organ bi lahko naložil sankcije (npr. izključitev iz sporazuma) ali globe, če je ustrezno, ter
- organ za spremljanje bi moral pripravljati letna poročila o rezultatih izvajanja sporazuma ter opravljenih preveritvah in nadzorih. Ta poročila bi bilo treba objaviti.

3.3 Subvencijska shema (izmerjeni prihranek)

Subvencijska shema bi se lahko nanašala na prenovo hiš do določene ravni učinkovitosti. Ukrepe in prihranke energije bi bilo treba preverjati neodvisno od pooblaščenosti strani, tj. preverjati bi jih moral drug pogodbeni izvajalec.

Vzorčenje za preveritev kakovosti ukrepov bi moralo temeljiti na:

- pristopu na podlagi tveganja, da se odkrijejo morebitne goljufije, ter
- statističnem pristopu za zagotovitev reprezentativnosti, da je mogoče rezultate ekstrapolirati na celotni sistem.

Spodaj so navedeni okvirni vidiki preverjanja prihrankov energije in ukrepov v okviru subvencijskih shem:

- gradbeni strokovnjaki, ki izvajajo dela, bi morali biti ustrezno usposobljeni in registrirani pri javnem organu,
- pri vložitvi vloge za subvencijo bi bilo treba od gospodinjstev zahtevati (ob upoštevanju ustreznih določb o varstvu potrošnikov in njihovih podatkov), naj na zahtevo omogočijo dostop do svojih računov za energijo in odgovorijo na anketni vprašalnik (če so vključeni v vzorec za preverjanje), ter
- raven energetske učinkovitosti, dosežena po prenovi, bi morala biti potrjena z energetske izkaznico, ki jo izda pooblaščen ocenjevalec.

Shema bi lahko upravljala pooblaščenost strani.

Preverjanje izvajanja projektov prenove in ravni energetske učinkovitosti ali doseženih prihrankov energije bi se lahko upravljalo, kot sledi:

- pooblaščen organ bi lahko vzdrževal zbirko podatkov s podrobnostmi o odobrenih projektih prenove, kar bi omogočilo oblikovanje statistično pomembnega deleža in reprezentativnega vzorca projektov prenove,
- javni organ bi lahko pooblastil pogodbenega izvajalca spremljanja, ki bi imel dostop do navedene zbirke podatkov ali drugih potrebnih podatkov ali zbirke podatkov (npr. zbirke podatkov o energetskih izkaznicah). Na podlagi prvega koraka preverjanja bi moral pogodbeni izvajalec izbrati podvzorec za inšpekcijski pregled na kraju samem ter
- preverjanje prihrankov energije ali raven energetske učinkovitosti, dosežena po prenovi, bi morala biti pregledno potrjena z energetske izkaznico, ki jo izda pooblaščen ocenjevalec, ali na drug pregleden in ustrezen način (glej Dodatek III, oddelek 1.1).

Pogodbeni izvajalec spremljanja bi moral zbrati vse potrebne podatke, odvisno od metodologije, ki se uporablja za statistično zanesljiv vzorec (energetske izkaznice, računi za energijo itd.), in opraviti nadaljnjo analizo za ugotovitev:

- ocenjenih ali izmerjenih prihrankov ali
- boljšanja energetske učinkovitosti.

4. Smernice ter primeri sistemov za spremljanje in preverjanje

Državam članicam se priporoča, naj preučijo dodatne vire, na primer:

- projekt multEE (Obzorje 2020) ⁽⁵⁾,
- predstavitve sistemov za spremljanje sistema obveznosti energetske učinkovitosti ⁽⁶⁾ in
- študijo primera projekta EPATEE, ki vsebuje primere sistemov za spremljanje, ki se uporabljajo za oceno prihrankov energije ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ <https://multee.eu/>

⁽⁶⁾ http://atee.fr/sites/default/files/part_3-monitoring_verification_and_evaluation.zip

⁽⁷⁾ https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_linkage_between_monitoring_and_evaluation.pdf

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2019/1659**z dne 25. septembra 2019****o vsebini celovite ocene možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje iz člena 14
Direktive 2012/27/EU**

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija je zavezana razvoju trajnostnega, konkurenčnega, varnega in razogljičenega energetskega sistema. Strategija za energetske unije določa ambiciozne cilje Unije. Njen cilj je zlasti zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 40 % do leta 2030 v primerjavi z letom 1990, povečanje deleža porabe energije iz obnovljivih virov na vsaj 32 %, zagotoviti ambiciozne prihranke energije ter izboljšanje energetske varnosti, konkurenčnosti in trajnostnosti Unije. Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o energetske učinkovitosti), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾, določa cilj povečanja energetske učinkovitosti na ravni Unije za vsaj 32,5 % do leta 2030.
- (2) Ogrevanje in hlajenje sta največji sektor končne porabe energije, saj predstavljata približno 50 % skupnih potreb po energiji v EU, pri čemer stavbe k tej porabi prispevajo 80 %. Za zagotovitev energetskega prehoda na vseh upravnih ravneh v EU je bistveno opredeliti možnosti za povečanje energetske učinkovitosti, da bi dosegli prihranke v vseh državah članicah, in uskladiti politiko.
- (3) Člen 14 Direktive 2012/27/EU določa, da mora vsaka država članica zaradi spodbujanja učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju izvesti celovito oceno možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje ter o njej uradno obvestiti Komisijo. Celovita ocena mora vključevati vse elemente, navedene v Prilogi VIII k direktivi o energetske učinkovitosti.
- (4) Države članice so morale prvo celovito oceno izvesti do 31. decembra 2015 in o njej uradno obvestiti Komisijo. Na zahtevo Komisije je treba to oceno posodobiti vsakih pet let in poslati Komisiji.
- (5) Skupno raziskovalno središče (JRC) Komisije je analiziralo prvi sklop celovitih ocen in ugotovilo, da bi bilo mogoče k njim dodatno prispevati z zbiranjem novih podatkov, opisi novih možnosti za ogrevanje in hlajenje ter boljšim sodelovanjem med nacionalnimi in lokalnimi upravami.
- (6) Komisija je z dopisom z dne 8. aprila 2019 države članice pozvala, naj do 31. decembra 2020 predložijo posodobljene celovite ocene iz člena 14(1) direktive o energetske učinkovitosti.
- (7) Komisija je ugotovila, da je treba določiti jasnejše zahteve za zbiranje in obdelavo podatkov ter omogočiti državam članicam, da svojo analizo osredotočijo na lokalno ustrezne načine ogrevanja in hlajenja na tehnološko nevtralen način.

⁽¹⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

- (8) Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/826 ⁽³⁾ poenostavlja zahteve za ocene in jih usklajuje s posodobljeno zakonodajo o energetske uniji, zlasti direktivo o energetske učinkovitosti stavb ⁽⁴⁾, direktivo o energetske učinkovitosti ⁽⁵⁾, Direktivo (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov) in Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾ (v nadaljnjem besedilu: uredba o upravljanju energetske unije).
- (9) Zlasti bi analize morale biti tesno povezane z načrtovanjem in poročanjem iz Uredbe (EU) 2018/1999 ter temeljiti na predhodnih ocenah, kadar je to mogoče. Za predložitev rezultatov celovitih ocen se lahko uporabi predloga za poročanje, ki jo je priskrbela Evropska komisija.
- (10) Ta dokument bo nadomestil smernice Komisije o spodbujanju učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju ⁽⁸⁾.
- (11) To priporočilo ne spreminja pravnih učinkov direktive o energetske učinkovitosti in ne posega v zavezujočo razlago navedene direktive, kot jo je podalo Sodišče. Osredotoča se na določbe v zvezi s celovito oceno možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje ter zadeva člen 14 direktive o energetske učinkovitosti in Priloge VIII k njej –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale pri izvedbi celovitih ocen na podlagi člena 14 Direktive 2012/27/EU in Priloge VIII k njej upoštevati smernice iz priloge k temu priporočilu.

V Bruslju, 25. septembra 2019

Za Komisijo

Miguel ARIAS CAÑETE

Član Komisije

⁽³⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/826 z dne 4. marca 2019 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vsebino celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje (UL L 137, 23.5.2019, str. 3).

⁽⁴⁾ Kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2010/31/EU o energetske učinkovitosti stavb in Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 156, 19.6.2018, str. 75).

⁽⁵⁾ Kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002.

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

⁽⁸⁾ Navodilo o Direktivi 2012/27/EU;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>.

PRILOGA I

VSEBINA CELOVITIH OCEN MOŽNOSTI ZA UČINKOVITO OGREVANJE IN HLAJENJE

1. SPLOŠNA PRIPOROČILA GLEDE PRILOGE VIII K DIREKTIVI O ENERGETSKI UČINKOVITOSTI

Člen 14(1) in (3) Direktive 2012/27/EU (v nadaljnjem besedilu: direktiva o energetske učinkovitosti) določa, da mora vsaka država članica izvesti celovito oceno možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje ter jo predložiti Komisiji. Celovita ocena mora vključevati vse elemente iz Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti.

Države članice so morale prvo oceno predložiti do 31. decembra 2015. To oceno je treba na zahtevo Komisije posodobiti vsakih pet let. Priprava analize mora biti tesno povezana z ureditvijo načrtovanja in poročanja iz Uredbe (EU) 2018/1999 (v nadaljnjem besedilu: uredba o upravljanju energetske unije) ter temeljiti na prejšnjih ocenah, kadar je to mogoče. Države članice lahko uporabijo predlogo za poročanje, ki jo je priskrbel Komisija.

Za poenostavitev celovitih ocen je Komisija izkoristila možnosti iz členov 22 in 23 direktive o energetske učinkovitosti ter predlagala Delegirano uredbo (EU) 2019/826 o spremembi Priloge VIII in dela 1 Priloge IX k direktivi o energetske učinkovitosti.

Cilj tega dokumenta je pojasniti nove zahteve ter olajšati učinkovito in skladno uporabo določb Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti glede informacij, ki jih je treba sporočiti Komisiji v okviru celovitih ocen. Ta dokument nadomešča obstoječe smernice o spodbujanju učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju, ki jih je objavila Komisija ⁽¹⁾.

Za pripravo nacionalnega pregleda ogrevanja in hlajenja morajo koraki, ki vodijo do izvedbe popolne celovite ocene, vključevati:

- oceno količine koristne energije ⁽²⁾ in količinsko opredelitev porabe končne energije ⁽³⁾ (v GWh na leto) po sektorjih,
- oceno in opredelitev sedanje oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem v sektorjih končne porabe (v GWh na leto), z razčlenitvijo po tehnologijah in glede na to, ali je bila energija pridobljena iz fosilnih ali obnovljivih virov,
- opredelitev potencialne oskrbe iz obratov, ki proizvajajo odvečno toploto ali hlad (v GWh na leto),
- priglašene deleže energije iz obnovljivih virov in iz odvečne toplote ali hlada pri porabi končne energije za daljinsko ogrevanje in hlajenje v zadnjih petih letih,
- napoved gibanja potreb po ogrevanju in hlajenju za naslednjih 30 let (v GWh) ter
- zemljevid nacionalnega ozemlja, na katerem so prikazana energijsko intenzivna območja ter obstoječa in načrtovana mesta za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem iz točke 2(b) ter infrastruktura daljinskega ogrevanja.

Da bi dobili splošni pregled politike glede ogrevanja in hlajenja, mora ocena vključevati:

- opis vloge učinkovitega ogrevanja in hlajenja pri dolgoročnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter
- splošni pregled obstoječih politik in ukrepov glede ogrevanja in hlajenja, kot so predstavljeni v poročilih v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije.

⁽¹⁾ Navodilo o Direktivi 2012/27/EU; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>.

⁽²⁾ Koristna energija pomeni vso energijo, ki jo potrebujejo končni uporabniki v obliki toplote in hlada, potem ko so bili v opremi za ogrevanje in hlajenje izvedeni vsi koraki pretvorbe energije.

⁽³⁾ Vsa energija, ki se dobavi za industrijo, prevoz, gospodinjstva, storitve in kmetijstvo. Izključuje dobavo sektorju za pretvorbo energije in samemu energetske gospodarstvu. Morebitne razlike glede na statistične podatke in bilance, ki so na voljo prek Eurostata, je treba pojasniti.

Za analizo gospodarskega potenciala učinkovitega ogrevanja in hlajenja morajo koraki, ki vodijo do izvedbe popolne ocene, vključevati:

- opredelitev primernih tehnologij za nizkoogljično in energetske učinkovito ogrevanje in hlajenje na nacionalnem ozemlju, ki se opravi z analizo stroškov in koristi,
- izhodiščne in alternativne scenarije za natančno opredeljeno geografsko območje,
- finančno in ekonomsko analizo (pri drugi se upoštevajo zunanji stroški),
- analizo občutljivosti ter
- predstavitev uporabljene metode in predpostavk.

Za dokončanje celovite ocene je treba predložiti predloge za dodatne in prihodnje ukrepe politike na področju ogrevanja in hlajenja.

2. POSEBNA PRIPOROČILA

2.1 PREGLED OGREVANJA IN HLAJENJA

2.1.1 **Ocena letnih potreb po ogrevanju in hlajenju v smislu koristne energije in količinsko opredeljene porabe končne energije po sektorjih**

V skladu s točko 1 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti morajo države članice sporočiti najnovejše količinsko opredeljene podatke o porabi končne energije za ogrevanje in hlajenje v stanovanjskem, storitvenem in industrijskem sektorju ter v katerem koli drugem sektorju, ki posamezno predstavlja več kot 5 % skupne nacionalne porabe koristnega ogrevanja ali hlajenja. Hkrati morajo države članice oceniti tudi koristno energijo, potrebno za ogrevanje in hlajenje v teh sektorjih, ter poročati o njej. Poraba končne energije in koristna energija morata biti za vsak sektor izraženi v GWh.

Poraba končne energije za ogrevanje in hlajenje bi morala temeljiti na dejanskih, izmerjenih in preverjenih informacijah ter na razčlenitvah po sektorjih, kot so vnaprej določene v evropski statistiki energetike in v nacionalnih energetskih bilancah ⁽⁴⁾.

Zaradi skladnosti s točko 3 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti je koristno predstaviti geografsko razčlenitev podatkov o oskrbi in porabi, da bi prihodnje potrebe po energiji povezali z viri oskrbe. Za to je treba poznati lokacijo glavnih uporabnikov ogrevanja in hlajenja. To skupaj s podatki o potencialnih dobaviteljih za namen točke 2 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti omogoča kartiranje lokacij za namen točke 3 navedene priloge in boljše razumevanje različnih razmer v državi. Za namen geografske razčlenitve bi se denimo lahko uporabil dobro uveljavljen sistem teritorialne razdelitve, kot so poštna območja, lokalne upravne enote, občine, industrijski parki in njihova okolica ipd.

Kadar je to mogoče in koristno, se lahko potrebe po ogrevanju in hlajenju sektorsko razčlenijo na ustrezne podelenke, npr. da se določi količina ali temperaturni razred energije, ki bi bila običajno potrebna ⁽⁵⁾ (npr. na toploto visoke temperature, toploto srednje temperature, toploto srednje do nizke temperature, toploto nizke temperature, hlajenje in zamrzovanje). S tem bi bila analiza natančnejša in uporabnejša, npr. pri ugotavljanju tehnične in gospodarske upravičenosti v okviru analize stroškov in koristi posebnih rešitev za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem z namenom izpolnjevanja specifičnih potreb v različnih podsektorjih.

Za ustrezno razčlenitev potreb sta potrebna zanesljivo zbiranje in obdelava podatkov. To pogosto pomeni združevanje različnih naborov podatkov, obdelavo podatkov od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor ter uporabo hipotez in predpostavk. Če neposredni podatki o porabi energije niso na voljo, bi bilo treba uporabiti posredno pridobljene podatke. Možni elementi bi lahko vključevali število prebivalcev v teritorialni enoti, porabo energije na prebivalca in ogrevane površine stavb na prebivalca. Za različne podsektorje bodo verjetno potrebni različni pristopi.

⁽⁴⁾ Navodilo o Direktivi 2012/27/EU;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>.

⁽⁵⁾ Več informacij o značilni razčlenitvi ogrevanja in hlajenja glede na njuno uporabo je v Prilogi IV.

Stanovanjski sektor in večina storitvenega sektorja sta sestavljena iz velikega števila malih in srednje velikih porabnikov, razpršenih po celotnem ozemlju občine ali druge teritorialne enote. Njihove potrebe po energiji so usmerjene predvsem v ogrevanje/hlajenje prostorov in so tako odvisne od površine stavb, ki jo je treba ogrevati in/ali hladiti. Morda bi bilo koristno uporabiti merila, s katerimi se potrebe pojasnjujejo v geografskem smislu ⁽⁶⁾, npr. take porabnike razvrstijo v skupine z veliko in majhno gostoto potreb po toploti. Kadar so segmenti stavb diferencirani, npr. zaradi izpolnjevanja standardov za stavbe s skoraj ničelno porabo energije, se lahko uporabi tudi enaka segmentacija.

Industrijski sektor navadno sestavlja majhno število velikih porabnikov toplote, na potrebe katerih najbolj vplivajo industrijski procesi. V tem primeru bi bilo mogoče porabnike razvrstiti v skupine na podlagi potreb po energiji (MWh na leto) in mejnih vrednosti temperature.

2.1.2 **Opredelitev/ocena sedanjega sistema oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem po tehnologiji**

Namen tega koraka je opredeliti tehnološke rešitve za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem (točka 1 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti). Analiza in sporočene vrednosti bi morale imeti enako strukturo kot opis potreb po ogrevanju in hlajenju. V skladu s točko 2(a) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti je treba sporočiti najnovejše razpoložljive podatke v GWh na leto. Razlikovati bi bilo treba med viri na kraju samem in viri od drugod ter med obnovljivimi in fosilnimi viri energije.

V točki 2(a) so navedene tehnologije, za katere je treba predložiti podatke o oskrbi:

„— pri oskrbi, zagotovljeni na kraju samem:

- kotli, ki proizvajajo samo toploto,
- soproizvodnja toplote in električne energije z visokim izkoristkom,
- toplotne črpalke,
- druge tehnologije in viri na kraju samem ter

— pri oskrbi, zagotovljeni od drugod:

- soproizvodnja toplote in električne energije z visokim izkoristkom,
- odvečna toplota,
- druge tehnologije in viri od drugod.“

Pri vsaki tehnologiji je treba razlikovati med obnovljivimi in fosilnimi viri energije. Podatke, ki jih ni mogoče zbrati neposredno, bi bilo treba pridobiti posredno. Zgornji seznam ni izčrpen in predstavlja minimalni obseg podatkov, ki jih je treba vključiti. Po potrebi bi bilo treba dodati dodatne vire energije, da se zagotovita popolnost in točnost.

Raven podrobnosti podatkov o virih oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem bi morala odražati zahteve izbrane metode za celovito oceno. To lahko vključuje podatke o lokaciji, tehnologijo, uporabljeno gorivo, količino in kakovost ⁽⁷⁾ dobavljene energije (v MWh na leto), starost in pričakovano življenjsko dobo obrata ipd.

⁽⁶⁾ Primera takih meril sta naslednja:

- gostota potreb po toploti (MWh/km²) – letna poraba ogrevanja in hlajenja stavb v določeni teritorialni enoti, npr. v skladu s poročilom projekta STRATEGO (<https://heatroadmap.eu/wp-content/uploads/2018/09/STRATEGO-WP2-Background-Report-6-Mapping-Potential-for-DHC.pdf>), območja z velikimi potrebami so tista, na katerih je gostota potreb po toploti večja od 85 GWh/km², in
- indeks pozidanosti (m²/m²) – ogrevana ali hlajena tlorisna površina stavb v določeni teritorialni enoti, deljena s površino te teritorialne enote. Več podrobnosti je na voljo v dokumentu *Background report providing guidance on tools and methods for the preparation of public heat maps* (Informativno poročilo s smernicami glede orodij in metod za pripravo javnih toplotnih kart), točka 2.1.1;
<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>.

⁽⁷⁾ Več informacij o značilni razčlenitvi ogrevanja in hlajenja glede na njuno uporabo je v Prilogi IV.

2.2 OPREDELITEV OBRATOV, KI PROIZVAJAJO ODVEČNO TOPLOTO ALI HLAD, IN NJIHOVEGA POTENCIALA ZA OSKRBO Z OGREVANJEM ALI HLAJENJEM

Namen tega koraka je opredeliti, opisati in količinsko opredeliti vire odvečne toplote ali hlada, katerih tehnični potencial še ni v celoti izkoriščen. To bi se lahko uporabljalo kot kazalnik pokrivanja obstoječih ali prihodnjih potreb po ogrevanju in hlajenju. V točki 2(b) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti so navedeni obrati za proizvodnjo toplote, ki jih je treba analizirati:

- „— termoelektrarne, ki lahko proizvajajo ali jih je mogoče naknadno opremiti tako, da lahko proizvajajo odvečno toploto, katerih skupna vhodna toplotna moč presega 50 MW;
- obrati za sproizvodnjo toplote in električne energije, ki uporabljajo tehnologije iz dela II Priloge I in katerih skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW;
- sežigalnice odpadkov;
- obrati za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov s skupno vhodno toplotno močjo nad 20 MW, ki proizvajajo toploto ali hlad z uporabo energije iz obnovljivih virov, razen obratov iz točke 2(b)(i) in (ii);
- industrijski obrati, katerih skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW in ki lahko zagotavljajo odvečno toploto.“

Države članice lahko opredelijo, opišejo in količinsko opredelijo tudi druge vire odvečne toplote in hlada poleg navedenih, zlasti tiste iz terciarnega sektorja, in o njih poročajo ločeno. Države članice lahko za namene evidence o energetskih dovoljenjih in enakovrednih dovoljenjih iz člena 14(7) direktive o energetske učinkovitosti ocenijo potencial za proizvodnjo odvečne toplote v termoelektrarnah s skupno vhodno toplotno močjo med 20 in 50 MW.

Koristen bi lahko bil tudi opis kakovosti proizvedene energije, npr. temperatura (pare ali tople vode), ki je na voljo za vsako njeno potencialno običajno uporabo⁽⁸⁾. Če količina ali kakovost odvečne toplote ali hlada ni znana, se lahko oceni z ustrežno metodologijo na podlagi dobro dokumentiranih predpostavk. Odvečno toploto iz elektrarn je na primer mogoče ponovno uporabiti z različnimi metodami in tehnologijami⁽⁹⁾.

Države članice morajo na zemljevidu prikazati lokacijo potencialnih virov odvečne toplote in hlada, s katerimi bi bilo mogoče zadovoljevati potrebe v prihodnosti.

2.3 ZEMLJEVIDI, KI PRIKAZUJEJO OSKRBO S TOPLOTO IN HLADOM TER POTREBE PO NJIJU

Priloga VIII k direktivi o energetske učinkovitosti zahteva, da celovita ocena nacionalnih možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje vključuje zemljevid celotnega nacionalnega ozemlja, na katerem so prikazani viri in infrastruktura glede potreb po ogrevanju in hlajenju, med drugim (točka 3 Priloge VIII):

- „— območja, na katerih je potrebno ogrevanje in hlajenje, določena na podlagi analize iz točke 1, pri čemer se uporabljajo dosledna merila za osredotočanje na energetske intenzivna območja v občinah in gosto naseljenih območjih;
- obstoječa mesta za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem iz točke 2(b) in obrati za prenos daljinskega ogrevanja;
- načrtovana mesta za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem iz točke 2(b) in obrati za prenos daljinskega ogrevanja.“

Ta seznam vsebuje samo elemente, ki jih je treba vključiti na zemljevid. Vključijo se lahko tudi drugi elementi, npr. porazdelitev obnovljivih virov energije.

Izdelava zemljevida v zvezi z oskrbo s toploto in hladom ter potrebami po njiju se ne bi smela obravnavati kot ločena naloga, temveč kot sestavni del postopka ocenjevanja možnosti za izboljšanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja ter sinergij med porabniki in njihovimi potencialnimi dobavitelji. Zaradi zahteve po izdelavi zemljevida bi morali imeti vsi zbrani podatki o oskrbi z ogrevanjem in hlajenjem ter potrebah po njiju prostorsko razsežnost, da bi se lahko opredelile priložnosti za sinergije.

⁽⁸⁾ Več informacij o značilni razčlenitvi ogrevanja in hlajenja glede na njuno uporabo je v Prilogi V.

⁽⁹⁾ *Best practices and informal guidance on how to implement the comprehensive assessment at Member State level* (Najboljše prakse in neformalna navodila za izvajanje celovite ocene na ravni držav članic); <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98819>.

Ločljivost elementov zemljevida, zahtevanih v točki 3(a) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti, mora biti dovolj velika, da je mogoče prepoznati posamezna območja, na katerih sta potrebni ogrevanje in hlajenje. Prikaz elementov iz točke 3(b) in (c) na zemljevidu je lahko bolj splošen (odvisno od izbrane metode analize in razpoložljivih podatkov), vendar mora omogočati dovolj natančno določitev lokacije posameznega elementa za namene analize stroškov in koristi.

Če so bili načrti za prihodnja mesta za oskrbo in obrate priglašeni nacionalni upravi ali navedeni v dokumentih o nacionalni politiki, lahko to pomeni, da so dovolj izpopolnjeni, da se lahko vključijo v to kategorijo. To ne bo vplivalo na prihodnje odločitve o načrtovanju ali naložbah in za nobeno stran ne bo zavezujoče.

Sloji zemljevida se lahko sestavijo po različnih metodah⁽¹⁰⁾. Nekatere omogočajo več podrobnosti in lahko zahtevajo večje nabore podrobnih podatkov (npr. izopletne karte). Pri drugih bo morda potrebnega manj napora, vendar so manj koristne pri opredeljevanju sinergij med porabniki in dobavitelji toplote in hlada (npr. horopletne karte). Države članice se spodbujajo, naj za izdelavo zemljevidov uporabijo najpodrobnejše podatke, ki so na voljo, pri tem pa zavarujejo poslovno občutljive podatke.

Priporočljivo je, da je toplotna karta javno dostopna na internetu. To je v nekaterih državah članicah že običajna praksa, karta pa je lahko koristno orodje za potencialne vlagatelje in javnost.

2.4 NAPOVED POTREB PO OGREVANJU IN HLAJENJU

Točka 4 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti določa, da je treba pripraviti napoved gibanja potreb po ogrevanju in hlajenju za naslednjih 30 let, z natančnejšimi podatki za naslednjih deset let. Pri napovedi je treba upoštevati vpliv politik in strategij, povezanih z energijsko učinkovitostjo ter potrebami po ogrevanju in hlajenju (npr. dolgoročnih strategij za prenovo stavb v skladu z direktivo o energetske učinkovitosti stavb⁽¹¹⁾ ter celovitih energetskih in podnebnih načrtov v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije), in potrebe različnih industrijskih sektorjev.

Pri pripravi napovedi bi morale države članice sedanjo oskrbo in potrebe določiti na podlagi segmentacije, vzpostavljene v skladu s točkama 1 in 2 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitost (tj. stanovanjske stavbe, storitve, industrija in drugi sektorji ter njihovi morebitni podsegmenti).

Uporabijo se lahko ustrezna mednarodna, nacionalna in znanstvena poročila, če temeljijo na dobro dokumentirani metodologiji in vsebujejo dovolj podrobne podatke. Namesto tega lahko priprava napovedi temelji na modeliranju potreb po energiji. Uporabljene metode in predpostavke je treba opisati in pojasniti.

2.5 DELEŽ ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV IN IZ ODVEČNE TOPLOTE ALI HLADU PRI PORABI KONČNE ENERGIJE V SEKTORJU DALJINSKEGA OGREVANJA IN HLAJENJA

Države članice morajo delež energije iz obnovljivih virov ter iz odvečne toplote in hlada sporočiti v skladu s členom 15(7) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov⁽¹²⁾. Podatki se lahko sporočijo za vsako vrsto obnovljivega nefosilnega vira iz člena 2(1) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, pa tudi za odvečno toploto.

Dokler se v skladu s členom 35 direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ne določi metodologija za obračunavanje hlajenja z energijo iz obnovljivih virov, morajo države članice uporabljati ustrezno nacionalno metodologijo.

⁽¹⁰⁾ Več podrobnosti o metodah za ocenjevanje odvečne toplote je v točkah 3 in 4 dokumenta *Background report providing guidance on tools and methods for the preparation of public heat maps* (Informativno poročilo s smernicami glede orodij in metod za pripravo javnih toplotnih kart); <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>.

⁽¹¹⁾ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

⁽¹²⁾ Direktiva 2018/2001/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

3. CILJI, STRATEGIJE IN UKREPI POLITIKE

3.1 VLOGA UČINKOVITEGA OGREVANJA IN HLAJENJA PRI DOLGOROČNEM ZMANJŠANJU EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV TER PREGLED OBSTOJEČIH POLITIK

Na kratko bi bilo treba predstaviti pregled obstoječih politik, pomembnih za učinkovito ogrevanje in hlajenje, ter se pri tem osredotočiti na morebitne spremembe v primerjavi s politikami, o katerih se poroča v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije, in se izogniti podvajanju.

Posebne politike za ogrevanje in hlajenje morajo biti skladne s politikami, ki prispevajo k petim razsežnostim energetske unije, zlasti energijski učinkovitosti (točka b(1) do (4) člena 4 in člen 15(4)(b) uredbe o upravljanju energetske unije). Te razsežnosti so:

- razogljičenje, vključno z zmanjšanjem in odvzemom emisij toplogrednih plinov ter prispevanjem k načrtanemu poteku za sektorski delež energije iz obnovljivih virov v porabi končne energije,
- energijska učinkovitost, vključno s prispevkom k doseganju ciljev EU v zvezi z energijsko učinkovitostjo do leta 2030 in okvirnimi mejniki za leta 2030, 2040 in 2050,
- energetska varnost, vključno z diverzifikacijo oskrbe, povečanjem odpornosti in prožnosti energetskega sistema ter zmanjšanjem odvisnosti od uvoza,
- notranji trg energije, vključno z izboljšanjem medsebojne povezanosti, infrastrukturo za prenos, potrošniško politiko, ki temelji na konkurenčnih cenah in je usmerjena v vključevanje deležnikov, in zmanjševanjem energetske revščine ter
- raziskave, inovacije in konkurenčnost, vključno s prispevkom k zasebnim raziskavam in inovacijam ter uvajanjem čistih tehnologij.

Države članice morajo opisati, kako sta energijska učinkovitost in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov pri ogrevanju in hlajenju povezana s temi petimi razsežnostmi, in to povezavo količinsko opredeliti, kadar je to upravičeno in mogoče.

3.1.1 **Primer: razsežnost razogljičenje**

Pri razsežnosti razogljičenje je treba na primer količinsko opredeliti učinek politik za energijsko učinkovitost ogrevanja in hlajenja na količino emisij toplogrednih plinov in rabo zemljišč. Predstaviti je treba uporabo tehnologij v prihodnosti, pri tem pa navesti uporabo obnovljivih nefosilnih virov, vključno z uporabo električne energije iz obnovljivih virov za ogrevanje ali hlajenje (veter, sončna fotovoltaika) in neposredno proizvodnjo toplote iz obnovljivih nosilcev energije (sončna toplotna energija, biomasa, bioplin, vodik, sintezni plini), ali drugo. Na podlagi poznejše analize stroškov in koristi (glej oddelek 4) bi bilo mogoče določiti nove politike in ukrepe (oddelek 5), da bi dosegli nacionalne cilje glede energijske učinkovitosti in razogljičenja, povezane z ogrevanjem in hlajenjem.

3.1.2 **Primer: razsežnost energijska učinkovitost**

Kar zadeva splošno energijsko učinkovitost, morajo države članice navesti, koliko naj bi njihove politike na področju energetske učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju prispevale k mejnikom za leta 2030, 2040 in 2050. To morajo količinsko opredeliti z vidika porabe primarne ali končne energije, prihrankov primarne ali končne energije ali energetske intenzivnosti v skladu s pristopom, izbranim v okviru uredbe o upravljanju energetske unije.

Države članice bi morale opisati tudi pomemben vpliv svojih politik na energetska varnost, raziskave, inovacije in konkurenčnost.

4. ANALIZA GOSPODARSKEGA POTENCIALA UČINKOVITEGA OGREVANJA IN HLAJENJA

4.1 ANALIZA GOSPODARSKEGA POTENCIALA

4.1.1 **Pregled**

Države članice imajo za analizo gospodarskega potenciala tehnologij za ogrevanje in hlajenje na voljo vrsto možnosti, vendar mora uporabljena metoda (točki 7 in 8 Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti):

- zajemati celotno nacionalno ozemlje – to ne izključuje morebitnih podanaliz, npr. z uporabo regionalne razčlenitve,

- temeljiti na analizi stroškov in koristi (člen 14(3) direktive o energetske učinkovitosti) in kot ocenjevalno merilo uporabiti neto sedanjo vrednost,
- opredeliti alternativne scenarije za učinkovitejše tehnologije ogrevanja in hlajenja z energijo iz obnovljivih virov – to vključuje določitev izhodiščnih in alternativnih scenarijev za nacionalne sisteme ogrevanja in hlajenja ⁽¹³⁾,
- upoštevati več tehnologij – industrijsko odvečno toploto in hlad, sežiganje odpadkov, sproizvodnjo z visokim izkoristkom, druge obnovljive vire energije, toplotne črpalke in zmanjšanje izgub toplote v obstoječih daljinskih omrežjih ter
- upoštevati socialno-ekonomske in okoljske dejavnike ⁽¹⁴⁾.

Del analize stroškov in koristi, namenjen oceni iz člena 15(7) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, mora vključevati prostorsko analizo območij, primernih za uvajanje energije iz obnovljivih virov, pri katerem je okoljsko tveganje nizko, in uporabe odvečne toplote in hladu v sektorju ogrevanja in hlajenja, ter oceno možnosti za uporabo manjših projektov za gospodinjstva.

Za oceno kompleksnejših razmerij med potrebami po toploti in oskrbo s toploto v okviru nacionalnih energetskih sistemov, zlasti bolj dinamičnih vidikov, bi se lahko uporabila druga napredna orodja za modeliranje energetskih sistemov, odvisno od razpoložljivosti teh orodij in razpoložljivosti potrebnih informacij.

V poročilu o oceni mora biti navedeno, katere predpostavke so bile uporabljene, zlasti glede cen najpomembnejših vhodnih in izhodnih dejavnikov ter diskontne stopnje.

4.1.2 **Geografske in sistemske meje**

Določitev geografskih in sistemskih mej za celovito oceno je ključen korak v analizi. Te meje določajo skupino subjektov in vidike njihovega vzajemnega delovanja, ki bodo zajeti v analizo.

Točka 8(d) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti določa dve splošni zahtevi v zvezi s tem:

- geografska meja mora pokrivati ustrezno natančno opredeljeno geografsko območje in
- pri analizi stroškov in koristi je treba upoštevati vse ustrezne centralizirane ali decentralizirane vire oskrbe, ki so na voljo v okviru sistema in geografskih mej.

Območje, ki ga obdaja celotna geografska meja, mora biti enako ozemlju, ki ga zajema ocena, tj. upravnemu ozemlju zadevne države članice. Vseeno se zlasti velikim državam članicam priporoča, da svoje ozemlje nadalje razdelijo na regije (npr. NUTS-1), da bi bilo energetske kartiranje in načrtovanje bolj obvladljivo ter da bi se omogočilo upoštevanje različnih podnebnih pasov. Države članice bi morale opredeliti priložnosti za sinergije med potrebami po ogrevanju in hlajenju ter viri odvečne in obnovljive toplote in hladu znotraj geografske meje.

Sistemske meje so na drugi strani precej bolj lokalni koncept. Obkrožati morajo enoto ali skupino porabnikov in dobaviteljev ogrevanja in hlajenja, med katerimi poteka ali bi lahko potekala izmenjava energije v velikem obsegu. Tako izoblikovani sistemi bodo analizirani znotraj njihovih meja (z analizo stroškov in koristi), da bi se ugotovilo, ali je izvedba določene možnosti oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem ekonomsko smotrna.

Primeri takih sistemov bi lahko bili ⁽¹⁵⁾:

- skupina stanovanjskih stavb (porabniki toplote) in načrtovan sistem daljinskega ogrevanja (potencialni dobavitelj ogrevanja),
- predel mesta v bližini primerne vira toplote,

⁽¹³⁾ Vključno z oceno možnosti na področju energije iz obnovljivih virov ter uporabe odvečne toplote in odvečnega hladu v sektorju ogrevanja in hlajenja, kot je navedeno v členu 15(7) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

⁽¹⁴⁾ Več pojasnil je v Prilogi V.

⁽¹⁵⁾ Seznam ni izčrpen in je naveden samo za ponazoritev.

- manjši obrati za ogrevanje in hlajenje, kot so nakupovalna območja (porabniki toplote in hladu) in toplotne črpalke (možna tehnologija za pokrivanje potreb po toploti in hladu), ter
- industrijski obrat, ki porablja toploto, in drug obrat, ki bi lahko dobavljal odvečno toploto.

4.1.3 **Opredelitev ustreznih tehničnih rešitev**

Potrebe, opredeljene v prejšnjih korakih, bi bilo mogoče zadovoljevati s širokim naborom visoko učinkovitih rešitev za ogrevanje in hlajenje. Stroškovno najbolj ugodno in koristno rešitev za ogrevanje ali hlajenje je mogoče opredeliti kot rešitev, ki vključuje enega ali več od naslednjih elementov:

- vir, ki se uporablja kot vir energije, npr. odvečno toploto, biomaso ali električno energijo,
- tehnologijo, ki se uporablja za pretvorbo nosilca energije v koristno obliko energije za porabnike, npr. rekuperacijo toplote ali toplotne črpalke, in
- distribucijski sistem, ki omogoča oskrbo porabnikov s koristno energijo (centralizirano ali decentralizirano).

Možne tehnične rešitve bi bilo treba oceniti tudi na podlagi njihove uporabnosti v:

- decentraliziranih (ali individualnih) sistemih, pri katerih več proizvajalcev (ali vsak porabnik) proizvaja toploto ali hlad na kraju samem, in
- centraliziranih sistemih, pri katerih se toplotna energija iz virov toplote od drugod distribuira do porabnikov prek sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja – ti centralizirani sistemi se uporabljajo za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem na sistemskih mejah, ki štejejo za območja z veliko gostoto potreb, in oskrbo velikih porabnikov, npr. industrijskega obrata.

Izbira ustreznih rešitev znotraj meja določenega sistema oskrbe z energijo in potreb po njej ⁽¹⁶⁾ bo odvisna od številnih dejavnikov, med drugim:

- razpoložljivosti vira (npr. uporabnost kotlov na biomaso je lahko odvisna od razpoložljivosti biomase);
- značilnosti potreb po toploti (npr. daljinsko ogrevanje je zlasti primerno za mestna območja z veliko gostoto potrebe po toploti) in
- značilnosti možne oskrbe s toploto (nizkotemperaturna odvečna toplota morda ne bo primerna za uporabo v industrijskih procesih, lahko pa bi bila primerna kot vhodni vir za sistem daljinskega ogrevanja).

4.1.4 **Izhodiščni scenarij**

Kot je navedeno v točki 8(a)(ii) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti, se bo izhodiščni scenarij uporabljal kot referenčna točka, pri čemer bo upošteval obstoječe politike v času priprave celovite ocene. Kot izhodišče bi se morale uporabiti značilnosti naslednjih elementov nacionalnih sistemov ogrevanja in hlajenja:

- pregleda porabnikov toplote in njihove trenutne porabe energije,
- sedanjih virov oskrbe s toploto in hladom ter
- potencialnih virov oskrbe s toploto in hladom (če je tak razvoj mogoče upravičeno pričakovati glede na trenutne politike in ukrepe iz dela I Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti).

Izhodiščni scenarij prikazuje najverjetnejše gibanje povpraševanja po energiji, oskrbe z energijo in pretvorbe energije na podlagi sedanjega znanja, tehnološkega razvoja in ukrepov politike. Je torej scenarij brez sprememb oziroma referenčni scenarij. Odražati mora obstoječe ukrepe politike v okviru nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU ter lahko temelji na scenarijih energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije „z obstoječimi ukrepi“, oblikovanih za uredbo o upravljanju energetske unije.

⁽¹⁶⁾ To pomeni območje, znotraj katerega so sistemi oskrbe in potreb medsebojno povezani in veljajo podobne značilnosti sistema.

Vključevati bi moral informacije o tem, kako se potrebe zadovoljujejo danes, in predpostavke o tem, kako se bodo zadovoljevale v prihodnosti. Pri tem ni treba, da so prihodnje tehnologije omejene na možnosti, ki se uporabljajo zdaj. Vključevale bi lahko na primer soproizvodnjo z visokim izkoristkom ali učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, če je tak razvoj mogoče upravičeno pričakovati.

4.1.4.1 **Sedanja kombinacija tehnologij za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem**

Izhodiščni scenarij mora vključevati opis sedanje kombinacije tehnologij za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem za vsak segment potreb po toploti in znotraj vsake meje energetskega sistema. Prednost bi bilo treba dati pristopu od spodaj navzgor, ki temelji na podrobnih informacijah (npr. podatkih, zbranih blizu vira, rezultatih poizvedb itn.).

Če podrobnih informacij ni, bi se lahko ti vhodni podatki pridobili s pristopom od zgoraj navzdol, ki temelji na:

- informacijah o sedANJI kombinaciji porabe goriva in
- predpostavkah o glavnih tehnoloških rešitvah, ki se uporabljajo v nacionalnem okviru.

Ker je kombinacija tehnologij za oskrbo s toploto povezana z virom potreb po toploti, se lahko informacije o drugem uporabijo za umerjanje ocen glede prve. Za oceno skupnega števila in velikosti nameščenih individualnih ogrevalnih enot bi se lahko denimo uporabili podatki o številu hiš ali stanovanj znotraj meje energetskega sistema (ob predpostavki, da je v vsaki hiši ali stanovanju nameščena ena ogrevalna enota). Podobno bi bilo mogoče število (in velikost) enot za proizvodnjo toplote v industrijskem sektorju približno oceniti na podlagi podatkov o številu in velikosti industrijskih obratov.

4.1.4.2 **Prihodnja kombinacija tehnologij za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem ter njihova stopnja zamenjave**

Prihodnja kombinacija tehnologij za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem bi se lahko ocenila tako, da se kot izhodišče vzame mešanica goriv v zadnjem letu in nato določi kombinacija tehnologij za to leto in vsa vmesna leta, ob predpostavki, da bodo načrtane poti razvoja različne in odvisne od načina uporabe teh tehnologij. S povezovanjem teh informacij z napovedmi potreb po ogrevanju in hlajenju je mogoče izdelati napovedi kombinacije tehnologij za celotno obdobje.

Predpostavke o prihodnji kombinaciji tehnologij za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem je mogoče oblikovati tudi na podlagi stopnje zamenjave tehnologije. Ob predpostavki, da bo treba sedanjo opremo za proizvodnjo toplote ob koncu njene ekonomske življenjske dobe zamenjati, je mogoče oblikovati predpostavke o:

- uporabi nekaterih tehnologij v celotnem časovnem okviru analize in
- zamenjavi drugih tehnologij.

V teh primerih bi stopnja zamenjave predstavljala mejo za tržno uveljavitev novih tehnologij za obstoječe potrebe. Stopnja zamenjave za posamezne sektorje bi se lahko:

- določila na podlagi raziskav trga ali drugih ustreznih virov, pri čemer bi se upošteval tudi morebitni vpliv ukrepov politike, ali
- ocenila na podlagi povprečne življenjske dobe tehnologije – ob predpostavki, da življenjska doba znaša 20 let in da je trg nasičen, se vsako leto zamenja 1/20 fonda te tehnologije.

4.1.5 **Določitev alternativnih scenarijev**

V skladu s točko 8(c) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti je treba preučiti vse scenarije, ki lahko vplivajo na izhodiščni scenarij, vključno z vlogo učinkovitega individualnega ogrevanja in hlajenja. Zato bi moralo biti znotraj vsakega analiziranega energetskega sistema število alternativnih scenarijev enako številu tehnično izvedljivih rešitev, predstavljenih v skladu s točko 7.

Scenarije, ki niso izvedljivi (zaradi tehničnih ali finančnih razlogov ali zaradi nacionalnih predpisov), je mogoče izločiti že v zgodnji fazi analize stroškov in koristi, vendar morajo biti za tako izločitev predložene izčrpno dokumentirane utemeljitve.

Postopki priprave alternativnih scenarijev so večinoma podobni tistim, ki se uporabljajo za pripravo izhodiščnega scenarija. Deleži različnih tehnologij se lahko določijo za vsako leto, izračunati pa je treba velikost in število obratov. V alternativnih scenarijih je treba upoštevati cilje Evropske unije glede energijske učinkovitosti in energije iz obnovljivih virov iz uredbe o upravljanju energetske unije ter obravnavati načine za doseganje bolj ambicioznega nacionalnega prispevka ob predpostavki, da je razvoj potreb po energiji enak kot v izhodiščnem scenariju.

V alternativnih scenarijih se bo raven podrobnosti razlikovala, in sicer:

- pri rešitvah za oskrbo, zagotovljeno na kraju samem, bi bilo treba določiti delež tehnologije v „segmentu“ potreb⁽¹⁷⁾, medtem ko
- bo pri rešitvah za oskrbo, zagotovljeno od drugod, odločitev o izvajanju rešitve vplivala na vse segmente skupaj, zato bi bilo treba potrebno zmogljivost oceniti na podlagi skupnih potreb in vzorcev sezonske obremenitve, brez razlikovanja med segmenti porabe (npr. če omrežje za daljinsko ogrevanje ali hlajenje dobavlja toploto gospodinjstvom in storitvenemu sektorju, je treba oceniti samo skupno zmogljivost obeh segmentov).

V vsakem alternativnem scenariju mora biti količinsko opredeljeno naslednje (v primerjavi z izhodiščnim scenarijem):

- gospodarski potencial preučениh tehnologij, pri čemer se kot merilo uporablja neto sedanja vrednost,
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov,
- prihranki primarne energije (v GWh na leto) in
- vpliv na delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov energije.

4.2 ANALIZA STROŠKOV IN KORISTI

Za oceno sprememb blaginje, ki jih je mogoče pripisati naložbeni odločitvi v zvezi z učinkovito tehnologijo ogrevanja in hlajenja, je treba izvesti analizo stroškov in koristi. V skladu s točko 8(a)(i) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti je treba kot merilo za ocenjevanje uporabiti neto sedanjo vrednost.

Določiti je treba socialno diskontno stopnjo, tj. parameter, ki izraža stališče družbe o tem, kako naj bi se prihodnje koristi in stroški vrednotili glede na sedanje⁽¹⁸⁾. S tem ko se prihodnjim stroškom in koristim dodeli sedanja vrednost, jih je mogoče primerjati prek določenega obdobja.

Analiza stroškov in koristi mora vključevati ekonomsko analizo in finančno analizo z vidika vlagatelja, med drugim tudi uporabo finančne diskontne stopnje. To omogoča, da se na podlagi razlike med finančnimi in ekonomskimi stroški tehnične rešitve opredelijo področja, na katera bi lahko vplivale politike.

Da bi države članice ocenile vpliv ogrevanja in hlajenja na energetske sistem ter njune možne koristi zanj, bi morale oceniti, katere vrste tehničnih rešitev bi bile lahko najprimernejše za izpolnjevanje potreb. Koristi bi lahko vključevale:

- izravnavo krivulje povpraševanja po energiji,
- izravnavo povpraševanja v primerih prezasedenosti omrežja ali v obdobjih najvišjih cen energije,
- povečanje odpornosti sistema in zanesljivosti oskrbe ter

⁽¹⁷⁾ Tj. določenem segmentu končne porabe (ogrevanje prostorov, hlajenje, topla voda ali para) ali (pod)sektorju (stanovanjski sektor ali eden od njegovih podsektorjev).

⁽¹⁸⁾ Komisija priporoča (*Priručnik za analizo stroškov in koristi investicijskih projektov*, naj socialna diskontna stopnja za kohezijske države znaša 5 %, za druge države članice pa 3 %. Države članice lahko določijo drugačno referenčno vrednost, če:

- jo utemeljijo na podlagi napovedi gospodarske rasti in drugih parametrov ter
- jo dosledno uporabljajo v podobnih projektih v isti državi, regiji ali sektorju.

- zagotavljanje obremenitve v času velike ponudbe ali zagotavljanje inercije v energetskega sistema – pri analizi stroškov in koristi bi bilo treba upoštevati vrednost te prožnosti.

4.3 ANALIZA OBČUTLJIVOSTI

Analiza stroškov in koristi mora vključevati analizo občutljivosti, s katero se oceni vpliv sprememb ključnih dejavnikov. To vključuje oceno učinka sprememb in negotovosti na neto sedanjo vrednost (v absolutnem smislu) ter omogoča opredelitev parametrov z večjim tveganjem, povezanim s tem. Značilni parametri, ki jih je treba preučiti, bi bili naslednji:

- spremembe stroškov naložb in obratovanja,
- cene goriva in električne energije,
- kvote CO₂ in
- vplivi na okolje.

5. MOREBITNE NOVE STRATEGIJE IN UKREPI POLITIKE

5.1 PREDSTAVITEV PRIHODNJIH ZAKONODAJNIH IN NEZAKONODAJNIH UKREPOV POLITIKE

Države članice bi morale predložiti pregled ukrepov politike, ki dopolnjujejo obstoječe ukrepe iz točke 6 Priloge VIII k direktivi o energetskega učinkovitosti. Obstajati bi morala logična povezava med:

- podatki o ogrevanju in hlajenju, zbranimi za namen točk 1 in 2,
- prihodnjimi ukrepi politike in
- njihovim ocenjenim učinkom.

V skladu s točko 9 je treba za vsak ukrep politike količinsko opredeliti naslednje elemente:

- „— zmanjšanje emisij toplogrednih plinov,
- prihranke primarne energije v GWh na leto,
- vpliv na delež soproizvodnje z visokim izkoristkom,
- vpliv na delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov energije ter v sektorju ogrevanja in hlajenja,
- povezave z nacionalnim finančnim načrtovanjem in prihranki stroškov za javni proračun in udeležence na trgu,
- ocenjene ukrepe javne podpore, če obstajajo, z letnim proračunom in opredelitvijo možnega elementa pomoči.“

Načrtovane ukrepe politike za uresničitev možnosti za povečanje energijske učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju bi bilo treba vključiti v celovite nacionalne energetske in podnebne načrte v skladu s členom 21 uredbe o upravljanju energetske unije. Države članice lahko ob posodobitvi načrtov do 30. junija 2024 vključijo nove elemente in vzpostavijo povezavo do celovite ocene.

PRILOGA II

DODATNI VIRI LITERATURE

1. Splošna literatura

- Best practices and informal guidance on how to implement the Comprehensive Assessment at Member State level (Najboljše prakse in neformalna navodila za izvajanje celovite ocene na ravni držav članic). Skupno raziskovalno središče, Evropska komisija, 2016. ISBN 979-92-79-54016-5.

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98819>

2. Literatura o oceni odvečne toplote in hlada

- Waste heat from industry for district heating (Odvečna toplota iz industrije za daljinsko ogrevanje). Komisija Evropskih skupnosti, Generalni direktorat za energetiko, 1982.

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2fcd5481-ac79-4e8f-9aaa-ed88a38444db>

3. Literatura o pripravi kart v zvezi z oskrbo s toploto in hladom ter potrebami po njej

- Background report providing guidance on tools and methods for the preparation of public heat maps (Informativno poročilo s smernicami glede orodij in metod za pripravo javnih toplotnih kart). Skupno raziskovalno središče, Evropska komisija, 2016. ISBN 978-92-79-54014-1.

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>

4. Literatura o izvedbi analize stroškov in koristi, vključno z zunanji stroški

- Handbook on the external costs of transport (Priročnik o zunanjih stroških prometa). Poročilo organizacije CE Delft za Evropsko komisijo, Generalni direktorat za mobilnost in promet, 2019.

<https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/studies/internalisation-handbook-isbn-978-92-79-96917-1.pdf>

- Methodologies for the Assessment of Project GHG Emissions and Emission Variations (Metodologije za oceno emisij toplogrednih plinov projekta in sprememb emisij). Evropska investicijska banka, 2018.

https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

- The Economic Appraisal of Investment Projects at the EIB (Ekonomska ocena investicijskih projektov v EIB). Evropska investicijska banka, 2013.

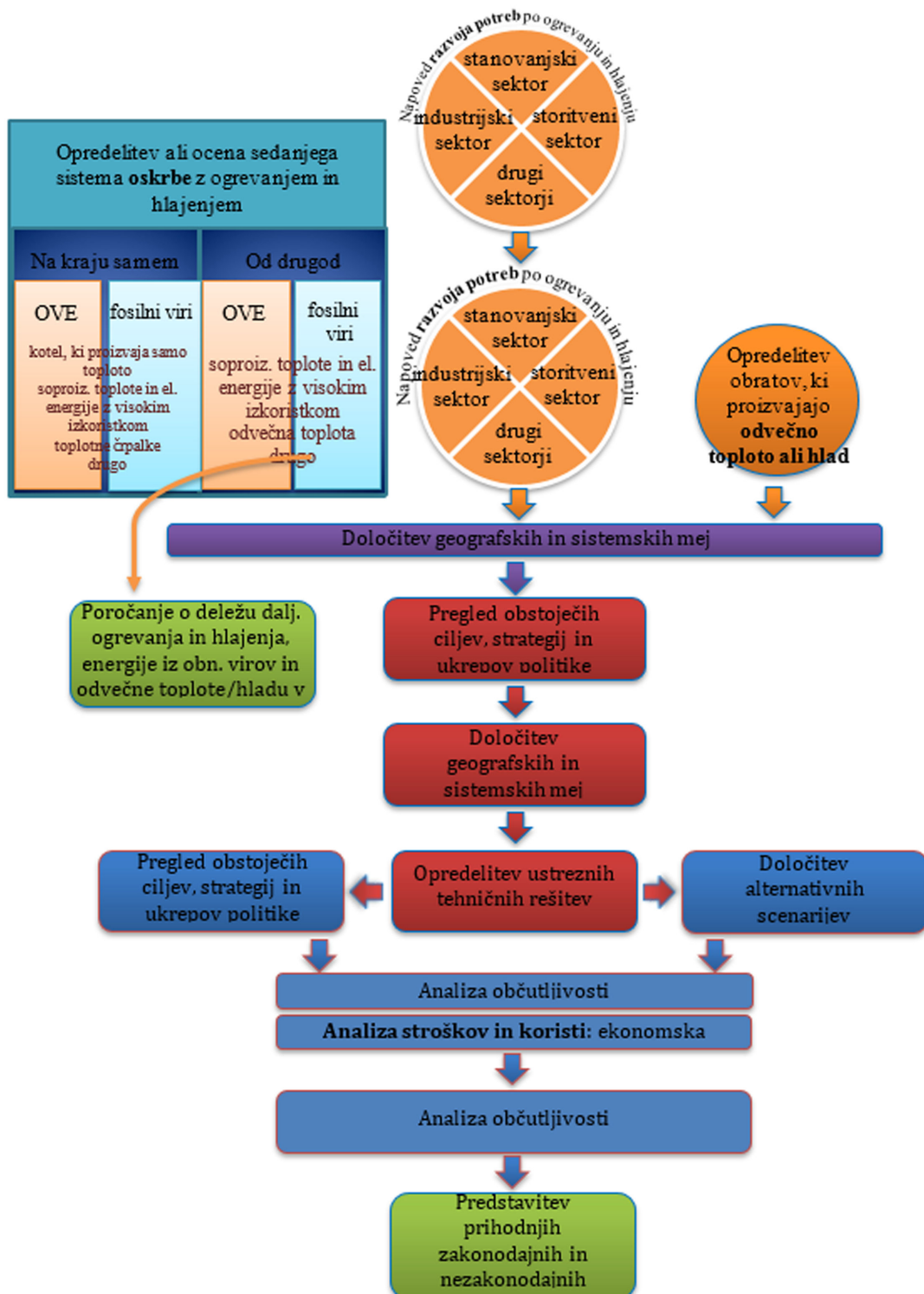
https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

- Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020 (Priročnik za analizo stroškov in koristi investicijskih projektov. Orodje za ekonomsko oceno kohezijske politike za obdobje 2014-2020). Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, 2014. ISBN 978-92-79-34796-2.

https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf

PRILOGA III

POSTOPEK PRIPRAVE CELOVITIH OCEN (PRILOGA VIII K DIREKTIVI O ENERGETSKI UČINKOVITOSTI)

PRILOGA IV

OBRAČUNAVANJE ODVEČNE TOPLOTE

1. Pregled

Odvečna toplota je presežna toplotna energija, ki ostane po industrijskem procesu in pridobivanju toplote. Obseg poročanja o odvečni toploti za namen točke 2(b) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti je drugačen od obsega poročanja za namen točke 2(c). Točka 2(b) se nanaša na potencialno oskrbo z odvečno toploto v GWh (tehnični potencial) na leto, ki se lahko dobavlja zunaj navedenih obratov. Točka 2(c) po drugi strani zahteva, da se priglasijo „delež energije iz obnovljivih virov in iz odvečne toplote ali hlada pri porabi končne energije v sektorju daljinskega ogrevanja in hlajenja ⁽¹⁾ v zadnjih 5 letih“.

2. Obračunavanje projektov v zvezi z odvečno toploto in hladom

Odvečno toploto in hlad iz industrijskih procesov je težko obračunati, ker presežna toplota ali hlad od trenutka, ko se začne uporabljati na kraju samem, ni več „odvečna“ in prispeva k povečanju učinkovitosti obrata ali zmanjšanju stroškov njegovega obratovanja.

Načeloma se toplota šteje za odvečno toploto le, kadar je stranski proizvod drugega procesa, ki bi se, dokler se ne dobavi za uporabo zunaj obrata, oddajal v okolje. Povedano drugače, industrijska odvečna toplota je enaka energetske obremenitvi, ki se sicer ne pridobiva, zaradi nje pa je potrebno zunanje hlajenje.

Za odvečno toploto se ne bi smele šteti naslednje kategorije:

- toplota, ki je bila proizvedena z glavnim namenom, da se neposredno uporabi na kraju samem ali zunaj njega, in ni stranski proizvod drugega procesa, ne glede na vloženo energijo,
- soproizvedena toplota iz obratov za soproizvodnjo toplote in električne energije, saj je že soproizvodnja toplote in električne energije sama ukrep za energijsko učinkovitost, ki zaradi učinkovitejše uporabe energije vhodnega goriva zmanjšuje odvečno toploto, in
- toplota, ki je ali bi lahko bila ponovno uporabljena interno na isti lokaciji.

Za primere virov odvečne toplote bi bilo treba šteti naslednje:

- podatkovne centre ali nakupovalna območja, ki jih je treba ohlajati, kadar je mogoče toploto, ki nastane pri obratovanju, dobaviti drugam, namesto da se odvede v okolje, in
- neposredno uporabo hladilnega toka kondenzatorja iz elektrarn (npr. pri tem nastala toplota se lahko uporablja za ogrevanje rastlinjakov).

Če je toplota, proizvedena iz obnovljivih goriv, stranski proizvod glavnega procesa, se lahko šteje za odvečno toploto (npr. sežiganje biološko razgradljivih odpadkov in biomase) za namene poročanja v skladu s točko 2(b) in (c).

Da bi projekte v zvezi z odvečno toploto in hladom prikazali na zemljevidih (točka 3), se državam članicam priporoča, da zberejo naslednje podatke:

- ime in lokacijo obrata,
- količino (v GWh na leto) in kakovost (običajna temperatura in medij) sedanje in potencialne razpoložljive odvečne toplote in hlada ter
- razpoložljivost odvečne toplote in hlada (v urah na leto).

3. Obračunavanje odvečne toplote za soproizvodnjo

Toplota, ki se upošteva za soproizvodnjo, se mora odšteti in se ne sme šteti k odvečni toploti za namene predstavitve rezultatov za analizo potencialne oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem (točka 2(b) in (c)), ločeno pa je treba obračunati tri vrste energije:

- električno energijo,

⁽¹⁾ „Hlajenje z energijo iz obnovljivih virov“ bi bilo treba opredeliti v skladu s skupno metodologijo za izračun količine energije iz obnovljivih virov, ki se uporablja za hlajenje in daljinsko hlajenje (člen 35 direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov), potem ko bo ta metodologija določena. Do takrat bi bilo treba uporabljati ustrezno nacionalno metodologijo.

- toplotno energijo iz toplote, proizvedene v sproizvodnji, in
- odvečno toploto, ki se ne uporabi in bi jo bilo mogoče pridobiti iz kondenzatorja elektrarne ali izpušnih plinov. Točka 2(b) določa, da je treba poročati o vsej tej toploti. Za namen točke 2(c) se lahko navede le tisti del te toplote, ki je prisoten v porabi končne energije v sistemu daljinskega ogrevanja.

4. Obračunavanje odvečne toplote in hladu za namen točke 2(b) Priloge VIII k direktivi o energetski učinkovitosti

Pri točki 2(b) ni omejitev glede poročanja o odvečni toploti in hladu, povezanega s sistemom daljinskega ogrevanja in hlajenja. Zato je treba navesti skupno sedanjo in potencialno odvečno toploto in hlad, ki se lahko neposredno uporabita za drug proces (če raven dobavljene temperature to omogoča) ali se s toplotnimi črpalkami nadgradita na primerno raven za dobavo zunaj obrata.

Poročanje o potencialu odvečne toplote za namen točke 2(b) lahko temelji tudi na anketi med industrijskimi obrati. V anketi bi se lahko anketirance prosilo, naj količinsko opredelijo:

- skupni vnos energije,
- toplotno kapaciteto,
- koliko proizvedene toplote se že uporablja in
- koliko toplote se ohladi (ali koliko hladu se segreje) ali sprosti v okolje.

Potencialno oskrbo z odvečno toploto in hladom je mogoče oceniti tudi s posrednimi ocenami na podlagi predpostavke o podobnih toplotno-temperaturnih profilih med obrati, ki:

- so v istem sektorju,
- so podobne starosti,
- imajo enako stopnjo energetske integracije ^(?) in
- so predmet podobnih ukrepov za zmanjšanje izgub energije.

Zato bi se lahko ocenilo, da bo podobna količina odvečne toplote ali hladu na voljo na tono proizvedenega ali obdelanega proizvoda (npr. vsi obrati, ki so določene starosti in uporabljajo določeno tehnologijo, bi lahko imeli podobne profile odvečne toplote).

Ocenjeni potencial se lahko ponderira s faktorjem razpoložljivosti, ki upošteva:

- tehnologijo, ki se uporablja v opremi za rekuperacijo,
- starost obrata,
- stopnjo energetske integracije in
- nedavne zneske naložb v opremo za rekuperacijo.

Zelo priporočljivo je, da države članice sporočijo temperaturni razred in medij (tekoča voda, para, staljena sol ali drugo) odvečne toplote in hladu; ti dejavniki določajo možne načine uporabe in prenosne razdalje ter tako vplivajo na analizo scenarijev. Najpogostejši mediji, ki se uporabljajo za ponovno uporabo odvečne toplote, vključujejo:

- zgorevalne izpušne pline iz peči za taljenje stekla, cementnih peči, naprav za sežiganje hlapov, plamenskih peči in kotlov za taljenje aluminija,
- procesne odpadne pline iz elektroobločnih peči za proizvodnjo jekla, plamenskih peči za taljenje aluminija ter sušilnih in žgalnih peči ter
- hladilno vodo iz peči, zračnih kompresorjev in motorjev z notranjim zgorevanjem.

Para se redko pojavlja kot odvečna toplota, saj se navadno proizvaja na zahtevo in se med procesom izčrpa ali kondenzira.

^(?) *Waste heat from industry for district heating* (Odvečna toplota iz industrije za daljinsko ogrevanje) (smernice Komisije) <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2fcd5481-ac79-4e8f-9aaa-ed88a38444db>.

V spodnji tabeli je predstavljena okvirna razvrstitev toplote in hlada glede na temperaturo in navedeni pogosti načini uporabe toplote. To velja za odvečno in koristno toploto ne glede na gorivo, uporabljeno za njeno proizvodnjo.

Kategorija	Medij	Temperaturni razpon (°C)	Pogosti načini uporabe
toplota visoke temperature	neposredno ogrevanje prek konvekcije (plamensko), električnega obloka, na podlagi nafte ipd.	> 500	jeklo, cement, steklo
toplota srednje temperature	visokotlačna para	150–500	parni procesi v kemični industriji
toplota srednje do nizke temperature	srednetlačna para	100–149	parni procesi v papirni, živilski, kemični industriji ipd.
toplota nizke temperature	topla voda	40–99	ogrevanje prostorov, procesi v živilski industriji ipd.
hlajenje	voda	0–temperatura okolice	hlajenje prostorov, procesi v živilski industriji ipd.
zamrzovanje	hladivo	< 0	zamrzovanje v živilski, kemični industriji

5. Poročanje o odvečni toploti za namen točke 2(c) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti

V skladu z direktivo o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ⁽³⁾ sta učinkovitost in energija iz obnovljivih virov medsebojno tesno povezani ter ju je mogoče upoštevati pri okvirnem cilju letnega povečanja deleža energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja.

Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ⁽⁴⁾ odvečno toploto in hlad opredeljuje kot „neizogibno toploto ali hlad, ki nastaneta kot stranski proizvod v industrijskih obratih ali elektrarnah ali v terciarnem sektorju in ki bi se brez dostopa do sistema daljinskega ogrevanja ali hlajenja neuporabljena odvedla v zrak ali vodo, kadar je bil ali bo uporabljen proces soproizvodnje ali kadar soproizvodnja ni izvedljiva“.

Za namene poročanja o preteklem deležu energije iz odvečne toplote ali hlada ⁽⁵⁾ v zadnjih petih letih (točka 2(c)) se lahko upošteva le odvečna toplota ali hlad v porabi končne energije pri daljinskem ogrevanju in hlajenju.

⁽³⁾ Člen 23 direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (vključevanje energije iz obnovljivih virov v ogrevanje in hlajenje) določa okvirne cilje in ureja obračunavanje energije iz obnovljivih virov ter odvečne toplote ali hlada.

⁽⁴⁾ Člen 2(9) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

⁽⁵⁾ V tej prilogi se „odvečna toplota in hlad“ in „presežna toplota in hlad“ obravnavata kot sopomenki. Odvečna toplota je večinoma preostala toplota iz termodinamičnega krožnega procesa, ki bi se oddala v okolje, če ne bila zajeta in dobavljena za uporabo zunaj obrata. Del se je lahko uporabi zunaj obrata, če je na voljo ustrezen ponor toplote. Dobavi se lahko v toplotno omrežje ali drug industrijski obrat. O delu odvečne toplote ali hlada, katerega distribucija poteka prek sistema daljinskega ogrevanja ali hlajenja, se lahko poroča za namen točke 2(c) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti.

PRILOGA V

ANALIZA FINANČNIH IN EKONOMSKIH STROŠKOV IN KORISTI

1. Pregled

Analiza stroškov in koristi je bistven analitični pristop za oceno sprememb blaginje, ki jih je mogoče pripisati naložbeni odločitvi. Vključuje oceno sprememb stroškov in koristi med izhodiščnim scenarijem in alternativnimi scenariji. Dobljene rezultate je treba nato vključiti v skupni okvir, da bi jih lahko primerjali v določenem času in prišli do sklepov o njihovi dobičkonosnosti.

V skladu s Prilogo VIII k direktivi o energetske učinkovitosti mora analiza stroškov in koristi vključevati:

- ekonomsko analizo, v kateri se upoštevajo socialno-ekonomski in okoljski dejavniki ter spremembe blaginje družbe kot celote (tj. raven blaginje in življenjskega standarda), ki jih je mogoče povezati z blaginjo. Ekonomska analiza se navadno uporablja v podporo oblikovanju politik; in
- finančno analizo, v kateri se upošteva vidik zasebnega vlagatelja, neto donosi pa se ocenijo na podlagi običajnega pristopa diskontiranega denarnega toka.

Z izvedbo analize z obeh vidikov je mogoče opredeliti področja, na katerih lahko politika zapolni vrzeli med potrebami družbe in finančno izvedljivostjo/ustreznostjo pobude. Oblikovalci politik lahko nato sprejmejo ukrepe za podporo ali spodbujanje pobude (npr. z obveznostmi, gospodarskimi spodbudami) in ukinejo podporne mehanizme, kadar se na podlagi ocene ugotovi, da v socialnem smislu niso upravičeni.

Analiza stroškov in koristi temelji na analizi diskontiranega denarnega toka, pri čemer analitik:

- določi izhodiščni scenarij in alternativne scenarije za vsako mejo energetskega sistema,
- količinsko opredeli in denarno izrazi njihove stroške in koristi (pri čemer upošteva porazdelitev stroškov in koristi v časovnem okviru analize) ter
- oceni spremembe med izhodiščnim scenarijem in vsakim alternativnim scenarijem.

Ko so zbrane informacije o skupnih stroških in skupnih koristih, se na podlagi meril za ocenjevanje (v tem primeru neto sedanje vrednosti) oceni donos v različnih alternativnih scenarijih.

2. Finančna analiza

V finančni analizi bi bilo treba upoštevati:

- samo vhodne in izhodne denarne tokove; računovodske postavke, ki ne ustrezajo dejanskim tokovom (tj. amortizacija, rezerve ipd.), se ne upoštevajo,
- stalne (realne) cene, določene na ravni cen baznega leta ali tekočih (nominalnih) cen, da bi se zmanjšala negotovost in kompleksnost,
- napovedani indeks cen življenjskih potrebščin (CPI),
- DDV za stroške in prihodke (razen če se povrne nosilcu projekta) ter
- neposredne davke na cene vhodnih dejavnikov (tj. električne energije, dela ipd.).

Vključiti je treba naslednje koristi:

- prihodke od prodaje energije,
- subvencije in
- preostale vrednosti.

Stroški bi morali vključevati:

- stroške kapitala za tehnologijo ogrevanja in hlajenja,
- stroške obratovanja in vzdrževanja ter
- stroške CO₂.

Oportunitetni stroški kapitala, tj. potencialni donos naložb istega kapitala v drug projekt, se izrazijo s finančno diskontno stopnjo. Ta se kot kazalnik dojemanja tveganja lahko razlikuje glede na vidik nosilca odločanja in med tehnologijami (glej oddelek 4).

3. Ekonomska analiza

Ekonomska analiza mora vključevati vsaj stroške in koristi iz točke 8(b) Priloge VIII k direktivi o energetske učinkovitosti, vključno z

- vrednostjo proizvodnje za porabnika,
- stroški kapitala za obrate,
- stroški kapitala za opremo in pripadajoča energetska omrežja,
- variabilnimi in fiksnimi stroški obratovanja ter
- stroški energije.

Gospodarski potencial je podmnožica tehničnega potenciala, ki je ekonomsko stroškovno učinkovit v primerjavi z običajnimi energetskimi viri na strani oskrbe. Namen alternativnih scenarijev je preizkusiti učinke uresničevanja potenciala različnih tehničnih rešitev za pokrivanje potreb po toploti. Deli potenciala, ki zagotavljajo pozitivno neto sedanjo vrednost v primerjavi z izhodiščnim scenarijem, kažejo na stroškovno učinkovitost in zato predstavljajo gospodarski potencial te tehnologije.

Pri alternativnih scenarijih bi se lahko kot dodatna merila za podporo odločanju uporabili zmanjšanje emisij CO₂, prihranki primarne energije ali drugi ključni kazalniki. Ko se na ravni systemske meje opredelijo najbolj stroškovno učinkovite rešitve, bi se te lahko združile, da bi se določil najbolj stroškovno učinkovit potencial na nacionalni ravni.

Socialna diskontna stopnja, ki se uporablja za ekonomsko analizo, izraža stališče družbe o tem, kako naj bi se prihodnje koristi in stroški vrednotili glede na sedanje koristi in stroške (glej oddelek 4).

Čeprav se ekonomska analiza izvede na enak način kot finančna analiza, je med njima več zelo pomembnih razlik. V ekonomski analizi:

- je treba uporabiti fiskalne popravke, saj gre predvsem za prenose med akterji gospodarstva, ki ne odražajo dejanskih učinkov na gospodarsko blaginjo,
- cene vhodnih dejavnikov (vključno z delom) ne vključujejo neposrednih davkov,
- subvencije niso vključene, saj so prenosi med akterji in ne vplivajo na gospodarsko blaginjo družbe kot celote,
- prenos premoženja z davkoplačevalcev na podjetja ter s tem povezani učinki na družbo in blaginjo so strošek za družbo in jih je treba upoštevati ter
- bi bilo treba oceniti zunanje učinke in učinke na blaginjo družbe⁽¹⁾; glavni zunanji učinki, ki jih je treba upoštevati, so:
 - vpliv zgorevanja goriv na okolje in zdravje ter
 - makroekonomski učinek naložb v energetske sistem.

4. Finančne in socialne diskontne stopnje

Za oceno neto sedanje vrednosti je treba uporabiti diskontno stopnjo, tj. parameter, ki odraža vrednost prihodnjih stroškov in koristi za družbo v primerjavi s sedanji. Diskontne stopnje se uporabljajo za pretvorbo prihodnjih stroškov in koristi v njihovo sedanjo vrednost, kar omogoča časovno primerjavo.

Uporabljata se dve diskontni stopnji:

- finančna diskontna stopnja, s katero se v finančni analizi izrazijo oportunitetni stroški kapitala, tj. potencialni donos, ki bi ga bilo mogoče ustvariti z investiranjem istega kapitala v drug projekt. Lahko se razlikuje glede na:
 - vidik nosilca odločanja – različni deležniki (npr. gospodarske panoge, storitvena podjetja in lastniki gospodinjstev) imajo lahko različna pričakovanja in oportunitetne stroške svojega razpoložljivega kapitala in

⁽¹⁾ Ti se v finančni analizi ne upoštevajo, saj ne ustvarjajo dejanskega denarnega toka za vlagatelje.

- tehnologijo, ker je kazalnik dojetanja tveganja, ter
- socialna diskontna stopnja, s katero se v ekonomski analizi izrazi stališče družbe o tem, kako naj bi se prihodnje koristi in stroški vrednotili glede na sedanje koristi in stroške.

Komisija ⁽²⁾ za programsko obdobje 2014–2020 predlaga uporabo dveh referenčnih socialnih diskontnih stopenj: 5 % za kohezijske države in 3 % za druge. Prav tako spodbuja države članice, naj zagotovijo svoje referenčne vrednosti za socialno diskontno stopnjo. Države članice, ki imajo svoje vrednosti, jih lahko uporabijo za analizo stroškov in koristi. Države članice, ki nimajo svojih vrednosti, lahko uporabijo referenčne vrednosti. Ker so te zagotovljene za obdobje 2014–2020, bi se lahko v analizi občutljivosti analiziral učinek morebitne spremembe socialne diskontne stopnje v obdobju po letu 2020.

⁽²⁾ *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects* (Priročnik za analizo stroškov in koristi investicijskih projektov); https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf.

PRILOGA VI

ZUNANJI STROŠKI ANALIZE STROŠKOV IN KORISTI

1. Pregled

Proizvodnja energije ima vrsto vplivov na okolje, ki so povezani z onesnaževanjem, rabo zemljišč in porabo virov (npr. goriva, vode) ter vplivajo na blaginjo družbe. Za oceno vplivov na okolje, na podlagi katere bi jih upoštevali v postopku odločanja ⁽¹⁾ ⁽²⁾, je mogoče uporabiti več metod.

2. Ocenjevanje okoljske vrednosti

Ocenjevanje okoljske vrednosti zahteva veliko podatkov in virov. Olajšati ga je mogoče z uporabo zbirk podatkov o faktorjih okoljske škode, ki vsebujejo informacije o okoljski škodi, nastali denimo zaradi vsake dodatne enote energije, proizvedene z uporabo določene tehnologije.

Te faktorje je mogoče uporabiti za oceno vpliva na okolje in zdravje v posameznem scenariju. Kadar so izraženi na dodatno enoto proizvedene energije, bi bila okoljska škoda scenarija zmnožek energije, proizvedene z dano tehnologijo, in faktorja škode na enoto energije, proizvedene s to tehnologijo, kot je predstavljeno z naslednjo enačbo:

$$[ENV_{y,t}]_{Scen.} = [E_{y,t}]_{Scen.} \cdot DF_y$$

pri čemer je:

$[ENV_{y,t}]_{Scen.}$ okoljska škoda, povezana z energijo, proizvedeno s tehnologijo y v letu t v določenem scenariju [EUR],

$[E_{y,t}]_{Scen.}$ energija, proizvedena s tehnologijo y v letu t v enem scenariju [MWh]

DF_y okoljska škoda na enoto energije, proizvedene s tehnologijo y [EUR/MWh].

Okoljska škoda v nekem scenariju v katerem koli danem letu je vsota okoljske škode, nastale zaradi proizvodnje energije z vsemi tehnologijami, uporabljenimi v tem scenariju v tem letu:

$$[ENV_{Total,t}]_{Scen.} = \left[\sum_{y=1}^n ENV_{y,t} \right]_{Scen.}$$

Dodatne informacije so na voljo v poročilih, v katerih so navedeni faktorji okoljske škode za naslednje kategorije vplivov na okolje: podnebne spremembe, tanjšanje ozonskega plašča, zakisljevanje kopnega, evtrofikacija sladke vode, toksičnost za ljudi, nastajanje delcev, raba kmetijskih zemljišč, raba mestnih zemljišč, izčrpavanje virov energije ipd.

Te vrednosti se lahko sčasoma spremenijo zaradi sprememb različnih parametrov (npr. gostote prebivalstva in skupne obremenitve ozračja zaradi onesnaževanja). Učinek teh sprememb bi bilo zato mogoče oceniti v okviru analize občutljivosti.

Na zunanje okoljske stroške bodo vplivale tudi spremembe zasnove tehnologije in dejavnikov, značilnih za posamezne države, kot je mešanica virov energije ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

V finančni analizi se upoštevajo stroški emisij CO₂ iz obratov, vključenih v sistem EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), saj so vračunani v tržne cene CO₂. Vrednotenje učinkov podnebnih sprememb lahko temelji na pristopu stroškov škode, ki da višje vrednosti na tona emisij.

Ne glede na uporabljeni pristop je treba ob prehodu s finančne na ekonomsko analizo stroške emisij CO₂ odstraniti, da bi se izognili dvojnemu štetju.

⁽¹⁾ *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects* (Priročnik za analizo stroškov in koristi investicijskih projektov); https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf.

⁽²⁾ Zvingilaite, E., *Health externalities and heat savings in energy system modelling* (Kgs. Lyngby, DTU, 2013).

⁽³⁾ Projekt ExternE-Pol Evropske komisije.

⁽⁴⁾ *Subsidies and costs of EU energy – final report* (Subvencije in stroški energije EU – končno poročilo) (Ecofys, 2014).

2.1 Primeri

Pri ocenjevanju vpliva dodatne zmogljivosti za soproizvodnjo toplote in električne energije na okolje v alternativnem scenariju bi bilo treba upoštevati vpliv sprememb pri proizvodnji električne energije na okolje:

- izgradnja novih obratov za soproizvodnjo toplote in električne energije – upoštevati (z uporabo faktorjev škode) je treba vpliv obeh proizvedenih energetskih proizvodov (toploto in električno energijo). Poleg tega bi bilo treba upoštevati preprečene stroške okoljske škode, ki bi nastali pri proizvodnji enake količine električne energije in toplote z drugo tehnologijo;
- pretvorba obstoječih elektrarn v obrate za soproizvodnjo toplote in električne energije – lahko se predpostavi, da bosta poraba goriva v elektrarnah in njihov vpliv na okolje glede na izhodiščni scenarij ostala nespremenjena, zato ju ni treba upoštevati. Oceniti je treba samo okoljski vpliv dodatne električne energije, ki se bo dobavila z uporabo druge tehnologije.

3. Zunanji učinki na blaginjo družbe

Oceniti je treba pozitivne in negativne zunanje učinke ter učinke na blaginjo družbe. Ti se v finančni analizi ne upoštevajo, saj ne ustvarjajo dejanskega denarnega toka za vlagatelje. Glavni zunanji učinki v smislu stroškov in koristi vključujejo:

- učinke na kakovost zraka in zdravje,
 - zanesljivost oskrbe porabnikov z energijo, če ni internalizirana prek tržnih mehanizmov (npr. vrednosti prožnosti, omrežnih tarif),
 - naložbe v energetskega infrastrukturo in/ali prihranke v zvezi z njo,
 - krožno gospodarstvo in učinkovito rabo virov,
 - širše vplive na okolje,
 - konkurenčnost industrije zaradi večje energetske učinkovitosti ogrevanja in hlajenja ter
 - rast in delovna mesta.
-

PRILOGA VII

Prostovoljna predloga za poročanje v okviru celovite ocene možnosti za povečanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja

Naslednji obrazci so na voljo na spletnem mestu Generalnega direktorata za energetiko (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling>) in na zahtevo pri ENER-EED-REPORTING@ec.europa.eu.

Prostovoljna predloga za sporočanje vhodnih in izhodnih podatkov v okviru celovite ocene iz člena 14 Direktive 2018/2002/EU in Priloge VIII k njej

Naslednji obrazci so na voljo na spletnem mestu Generalnega direktorata za energetiko (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling>) in na zahtevo pri ENER-EEDREPORTING@ec.europa.eu.

Namen te predloge je olajšati sporočanje kvantitativnih parametrov in spremenljivk, ki se uporabljajo v celoviti oceni možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje ter izhajajo iz te ocene.

Ta predloga temelji na členu 14 Direktive 2012/27/EU, kakor je bila spremenjena z Delegirano uredbo (EU) 2019/826, in Prilogi VIII k njej ter Priporočilu Komisije C(2019) 6625 o vsebini celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje.

Uporaba te predloge za poročanje je zelo priporočljiva, ni pa obvezna. Če se predloga uporabi, jo je treba priložiti glavnemu poročilu o celoviti oceni. Namen predloge ni nadomestiti to poročilo.

Države članice lahko v to predlogo vključijo dodatne informacije.

Leto X je prvo leto obdobja, ki ga zajema celovita ocena.

Ta dokument predstavlja stališča služb Komisije, ne spreminja pravnih učinkov direktive o energetske učinkovitosti in ne posega v zavezujočo razlago revidirane direktive o energetske učinkovitosti, kot jo je podalo Sodišče.

Del I: Pregled ogrevanja in hlajenja

1. Poročanje o sedanjih potrebah po ogrevanju in hlajenju; 4. Poročanje o napovedanih potrebah po ogrevanju in hlajenju

		Enota	Leto						
			X	X + 5	X + 10	X + 15	X + 20	X + 25	X + 30
Potrebe po ogrevanju, končna energija	Stanovanjski sektor	GWh na leto							
	Storitveni sektor	GWh na leto							
	Industrijski sektor	GWh na leto							
	Drugi sektorji	GWh na leto							
Potrebe po hlajenju, končna energija	Stanovanjski sektor	GWh na leto							
	Storitveni sektor	GWh na leto							
	Industrijski sektor	GWh na leto							
	Drugi sektorji	GWh na leto							
Potrebe po ogrevanju, koristna energija	Stanovanjski sektor	GWh na leto							
	Storitveni sektor	GWh na leto							
	Industrijski sektor	GWh na leto							
	Drugi sektorji	GWh na leto							
Potrebe po hlajenju, koristna energija	Stanovanjski sektor	GWh na leto							
	Storitveni sektor	GWh na leto							
	Industrijski sektor	GWh na leto							
	Drugi sektorji	GWh na leto							

Opombe: X je začetno leto analize.

V stolpcu za leto X je treba navesti dejanske vrednosti sedanjih potreb po ogrevanju in hlajenju.

Del I: Pregled ogrevanja in hlajenja					
2(a) Poročanje o sedANJI oskrbi z ogrevanjem in hlajenjem					
LETO X					
Oskrba z energijo, zagotovljena na kraju samem				Enota	Vrednost
Stanovanjski sektor	Fosilni viri	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Druge tehnologije	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
	Obnovljivi viri energije	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
		Toplotne črpalke	GWh na leto		
Storitveni sektor	Fosilni viri	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Druge tehnologije	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
	Obnovljivi viri energije	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
		Toplotne črpalke	GWh na leto		
Industrijski sektor	Fosilni viri	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Druge tehnologije	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
	Obnovljivi viri energije	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
		Toplotne črpalke	GWh na leto		
Drugi sektorji	Fosilni viri	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Druge tehnologije	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
	Obnovljivi viri energije	Kotli, ki proizvajajo samo toploto	GWh na leto		
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto		
		Toplotne črpalke	GWh na leto		
Drugi sektorji	Obnovljivi viri energije	Druge tehnologije	GWh na leto		

Oskrba z energijo, zagotovljena od drugod				
Stanovanjski sektor	Fosilni viri	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
	Obnovljivi viri energije	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
Storitveni sektor	Fosilni viri	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
	Obnovljivi viri energije	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
Industrijski sektor	Fosilni viri	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
	Obnovljivi viri energije	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
Drugi sektorji	Fosilni viri	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	
	Obnovljivi viri energije	Odvečna toplota	GWh na leto	
		Sopr. toplote in el. energije z visokim izkoristkom	GWh na leto	
		Druge tehnologije	GWh na leto	

Del III: Poročanje o gospodarskem potencialu učinkovitih tehnologij za ogrevanje in hlajenje z energijo iz obnovljivih virov, opredeljenem v analizi stroškov in koristi

LETO X + 30

	SKUPAJ	Stanovanja*	Storitve*	Industrija*	Drugo*
	GWh na leto	GWh na leto	GWh na leto	GWh na leto	GWh na leto
Industrijska odvečna toplota					
Industrijski odvečni hlad					
Sežiganje odpadkov					
Soproizvodnja z visokim izkoristkom					
Obnovljivi viri energije					
<i>Geotermalna energija</i>					
<i>Biomasa</i>					
<i>Sončna toplotna energija</i>					
<i>Drugi obnovljivi viri energije</i>					
Toplotne črpalke					
Zmanjšanje izgub toplote v obstoječih omrežjih za daljinsko ogrevanje ali hlajenje					

* Navede se le, če so na voljo sektorski podatki.

Del IV: Pregled morebitnih novih strategij in ukrepov politike

Kratek opis morebitne nove strategije ali ukrepa politike	Glavni cilji nove strategije ali ukrepa politike	Predvideno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov	Prihranki primarne energije, v GWh na leto	Vpliv na delež soproizvodnje z visokim izkoristkom	Vpliv na delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov energije ter v sektorju ogrevanja in hlajenja	Povezave z nacionalnim finančnim načrtovanjem in prihranki stroškov za javni proračun in udeležence na trgu	Ocenjeni ukrepi javne podpore, če obstajajo, z letnim proračunom in opredelitvijo možnega elementa pomoči

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2019/1660**z dne 25. septembra 2019****o izvajanju novih določb o merjenju in obračunavanju Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti**

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija je zavezana razvoju trajnostnega, konkurenčnega, varnega in razogljčenega energetskega sistema. Energetska unija določa ambiciozne cilje Unije. Njeni cilji so zlasti: (i) zmanjšati emisije toplogrednih plinov za vsaj 40 % do leta 2030 v primerjavi z letom 1990, (ii) povečati delež porabe energije iz obnovljivih virov na vsaj 32 % ter (iii) zagotoviti prihranke energije in izboljšati energetske varnost, konkurenčnost in trajnostnost Unije. Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: DEU), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾, kot cilj na področju energijske učinkovitosti določa vsaj 32,5-odstotne prihranke na ravni Unije do leta 2030.
- (2) Ogrevanje in hlajenje sta najpomembnejša vira porabe končne energije ter predstavljata približno 50 % skupnega povpraševanja po energiji v Evropski uniji. 80 % te energije se uporabi v stavbah. Zato bo doseganje energetskih in podnebnih ciljev Unije zelo odvisno od prizadevanj Unije v zvezi s prenovo stavbnega fonda ter spodbujanjem optimalnejšega delovanja in uporabe stavb.
- (3) Z jasnimi in pravočasnimi informacijami ter obračuni za električno energijo, ki temeljijo na dejanski porabi, lahko porabniki aktivno sodelujejo pri zmanjševanju potreb po energiji za ogrevanje in hlajenje. Več kot 40 % stanovanj v Uniji se nahaja v večstanovanjskih stavbah ali dvojčkih, od katerih jih ima veliko skupne sisteme za zagotavljanje ogrevanja prostorov ali za pripravo tople sanitarne vode. Točne, zanesljive, jasne in pravočasne informacije o porabi energije so zato pomembne za uporabnike v takih stanovanjih, ne glede na to, ali so v neposrednem, individualnem pogodbenem razmerju z dobaviteljem energije ali ne.
- (4) DEU je zakonodajni akt na ravni Unije, ki obravnava merjenje in obračunavanje dobave toplotne energije. Leta 2018 je bila DEU spremenjena. Eden od ciljev te spremembe je bilo pojasniti in okrepiti veljavna pravila v zvezi z merjenjem in obračunavanjem.
- (5) Pojasnila vključujejo uvedbo pojma „končni porabnik“ poleg pojma „končni odjemalec“, ki je že uporabljen v DEU, da se pojasni, da imajo pravice do informacij o obračunavanju in porabi tudi porabniki brez sklenjenih individualnih ali neposrednih pogodb z dobaviteljem energije, ki se uporablja za skupne sisteme za ogrevanje, hlajenje ali pripravo sanitarne tople vode v večstanovanjskih stavbah.
- (6) Spremembe prav tako izrecno navajajo zahtevo, da morajo države članice objaviti merila, metodologije in postopke, ki se uporabljajo za odobritev izjeme od splošne zahteve za individualno merjenje v večstanovanjskih stavbah, ter pojasniti brezpogojno zahtevo za individualno merjenje sanitarne tople vode v stanovanjskih delih novih večstanovanjskih stavb.
- (7) Glede na to, kako pomembna so za spodbujanje poštenih izidov in vzpostavitev ustreznih spodbud med uporabniki večstanovanjskih in večnamenskih stavb, Direktiva (EU) 2018/2002 državam članicam nalaga tudi vzpostavitve preglednih in javno dostopnih pravil o delitvi stroškov za take stavbe.
- (8) Revidirana DEU vsebuje tudi jasnejše zahteve za koristnejše in popolnejše informacije o obračunavanju na podlagi podatkov o porabi glede na podnebje, da bi se okrepil učinek merjenja in obračunavanja z vidika spremembe v ravnanju, ki bi ju zahteve lahko povzročile. To vključuje zadevne primerjave in nove elemente, kot so informacije o povezani mešanici virov energije in emisijah toplogrednih plinov ter o razpoložljivih pritožbenih postopkih ali mehanizmih za reševanje sporov.

⁽¹⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

- (9) Hkrati je cilj strožjih zahtev za pogoste informacije o obračunu ali porabi, kadar so naprave z daljinskim odčitavanjem kombinirane s pravili, ki zagotavljajo postopen prehod na števec ali delilnike stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem, vsem končnim porabnikom sčasoma zagotoviti bolj pravočasne in pogostejše informacije.
- (10) Države članice naj bi zakone in druge predpise, potrebne za prenos določb Direktive (EU) 2018/2002, povezanih z merjenjem in obračunavanjem, sprejele najpozneje 25. oktobra 2020.
- (11) DEU državam članicam omogoča polje proste presoje pri prenosu in izvajanju revidiranega sklopa zahtev v zvezi z merjenjem in obračunavanjem, saj jim dovoljuje, da to storijo na način, ki najbolj ustreza njihovim nacionalnim okoliščinam, vključno s podnebnimi razmerami, modeli najemnih razmerij in lastništva nad nepremičninami ter stavbnimi fondi. To priporočilo pojasnjuje spremenjene zahteve in prikazuje, kako je mogoče doseči cilje Direktive. Cilj je zlasti zagotoviti enotno razumevanje DEU v državah članicah pri njihovem oblikovanju ukrepov za prenos.
- (12) Smernice iz tega priporočila dopolnjujejo in delno nadomeščajo smernice, ki jih je Komisija v preteklosti izdala v zvezi s členi 9 do 11 DEU ⁽³⁾.
- (13) To priporočilo ne spreminja pravnih učinkov DEU in ne posega v zavezujočo razlago DEU, kot jo je podalo Sodišče. Osredotoča se na določbe v zvezi z merjenjem in obračunavanjem ter zadeva člene 9a, 9b, 9c, 10a in 11a DEU in Prilogo VIIa k DEU –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale pri prenosu zahtev iz Direktive (EU) 2018/2002, določenih v členih 9a, 9b, 9c, 10a in 11a DEU in v Prilogi VIIa k DEU, upoštevati smernice iz priloge k temu priporočilu.

V Bruslju, 25. septembra 2019

Za Komisijo

Miguel ARIAS CAÑETE

Član Komisije

⁽³⁾ COM(2013) 762 final in SWD(2013) 448 final, Bruselj, z dne 6. novembra 2013.

PRILOGA

1. UVOD

1.1 Pravni okvir in okvir politike

Členi 9, 10 in 11 Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (v nadaljnjem besedilu: DEU) ter njena Priloga VII zajemajo merjenje in obračunavanje individualne porabe energije. Spremembe, povezane z merjenjem in obračunavanjem, uvedene z revizijo DEU z direktivo o spremembi ⁽¹⁾, zajemajo predvsem:

- dodajanje novih predpisov, posebej veljavnih za toplotno energijo, in sicer členov 9a, 9b, 9c, 10a in 11a ter Priloge VIIa, in
- odstranitev toplotne energije s področja uporabe prvotnih določb DEU (členi 9, 10 in 11 ter Priloga VII).

Kar zadeva merjenje in obračunavanje električne energije, je bil obstoječi pravni red EU prečiščen v okviru prenovitve direktive o trgu z električno energijo, ki je bila sprejeta tudi v okviru svežnja Čista energija za vse Evropejce.

Kar zadeva plin, je zakonodajalec (Evropski parlament in Svet) v okviru revizije DEU v člen 24(14) vključil klavzulo o pregledu, da bi zagotovil, da se podobne spremembe obravnavajo na podlagi ocene ali predloga Komisije najpozneje do 31. decembra 2021.

Skratka, revidirana DEU znatno spreminja določbe o merjenju in obračunavanju, kar zadeva zahteve, ki veljajo za toplotno energijo. Določbe za električno energijo ostajajo nespremenjene, dokler 1. januarja 2021 ne začnejo veljati nove določbe prenovljene direktive o trgu z električno energijo ⁽²⁾; določbe za plin ostajajo nespremenjene, dokler oziroma če zakonodajalec ne sprejme nadaljnjih sprememb.

1.2 Področje uporabe in namen tega dokumenta

Cilj tega priporočila je pospešiti učinkovito in usklajeno uporabo določb DEU o merjenju in obračunavanju toplotne energije. Priporočilo delno dopolnjuje in delno nadomešča že objavljene smernice Komisije.

Navodilo Komisije iz leta 2013 v zvezi s členi 9 do 11 ⁽³⁾ ostaja relevantno za električno energijo in plin, saj prvotne določbe DEU v zvezi z električno energijo in plinom za zdaj ostajajo veljavne. V zvezi s toplotno energijo pa se je veliko spremenilo oziroma je bilo razjasnjeno, zato bo navodilo iz leta 2013 po izteku roka za prenos revidiranih določb (25. oktober 2020) le delno relevantno ⁽⁴⁾.

Komisija je objavila tudi posebne smernice za individualno merjenje toplotne energije v večstanovanjskih stavbah ⁽⁵⁾. Splošen pristop teh smernic ostaja veljaven, prav tako tudi veliko njenih priporočil.

⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2018/2002.

⁽²⁾ Prim. člena 70 in 73 Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

⁽³⁾ SWD(2013) 448 final, Bruselj, z dne 6. novembra 2013, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1416394987283&uri=SWD:2013:448:FIN>.

⁽⁴⁾ Zlasti so za nove določbe o toplotni energiji relevantna načela iz odstavkov 19–26, 50–54 in 56 navodila iz leta 2013.

⁽⁵⁾ Guidelines on good practice in cost-effective cost allocation and billing of individual consumption of heating, cooling and domestic hot water in multi-apartment and multi-purpose buildings (*Smernice za dobre prakse na področju stroškovno učinkovite delitve stroškov in obračunavanja individualne porabe ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah*), empirica GmbH – Communication and Technology Research, Simon Robinson, Georg Vogt, december 2016 <https://ec.europa.eu/energy/en/studies/specific-guidance-sub-metering-thermal-energy-multi-unit-buildings-implementation-articles-9>.

1.3 Pregled sprememb v zvezi z merjenjem in obračunavanjem toplotne energije

Glavne spremembe, uvedene z revidirano DEU za zahteve za merjenje in obračunavanje dobavljene toplotne energije, so:

- uvedba pojma „končni porabniki“ poleg obstoječega pojma „končni odjemalci“. Namen je zlasti pojasniti, da imajo pravice do informacij o obračunavanju in porabi (člen 10a) tudi porabniki, ki nimajo sklenjenih individualnih ali neposrednih pogodb z dobaviteljem energije, ki se uporablja za skupne sisteme za ogrevanje, hlajenje ali pripravo tople vode v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah,
- jasnejše razlikovanje med merjenjem in individualnim merjenjem (člen 9a oziroma 9b),
- izrecna zahteva, da morajo države članice objaviti merila, metodologije in postopke, ki se uporabljajo za odobritev izvzetij od splošne zahteve za individualno merjenje v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah (člen 9b(1)),
- pojasnjena brezpogojna zahteva za individualno merjenje sanitarne tople vode v stanovanjskih delih novih večstanovanjskih in večnamenskih stavb (člen 9b(2)),
- nova obvezna zahteva, da morajo imeti države članice vzpostavljena pregledna in javno dostopna pravila o delitvi stroškov (člen 9b(3)),
- uvedba zahteve v zvezi z daljinskim odčitavanjem za števec in delilnike stroškov ogrevanja (člen 9c),
- okrepljene zahteve za pogoste informacije o obračunu in porabi, kadar so na voljo naprave z daljinskim odčitavanjem (dvakrat ali štirikrat letno od 25. oktobra 2020 in mesečno od 1. januarja 2022) (člen 10a in Priloga VIIa),
- uvedba koristnejših in popolnejših informacij o obračunu na podlagi podatkov o porabi glede na podnebje ter vključno z zadevnimi primerjavami in novimi elementi, kot so informacije o povezani mešanici virov energije in emisijah toplogrednih plinov ter o razpoložljivih pritožbenih postopkih ali mehanizmih za reševanje sporov (Priloga VIIa).

2. OBVEZNOST ZA MERJENJE (ČLEN 9a)

Novi člen 9a ima dva odstavka, od katerih vsak nadgrajuje podobno zahtevo iz prvotne DEU, in sicer prva pododstavka člena 9(1) in 9(3). Skupaj pomenita splošno obveznost merjenja dobave toplotne energije.

Člen 9a(1) vsebuje splošno zahtevo, da morajo imeti končni odjemalci⁽⁶⁾ na voljo števec⁽⁷⁾, ki natančno prikazujejo njihovo dejansko količino porabljene energije. V nasprotju s prvotnim členom 9(1) DEU ta zahteva ni z ničemer pogojena. Določba ne vključuje zahteve, da mora števec prikazovati informacije o dejanskem času porabe.

Člen 9a(2) vsebuje bolj specifično zahtevo, da se števec namesti na toplotni izmenjevalnik ali na mesto oddaje, kadar se stavba s toplotno energijo oskrbuje iz centralnega vira, ki oskrbuje več stavb, ali iz sistema daljinskega ogrevanja ali daljinskega hlajenja.

Ta določba je vsebovana že v členu 9(3) prvotne DEU.

⁽⁶⁾ V členu 2(23) je končni odjemalec opredeljen kot fizična ali pravna oseba, ki kupuje energijo za lastno končno rabo.

⁽⁷⁾ Člen 9a v primerjavi s členom 9 ne omenja „individualnih“ števcov. Ta razlika ne spreminja področja uporabe zahteve ter je namenjena le krepitvi jasnejšega razlikovanja med merjenjem in individualnim merjenjem ter med končnimi odjemalci in končnimi porabniki. V revidirani DEU se izraz „individualen“ uporablja zlasti v kontekstu individualnega merjenja.

V več primerih se zahteve iz omenjenih določb prekrivajo in vodijo do istega izida: to velja, kadar je končni odjemalec s toplotno energijo oskrbovan izključno za namene, povezane z eno stavbo (običajno za ogrevanje prostorov in pripravo sanitarne tople vode). To velja tudi, kadar je stavba razdeljena na več enot, od katerih ima vsaka svoj lasten toplotni izmenjevalnik/razdelilno postajo ter je uporabnik vsaki enoti končni odjemalec z lastno neposredno pogodbo z omrežjem za daljinsko ogrevanje/hlajenje⁽⁸⁾. V obeh primerih člena 9a določa, da je treba števec namestiti na mesto oddaje/toplotni izmenjevalnik za vsak posamezen prostor končnega odjemalca.

Zahteve pa se tudi dopolnjujejo. Poraba lahko načeloma poteka zunaj stavbe, na primer za namene procesne toplote v industrijskem obratu. V skladu s členom 9a(1) je treba meriti tudi tako dobavo. Podobno lahko nekateri končni odjemalci prejemajo dobavo za več stavb. Na primer, končni odjemalec lahko prejema dobavo v več stavbah iz istega omrežja za daljinsko ogrevanje. Če so stavbe z omrežjem povezane prek enega samega mesta, je v skladu s členom 9a(1) potreben le en števec. Vendar pa je v takih primerih namen člena 9a(2) zagotoviti, da se določi tudi individualna poraba vsake stavbe⁽⁹⁾. Drug primer bi lahko bila velika lokacija, recimo vojaška baza, ki ima lastno napravo za dobavo ogrevanja, hlajenja ali sanitarne tople vode več stavbam na lokaciji. V tem primeru bi se uporabil člen 9a(2) (in ne člen 9a(1)).

Rešitve, ki zajemajo sisteme za shranjevanje toplote, lahko povzročijo določene negotovosti glede uporabe člena 9a. Primer tega je lahko situacija, ko se več kot enemu končnemu odjemalcu, končnemu porabniku ali stavbi, povezani s sistemom za shranjevanje toplotne energije v vodonosniku (ATES), toplota dobavlja iz skupnega plitvega podzemnega geotermalnega vira. V tem primeru sistem ne velja nujno za daljinsko ogrevanje v skladu s členom 9a(1)⁽¹⁰⁾ niti za centralni vir ogrevanja ali sanitarne tople vode v skladu s členom 9a(2), pod pogojem, da:

- se toplota dobavlja pri temperaturi, ki jo je treba zvišati s posameznimi toplotnimi črpalkami, da se lahko uporabi za ogrevanje prostorov ali pripravo sanitarne tople vode, in
- energija, potrebna za delovanje toplotnih črpalk, ni del storitve, jo pa plača vsak končni odjemalec ali končni porabnik posebej⁽¹¹⁾.

V tem primeru merjenje nizkotemperaturne toplote po členu 9a ni potrebno.

Podobno v primeru, če je tak sistem reverzibilen in zagotavlja tudi hlajenje, merjenje hlajenja, pridobljenega iz podzemnega vira, po členu 9a ni potrebno, če je tako delovanje potrebno za sezonsko regeneracijo toplotnega vira in če se vir hlajenja regenerira izključno s (sezonsko) izmeničnimi operacijami ogrevanja/hlajenja⁽¹²⁾.

Posebni premisleki so morda nujni tudi v primerih, ko se toplotna energija v obliki že pripravljene sanitarne tople vode dobavlja iz sistema za daljinsko ogrevanje ali podobnega zunanega vira v večstanovanjsko ali večnamensko stavbo, kjer so uporabniki individualni končni odjemalci dobavitelja. V tem primeru in glede na to, da DEU ne določa, ali je za sanitarno toplo vodo potreben toplotni števec ali števec za vodo, lahko načeloma zadostujejo števci za vodo v posameznih stanovanjih, če se šteje, da so mesta odjema vodovodne pipe ali dovodi v vsakem stanovanju/enoti. Vendar se v tem primeru predpostavi, da je za toplotne izgube, do katerih pride do mest odjema v stavbi, izključno odgovoren dobavitelj energije. Če to ni tako in glede na to, da so izgube toplotne energije v omrežjih za daljinsko ogrevanje lahko precejšnje, bi bilo treba toplotni števec namestiti tudi na mesto, kjer se konča odgovornost dobavitelja. Drugače končni odjemalci ne bodo mogli določiti, ali se obračun sklada z dejansko porabo energije: dobavitelj lahko zatrjuje, da je do izgub prišlo znotraj stavbe, za kar sam ni več odgovoren, brez toplotnega števca pa ni mogoče preveriti, v kolikšni meri to drži.

⁽⁸⁾ Taki primer niso zelo pogosti, se pa pojavljajo. Pogosteje se zgodi, da je več končnih porabnikov, a le en končni odjemalec — prim. tudi oddelek 7.1.

⁽⁹⁾ Opozoriti je treba, da za namestitev takih števcov na ravni stavb ne bi smelo biti odgovorno podjetje za daljinsko ogrevanje, ampak lastnik ali upravnik zgradbe.

⁽¹⁰⁾ V DEU daljinsko ogrevanje ni opredeljeno, v skladu z direktivo o energiji iz obnovljivih virov pomeni „distribucijo toplotne energije v obliki pare, vroče vode ali [...] iz centralnih ali decentraliziranih proizvodnih virov prek omrežja do več zgradb ali zemljišč za namene ogrevanja ali hlajenja prostorov ali za procesno ogrevanje ali hlajenje“.

⁽¹¹⁾ Ker ima toplotna energija, pridobljena iz plitvega podzemnega geotermalnega vira, načeloma nizko temperaturo, pri kateri energija neposredno ni uporabna (razen če je kombinirana s toplotno črpalko) za tipične rabe energije (ogrevanje prostorov, priprava sanitarne tople vode, procesno ogrevanje), velja, da se ne obravnava nujno kot daljinsko ogrevanje ali „vir ogrevanja ali sanitarne tople vode“. V zvezi s členom 9a(2) taka razlaga velja še toliko bolj, če so uporabljene toplotne črpalke (s pomočjo katerih toplotna energija iz podzemnega vira postane uporabna) plačane individualno, kajti v tem primeru kritična komponenta storitve ogrevanja ne izhaja iz centralnega vira.

⁽¹²⁾ V teh okoliščinah velja, da upravljavec sistema hlajenja ne dobavlja iz omrežja, temveč gre za začasno uporabo naprave za shranjevanje, s čimer se zagotavlja ogrevanje v hladnejših obdobjih.

3. OBVEZNOST ZA INDIVIDUALNO MERJENJE (ČLEN 9b(1))

Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 31 direktive o spremembi, bi morale pravice, povezane z obračunom in informacijami o obračunu ali porabi, veljati za porabnike ogrevanja, hlajenja ali sanitarne tople vode, dobavljene iz centralnega vira, tudi kadar ti nimajo neposrednega individualnega pogodbenega razmerja z dobaviteljem energije. Da bi se pojasnil ta vidik zakonodaje, je bil uveden pojem „individualno merjenje“, ki se nanaša na merjenje porabe v posameznih enotah večstanovanjskih ali večnamenskih stavb, če se take enote oskrbujejo iz centralnega vira in če uporabniki⁽¹³⁾ nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije⁽¹⁴⁾.

V skladu s členom 9b je individualno merjenje potrebno kot splošno pravilo, in sicer pod določenimi pogoji. Bilo je že vključeno v drugem pododstavku člena 9(3) prvotne DEU, v skladu s katerim je bil rok za uvedbo individualnega merjenja 31. december 2016. Rok v revidiranem besedilu ni naveden, ker je že potekel.

Zahteva, navedena v novem členu 9b, je vsebinsko enaka zahtevi iz prvotne DEU. Je pa podanih nekaj pojasnil, ki so podrobneje navedena v nadaljevanju.

Besedilo prvega pododstavka zdaj jasneje navaja naravo pogojev, pod katerimi je individualno merjenje obvezno, in sicer „[...] če je tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito v smislu, da je sorazmerno glede na morebitne prihranke energije“. To se odraža tudi v uvodni izjavi 30, ki navaja, „da je odgovor na to, ali je individualno merjenje stroškovno učinkovito, odvisen od tega, ali so zadevni stroški sorazmerni z morebitnimi prihranki energije“, ter da bi „[p]ri oceni, ali je individualno merjenje stroškovno učinkovito, [...] lahko upoštevali učinek drugih konkretnih in načrtovanih ukrepov v zadevni stavbi, na primer prihodnjo prenovo“. To pojasnilo potrjuje pristop iz posebnih smernic, ki jih je objavila Komisija, da bi državam članicam pomagala pri uporabi zadevnih pogojev⁽¹⁵⁾ pri izvajanju prvotne DEU.

Določba zdaj navaja obveznost, da morajo države članice jasno določiti in objaviti „splošna merila, metodologije in/ali postopke“, na podlagi katerih se ugotovita pomanjkljiva tehnična izvedljivost ali stroškovna učinkovitost. To je prav tako skladno s pristopom iz omenjenih posebnih smernic. Komisija je vedno menila, da morajo biti države članice zelo jasne glede tega, kako pogoji postanejo delujoči in kako se uporabijo v praksi⁽¹⁶⁾.

4. POSEBNE OBVEZNOSTI ZA INDIVIDUALNO MERJENJE SANITARNE TOPLE VODE V STANOVANJSKIH DELIH NOVIH STAVB (ČLEN 9b(2))

Na splošno je individualno merjenje sanitarne tople vode nujno, če je le tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito, kot določa člen 9b(1). Vendar v skladu s členom 9b(2) velja strožja, brezpogojna zahteva v posebnem primeru novih večstanovanjskih stavb in stanovanjskih delov večnamenskih stavb, ki imajo centralni vir ogrevanja za sanitarno toplo vodo ali se z njo oskrbujejo iz sistemov daljinskega ogrevanja.

Utemeljitev te strožje zahteve je, da je v takšnih okoliščinah mogoče predpostaviti, da je individualno merjenje sanitarne tople vode tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito. Predpostaviti je mogoče tudi, da so dodatni stroški merjenja porabe sanitarne tople vode v posameznih stanovanjih v novih večstanovanjskih stavbah in v stanovanjskih delih novih večnamenskih stavb omejeni, saj je mogoče za ustrezne ukrepe poskrbeti že v fazi gradnje. Hkrati ni posebnih razlogov za predvidevanje, da se bo povpraševanje po sanitarni topli vodi sčasoma sistematično ali znatno zmanjšalo, zato je mogoče pričakovati, da bodo koristi spodbujanja učinkovitega ravnanja z obračunavanjem na podlagi porabe in povratnimi informacijami (z vidika povzročenih možnih prihrankov) ostale precejšnje.

⁽¹³⁾ Uporabniki so lahko gospodinjstva, podjetja ali drugi subjekti, ki imajo pravico uporabljati zadevne prostore.

⁽¹⁴⁾ Uporabniki, ki imajo individualne neposredne pogodbe z dobaviteljem energije, imajo take pravice, ker so končni odjemalci (tj. fizične ali pravne osebe, ki zadevno energijo kupujejo za lastno končno rabo) po členih 9a, 10a in 11a.

⁽¹⁵⁾ Glej sprotno opombo 4.

⁽¹⁶⁾ Prim. odstavek 25 v SWD(2013) 448 final.

Revidirana DEU za namene člena 9b(2) ne opredeljuje posebej, kaj je „nova“ stavba. Po eni strani lahko uporabniki novozgrajenih stavb, ki bodo prvič dane v uporabo po roku za prenos (tj. 25. oktober 2020), pričakujejo, da bo stavba opremljena z merilnimi napravami. Po drugi strani pa merjenje morda ni bilo vključeno v načrte, če so bile zahteve za izdajo gradbenih dovoljenj oddane pred začetkom prenosa v nacionalno zakonodajo. Pri prenosu te določbe bodo države članice zato morda želele oceniti, v kolikšni meri je to mogoče oziroma je izpolnitev pričakovani razumna. V vsakem primeru nove stavbe, za katere so bile zahteve za izdajo gradbenih dovoljenj oddane po roku za prenos, spadajo na področje uporabe zahteve iz člena 9b(2) in morajo biti opremljene s števci.

Zahteva omenja števec, ne določa pa, ali gre za števec za vodo ali toplotni števec. Kadar imajo posamezne enote lastno razdelilno postajo, ki zagotavlja ogrevanje prostorov in tudi energijo za pripravo sanitarne tople vode v sami enoti, ter kadar se meri skupna poraba energije vsake razdelilne postaje, je zahteva iz člena 9b(2) izpolnjena. Z drugimi besedami, kadar se sanitarna topla voda pripravlja v vsaki enoti z uporabo toplotne energije, dobavljene iz centralnega vira ali razdelilne postaje za daljinsko ogrevanje, je povezano porabo energije mogoče meriti skupaj s porabo, ki izhaja iz ogrevanja prostorov.

5. PRAVILA ZA DELITEV STROŠKOV OGREVANJA (ČLEN 9b(3))

Kadar se uporablja sistem individualnega merjenja, se za dodelitev vseh stroškov posameznim prostorom, ki jih sistem zajema, uporabijo vrednosti ali indeksi meritev, pridobljeni z odčitavanjem s posameznih naprav (bodisi števec bodisi delilnikov stroškov ogrevanja). To je mogoče narediti na več načinov in velja, da ni enega samega, najboljšega načina⁽¹⁷⁾, vsaj ne za ogrevanje ali hlajenje prostorov v tipičnem primeru večstanovanjskih ali večnamenskih stavb, kjer posamezne enote niso toplotno neodvisne druga od druge, tj. kjer toplotni tokovi, ki prehajajo skozi notranje zidove, niso nezamisljivi v primerjavi s tokovi skozi ovoj stavbe (zunanji zidovi, streha itd.).

Vendar pa uporaba metod delitve stroškov, ki veljajo za poštene in temelječe na trdnih načelih, močno izboljšuje sprejete med uporabniki. Tako, kot je priznано tudi v uvodni izjavi 32 direktive o spremembi, lahko preglednost pri obračunavanju individualne porabe toplotne energije olajša izvajanje individualnega merjenja. V prvotni DEU so bila taka nacionalna pravila izbirna in vzpostavili sta jih le dve tretjini držav članic. Revidirana DEU od držav članic zdaj zahteva vzpostavitev preglednih in javno dostopnih pravil o delitvi stroškov⁽¹⁸⁾.

Natančneje, člen 9b(3) navaja, da „[k]adar se večstanovanjske ali večnamenske stavbe oskrbujejo z daljinskim ogrevanjem ali daljinskim hlajenjem ali kadar v njih prevladujejo lastni skupni sistemi ogrevanja ali hlajenja, države članice za zagotovitev preglednosti in točnosti obračunavanja individualne porabe zagotovijo, da so vzpostavljena pregledna, javno dostopna nacionalna pravila o delitvi stroškov ogrevanja, hlajenja in porabe sanitarne tople vode v takih stavbah“. Ker je v večini, če ne celo v vseh državah članicah mogoče najti stavbe, ki izpolnjujejo vsaj enega od pogojev, bo večina držav članic, če ne celo vse, do 25. oktobra 2020 morala vzpostaviti taka pravila ali pa obstoječa pravila narediti javno dostopna.

Treba je poudariti, da ni treba, da nacionalna pravila o delitvi stroškov nujno opredeljujejo vsako podrobnost načina dodelitve stroškov. Države članice se lahko odločijo, da bodo le vzpostavile okvir, ki določa ključna načela ali parametre, regionalnim ali lokalnim organom ali celo deležnikom posameznih stavb pa prepustile nekaj prožnosti pri določitvi ali dogovoru o nadaljnjih podrobnostih.

⁽¹⁷⁾ Za razpravo in analizo načel delitve stroškov ogrevanja glej na primer Castellazzi, L., *Analysis of Member States' rules for allocating heating, cooling and hot water costs in multi-apartment/purpose buildings supplied from collective systems – Implementation of EED Article 9(3) (Analiza pravil držav članic za delitev stroškov ogrevanja, hlajenja in tople vode v večstanovanjskih/večnamenskih stavbah, ki se oskrbujejo iz skupnih sistemov – Izvajanje člena 9(3) DEU)*, EUR 28630 EN, Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije, 2017, ISBN 978-92-7969286-4, doi:10.2760/40665, JRC106729 <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/analysis-member-states-rules-allocating-heating-cooling-and-hot-water-costs-multi-apartmentpurpose>.

⁽¹⁸⁾ Opozoriti je treba, da zahteva velja neodvisno od tega, ali merjenje poteka individualno, ter da bi pravila morala vključevati tudi situacije, ko posamezni podatki o dejanski porabi ali odčitani podatki iz delilnikov stroškov ogrevanja niso na voljo, ker se je individualno merjenje izkazalo za tehnično neizvedljivo ali stroškovno neučinkovito.

Ne glede na raven podrobnosti bi bilo treba pravila oblikovati tako, da zagotavljajo, da doseganje določenih ciljev, povezanih z DEU, ni ogroženo. Zlasti morajo pravila o delitvi stroškov zagotavljati, da načela obračunavanja na podlagi dejanske porabe v praksi ne ogroža prešibka povezava med odčitanimi podatki iz naprave določenega končnega porabnika in njegovim končnim obračunom. Če se pri izračunu deleža posameznih uporabnikov v skupnih stroških namenja premalo pomena posameznim odčitanim podatkom, bo nameravana spodbuda za učinkovito rabo energije ogrožena. Po drugi strani je enako pomembno, da ta povezava ni premočna v situacijah, kadar poraba vsakega porabnika ni v celoti neodvisna od porabe drugih in kadar bi izid lahko bila zelo različna delitev stroškov med posameznimi enotami stavbe. Različna delitev stroškov lahko ustvari ali poslabša razdelitev spodbud med uporabniki glede naložb v energetsko učinkovitost na ravni celotne stavbe (kot so izboljšave ovoja stavbe). Kadar so nacionalna pravila držav članic o delitvi stroškov oblikovana tako, da ne zmanjšujejo tega tveganja, Komisija meni, da bi to lahko bilo v nasprotju s členom 19 DEU, v skladu s katerim morajo države članice oceniti in sprejeti ustrezne ukrepe za obravnavo razdelitve spodbud med lastnike stavb in/ali najemnike. Kot že omenjeno, ni enega samega pravilnega načina delitve stroškov, vendar pa dobro oblikovana pravila zagotavljajo ravnovesje med posledičnimi spodbudami za uporabnike kot posameznike in kot skupnost. Pravila o delitvi, ki takega ravnovesja ne dosežejo in omogočajo ekstremne izide, lahko ogrožajo doseganje ciljev iz člena 9b oziroma člena 19. Možna orodja, ki jih nekatere države članice uporabljajo za doseganje takega ravnovesja, vključujejo dovoljene razpone za del stroškov, dodeljenih glede na posamezne odčitane podatke, zgornje meje odstopanj posameznih obračunov od povprečja za stavbo ali sisteme korekcijskih faktorjev, ki odražajo neugodne lege naravno hladnejših/bolj izpostavljenih stanovanj znotraj stavbe.

V zvezi s tem Komisija poudarja, da se obveznosti iz člena 10a, da mora obračun temeljiti na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja, ne sme razlagati, kot da mora obračun temeljiti izključno na odčitanih podatkih iz takih naprav. V primeru večstanovanjskih in večnamenskih stavb zares obstajajo dobri, objektivni razlogi za to, da se stroški ne delijo izključno na podlagi takih odčitanih podatkov oziroma sorazmerno z njimi, vsaj ne, kar zadeva ogrevanje in hlajenje prostorov (prim. sprotno opombo 16). Konec leta 2017 sta bili pri Sodišču vložena predloga za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z vprašanji možne pomembnosti te teme ⁽¹⁹⁾. Sklepi generalnega pravobranilca v teh združenih zadevah, predstavljeni 30. aprila 2019, izkazujejo podobne argumente v zvezi s tem ⁽²⁰⁾.

6. DALJINSKO ODČITAVANJE (ČLEN 9c)

6.1 Prehod na naprave z daljinskim odčitavanjem

V skladu s predlogom Komisije je bil poseben cilj revidirane DEU „opolnomočiti porabnike toplotne energije z boljšimi in dovolj pogostimi povratnimi informacijami o njihovi porabi, tudi z izkoriščanjem tehnološkega napredka“ ⁽²¹⁾.

V ta namen revidirana DEU vsebuje nove zahteve za spodbujanje uporabe naprav z daljinskim odčitavanjem kot ključnih omogočevalcev pogostih povratnih informacij o porabi končnim porabnikom.

Direktiva o spremembi naprave z daljinskim odčitavanjem s tehničnega vidika ne opredeljuje. V uvodni izjavi 33 Direktive (EU) 2018/2002 je navedeno, da „[p]ri napravah z daljinskim odčitavanjem dostop do individualnih stanovanj ali enot za potrebe odčitavanja ni potreben“. Vendar je to treba razumeti kot skupno minimalno lastnost naprav z daljinskim odčitavanjem, ne pa nujno kot *edino* lastnost. V uvodni izjavi 33 je navedeno tudi, da se države članice lahko „same odločijo, ali bodo tehnologije mimoidočega odčitavanja obravnavale kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem ali ne“. To je za države članice pomembna odločitev, saj ima njihova izbira neposredne posledice za to, kako naj bi v svojo zakonodajo prenesle in izvrševale zahteve iz člena 9c in Priloge VIIa. Na primer, kadar se država članica odloči, da bo tako imenovane tehnologije mimoidočega odčitavanja obravnavala kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem, lahko take tehnologije šteje kot zadostne za izpolnjevanje obveznosti uvedbe daljinskega odčitavanja iz člena 9c. Toda to bi pomenilo tudi, da bi bil v stavbah, opremljenih s takimi sistemi, izpolnjen pogoj, ki sproži obveznost zagotavljanja pogostih informacij v skladu s točko 2 Priloge VIIa. Z drugimi besedami, če naprava velja za napravo z daljinskim odčitavanjem za namene člena 9c, mora kot taka veljati tudi za namene točke 2 Priloge VIIa.

⁽¹⁹⁾ Glej zadevi C-708/17 in C-725/17: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200142&pageIndex=0&doclang=SL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887> in <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200154&pageIndex=0&doclang=SL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887>.

⁽²⁰⁾ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213510>

⁽²¹⁾ Prim. oceno učinka Komisije, točka 3, str. 26 (SWD(2016) 405 final).

Nasprotno pa, če se država članica odloči, da tehnologij mimoidočega odčitavanja ne bo obravnavala kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem, bi za skladnost s členom 9c morala zagotoviti zahtevo za namestitve drugih, naprednejših ali dodatnih naprav ali sistemov⁽²²⁾. V tem primeru bi bil pogoj, ki sproži obveznosti zagotavljanja pogostih informacij v skladu s točko 2 Priloge VIIa, izpolnjen le, ko in kjer bi bili uvedeni tovrstni sistemi.

Ko se države članice odločajo, ali naj tehnologije mimoidočega odčitavanja obravnavajo kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem ali ne, lahko kot podlago za to odločitev uporabijo objektivne parametre, kot so vrste zadevnih energetskih storitev ali naprav, vrsta ali lokacija zadevnih stavb ter ali se naprave uporabljajo za merjenje ali individualno merjenje. Naprave mimoidočega odčitavanja je na primer mogoče obravnavati kot naprave z daljinskim odčitavanjem za namene merjenja dobave iz omrežja za daljinsko hlajenje, ne pa tudi za namene merjenja dobave iz omrežja za daljinsko ogrevanje. Kadar se države članice odločijo za razlikovanje na podlagi takih parametrov, bi morale zagotoviti, da so veljavna pravila jasna ter enostavna za sporočanje in razumevanje.

Za akterje na trgu je pomembno, da države članice sprejmejo in sporočijo svoje odločitve, ali tehnologije mimoidočega odčitavanja obravnavajo kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem, čim prej med postopkom prenosa, v vsakem primeru pa do 25. oktobra 2020. V nasprotnem primeru lastniki stavb in ponudniki storitev, ki pripravljajo nove sisteme po tem datumu, ne bodo jasno vedeli, katere zahteve za delovanje veljajo. Če ne bo takih odločitev, se lahko seveda iz previdnosti odločijo za rešitve z daljinskim odčitavanjem, ki ne delujejo na podlagi tehnologije mimoidočega odčitavanja.

Niti predpisi niti zgornji premisleki niso namenjeni uvedbi hierarhičnega odnosa med tehnologijami na podlagi mimoidočega odčitavanja in med tehnologijami na podlagi druge komunikacijske infrastrukture. Odločitev, da se prvo navedene tehnologije obravnavajo kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem, bi povečala izbiro naprav, ki se v zadevnih državah članicah lahko uporabijo za skladnost s členom 9c, in bi v tem smislu lahko veljala za najmanj zahtevno možnost, hkrati pa bi imela tudi posledice za skladnost s Prilogo VIIa2, ki bi bila po vsej verjetnosti zahtevnejša. Države članice bodo morda želele upoštevati, da bodo tehnologije mimoidočega odčitavanja neizbežno omejile pogostost, s katero je podatke mogoče zbirati realno in stroškovno učinkovito, kar pa nato omejuje možne dodatne storitve in posredne koristi, ki jih je mogoče pridobiti z napravami. Na primer, v omrežju za daljinsko ogrevanje, kjer se podatki o meritvah prenašajo/zbirajo samodejno vsako uro ali vsak dan, bodo taki podatki z vidika možne uporabe za optimizacijo delovanja sistema, zaznavanja napak, storitev opozarjanja itd. vredni precej več od podatkov o meritvah, ki se zbirajo vsak mesec s tehnologijami mimoidočega odčitavanja.

6.2 Naprave, nameščene po 25. oktobru 2020

Člen 9c revidirane DEU določa postopno uvedbo števcov in delilnikov stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem „[z]a namene členov 9a in 9b“, tj. ne glede na to, ali se naprave uporabljajo za merjenje ali individualno merjenje.

Prehod na naprave z daljinskim odčitavanjem se spodbuja na dva različna načina. Prvi je določen v členu 9c(1), ki določa, da morajo biti števci in delilniki stroškov ogrevanja, nameščeni po 25. oktobru 2020, naprave z daljinskim odčitavanjem. Ta zahteva na primer pomeni, da bodo morali biti števci, nameščeni po tem datumu na katerem koli novem ali obstoječem priključnem mestu v omrežju za daljinsko ogrevanje, naprave z daljinskim odčitavanjem. Prav tako to pomeni, da bodo morali biti toplotni števci, števci za sanitarno toplo vodo ali delilniki stroškov ogrevanja, nameščeni po tem datumu v okviru sistema individualnega merjenja, naprave z daljinskim odčitavanjem (vendar glej opombe v oddelku 6.3).

Člen 9c(1) navaja, da se „[p]ogoji za tehnično izvedljivost in stroškovno učinkovitost iz člena 9b(1) [...] še naprej uporabljajo“. To se ne sme razlagati, kot da je obveznost daljinskega odčitavanja, kot je določena v členu 9c(1), pogojena ali predmet takih meril. Izjava namreč pojasnjuje, da bi bili v okviru namestitve sistema za individualno merjenje v stavbi (ki je predmet člena 9b(1), na katerega se nanaša člen 9c(1)) po 25. oktobru 2020 tehnična izvedljivost in stroškovna učinkovitost še naprej veljavna razloga za izjeme od splošne zahteve za individualno merjenje, zlasti ker bi lahko zahteva za daljinsko odčitavanje, veljavna po tem datumu, v nekaterih primerih vplivala na obseg, v katerem je izpolnjeno eno ali drugo merilo. Situacija, v kateri bi bilo to relevantno, bi bila situacija, ko bi se obstoječemu sistemu

⁽²²⁾ V veliko primerih je napravo mimoidočega odčitavanja mogoče narediti „resnično“ primerno za daljinsko odčitavanje tako, da se v stavbi namesti en ali več „prehodov“. Taki prehodi zbirajo signale iz naprav in jih prek interneta ali telekomunikacijskih sistemov prenesejo v podatkovne sisteme ponudnikov storitev.

individualnega merjenja v določeni stavbi iztekla tehnična življenjska doba in bi ga bilo treba zamenjati ali pa bi se sistem nameščal prvič. V takih situacijah bi bilo upravičeno oceniti merila iz člena 9b(1), da se ugotovi, ali bi bilo individualno merjenje kot celota tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito, ob upoštevanju zahtev za daljinsko odčitavanje. Z drugimi besedami, sklicevanje v členu 9c(1) na pogoje iz člena 9b(1) se ne bi smelo razumeti kot ločeno pogojevanje v zvezi z značilnostmi naprave, ampak kot del splošne ocene iz člena 9b(1).

6.3 Zamenjave ali dodatki posameznih naprav za individualno merjenje v obstoječih sistemih

Pojavi se lahko specifično vprašanje v zvezi s situacijami, ko je treba obstoječo, že nameščeno napravo predčasno zamenjati, ker se je pokvarila, je izginila ali ne deluje več pravilno. Načeloma v takih primerih prav tako velja člen 9c(1). Toda če je naprava, ki jo je treba dodati ali zamenjati, ena od več naprav, ki skupaj sestavljajo sistem za individualno merjenje v stavbi, morda v določenih, posebnih okoliščinah ne bo mogoče ali smiselno zamenjati nedelujočih ali manjkajočih naprav z napravami z daljinskim odčitavanjem:

- pri sistemih delilnikov stroškov ogrevanja morajo biti za skladnost z evropskimi standardi vse naprave v določenem sistemu za individualno merjenje iste izdelave in tipa⁽²³⁾. V primeru hlapilnih delilnikov stroškov ogrevanja alternative z daljinskim odčitavanjem preprosto niso na voljo kot tehnična možnost,
- v primeru elektronskih delilnikov stroškov ogrevanja različica modela z daljinskim odčitavanjem, ki se uporablja drugje v stavbi, morda ni vedno na voljo, a tudi če bi bila, bi bila omejeno uporabna ali celo neuporabna, saj so podatki iz preostalih naprav za individualno merjenje, potrebni za sestavljanje obračunov delitve stroškov, v vsakem primeru na voljo le ob manj pogostih intervalih po ročnem odčitavanju,
- do enake situacije pride, če se v stanovanje v stavbi, opremljeni z delilniki stroškov ogrevanja, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati, namestijo dodatni radiatorji,
- podobna težava se lahko pojavi tudi, če se posamezen toplotni števec ali števec za toplo vodo zamenja ali doda v stavbi, v kateri se izvaja individualno merjenje in v kateri drugih števecov ni mogoče daljinsko odčitavati.

Komisija zato meni, da se v navedenih posebnih okoliščinah člen 9c(1) ne bi smel razlagati, kot da preprečuje zamenjavo posameznih naprav z napravami, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati, ko te tvorijo del sistema individualnega merjenja na podlagi naprav, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati, tudi po preteku roka iz člena 9c(1).

Po drugi strani je treba zahtevo iz člena 9c(2) (prim. s spodnjim oddelkom), da morajo biti do 1. januarja 2027 vsi naprave in sistemi opremljeni s funkcijo daljinskega odčitavanja, upoštevati tudi tam, kjer se pojavi potreba po posameznih zamenjavah v stavbi, opremljeni z napravami, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati; če zamenjanih naprav ni mogoče daljinsko odčitavati, se bo nevarnost, da bodo pomenile nepovratne stroške, ob približevanju roka 2027 povečala.

6.4 Obstoječi sistemi

Člen 9c(2) navaja, da se „[š]teveci in delilniki stroškov ogrevanja, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati, a so že bili nameščeni, [...] opremijo s funkcijo daljinskega odčitavanja ali pa se do 1. januarja 2027 zamenjajo z napravami z daljinskim odčitavanjem, razen če zadevna država članica dokaže, da to ne bi bilo stroškovno učinkovito“.

Namen te zahteve je zagotoviti, da bodo vsi končni uporabniki prostorov, v katerih poteka merjenje ali individualno merjenje, na koncu imeli koristi od naprav z daljinskim odčitavanjem – zlasti so to zagotovitev mesečnih informacij (prim. oddelek 9), ne bo jim treba biti doma, da bi odčitovalcem omogočili dostop do števca, poleg tega pa bodo, kjer je ustrezno, lahko izkoristili dodatne storitve, ki jih omogočajo take naprave (npr. opozorila pred iztekanjem tople vode).

Na podlagi tega je treba možnost odstopanja od zahteve razlagati zelo omejeno, vsa odstopanja pa morajo biti specifična ter ustrezno utemeljena in dokumentirana.

⁽²³⁾ Prim. oddelek 6.5 standarda EN834, in oddelek 6.4 standarda EN835.

Rok leta 2027 — več kot deset let od objave predloga Komisije — je bil namenjen zmanjšanju tveganja nepovratnih stroškov, ki so posledica dejstva, da bi bilo treba naprave zamenjati precej pred njihovo amortizacijo. Veliko naprav se v tem časovnem razponu tako ali tako zamenja iz tehničnih razlogov. Velika večina danes nameščenih novih delilnikov stroškov ogrevanja je elektronskih in jih je treba zaradi omejitev življenjske dobe baterij zamenjati po desetih letih. Kar zadeva števec, ima večina držav članic vzpostavljene zahteve za umerjanje, zaradi katerih je v praksi števec treba zamenjati po desetih letih ali še prej. Če so naprave starejše od deset let, se jim je že tako ali tako iztekla ekonomska življenjska doba/so bile amortizirane.

Nepovratnih stroškov, povezanih z obstoječimi napravami, zato ni mogoče obravnavati kot ustrezno utemeljitev za odstopanje od zahtev za daljinsko odčitavanje. Obstajati bi morale bolj specifične okoliščine. En primer, v katerem bi se skladnost lahko morda izkazala kot stroškovno neučinkovita, bi bila stavba iz materialov, ki preprečujejo pravilno delovanje leta 2026 razpoložljivih brezžičnih tehnologij, namestitve žičnih alternativ pa bi bila nesorazmerno draga (npr. če je v zidovih in tleh veliko železa).

6.5 Premisleki glede preverjanja in izvrševanja

V skladu s členom 13 DEU morajo države članice določiti „pravila o kaznih, ki se uporabljajo v primeru neupoštevanja nacionalnih določb, sprejetih v skladu s členi 7 do 11“, ter sprejeti „potrebne ukrepe za zagotovitev njihovega izvajanja“. Predvidene kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

Zaradi spremembe DEU ta obveznost zdaj zajema nekaj obstoječih in nekaj novih določb, vključno z novimi zahtevami za daljinsko odčitavanje iz člena 9c⁽²⁴⁾.

Države članice bodo torej morale, v okviru svoje širše odgovornosti in prizadevanj za zagotavljanje učinkovitega izvajanja in izvrševanja Direktive, razmisliti tudi, kako preverjati skladnost z novimi zahtevami za daljinsko odčitavanje. Pri tem bodo morda želele razmisliti, ali bi bilo mogoče v ta namen prilagoditi katerega od obstoječih postopkov, povezanih z direktivo o energetske učinkovitosti stavb⁽²⁵⁾, ali nacionalnih postopkov. Vendar se zahteve za daljinsko odčitavanje ne uporabljajo samo za nove stavbe (za katere so običajno potrebna gradbena dovoljenja) ali obstoječe stavbe, ki se prodajo ali dajo v najem novemu najemniku (za kar so v skladu z direktivo o energetske učinkovitosti stavb potrebne energetske izkaznice), ter se uporabljajo ne glede na velikost stavbe in ne glede na zmogljivost ogrevalnega sistema. To pomeni, da obstoječi postopki, povezani z gradbenimi dovoljenji, pregledi sistemov za ogrevanje, prezračevanje in klimatizacijo ali energijskimi nalepkami/energetskimi izkaznicami, morda ne zadostujejo za preverjanje skladnosti z novimi zahtevami.

Kar zadeva prehod na daljinsko odčitavanje pri števcih, ki se uporabljajo za namene člena 9a(1), bi ena možnost lahko bila, da bi države članice od upravljavcev sistemov za daljinsko ogrevanje in hlajenje ter upravljavcev drugih sistemov, ki s toplotno energijo oskrbujejo več stavb, zahtevale dokumentiranje skladnosti in/ali redno poročanje o deležu priključnih mest v omrežju, ki se merijo s števci z daljinskim odčitavanjem. Ker naj bi ta delež najpozneje 1. januarja 2027 načeloma⁽²⁶⁾ znašal 100 %, bi lahko države članice spremljale podatke in tako preverile, ali se pred iztekom roka dosega zadosten napredek v smeri skladnosti.

Za individualno merjenje bi bilo mogoče predvideti podobne obveznosti za odgovorne strani, ker pa so te odgovorne strani v državah članicah različne, odvisno od vrste najemnega razmerja ali lastništva, je lahko primerna mešanica pristopov. Kadar imajo države članice sistem identifikacije ali registracije ponudnikov storitev individualnega merjenja, lahko taki sistemi pomagajo pri identifikaciji upravljavcev, od katerih bi bilo mogoče stroškovno učinkovito zbirati informacije o vrsti opreme, nameščene v vsaki stavbi, ki jo upravljajo.

⁽²⁴⁾ Členi 9a, 9b, 9c in 10a, dodani z Direktivo (EU) 2018/2002, spadajo v omenjene „člene 7 do 11“. Prenovljena direktiva o trgu z električno energijo nadalje spreminja člen 13 DEU, da se zagotovi, da med člene, omenjene v zadevnem odstavku, spada tudi člen 11a.

⁽²⁵⁾ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13), kakor je bila spremenjena.

⁽²⁶⁾ Tj. razen, kjer so specifične izjeme ustrezno utemeljene in dokumentirane, prim. oddelek 6.4.

7. INFORMACIJE O OBRAČUNU IN PORABI (ČLEN 10a)

7.1 Pojma „končni porabniki“ in „končni odjemalci“

Eno od ključnih pojasnil v revidirani DEU izhaja iz uvedbe pojma „končni porabniki“ v členu 10a, ki dopolnjuje obstoječi pojem „končni odjemalci“.

V prvotni DEU je bil „končni odjemalec“ opredeljen kot fizična ali pravna oseba, ki kupuje energijo za lastno končno rabo⁽²⁷⁾. Vendar pa se je področje uporabe te opredelitve razlagalo različno. Komisija je v svojem navodilu iz leta 2013 navedla, da bi bilo treba kot končne porabnike obravnavati tudi posamezne končne uporabnike/gospodinjstva v večstanovanjskih stavbah s skupnimi sistemi in pogodbami za dobavo energije⁽²⁸⁾. Vendar bi se, kot je navedeno v uvodni izjavi 31 k reviziji DEU, „opredelitev pojma ‚končni odjemalec‘ [...] lahko razumela, kot da se nanaša le na fizične ali pravne osebe, ki kupujejo energijo na podlagi neposredne individualne pogodbe, sklenjene z dobaviteljem energije. Za namene ustreznih določb bi bilo zato treba uvesti pojem ‚končni porabnik‘, ki bi se nanašal na širšo skupino porabnikov in bi moral poleg končnih odjemalcev, ki kupujejo ogrevanje, hlajenje ali sanitarno toplo vodo za lastno končno porabo, vključevati tudi stanovalce individualnih stavb ali individualnih enot v večstanovanjskih ali večnamenskih stavbah, če se take enote oskrbujejo iz centralnega vira in če stanovalci nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije.“

V ta namen se operativna zahteva iz člena 10a(1) nanaša na „končne porabnike“ in pojasnjuje, da so ti:

- (a) fizične ali pravne osebe, ki kupujejo ogrevanje, hlajenje ali sanitarno toplo vodo za lastno končno rabo (taki končni porabniki so tudi končni odjemalci, kot jih opredeljuje člen 2(23)), ali
- (b) fizične ali pravne osebe, ki stanujejo v individualni stavbi ali enoti v večstanovanjski ali večnamenski stavbi, v kateri se ogrevanje, hlajenje ali sanitarna topla voda dobavljajo iz centralnega vira, in nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije.

Treba je poudariti, da pojem ‚končni porabniki‘ vključuje končne odjemalce. Kadar se določbe nanašajo na končne porabnike, se torej ne smejo razumeti, kot da izključujejo končne odjemalce.

To pojasnilo pomeni, da v okviru revidirane DEU od zdaj ni več nobenega dvoma, da so tudi individualno merjeni porabniki upravičeni do obračunavanja na podlagi porabe⁽²⁹⁾ in informacij o porabi.

Za namene členov 9a, 9c, 10a in 11a se lahko v okviru večstanovanjskih ali večnamenskih stavb, ki se oskrbujejo iz sistema daljinskega ogrevanja ali hlajenja ali iz podobnega centralnega vira in na podlagi ene same pogodbe z dobaviteljem energije, to, kdo je „končni odjemalec“, razlikuje glede na situacijo. Kadar ima stavba enega samega lastnika, je tak lastnik običajno, ne pa nujno, pogodbeni stranka pogodbe o dobavi, sklenjene z dobaviteljem energije. Podobno velja za primere, ko je stavba v lasti več lastnikov, združenja ali skupnosti solastnikov; ti so pogosto, a ne vedno pogodbeni stranka v razmerju do dobavitelja energije. V nekaterih primerih lastniki določene naloge prenesejo na tretje osebe ali na predstavnika, kot je podjetje za upravljanje (v nekaterih državah znano kot „syndic“), in te strani so prav tako lahko pogodbeni stranka v razmerju do dobavitelja energije. Kadar lastniki enote dajejo v najem, so lahko najemniki v pogodbenem razmerju z dobaviteljem energije ali pa tudi ne.

Države članice bodo morale pri prenosu revidirane direktive upoštevati različnost relevantnih situacij v njihovi pristojnosti. Vendar je, ne glede na to, kateri subjekt ali organ kupuje energijo v imenu uporabnikov stavbe, pomembno, da se izvajanje uredi tako, da so informacije, ki jih zahteva Priloga VIIa, zagotovljene učinkovito in jih je mogoče uporabiti tudi kot podlago za obveščanje uporabnikov vsakega stanovanja/enote. Dejstva, da se opredelitev „končnega odjemalca“ nanaša na osebo, ki energijo kupuje „za lastno končno rabo“, se na primer ne bi smelo razumeti, kot da v primerih, ko je v razmerju do dobavitelja energije za stavbo dejanska pogodbeni stranka imenovano podjetje za upravljanje ali „syndic“, ni končnega odjemalca.

⁽²⁷⁾ Člen 2(23) DEU.

⁽²⁸⁾ Glej odstavek 9 SWD(2013) 448 final.

⁽²⁹⁾ V kontekstu individualnega merjenja včasih tudi „delitev stroškov ogrevanja“.

7.2 Kdo je odgovoren za informacije o obračunu in porabi?

DEU ne določa, kdo je odgovoren za zagotavljanje informacij o obračunu in porabi iz člena 10a končnim porabnikom. V primeru končnih porabnikov, ki so tudi končni odjemalci (in energijo kupujejo od zadevnega dobavitelja energije), se zdi najbolj smiselno, da je za zagotavljanje informacij odgovoren dobavitelj energije. Nasprotno dobavitelj energije morda ni najustreznejši za obveščanje končnih porabnikov, ki z njim nimajo neposrednega ali individualnega pogodbenega razmerja. Člena 10a(3) revidirane DEU zato izrecno določa, da „[d]ržave članice odločijo, kdo je odgovoren za zagotavljanje informacij iz odstavkov 1 in 2 končnim porabnikom, ki nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije“. To, kateri subjekti so najustreznejši za obveščanje končnih porabnikov, je odvisno od nacionalnih okoliščin in specifičnih situacij najemnih razmerij. Možni kandidati bi lahko bili lastniki stavb, upravljalci stavb, imenovana podjetja za upravljanje ali ponudniki storitev, združenja lastnikov itd. Države članice morajo pri prenosu revidirane direktive zagotoviti jasno opredelitev odgovornosti za obveščanje končnih porabnikov v vseh relevantnih situacijah.

7.3 Obračunavanje na podlagi dejanske porabe

Države članice morajo v skladu s členom 10a zagotoviti, „da so informacije o obračunu in porabi zanesljive in točne ter da temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja [...]“.

To besedilo je podobno, a ne enako zahtevi iz prvotne DEU, v skladu s katero so morale države članice zagotoviti, „da so informacije o obračunu [...] točne in da temeljijo na dejanski porabi“.

Vključitev „informacij o porabi“ je pomembna in odraža prožnost DEU, saj je zdaj zahtevo iz točke 2 Priloge VIIa mogoče izpolniti z zagotavljanjem pogostih informacij o obračunu ali porabi. Informacije o porabi je lažje zagotoviti, saj se nanašajo le na porabljene količine, ne pa na vključene stroške ali druge elemente informacij o obračunu.

Zakonodajalcu se je zdelo primerno dodati besede „odčitani podatki iz delilnikov stroškov ogrevanja“, da bi se odpravili dvomi o tem, ali je take odčitane podatke mogoče uporabiti kot podlago za obračun. Taki dvomi so bili izraženi, saj so delilniki stroškov ogrevanja naprave, ki omogočajo manj neposredno merjenje dobave toplote v posamezno stanovanje, v določenih specifičnih okoliščinah pa lahko veljajo za slabše kazalnike količine energije, ki jo je sistem ogrevanja dejansko spustil v zadevno posamezno stanovanje.

Vendar je, če odmislimo razlike med toplotnimi števci in delilniki stroškov ogrevanja, treba poudariti, da se zahteva, da morajo informacije o obračunu in porabi temeljiti na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja, ne bi smela razlagati kot zahteva, da se stroški ogrevanja ali hlajenja prostorov dodelijo izključno na podlagi odčitanih podatkov iz posameznih števecov ali delilnikov stroškov ogrevanja. V kontekstu individualnega merjenja bi lahko tako početje imelo škodljive učinke v smislu poštenosti in razdelitve spodbud (glej tudi oddelek 5). S tehničnega vidika posameznih stanovanj v večstanovanjskih stavbah ni mogoče obravnavati kot toplotno neodvisne od preostalega dela stavbe. Ko med notranjimi zidovi ali tlemi/stropi pride do temperaturnih razlik, bo toplota sama po sebi prehajala med takimi konstrukcijami, saj so ti v primerjavi z zunanji zidovi stavb le redko zelo dobro izolirani. Posamezne enote se torej običajno ogrevajo ne le s pomočjo toplote, ki jo oddajajo radiatorji v sami enoti, ampak tudi, vsaj delno, s toploto, ki jo oddajajo drugi deli stavbe. Kot je že obravnavano v oddelku 5, bi morala dobro zasnovana pravila za delitev stroškov to upoštevati.

Ne glede na to, ali se dejanska emisija toplote znotraj vsake enote meri ali oceni s posameznimi števci ali delilniki stroškov ogrevanja, je dejstvo, da lahko toplota prehaja med notranjimi zidovi in tlemi/stropi, dober razlog za to, da se skupni stroški ogrevanja stavbe ne delijo izključno na podlagi odčitanih podatkov iz takih naprav. Običajna (in dobra) praksa je, da določen delež stroškov temelji na posameznih meritvah, drugi stroški pa se uporabnikom dodelijo na podlagi drugih dejavnikov (kot je delež stanovanja v skupni tlorisni površini ali ogrevani prostornini stavbe). To je tako tudi, kjer so posamezne enote opremljene s toplotnimi števci in ne delilniki stroškov ogrevanja. Običajna praksa je tudi, da si stroške ogrevanja skupnih prostorov v stavbi (stopnišče, hodniki itd.) delijo uporabniki posameznih enot. Na stroške, ki so posledica izgub iz napeljav na ravni stavbe in ogrevanja skupnih prostorov, posamezni uporabniki običajno ne morejo neposredno vplivati, države članice pa jih v okviru pravil za delitev stroškov običajno vključijo med fiksne stroške. Fiksni del celotnih stroškov ogrevanja se običajno lahko poravnava z zaračunavanjem uporabnikom glede na velikost enote, ki jo uporabljajo (npr. glede na tlorisno površino ali prostornino).

Kadar zagotovljene informacije temeljijo na odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja, mora biti to narejeno tako, da je jasno in koristno za končnega porabnika. Delitev stroškov ogrevanja lahko na primer vključuje uporabo tehničnih koeficientov, povezanih z vrstami radiatorjev, in/ali korekcijskih faktorjev za lego stanovanja v stavbi. Pri informacijah, zagotovljenih končnim porabnikom, bi bilo treba upoštevati take parametre.

7.4 Samoodčitavanje

V skladu s prvotno DEU morajo države članice zagotoviti, da so informacije o obračunu točne in da temeljijo na dejanski porabi „v skladu s točko 1.1 Priloge VII“, ki določa nekatere minimalne zahteve glede tega, kako pogosto je treba zagotavljati informacije o obračunu in porabi. Člen 10 določa, da se ta obveznost „lahko izpolni s sistemom rednega samoodčitavanja končnih odjemalcev, ki odčitane podatke s števca sporočajo dobavitelju energije“. To na primer omogoča, da letni poračun temelji na odčitanih podatkih, ki jih odjemalec sporoči dobavitelju energije, ne da bi ta moral obiskati prostore in odčitati stanje števca.

Zaradi prehoda na naprave z daljinskim odčitavanjem bo samoodčitavanje sčasoma vse manj pomembno. Revidirana DEU kljub temu dopušča samoodčitavanje za toplotno energijo, vendar le v določenih okoliščinah⁽³⁰⁾. Zlasti samoodčitavanje ni dovoljeno v primeru individualnega merjenja ogrevanja prostorov na podlagi delilnikov stroškov ogrevanja. To bi pomenilo, da bi vsak porabnik moral sporočiti podatke za vsak radiator, zakonodajalcu pa se to ni zdelo niti realno niti zaželeno.

Pri merjenju ali drugih primerih individualnega merjenja, na primer ogrevanja ali hlajenja prostorov, opremljenih s toplotnimi števci, ali porabe sanitarne tople vode, je samoodčitavanje lahko načeloma dovoljeno, če zadevna država članica „tako določi“. Z drugimi besedami, podjetja za daljinsko ogrevanje, upravljavci stavb in drugi subjekti, odgovorni za zagotavljanje informacij iz člena 10a končnim porabnikom, zadevnih obveznosti ne smejo izpolnjevati s samoodčitavanjem, razen če je zadevna država članica v nacionalnih ukrepih za prenos izrecno določila to možnost.

7.5 Razpoložljivost podatkov in zasebnost

Člen 10a(2)(a) določa, da „[...] se informacije o obračunu energije in pretekli porabi ali odčitani podatki iz delilnikov stroškov ogrevanja končnih porabnikov, če so na voljo, na zahtevo končnega porabnika dajo na voljo ponudniku energetskih storitev, ki ga določi končni porabnik“. Podobno določbo najdemo v prvotni DEU, a nova določba odpravlja vse dvome o tem, ali pravica dostopa do podatkov o obračunu energije in pretekli porabi ali odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja velja za situacije, v katerih se uporablja individualno merjenje. Subjekt, odgovoren za individualno merjenje – bodisi upravljavec stavbe ali ponudnik storitve individualnega merjenja ali kdor koli drug – bo tako na zahtevo moral kateremu koli posameznemu končnemu porabniku zagotoviti dostop do takih podatkov v ustrezni in uporabni obliki. Zlasti v okviru individualnega merjenja je to treba razumeti tako, da vključuje odčitane podatke iz lastnih naprav porabnika in vsoto odčitanih podatkov iz celotnega sistema, saj so odčitani podatki iz lastnih naprav koristni le skupaj z odčitanimi podatki iz celotnega sistema. Na zahtevo bi take informacije morale vključevati tudi ključne tehnične parametre, kot so faktorji nazivne moči za radiatorje, da se omogoči neodvisno preverjanje ali preverjanje verodostojnosti izračunov delitve stroškov ogrevanja.

Hkrati člen 10a(2)(a) zagotavlja, da se lahko informacije o obračunu, povezane z glavnim števcem, ki meri dobavo iz omrežja za daljinsko ogrevanje ali hlajenje v individualno merjeno večstanovanjsko ali večnamensko stavbo, neposredno dajo na voljo ponudnikom energetskih storitev⁽³¹⁾, odgovornim za individualno merjenje in delitev stroškov znotraj stavbe. To je pomembno, saj je za točno delitev stroškov potreben pravočasen dostop do skupnih vrednosti porabe. Neposreden in pravočasen dostop do informacij o obračunu, vključno z vrednostmi meritev, je še zlasti pomemben, kjer so stavbe individualno merjene z napravami z daljinskim odčitavanjem in kjer torej obstaja potreba po zagotavljanju medletnih informacij. V takih primerih lahko odjemalec omrežja za daljinsko ogrevanje/hlajenje zahteva, da se informacije, povezane z glavnim števcem, dajo na voljo ponudniku energetskih storitev po njegovi izbiri, ki je lahko podjetje, ki zagotavlja storitve individualnega merjenja.

⁽³⁰⁾ Drugi pododstavek člena 10a(1) navaja, da se lahko ta obveznost, „kadar država članica tako določi, [...] razen v primeru individualno merjene porabe na podlagi odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja v skladu s členom 9b, izpolni tako, da se vzpostavi sistem, v katerem končni odjemalec ali končni porabnik sam redno odčitava in sporoča podatke s svojega števca. Samo če končni odjemalec ali končni porabnik ne sporoči odčitanih podatkov s števca za zadevno obračunsko obdobje, se obračun pripravi na podlagi ocenjene porabe ali pavšalnega zneska.“

⁽³¹⁾ Člen 2(24) DEU „ponudnika energetskih storitev“ opredeljuje kot fizično ali pravno osebo, ki opravlja energetske storitve ali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih končnega odjemalca.

Člen 10a(2)(c) določa, da morajo države članice zagotoviti, „da se v obračunu vsem končnim uporabnikom posredujejo jasne in razumljive informacije v skladu s točko 3 Priloge VIIa“. Posledice tega so podrobneje obravnavane v oddelku 9.3. V primeru končnih porabnikov brez neposredne/individualne pogodbe z dobaviteljem energije bi se moral izraz „obračun“ razlagati tudi kot računi za delitev stroškov ogrevanja ali katera koli druga ponavljajoča se zahteva za plačilo ogrevanja/hlajenja/sanitarne tople vode v imenu fizične ali pravne osebe, odgovorne za zagotavljanje takih storitev⁽³²⁾.

Nazadnje, nova določba (člen 10a(2)(d)) poudarja, da morajo države članice „spodbuja[ti] kibernetsko varnost ter zagotovi[ti] zasebnost in varstvo osebnih podatkov končnih porabnikov v skladu z veljavno zakonodajo Unije“. Ta določba sicer ne uvaja nobenih posebnih obveznosti, ki bi presegle obveznosti, ki že veljajo po zakonodaji EU (kot je Splošna uredba o varstvu podatkov⁽³³⁾), vendar izpostavlja, da so kibernetska varnost, zasebnost in varstvo podatkov pomembni tudi v okviru merjenja, individualnega merjenja, daljinskega odčitavanja in obračunavanja toplotne energije.

7.6 Dostop do informacij o obračunu in obračunov v elektronski obliki

Tako kot prvotna DEU tudi revidirana DEU državam članicam nalaga, da morajo zagotoviti, da imajo končni odjemalci možnost, da informacije o obračunu in obračune prejema v elektronski obliki (člen 10a(2)(b)). Na tem mestu je treba navesti, da se določba nanaša le na končne odjemalce in ne na končne porabnike, kar pomeni, da revidirana DEU posameznim individualno merjenim porabnikom ne daje pravice do izbire dostave v elektronski obliki. Zakonodajalec EU se je s tem namenoma izognil omejevanju svobode deležnikov, udeleženih v določeni stavbi, ali nacionalnim organom pri odločanju, kako bodo uredili dostavo informacij o obračunu in obračunov samih individualno merjenim porabnikom.

8. STROŠKI DOSTOPA DO INFORMACIJ O MERJENJU, OBRAČUNU IN PORABI (ČLEN 11a)

Novi člen 11a v revidirani DEU je skoraj popolnoma enak členu 11 v prvotni DEU. Treba pa je opozoriti na nekaj razlik.

Nova določba odraža pojasnjeni položaj individualno merjenih porabnikov in torej ne omenja le končnih odjemalcev, temveč tudi kočne porabnike (pri čemer so, ko je bilo že omenjeno, končni odjemalci podskupina končnih porabnikov, ki so širša skupina).

Novi člen tudi pojasnjuje, da odstavek 2 velja za večstanovanjske in tudi večnamenske stavbe.

Poleg tega je dodan nov odstavek 3, ki pojasnjuje, da „[z]a zagotovitev razumnih stroškov za storitve individualnega merjenja iz odstavka 2 države članice lahko s sprejetjem ustreznih ukrepov spodbudijo konkurenco v tem storitvenem sektorju, na primer priporočijo ali drugače spodbujajo uporabo razpisnih postopkov in/ali uporabo interoperabilnih naprav in sistemov, ki omogočajo lažjo zamenjavo ponudnika storitev“. Ukrepi, navedeni v tej določbi, so jasno izbirni in za države članice niso obvezni, a se je zakonodajalcu določba zdela koristna, saj navaja primere posebnih ukrepov, ki jih lahko države članice sprejmejo za spodbujanje konkurence na področju zagotavljanja storitev individualnega merjenja, da bi se zmanjšali stroški prehoda na naprave in sisteme z daljinskim odčitavanjem.

Odstavek 2 prvotnega člena 11 se je črtal, ker revidirana DEU področje uporabe krči na električno energijo in plin ter ker se je prvotni člen 11(2) nanašal le na individualno merjenje toplotne energije; zdaj ga nadomešča novi člen 11a(2).

⁽³²⁾ To vključuje zahteve za plačila ponavljajočih se bremenitev, ki vključujejo specifične stroške za energijo v stavbah, kakršne so navedene v členu 9b(1), v katerih se je individualno merjenje izkazalo za stroškovno neučinkovito ali tehnično neizvedljivo.

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1) <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/2016-05-04?locale=sl>.

Poleg navedenih vsebinskih razlik je vredno omeniti še eno spremembo v zvezi s to temo. Aprila 2018 je finsko sodišče pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe ⁽³⁴⁾. Če povzamemo, se je vprašanje nanašalo na to, ali naj se obveznost zagotavljanja brezplačnega obračuna razume kot onemogočanje popustov porabnikom, ki obračune prejemajo v elektronski obliki. Komisija je v navodilu iz leta 2013 ⁽³⁵⁾ navedla, da zahteva za brezplačno zagotavljanje obračuna ne onemogoča ponujanja popustov porabnikom, ki izberejo določeno metodo izdaje obračuna. Sodišče je v svoji sodbi z dne 2. maja 2019 izrazilo podobno mnenje. Sklenilo je, da je treba člen 11(1) razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, ne nasprotuje popustu na pristojbino za dostop do elektroenergetskega omrežja, ki ga je podjetje, ki električno energijo prodaja končnim odjemalcem, odobrilo le končnim odjemalcem, ki so se odločili za elektronski obračun.

9. ZAHTEVE ZA INFORMACIJE O OBRAČUNU IN PORABI

9.1 Letno obračunavanje na podlagi dejanske porabe

Nova Priloga VIIa določa naslednje: „Da se končnim porabnikom omogoči uravnavanje njihove porabe energije, obračunavanje poteka na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja vsaj enkrat na leto.“ Zelo podobno zahtevo je vsebovala že Priloga VII k prvotni DEU, a se besedilo v Prilogi VIIa zdaj sklicuje na končne porabnike (in zaradi tega velja za individualno merjene porabnike). Poleg tega je bila besedna zveza „bi se obračunavanje [...] moralo izvesti“, ki jo najdemo v Prilogi VII, v Prilogo VIIa nadomeščena z besedno zvezo „obračunavanje poteka“, da se izrazi zavezujoča narava zahteve. Kot je omenjeno v oddelku 7.2, je treba poudariti, da se v okviru individualnega merjenja zahteva, da morajo informacije o obračunu in porabi temeljiti na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja, ne bi smela razlagati kot zahteva, da se stroški ogrevanja ali hlajenja prostorov dodelijo *izključno* na podlagi odčitanih podatkov iz posameznih števecv ali delilnikov stroškov ogrevanja.

Zahteva v bistvu zagotavlja, da so končni porabniki toplotne energije obveščeni o svoji dejanski porabi vsaj enkrat letno ter da se njihovo plačilo za porabljeno energijo ustrezno izračuna ali prilagodi, na primer s poračunom morebitnih razlik med dejansko dolgovanim zneskom in zneski, že plačanimi na podlagi rednih pavšalnih plačil, ki ne temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja.

9.2 Pogoste informacije o obračunu ali porabi

9.2.1 Situacije, v katerih se zahteva zagotavljanje medletnih informacij

Pogostost obveščanja končnih porabnikov o njihovi dejanski porabi toplotne energije je bil ključni cilj predloga za revizijo DEU in se odraža v točki 2 nove Priloge VIIa.

V skladu s prvotno DEU je bilo zagotavljanje medletnih informacij obvezno, kadar je bilo to „tehnično izvedljivo in ekonomsko upravičeno“. V revidirani DEU je ta pogoj poenostavljen, tako da zahteve veljajo, „[kadar] so nameščeni števeci ali delilniki stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem“.

Izpolnjevanje tega pogoja je treba oceniti v luči odločitve vsake države članice v zvezi z vrstami naprav, ki veljajo za naprave z daljinskim odčitavanjem (prim. oddelek 6.1).

Možno je, da ima stavba nameščene naprave z daljinskim odčitavanjem in tudi naprave, ki daljinskega odčitavanja ne omogočajo. Take situacije je treba obravnavati za vsak primer posebej.

⁽³⁴⁾ Glej zadevo C-294/18 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=203750&pageIndex=0&doclang=SL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1938672>.

⁽³⁵⁾ Delovni dokument služb Komisije — Navodilo v zvezi s členi 9 do 11 glede merjenja, informacij o obračunu, stroških dostopa do informacij o merjenju in obračunu, odstavki 50 do 52 (SWD(2013) 448 final).

Primer: v večstanovanjski stavbi, ki se oskrbuje iz sistema daljinskega ogrevanja in v kateri so naprave, nameščene v vsaki enoti, delilniki stroškov ogrevanja ali števcu z daljinskim odčitavanjem, glavni števec, ki meri skupno dobavljeno ali porabljeno toploto, morda ne omogoča daljinskega odčitavanja. V tem primeru je lahko popoln izračun delitve stroškov ogrevanja načeloma mogoč le, ko so na voljo tudi odčitani podatki iz glavnega števca. Do podobne situacije lahko pride pri stavbi, ki ima skupni kotel na plin ali kurilno olje: tudi v tem primeru točna vrednost skupne porabe v vsakem medletnem obdobju morda ni na voljo, če glavni števec za plin ne omogoča daljinskega odčitavanja ali če rezervoar za kurilno olje ali gorilnik ni opremljen z merilnikom z daljinskim odčitavanjem porabe. V takih primerih je kljub temu še vedno mogoče izračunati približno delitev stroškov ogrevanja, in sicer z odčitanimi podatki iz posameznih naprav in ekstrapolacijo ocenjene vrednosti za skupno porabo. Zato bi se lahko pojavilo vprašanje, kako uskladiti zahtevo iz člena 10a(1), da „so informacije o obračunu in porabi zanesljive in točne ter da temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja v skladu s točkama 1 in 2 Priloge VIIa za vse končne porabnike“, z dejstvom, da je v odsotnosti medletnih vrednosti za skupno porabo (z namestitvijo števca za plin z daljinskim odčitavanjem, s pogostejšim ročnim odčitavanjem glavnega števca za plin, z namestitvijo povezanega merilnika za kurilno olje itd.) vsak izračun delitve stroškov ogrevanja lahko le približen. Komisija meni, da odsotnost medletnih odčitanih podatkov iz glavnega števca ni opravičilo za nezagotavljanje medletnih informacij o porabi individualno merjenim porabnikom, če okoliščine omogočajo razumno zanesljivo oceno/približek izračuna delitve stroškov. V takih primerih bi bilo treba preprosto navesti, da so medletne vrednosti delno ocenjene/ekstrapolirane. Vrednost medletnih informacij za porabnike bo zelo verjetno odtehtala nekoliko manjšo točnost zaradi pomanjkanja skupnih vrednosti porabe.

Po drugi strani pa, če je individualno merjena stavba opremljena z glavnim števcem z daljinskim odčitavanjem za omrežje za daljinsko ogrevanje/hlajenje, naprave za individualno merjenje v stavbi pa ne omogočajo daljinskega odčitavanja, pogoj iz Priloge VIIa(2) ni izpolnjen, kar zadeva individualno merjene končne porabnike. Nasprotno *bi bil* izpolnjen za omrežje za daljinsko ogrevanje/hlajenje in njegovega porabnika/stavbo kot celoto. V tem primeru bi bilo treba v skladu s točko 2 Priloge VIIa končnemu porabniku zagotoviti informacije na ravni stavbe.

Še en primer bi bila individualno merjena stavba, v kateri so delilniki stroškov ogrevanja naprave z daljinskim odčitavanjem, števcu za sanitarno toplo vodo pa ne. V tem primeru je vsako storitev mogoče obravnavati ločeno in se medletne informacije lahko zagotavljajo za ogrevanje prostorov, ne pa za sanitarno toplo vodo.

9.2.2 Najmanjša zahtevana pogostost

Zgoraj pojasnjena poenostavljena pogojenost pomeni, da je treba, kadar so nameščene naprave z daljinskim odčitavanjem, končnim porabnikom pogosto zagotoviti informacije, ki so lahko ali informacije o obračunu ali pa zgolj informacije o porabi. 22 mesecev po datumu začetka veljavnosti direktive o spremembi, tj. od 25. oktobra 2020 naprej, bo najmanjša zahtevana pogostost podobna pogostosti, določeni v prvotni DEU, in sicer „vsaj vsako četrletje, in sicer na zahtevo ali kadar so končni odjemalci ⁽³⁶⁾ izbrali možnost elektronskega prejemanja obračuna, sicer pa dvakrat na leto“. Od 1. januarja 2022 se bodo informacije zagotavljale vsak mesec.

9.2.3 Izjeme zunaj sezone ogrevanja/hlajenja

Ogrevanje in hlajenje sta lahko izvzeta iz zahteve za zagotavljanje mesečnih informacij zunaj sezone ogrevanja/hlajenja. To, kaj predstavlja sezono ogrevanja ali hlajenja, je lahko odvisno od lokacije in krajevne pristojnosti ali od stavbe do stavbe. Možnost izjem od mesečne zahteve se lahko razume kot možnostčasne opustitve zagotavljanja informacij v obdobju, ko skupni sistem stavbe ne zagotavlja ogrevanja ali hlajenja.

⁽³⁶⁾ Tukaj uporaba pojma „končni odjemalci“ in ne pojma „končni porabniki“ odraža dejstvo, da po DEU individualno merjeni porabniki nimajo nujno pravice do izbire, ali bodo obračun prejeli v elektronski obliki (prim. oddelek 7.6). V individualno merjeni stavbi lahko končni odjemalec za stavbo izbere možnost prejemanja obračuna v elektronski obliki, zaradi česar ima pravico do medletnih četrletnih informacij, a to ne pomeni samodejno, da so posamezni uporabniki stavbe (ki so končni porabniki, ne pa končni odjemalci) upravičeni do takih informacij več kot dvakrat letno pred 1. januarjem 2022.

9.2.4 Razlikovanje med zagotavljanjem informacij in dajanjem informacij na voljo

Zahteva, da se, kadar so nameščeni števcji ali delilniki stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem, informacije o obračunu ali porabi na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja končnim porabnikom zagotavljajo medletno, lahko sproži vprašanje, kdaj ta zahteva velja za izpolnjeno. Komisija opaža, da zakonodajalec namenoma ni določil načina zagotavljanja informacij, hkrati pa je jasno razlikoval med zagotavljanjem informacij in dajanjem informacij na voljo.

Glavna zahteva je zagotavljati informacije porabniku. To je mogoče izvesti v papirni ali elektronski obliki, kot je elektronska pošta. Informacije je mogoče dati na voljo na internetu (in prek vmesnikov, kot je spletni portal ali aplikacija za pametni telefon), a je treba v takem primeru končnega porabnika nekako v rednih časovnih presledkih obveščati, sicer ne more veljati, da so bile informacije končnemu porabniku ustrezno pogosto zagotovljene, temveč so bile le dane na voljo. Le dati informacije na voljo, končnemu porabniku pa prepustiti, da jih najde, ne bi bilo skladno s splošnim ciljem tega dela revidirane DEU, in sicer ozaveščati končne porabnike o njihovi porabi.

To majhno, a pomembno razliko je pomembno poudariti tudi zato, ker je zakonodajalec vključil izbirno, dodatno dajanje informacij na voljo na internetu po tem, ko je določil glavno zahtevo za zagotavljanje informacij v rednih časovnih presledkih: „Lahko so na voljo tudi prek interneta in se posodablajo tako pogosto, kolikor to dopuščajo merilne naprave in sistemi, ki se uporabljajo.“ Beseda „tudi“ ni bila uporabljena v smislu „namesto“, ampak da bi poudarila dodatno možnost. Kakršna koli drugačna razlaga bi pustila preveč prostora za oblikovanje in uporabo sistemov, ki ne bi omogočali pogostih povratnih informacij, s čimer bi se zaobšla glavna zahteva in bi se oslabilo doseganje ključnega cilja revidirane DEU. To razlago potrjuje uporaba besedne zveze „se namesto tega lahko“ v točki 3 Priloge VIIa, kjer je zakonodajalec jasno želel, da določbe pomenijo alternative. Skratka, stalno „dajanje“ informacij na voljo na internetu ni alternativni ali zadosten način izpolnjevanja zahtev iz točke 2 Priloge VIIa v zvezi z zagotavljanjem medletnih informacij, razen če se izvaja skupaj z nekakšnim aktivnim obveščanjem končnega porabnika v zahtevanih časovnih presledkih.

9.2.5 Vsebina medletnih informacij o obračunu ali porabi

Kot je že omenjeno v oddelku 7.3, revidirana DEU zagotavlja prožnost v zvezi z naravo informacij, ki jih je treba v skladu s točko 2 Priloge VIIa zagotavljati v medletnih časovnih presledkih.

Vključiti je treba najmanj osnovne informacije o poteku dejanske porabe (ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja). To je na primer mogoče kombinirati z ocenami, kako bi opaženi trend lahko vplival na prihodnjo porabo končnega porabnika in koliko bi znašal obračun ob nespremenjeni porabi.

Če se skupaj z informacijami iz točke 2 Priloge VIIa zagotovi tudi obračun, določbe iz točke 3 iste priloge določajo najmanjše zahteve za vsebino informacij o obračunu.

9.3 Minimalne informacije, ki morajo biti navedene na obračunu

Točka 3 Priloge VIIa določa nekatere minimalne elemente informacij, ki morajo biti končnim porabnikom na voljo v obračunu ali kot priložene k njemu, z različnimi zahtevami glede na to, ali obračun temelji na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja. Treba je opozoriti, da končni porabniki, ki uporabljajo dele stavbe brez individualnih števcov ali delilnikov stroškov ogrevanja, ali tisti, ki prostore najemajo na osnovi „najemnine z vključenimi stroški“, morda sploh ne prejmejo obračunov na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja. V primeru „najemnine z vključenimi stroški“ morda sploh ne prejmejo obračunov energije, zato ne bi veljala nobena od zahtev iz člena 10a ali Priloge VIIa.

V primerjavi s Prilogo VII prvotne DEU je nova Priloga VIIa ubesedena tako, da jasneje odraža zavezujočo naravo zahtev, ki jih vsebuje, na primer izpušča izraze, kot sta „če je to ustrezno“ ali „po možnosti“⁽³⁷⁾.

Priloga VIIa vsebuje tudi nekaj popolnoma novih elementov, vključno z obveznostjo, da mora obračun vsebovati „informacije o zadevnih pritožbenih postopkih, storitvah ombudsmana ali mehanizmi za alternativno reševanje sporov, kakor se uporabljajo v državah članicah“. Države članice bi pri prenosu te zahteve morale javno opredeliti, katere, če sploh, storitve ombudsmana ali mehanizmi za alternativno reševanje sporov⁽³⁸⁾ so zakonsko pristojne za obravnavo pritožb in sporov v zvezi z merjenjem, individualnim merjenjem obračunavanjem in delitvijo stroškov, tako da lahko dobavitelji energije in druge strani, ki izdajajo obračune, te informacije vključijo v obračune.

9.3.1 Obračuni na podlagi dejanske porabe/odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja

Posamezni elementi informacij, ki jih je treba navesti na obračunu ali v obliki priloge k obračunu na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov iz naprav, delno temeljijo na obstoječi Prilogi VII in delno na novi prilogi.

Vseh ni treba pojasniti, vredno pa je izpostaviti nekaj vidikov.

Tako kot priloga v prvotni DEU tudi Priloga VIIa v točki 3(a) omenja „dejanske cene“. Za končne odjemalce daljinskega ogrevanja in hlajenja to običajno pomeni specifikacijo skupne cene, ki jo je treba plačati, in pa tudi njene različne komponente, kot so tarife/cene, povezane s porabo in zmogljivostjo, in fiksne tarife/cene. Pri individualnem merjenju bi to morale vključevati najmanj delež stroška ogrevanja, ki ga mora posameznik plačati, skupaj z odčitanimi podatki iz naprave in skupnimi vrednostmi za stavbo, iz katerih izhajajo.

Kar zadeva primerjavo porabe z enakim obdobjem v prejšnjih letih (točka 3(c)), je treba opozoriti na obveznost dajanja te informacije na voljo v grafični obliki in glede na podnebje. Glede na zahteve v zvezi z varstvom podatkov in zasebnostjo (prim. tudi oddelek 7.5) je treba to zahtevo razumeti tako, da se nanaša le na informacije o energiji, ki jih je porabil trenutni uporabnik, tj. tisti končni uporabnik, ki mu je treba zagotoviti informacije.

Za namen popravka glede na podnebje je morda treba predvidevati, kolikšen delež energije se uporabi za pripravo sanitarne tople vode, kjer se ta energija ne meri ločeno od potreb za ogrevanje prostorov. Poleg tega so za izračun stopinjskih dni ogrevanja (HDD) ali stopinjskih dni hlajenja (CDD), s katerimi se opravi popravek glede na podnebje, potrebni za lokacijo specifični ali reprezentativni podatki o zunanji temperaturi. Da bi se lahko uporabili za informacije o obračunu, morajo biti taki podatki na voljo brez večjih zamud. Države članice in strani, odgovorne za zagotavljanje informacij o obračunu, morajo opredeliti razpoložljive vire takih podatkov, ki so lahko nacionalni, regionalni, lokalni ali specifični za stavbo (npr. če je stavba opremljena z zunanjim senzorjem, s katerim je mogoče pridobiti meritve). Prav tako bi morale biti pregledne glede metodologije, uporabljene za popravek glede na podnebje⁽³⁹⁾.

Kar zadeva informacije o uporabljeni mešanici goriv, bodo te sorazmerno jasne v večini večstanovanjskih/večnamenskih stavb, ki imajo nameščene lastne skupne kotle, zlasti kjer ti vedno delujejo na isto vrsto goriva. Kadar lahko kotli delujejo na več vrst goriv ali, na primer, kadar za zagon uporabljajo goriva za pilotni gorilnik, bi za namene skladnosti zadostovale letne povprečne vrednosti. Kadar se stavbe oskrbujejo iz omrežij za daljinsko ogrevanje ali hlajenje, bo pravna ali fizična oseba, ki je končni odjemalec, na podlagi iste določbe upravičena do prejemanja informacij o mešanici goriv, ki se uporablja za zagotavljanje storitve daljinskega ogrevanja/hlajenja. V večstanovanjskih/večnamenskih stavbah se ta informacija nato lahko uporabi⁽⁴⁰⁾ za zagotavljanje informacij o mešanici goriv končnim uporabnikom, ki uporabljajo posamezne enote.

⁽³⁷⁾ V vsaj dveh primerih to v vseh jezikovnih različicah ni bilo dosledno narejeno. Komisija meni, da bi bilo treba izdati uradni popravek za odpravo teh nedoslednosti. Namen v predlogu Komisije je bil v zvezi s tem jasen, prim. točko 1.3.3 v oddelku 4.3.2 ocene učinka (delovni dokument služb Komisije, SWD(2016) 405 final).

⁽³⁸⁾ Na primer ti, ki so navedeni na povezavi <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>.

⁽³⁹⁾ Ne obstaja enotni standard za izračun stopinjskih dni, in ker ni boljših alternativ, lahko države članice, če želijo, spodbujajo ali zahtevajo uporabo metodologije, ki jo uporablja Eurostat: prim. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nrg_chdd_esms.htm (oddelek 3.4).

⁽⁴⁰⁾ Uporabi jo subjekt, odgovoren za obveščanje individualno merjenih porabnikov/končnih porabnikov, v skladu z odločitvami, ki jih države članice sprejmejo v skladu s členom 10a(3).

Načine za zagotavljanje informacij o mešanici goriv je mogoče uporabiti tudi za zagotavljanje informacij o deležu energije iz obnovljivih virov, ki se uporablja v daljinskem ogrevanju in hlajenju, s čimer se delno izpolni obveznost držav članic iz člena 24(1) revidirane direktive o energiji iz obnovljivih virov (v nadaljnjem besedilu: RED II) ⁽⁴¹⁾, ki navaja, da „[d]ržave članice zagotovijo, da se končnim porabnikom zagotovijo informacije o energetski učinkovitosti in deležu energije iz obnovljivih virov v njihovih sistemih za daljinsko ogrevanje in hlajenje na enostaven način, na primer na spletnih straneh dobaviteljev, na letnih računih ali na zahtevo“. Direktiva RED II ne opredeljuje pojma „končni odjemalci“, a, kot razume Komisija, pojem „končni porabnik“, kot se uporablja v revidirani DEU, v celoti zajema pojem „končni odjemalci“, kot se uporablja v členu 24(1) direktive RED II. Zlasti oba pojma vključujeta uporabnike posameznih enot v večstanovanjskih/večnamenskih stavbah, ki se oskrbujejo z daljinskim ogrevanjem/hlajenjem, tudi če z dobaviteljem nimajo sklenjenih individualnih ali neposrednih pogodb ⁽⁴²⁾. Zato je zagotavljanje informacij o obračunu in porabi, ki se izvaja v skladu z DEU, mogoče uporabiti za zagotavljanje informacij o deležu energije iz obnovljivih virov, ki se uporablja v daljinskem ogrevanju in hlajenju, ki ga predvideva RED II. To je lahko stroškovno učinkovit način izpolnjevanja ustreznih določb direktiv DEU in RED II, saj morajo informacije o mešanici goriv vključevati delež energije iz obnovljivih virov, kadar je taka energija del mešanice goriv.

Tak način izpolnjevanja zahtev glede zagotavljanja informacij o deležu energije iz obnovljivih virov v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja bi bil nedvoumen ter bi tako preprečeval možno pravno izpodbijanje, če bi informacije o mešanici goriv vključevale kategorijo energije iz obnovljivih virov (z možno specifikacijo vrst energije) v informacijah o mešanici goriv z navedbo vrednosti nič (0) v primerih, ko ne bi bilo komponente iz obnovljivih virov.

Razkritje mešanice goriv z navedbo komponente iz obnovljivih virov v dobavi ogrevanja ali hlajenja ne bi v celoti izpolnilo zahtev iz člena 24(1) direktive RED II, razen če so vključene tudi informacije o energijski učinkovitosti sistemov daljinskega ogrevanja in/ali hlajenja.

Kar zadeva način zagotavljanja informacij, se zahteve iz točke 3(b) Priloge VIIa k DEU in člena 24(1) direktive RED II nekoliko razlikujejo. DEU je nekoliko strožja, saj je treba informacije o mešanici goriv zagotoviti „na obračunih [končnih uporabnikov] [...] ali [kot] priložene obračunom“, RED II pa dovoljuje, da se informacije o deležu obnovljivih virov in energijski učinkovitosti zagotavljajo „na enostaven način“ na spletnih straneh dobaviteljev ali na zahtevo. Nasprotno pa je zahteva iz RED II nekoliko strožja v smislu, da se nanaša na vse končne porabnike, medtem ko se zahteva iz DEU nanaša le na okvir obračunavanja na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja.

Kar zadeva informacije o povezanih letnih emisijah toplogrednih plinov, se poraja vrsta vprašanj, odvisno od tega, ali dobava izhaja iz enega samega vira goriva, na primer iz skupnega kotla na plin ali kurilno olje v stavbi, ali iz sistema daljinskega ogrevanja ali daljinskega hlajenja. V obeh primerih je treba biti pozoren na to, kako in v kolikšni meri se odraža vpliv izgub učinkovitosti v stavbi ali v omrežju ter kateri kazalniki se uporabljajo (tj. absolutni ali relativni/specifični (kgCO₂e/kj), skupni ali na stanovanje itd.).

Upravljalci daljinskega ogrevanja in hlajenja morajo zagotoviti najmanj letne povprečne emisije omrežja na obračunano/dobavljeno enoto energije (tj. vključno z vplivom izgub v omrežju), tako da je mogoče izračunati ustrezne absolutne emisije za katerega koli končnega odjemalca.

Na tej podlagi ali na podlagi porabe goriva stavbe lahko individualno merjeni porabniki dobijo informacije o svojem deležu absolutnih emisij (v kg) IN relativnih/specifičnih povprečnih emisij, npr. z navedbo sestave daljinskega ogrevanja ali uporabljenega goriva in, kjer je ustrezno, lokalnih obnovljivih virov energije.

⁽⁴¹⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

⁽⁴²⁾ To je izrecno navedeno v revidirani DEU (prim. tudi oddelek 7.1). V direktivi RED II to izhaja iz uporabe ožjega pojma „uporabnik“ v členu 24(2), kar pomeni, da je zakonodajalec želel razlikovati med obsegom obveznosti v členu 24(1) in členu 24(2).

Države članice lahko v vsakem primeru obseg zahteve glede zagotavljanja informacij o emisijah toplogrednih plinov omejijo le na zagotavljanje teh informacij v primerih oskrbovanja z daljinskim ogrevanjem s skupno nazivno vhodno toplotno močjo, večjo od 20 MW. Kadar se država članica odloči za to, to zlasti malim do srednje velikim omrežjem za daljinsko ogrevanje in individualno merjenim stavbam, ki imajo lastne kotle, omogoča izvzetje iz potrebe po zagotavljanju takih informacij. Poudariti je treba, da ta možnost omejitve obsega zahteve glede informacij ne velja za informacije o mešanici goriv, zadeva le informacije o povezanih letnih emisijah toplogrednih plinov.

Pri sistemih daljinskega ogrevanja ali hlajenja, kjer lahko porabniki izberejo določene „zelene“ produkte, ki se prodajajo kot izhajajoči iz določene mešanice goriv (npr. 100-odstotno iz obnovljivih virov energije) ali z določenim odtisom emisij toplogrednih plinov, ki se razlikuje od povprečja sistema, je to treba upoštevati, da se preprečijo dvojno štetje in zavajajoče informacije za porabnike. Vsako tako prodajo bi bilo treba izključiti pri izračunu povprečne mešanice goriv ali odtisa toplogrednih plinov za končne odjemalce. Če tega ne bi naredili, bi to lahko pomenilo kršitev zakonodaje EU o varstvu potrošnikov ⁽⁴³⁾.

Točka 3(f) Priloge VIIa zahteva primerjave porabe porabnika s porabo povprečnega normaliziranega ali referenčnega končnega porabnika iz iste kategorije porabnikov, zato bodo morale države članice oblikovati ali prenesti odgovornost za oblikovanje primernih referenčnih meril in kategorij porabnikov. V zvezi z individualnim merjenjem bi ponudniki storitev individualnega merjenja ustrezna in točna referenčna merila lahko zagotovili na podlagi podatkov iz stavb, ki jih imajo v portfeljih. V zvezi z elektronskimi obračuni se take primerjave lahko dajo na voljo na spletu, nato pa bi bilo treba napotilo nanje navesti v obračunu. V zvezi z obračuni v papirni obliki morajo biti primerjave seveda vključene v sam obračun, prav tako tudi drugi elementi, ki morajo biti vključeni.

9.3.2 *Obračuni, ki ne temeljijo na podlagi dejanske porabe/odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja*

Zdaj je običajna praksa (vsaj v situacijah, ko naprave z daljinskim odčitavanjem niso na voljo), da redni/medletni obračuni temeljijo na pavšalnih ocenah letne porabe. Ni treba, da taki obračuni vključujejo vse zgoraj navedene elemente, morajo pa vsebovati „jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil znesek na računu izračunan, in vsaj informacije iz točk (d) in (e)“ točke 3 Priloge VIIa. Te zahteve veljajo tudi v situacijah, ko obračuni nikoli ne temeljijo na dejanski porabi/odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja. To bo veljalo za posamezne končne porabnike v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah, ki niso individualno merjene, ter kjer se stroški energije na končne porabnike prenesajo s ponavljajočimi se bremenitvami ali obračunavanjem stroškov ogrevanja, ki temelji izključno na drugih parametrih, kot je tlorisna površina, prostornina itd.

⁽⁴³⁾ Prim. tudi SWD(2016) 163 final z dne 25. maja 2016: Delovni dokument služb Komisije: Smernice za izvajanje/uporabo Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0163>

ISSN 1977-0804 (elektronska različica)
ISSN 1725-5155 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL